

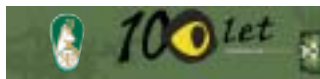
LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXL., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d. d.
Tisk Euroadria, d. o. o., v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Franc Černigoj, Borut Jesenko,
Edvard Krašna, Boris Kryštufek,
Franc Ličer, Janko Mehle, Igor
Pičulin, Boštjan Pokorny, Vojko
Stadler.*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripisite tudi svojo **telefonsko
številko**.

*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na **transakcijski
račun** Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: U. If

IZ VSEBINE:

<i>B. Mahne:</i>	Modrost za mladost	352
<i>M. Toš:</i>	Ne sramujmo se lovskega stanu ...	353
IZ DNEVNEGA TISKA		354
MNENJA IN PREDLOGI		356
<i>F. Šetina:</i>	Kako je z dvojnimi ali večkratnim članstvom v lovskih družinah?	356
<i>M. Likar:</i>	Moje pismo delegatom ZLD-jev!	357
<i>N. Oven:</i>	Odgovor	358
<i>B. Skumavc:</i>	Kako gospodarimo z divjadjo mi in kako drugi?	359
<i>R. E. Širnik:</i>	Slovenski lovski muzej – da ali ne?	360
<i>B. Leskovic:</i>	Za sodobnejšo stalno postavitev	362
<i>T. Skrbinšek, H. Potočnik, I. Kos, P. Trontelj:</i>	Z genetskimi metodami in sodelovanjem do natančnejše ocene številčnosti medvedov!	363
<i>M. Trtnik:</i>	Lovska risanica za pogon	363
<i>C. Štrumbelj:</i>	Nekaj besed o volku za zdajšnjo rabo	370
<i>B. Krže:</i>	Hormonske igre	373
<i>R. E. Širnik:</i>	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	374
PO LOVSKEM SVETU		375
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska ...	375
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		376
<i>F. Černigoj:</i>	Popotovanje za soncem in besedo po Vrhéh	376
LOVSKA ORGANIZACIJA		382
<i>Uredništvo:</i>	S 6. seje Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije	382
<i>Uredništvo:</i>	Sestala se je kandidacijska komisija LZS	384
<i>M. Toš:</i>	Prvi občni zbor slovensko-goriškega OZUL v Voličini	384
<i>M. Toš:</i>	OZUL Slovenske gorice: Strokovno in odgovorno	384
<i>K. Košir:</i>	Čistilna akcija LD Borovnica	385
<i>F. Steffe:</i>	Razstava LUO Primorske	386
<i>S. Kropce:</i>	V skupnost usmerjeno policijsko delo	386
<i>G. Frišek:</i>	LD Šmarna gora in LD Medvode sta se izobraževali	387
<i>F. Rotar:</i>	Peta generacija mladih koroških lovcev	388
<i>L. Pohar:</i>	Tradicija in družabnost	389
<i>F. Ornik:</i>	Strelci LGB Lenart v gosteh pri LD Velka	389
<i>F. Ekar:</i>	Usposabljanje lovcev za pravilno uporabo motorne žage	390
<i>M. Fortin:</i>	60 let LD Martin Krpan - Bloke	390
<i>F. Drenovec:</i>	60 let LD Veliki Kamen	391
<i>N. N.:</i>	60 let LD Kapele	392
<i>P. Zorec:</i>	60 let LD Jelovica - Ribno	392
<i>T. Pirih:</i>	60 let LD Dobrča	393
JUBILANTI		394
MLADI PIŠEJO		396
LOVSKI OPRTNIK		398
<i>B. Krže:</i>	Zanimiv muzej o smjadi	398
<i>F. Ekar:</i>	14. vseslovenski lovski veleslalom za pokal kristalnega gamsa	398
<i>V. Rutar:</i>	Okrajno lovsko društvo ali zadruga za Tolminsko	400
<i>D. Tavčar:</i>	Kako so na Krasu lovili nekoč?	402
<i>M. Avbar:</i>	Medved na Medvedjeku	403
<i>A. Pajtlar:</i>	Moji glinasti golobi ...	404
<i>M. Avbar:</i>	Janez Planinšek - Eskimo Charlie, Veliki lovec ali Gospodar golega ozemlja	405
<i>F. Rotar:</i>	»Kočevski medvedi« že drugič skuhal najboljši lovski golaž	406
<i>F. Rotar:</i>	Znan po odličnem bograču	407
V SPOMIN		408
LOVSKA KINOLOGIJA		409
<i>K. Košir:</i>	Psi iz LD Borovnica so se uspešno predstavili	409
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	409

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divja mačka – *Felis silvestris*

Foto: Marko Masterl, Diana

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila LOVEC obveščamo, da bo pisarna uredništva od 5. do 31. julija 2007 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo glasila Lovec

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.
ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.
svinja:
1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica:

1. 11.–28. 2.

Jazbec:

1. 8.–31. 12.

Lisica:

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok):

1. 8.–31. 3.

Navadni polh:

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec:

1. 9.–30. 10.

Pižmovka:

1. 8.–31. 3.

Nutrija:

1. 1.–31. 12.

Fazan:

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena):

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica:

1. 9.–15. 1.

Šoja:

20. 8.–28. 2.

Sraka:

1. 8.–28. 2.

Siva vrana:

10. 8.–28. 2.

Modrost za mladost

Vlanski novembrski številki sem v Lovcu, glasilu LZS, svoj uvodnik naslovil *Pot je znana, kako priti do cilja?*

Danes lahko ugotovimo, da je cilj jasno in dokončno pred nami. V skladu z napotili so bile upravičene sklicateljice (zveze lovskih družin – lovske zveze) dolžne sklicati izredni občni zbor in ga izpeljati na način in po postopku, kot so ga določala prej veljavna pravila Lovske zveze Slovenije. Treba je bilo izvoliti zastopnika zveze, svoj temeljni akt pa uskladiti z določili Zakona o društvih in Zakona o divjadi in lovstvu.

S sprejemom novih Pravil LZS, 12. 5. 2007, in s sklepom Upravnega odbora LZS, 29. 5. 2007, so bili podani pogoji za izvedbo še sklepnega dela, t. j. izvolitve novih organov LZS in predsednika LZS. V volilnih okoliših bodo opravljene kandidacijski postopki, pri katerih je treba evidentirati kandidate za člane organov LZS in predsednika LZS ter tudi kandidate za uredniške odbore in komisije, ki jih imenuje upravni odbor LZS.

Seja kandidacijske komisije LZS je bila v petek, 8. 6. 2007, z namenom zagotoviti strokovno pravilno izvedbo postopkov evidentiranja in kandidacijskih postopkov. Zato so člani komisije sprejeli ustrezna navodila. V skladu z njimi bodo opravljene postopki evidentiranja in kandidacijski postopki v vseh volilnih okoliših. Prav tako so bile določene naloge in postavljeni roki za izvedbo vseh nalog tako, da bo 10. 11. 2007 tudi volilni občni zbor LZS.

Vse gradivo, ki je povezano z izvedbo postopkov v veljavnem

Pravilniku o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarja LZS, bo skupaj z veljavnimi Pravili LZS posredovano vsem članicam LZS. Tako bodo v celoti obveščene o postopkih evidentiranja in kandidiranja v volilnih okoliših, v katere spadajo.

In zdaj naj še pojasnim, zakaj sem tokratni naslov za uvodnik naslovil s sloganom, ki ga Lovska zveza uporablja ob dogodkih, povezanih s praznovanjem 100-letnice njenega delovanja. Vsebino, ki ga slogan posreduje, želim namreč vključiti v vse postopke, ki bodo opravljene v povezavi z novimi volitvami. Z uvedbo vseh postopkov za volitve na široko, dobronamerno odpiramo vrata vsem slovenskim lovcem (izraz lovec uporabljam za vse članice in člane članic LZS), da na demokratičen način sodelujejo v postopkih. Na več sejah sedanjega Upravnega odbora LZS smo ob obravnavi besedila Pravil in

pravilnika za izvedbo volitev jasno predstavili našo željo, da vsem lovcem, ki imajo znanje, voljo in moč sodelovati pri delu LZS, omogočimo, da svoje hotenje tudi uresničijo. Nemalokrat sem namreč, ne da bi ocenjeval posamezne konkretne situacije, slišal pripombe naših lovcev o tem, da so nekateri naši lovski tovariši že predolgo na svojih funkcijah. Čeprav v tem uvodniku pišem o volitvah v organe LZS, pa pripombe niso bile mišljene zgolj za krovno organizacijo, ampak tudi za naše članice oziroma območne lovske zveze. Ob tem so se pojavljale tudi nasprotne situacije, ko so nekatere članice imele težave pri vključitvi novih funkcionarjev, saj se lovci zavedajo velike odgovornosti za opravljanje najodgovornejših nalog v lovskih družinah. Upravni odbor se zaveda te problematike, zato bomo v skladu s sklepi komisije za izobraževanje pripravili in izpeljali program izobraževanja starešin in drugih odgovornih lovcev v lovskih družinah, na katerih bodo predstavljene vsebine, pomembne za njihovo delo v LD.

Menim, da smo na takšen način sposobni spodbuditi k vključitvi v delo v organe LZS lovce z željo, da bi svoje organe oblikovali s pristojnimi člani, ki bodo kos izzivom, v katerih je in bo v prihodnosti naša lovska organizacija. Veljavna pravila, sprejeta maja letos, namreč nekatera vprašanja notranje organiziranosti postavljajo na novo (odnos LZS do ZLD/LZ) ali pa posebej poudarjajo odgovornost organov LZS in njenih odborov in komisij za delo na ustrezni strokovni ravni. Tako kadrovske okrepitve se bomo lahko kot enakopravni partnerji vključili v razgovore s pristojnimi ministrstvi in zavodi RS, lahko bomo izvajali prepotrebne projektne naloge s področja narave, divjadi in lovstva, pripravljali projekte za pridobitev finančnih sredstev v skladih doma in EU in ne nazadnje komunicirali z javnostjo tako, da nas bo zaznala in ocenila v pravi luči, tako kot si tudi zaslužimo.

Upam in želim si, da bomo pri prizadevanjih uspešni.

Bogdan Mahne, predsednik LZS

Iz urednikovega zornega kota

Ne sramujmo se lovskega stanu ...

Potem ko smo bili v zadnjih letih vajeni na vseh ravneh poslušati tarnanje, da je v lovski organizaciji globoka kadrovska in organizacijska kriza, ki nas je pahnila na najnižjo stopnico priljubljenosti v javnosti, smo na junijskem občnem zboru Lovske zveze Maribor v Voličini slišali nekaj vzpodbudnih razmišljanj in pogledov. Besede prvega moža mariborskih lovcev in hkrati podpredsednika Lovske zveze Slovenije **Braneta Kurnika** so zvenele optimistično, prepričljivo in vsebinsko preudarno in bi jih lahko uvrstili v kontekst pogledov po uspešnem občnem zboru slovenskih lovcev. Samokritično je poudaril, da je vendarle treba spremeniti odnos do organizacije, ki praznuje 100-letnico delovanja in se lahko pohvali z mednarodno primerljivimi uspehi gospodarjenja z divjadjo in lovišči ter prenehati capljati na mestu in se ukvarjati sami s seboj. To nikamor ne vodi in izkušnje zadnjih let, ko nismo ravno najbolj prepričljivo premagovali lastne krize, bi nas lahko naučile, da je treba biti pogumnejši in bolj odločen. »Ne sramujmo se lovskega stanu in lovskega kroja,« je odločno pribil Kurnik in tako simbolično napovedal novo, lepše obdobje lovske organizacije, ki pa seveda ne bo prišlo samo od sebe. Treba bo še marsikaj postoriti, spremeniti in praktično potrditi.

To iztočnico sem uporabil namenoma, da bi na praktičnem primeru opozoril, kako nespametno je bilo jokanje in stokanje, da nas javnost ne mara, da nas zakonodajalec prevečkrat zaobide in nam ne zaupa, da nas stroka spregleduje; skratka, da se nam godi ena sama krivica. Veliko od tega je bilo sicer res, vrstili so se pavšalni napadi, podtikanja in se rojevale izjemno enostranske kritike, a hkrati tudi argumentirana opozorila, da smo togi in nočemo odločno v korak s časom. Bili smo samovšečni, ukvarjali smo se sami s seboj, odgovarjali smo prvim in lažnim lovskim avtoritetam, ki so vodile neproduktivno polemiko, nismo znali potegniti generacijskega reza in postaviti pravih ljudi na pravo mesto. Zato smo doživeli nizke udarce, ki so nas skupaj z lastnimi neumnostmi, neodločnostjo in cepetanjem na mestu vedno znova vračali na začetek globoke tranzicijske krize. Marsikaj je bilo povsem nepotrebno in odveč, toda če smo se iz vsega skupaj res vsaj nekaj malega naučili, potem je bila to sicer (pre)draga, a toliko koristnejša šola. Mogoče je optimizem prezgoden, saj tudi na občnem zboru mariborske zveze ni bilo v zraku posebnega navdušenja in tudi ne vsebinsko omembe vrednih razprav. A že to, da se niso ukvarjali sami s seboj in so priznali, da je zdaj treba dati prednost odgovornemu delu za doseganje ciljev iz gospodarskih načrtov in drugih sprejetih obveznosti, bi bila lahko napoved drugačnih časov, ki jih organizacija potrebuje. Ni bilo več »jokanja in stokanja« za izgubljenimi priložnostmi, pač pa več optimističnih napovedi, da bo bolje. Ali bo res in ali smo se iz »zmot in zablod« res kaj koristnega naučili, pa bo pokazal čas.

Prvi pokazatelji bodo že jesenske volitve organov LZS. Sporočilo iz Voličine je namreč v dobršni meri zvenelo v pričakovanju izvolitve takšnih ljudi, ki bodo pripomogli, da se v LZS stara zgodba (krize, križev in težav) ne bo več ponovila. Mar res?

Dr. Marjan Toš,
glavni urednik

Foto: M. Rovšček - Diana

Foto: L. Skvarča – Diana

VARUHI NARAVE OHRANJAJO NARAVO, NE PA UNIČUJEJO

Delo, Večer, 29. 4.–7. 5. 2007. – **Angel Pucer** v odgovoru na pisanje o ustanovitvi društva za odpravo lova meni, da je še posebno žaljiva primerjava slovenskih lovcev s severnoameriškimi belci, ki so v prejšnjem stoletju iztrebili bizona. V razviti Evropi je Slovenija znana kot država, ki je nadomestila nekaj vrst divjih živali ... Lovci niso v ničemer »privilegirani gospodje«, temveč le ljudje kot vsi drugi ... Človek je lovil, lovi in bo lovil, ker je tudi sam del živalskega sveta in ker je mesojed. Ker pa je član najvišje razvite vrste, je deloval, deluje in bo skrbno deloval za ohranitev virov preživetja. – **Miro Polanc** iz Pirana meni, da bi se brez lovcev razbohotil divji, nekontroliran lov. K temu bi ob 100-letnici slovenske lovске organizacije lahko dodali, da so se Slovenci najprej borili za »slovenski značaj naših tal«, preden so sploh postali lovci in varuhi narave. Spomnimo se samo zavednega duhovnika Jakoba Aljaža, ki je v tekmovanju z avstrijskimi planinci nemškega rodu spodbujal gradnjo planinskih postojank, med drugim Staničeve kočice, Triglavskega doma

in Aljaževega doma v Vratih. Nekoč je prenočeval v Dežmanovi koči (zdajšnji Staničev dom). Oskrbnik mu je menda rekel: »Dobro, da ni danes Nemcev tukaj, sicer bi za vas ne bilo prostora!« To ga je tako razjezilo, da je sklenil kupiti vrh Triglava, svet na Kredarici in v Vratih. Ko je svoje načrte uresničil, se je pošalil: »Sem 'najvišji' posestnik.« V resnici je tako Triglav iztrgal nemškemu pohlepu, ki je hotel »to goro narediti nemško«. Z Aljaževim stolpom, Triglavsko kočico in Aljaževim domom v Vratih je Slovenskem planinskemu društvu utrl pot na Triglav in mu pokazal delovno področje.

Drugače razmišlja **Iztok Humar**, predsednik Slovenskega društva za pravice živali, ki je v Oni, prilogi Dela (15. 5.), med drugim zapisal, da ga lovci ne bodo prepričali o svoji dobronamernosti. O ministru **Janezu Podobniku** meni, da se razburja, če Hrvati streljajo v bližini našega parka v Istri, hkrati pa odobrava streljanje v Triglavskem narodnem parku.

Podobno razmišlja tudi **Vlado Began** v Večerovih Pismih bralcev.

SRNJAK NA IGRIŠČU VRTCA

Dnevnik, 4. 5. (sš). – Na dograjeno igrišče postojn-

skega vrtca se je 3. maja zjutraj zatekel mlajši srnjak. »Tako ko smo ga odkrili, smo poklicali pomoč.« je povedal ravnatelj vrtca **Peter Plevnik**, ki je nenapovedanega in zmedenega obiskovalca spremljal ves čas njegovega divjanja po igrišču. »Za otroke je bila to senzacija,« je povedala pomočnica ravnateljice **Fani Borovina**. Na pomoč so najprej priskočili postojnski gasilci, nato pa še lovci, člani LD Javornik.

LOVČEVA POMOTA USODNA ZA MEDVEDJEGA MLADIČA

Večer, Delo, 7. 5. (**Tatjana Vrbnjak, Robert Galun**). – V petek zvečer, že v mraku, je 77-letni lovec **Ciril Kocutar** iz Limbuša pri Mariboru na krmišču za divje prašiče v bližini smučišča Cozjarica na Arehu ustrelil 65 kg težkega medvedjega mladiča. Lovec s polstoletnim lovskim stažem, ki je šel pogledat, ali je na krmišču dovolj koruze, je mislil, da je proti njemu planil divji prašič. Na medveda sploh ni pomislil, saj so ga na tamkajšnjem območju nazadnje videli pred 22 leti. Ko je stopil do ustreljene živali, je šele videl, da je ustrelil medvedjega mladiča.

A ni imel veliko časa za razmišljanje; ko je nenadoma zaslišal glasno rjojenje medvedje matere, je pobegnil v lovsko opazovalnico. Lovci so o dogodku takoj obvestili Zavod za gozdove, ki je o nesrečnem dogodku obvestil Ministrstvo za okolje. Z gensko analizo odstreljenega medvedka bodo poskušali ugotoviti, ali ima podoben genski zapis kot kočevski medvedje ali pa sta medveda morda prišla iz sosednje Avstrije.

Martin Krajnc, vodja Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, je pozneje za Večer povedal, da je strah zaradi medvedke odveč. »Ne vemo, kam je šla, saj ji je težko slediti ...« **Katarina Šulek** se je v istem časniku pošalila, ko se je vprašala, kaj imata skupnega medvedka in inšpektor. »Vsaj to, da lahko odločno vplivata na gobe v slovenskih gozdovih, saj se je strast tukajšnjih gobarjev zelo umirila,« je odgovorila. Malce žaljivo pa je izzvenelo vprašanje **Blanke Šolar** (Delo, 9. 5.), češ, kdo dovoli »starčku«, da ima orožje.

V resnici med planinci in turisti ni bilo večjega preplaha. Oskrbnik Ruške kočice **Maksimilijan Klančnik** in najemnica Doma na Osankarici **Ana Škrinjar** sta povedala, da so ljudje sicer veliko spraševali, a niso bili prestrašeni.

V ZADNJIH PETIH LETIH JE PROMET »POGOLTNIL« 103 MEDVEDE

Slovenske novice, Večer, Delo, maja (Milan Glavonjić, Marjan Toš). – »V zadnjih petih letih (2002–2006) je bilo iz narave odvzetih 489 medvedov, od tega jih je bilo redno odstreljenih 269, 109 živali je bilo izredno odstreljenih zaradi konfliktnih dogodkov z ljudmi, 8 jih je bilo ulovljenih živih in presejlenih za ponovne naselitve v druge države (Italija, Francija), 103 medvedovi pa so bili evidentirani kot »izguba«, v glavnem zaradi prometa. Izgube v prometu lahko natančneje razdelimo takole: 20 % medvedov je bilo izgubljenih zaradi nesreč na avtocestah, 40 % na železnici in 40 % na cestah nižjega ranga od avtoceste,« je povedal **Marko Jonozovič**, vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo pri Zavodu za gozdove Slovenije ter posebej postregel tudi s podatki o odstrelu medvedov za trofeje, za kar je seveda treba plačati. »Cenik za odstrel medvedov ni vezan na težo medveda, marveč na oceno kože. Mednarodno lestvico ocenjevanja določa CIC (Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi). Če lovec lovi tako, da za odstrel plača, ni nobenih razlik v ceni. Domači in tuji lovec mora za medveda, ki ga želi

odstreliti, plačati enak znesek. Cene za odstrel medvedov se gibljejo od dva tisoč do deset tisoč evrov.«

Žal **Marko Jonozovič** ni mogel odgovoriti na vprašanje, koliko denarja je Slovenija dobila z dovoljenji za ustreljene medvede v zadnjih petih letih. »Teh podatkov nimamo, saj nismo pristojni za njihovo zbiranje,« je bil **Jonozovič**ev odgovor. **Marjan Toš**, zdaj glavni urednik revije *Lovec*, nekoč pa tajnik Lovske zveze Maribor, takšen odgovor komentira takole: »Čudim se, da Zavod za gozdove nima tudi teh podatkov, saj ima vendar natančen pregled nad dogajanjem v loviščih posebnega pomena in tudi v ostalih loviščih, pa tudi sicer ima verodostojno lovsko statistiko, ki bi morala zajemati tudi finančne rezultate lovnega turizma. Menim, da mora biti statistika s takimi podatki vedno pri roki in ve se, kdo je danes v lovstvu za kaj pristojen in odgovoren. Posebno skrbno pa morajo statistiko voditi vsi upravljavci lovišč, tako da s podatki ne bi smelo biti težav.«

STRELA JE UBIŁA LOVCA NA PREŽI

Slovenske novice, 24. 5. (Milan Glavonjić). – Torkovo večerno neurje je bilo usodno za lovca, 57-letnega **Franca Petka** iz Lipovca pri Ribnici. Ko je štiristo metrov od doma na preži

čakal na srnjaka, je v hrast udarila strela in ubila moža. »Ko sem šel proti preži, sem mislil, da je očetu slabo. Potem ...« ni mogel skriti solz na bolečem obrazu sin **Simon Petek**.

»Od hiše se je pred nevihto, saj ni kazalo, da bo viharna, z avtomobilom odpravil do približno 400 metrov oddaljene preže,« pripoveduje **Francijev** sin **Simon**. Ponesrečenega so zjutraj našli sosede **Alojz Starc** in **Brane Dejak** ter **Francijev** lovski tovariš **Dušan Lavrič**. Ponujal se jim je grozljiv prizor: kapa je bila razcefrana na drobne kose, prav tako hlače in čevlji, mobilni telefon v levem žepu je bil skoraj stopljen.

PO SLEDEH SLOVENSKEGA POLHA

Delo, 24. 5. (Viktor Luskovec). – Avtor podrobno piše o raziskovalnem projektu o navadnem polhu, ki je nastal na pobudo Druščine polharjev Polh iz Dolenjskih Toplic, po strokovni strani pa ga vodi **dr. Boris Kryštufek**, mednarodno uveljavljen strokovnjak za sesalce. Raziskovanje poteka na dveh zaokroženih območjih: v gozdovih okrog Pogorelca in Komolca, nekdanjih kočevarskih vasi v bližini Baze 20 v Kočevskem rogu. Na vsakem območju so namestili 41 gnezdišč. Upravljavec s populacijo navadnega polha je Zavod

za gozdove Slovenije, ki naj bi nekako poskušal določiti letne kvote.

Pri pregledu tiska smo naleteli tudi na sestavek **Borisa Gabrijana**, predsednika Zveze društev rejcev drobnice Slovenije, o volkovih, ki so v okolici Adlešičev in Preloke pobili 28 ovac, ki so se pasle v ogradah. Če se bodo napadi volkov nadaljevali, bodo rejci gotovo zahtevali izreden odstrel volkov, dodaja **Gabrijan**.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. maja 2007 je bilo z območja 24 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 30 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 12 lisic, 4 pse, 5 mačk, 3 ovce, 2 jazbeca, 1 srno, 1 miš, 1 gamsa in 1 govedo.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedrta Maurer Wernig, dr. vet. med.,

vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: S. Lavrič – Diana

Kako je z dvojnimi ali večkratnim članstvom v lovskih družinah?

Lovske družine se srečujemo s prošnjami za dvojno članstvo. Za pravilno odločanje potrebujemo strokovno razlago 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu. To pričakujemo od strokovnih služb Lovske zveze Slovenije. Zakon o divjadi in lovstvu dejansko ne omejuje članstva, kar teoretično pomeni, da je lahko vsak član 416 lovskih družin v Sloveniji.

Zakon ne opredeljuje, kdo je novi član: ali je to oseba, ki s pripravništvom pridobi status lovca, ali je novi član že stari član neke lovske družine, ki se želi vključiti še v drugo. Zato iz 65. člena tudi ni jasno, ali prepoved pristopnine velja samo za nove člane ali tudi za tako imenovane stare člane, ki se želijo vključiti še v drugo lovsko družino. Temeljno vprašanje pa je v 65/1. členu, kjer navajajo, da so člani društva **lahko** lovci in posamezniki. Ali taka navedba lahko pomeni, da **ni obvezno**, da lovska družina **sprejme** vsakega, ki je že član neke lovske družine, ki želi pristopiti še v drugo LD?

Naša ustavna norma vsakemu zagotavlja pravico do združevanja, vendar je odprto vprašanje, ali ni ta pravica že izkoriščena s članstvom v eni lovski družini. Zato je večkratno članstvo odvisno od pripravljenosti naprošene lovske družine, če ga sprejme oziroma ali mora naprošena družina sprejeti vsakega kandidata za pristop. Glede na to, da člen 65/4 dovoljuje omejitve članstva glede na lovno površino, se bo v praksi zgodilo, da bo z vključitvijo t. i. starejših članov meja omejevanja sprejetja hitro dosegljiva. S tem pa bo onemogočen sprejem novim mladim kandidatom za lovce, ki bi pomladili našo starostno strukturo.

Menim, da je s tem huje kršena pravica do združevanja, da je nekdo dva- ali večkratni član lovske družine, drugi, ki bi si želel prvič postati član, pa ne bo imel take možnosti. V naši lovski dru-

žini še vedno veljajo pravila, ki omenjajo samo prestop, t. j. izpis iz ene družine in vključitev v našo. Tudi zato sprašujemo, ali lahko vztrajamo na tem stališču.

Menim, da je treba vsem lovcem čim prej odgovoriti na navedena vprašanja. Tako bi se izognili sodnim sporom, ki s kakršno koli rešitvijo ne pripomorejo k dobrim odnosom v članstvu.

Franc Šetina
LD Sorško polje

Odgovor:

Uredništvo Lovca je za razlago vaših vprašanj zaprosilo Statutarno-pravno komisijo pri LZS, ki smo ji posredovali tudi mnenje nekaterih članov uredniškega odbora. Komisija je o zadevi razpravljala na svoji 9. seji 9. 5. 2007 in zavzela stališče, ki ga citiramo:

Zakon o društvih v splošnih določbah v 2. členu določa:

1. Združevanje v društva je **prostovoljno**.

Foto: M. Mästerl – Diana

2. Vsakdo lahko postane član društva pod pogoji, ki jih društvo določi v temeljnem aktu.

3. Delovanje v društvu temelji na enakopravnosti članstva.

Na navedene določbe se navezujejo določbe 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), ki opredeljujejo lovsko družino kot **društvo** (1. odst.) in ki določajo, da imajo novo sprejeti člani **enake pravice in dolžnosti** kot drugi člani lovske družine (6. odst.).

Lovska družina lahko v **temeljnem aktu, kot pogoj za sprejem v članstvo, določi** (kar ne pomeni omejitve sprejema novih članov, kakršna je dovoljena v 4. odst.), **da prosilec ne sme biti član druge lovske družine oz. določi, da lovska družina lahko odkloni sprejem v članstvo prosilcu, ki je že član kake druge lovske družine** (tako kot odkloni sprejem prosilcu, ki nima stalnega bivališča v Republiki Sloveniji, za prosilcu, ki je bil izključen iz lovske družine v določeni dobi po

izključitvi, če ima tako določbo v temeljnem aktu itn.).

Tako **določeni pogoji**, če so zajeti v temeljnem aktu, ne pomenijo omejitve sprejemanja novih članov in niso v nasprotju z določbami 42. člena Ustave RS o »svobodnem združevanju z drugimi«.

»Svobodno združevanje« ne pomeni neke »absolutne pravice«, ampak ga je treba razlagati v povezavi z določili Zakona o društvih o prostovoljnem združevanju, pogoji, pod katerimi prosilec lahko postane član društva, in enakopravnosti članstva ter s pravicami in dolžnostmi drugih članov lovske družine.

Enakopravnost pomeni **enake pravice in dolžnosti** – ta določba bi bila na vsak način kršena pri dvo- ali večkratnem članstvu v lovskih družinah.

Za dosego **enakopravnosti članstva** bi bilo treba v **temeljni akt vnesti tudi določilo, ki bi preprečilo, da bi že sprejeti člani lovske družine postali člani tudi v drugi ali več lovskih družinah.**

Odgovor = 3 leta

Dragi delegati (dragi jemljite dobesedno!), **doslej v treh letih v pravila niste bili sposobni zapisati preproste tega določila, da so članice LZS lovske družine, in potem prepustiti zakonitim članicam in plačnicam, da se same dogovorijo, kako in kaj bo naprej z njihovo zvezo!**

Ves čas štejete lovske družine za nesposobne in neupravičene vodenja lastne organizacije. Kaj je res pomembnejše tolmačenje z vrha LZS, kot da lovci ne znamo brati zakonov in ste le po njihovih navodilih prepoznavali drugačna razmišljanja od vaših, kot so si drznili nekateri napisati celo v Lovca? Naj vas opomnim, da smo leta 2007 in nikakor leta 1947 ali katerega drugega leta, ki so bila menda svinčeno obarvana. Deklariramo se za demokratično državo in zloglasni člen 133 prepoznavamo le še v zgodovini. Dandanes zahtevamo enakopravnost, pluralnost, transparentnost in odgovornost.

Vi pa ves čas še držite v rokah nekoč zaupane vam vaje, ki vam ne pripadajo več, in se niste sposobni prilagoditi novim časom, novim zakonskim določilom in volji tistih, ki so vsa leta doslej plačevali vaš obstoj. Še več, tudi v teh letih, ko je vaš položaj drugačen in jasen, ste neutemeljeno zahtevali finančno vzdrževanje. Redke in častne so ZLD, vem za svojo ljubljansko, na primer, ki so se odločile da bo njihov obstoj temeljil le na delu, ki ga bodo ponudile svojim članicam, in ne na preživelih in sporno veljavnih Pravidlih LZS. Takim območnim lovskim zvezam spoštljivo odkrijem svoj lovski klubok!

Tiste druge, okorele, na starih okopih vztrajajoče območne zveze z njihovimi delegati na čelu pa štejem za grobarje slovenskega lovstva. V teh treh letih ste uspešno paralizirali naše lovstvo in le dejavnostim lovskih družin se lahko zahvalimo, da nekako še šepamo. Nič kaj lepa popot-

nica za praznovanje 100-letnice slovenske lovske organizacije. Si boste tvorci vsega zavlačevanja ob proslavljanju upali z odkritim pogledom odgovoriti na vprašanje, kaj ste počeli ta tri leta? Zakaj niste bili sposobni in niste hoteli prepustiti upravljanja organizacije tistim, ki jo plačujejo in so zakoniti člani? Dvomim; kvečjemu s figo v žepu. Tako kot ste držali figo v žepu ob sprejemanju predloga sprememb lovskega zakona. Rezultati so jasno vidni. Vaši neaktivnosti pripisujem vsaj izgubo 10 let upravljanja z lovišči in nejasen ter neenakopraven položaj lovskih družin ob naslednji podelitvi koncesij. Niste bili sposobni predstaviti argumentov, ki bi zagovarjali prvotno zakonsko in po ustavi nesporno dobo 20 let. Še več, niste bili sposobni zagotoviti enakopravnega položaja dosedanjih lovskih družin ob naslednji podelitvi. Jaz to vidim kot pripravo na položaj, ki bo omogočil, da se bo pri nas ponovila zgodba s Hrvaške. Vam naša divjad, vam, ki naj bi bili lovci, res tako malo pomeni in v njej vidite le surovino in denar? Vam prizadevanja prejšnjih generacij lovcev, ki so ustvarila z divjadjo tako bogata in pestra območja, kakršna imamo zdaj, res tako malo pomenijo? Vam dognanja stroke, ki so nas končno uspela po vsem svetu prepričati, da je le trajnostna raba naravnih virov edina realna pot v prihodnosti, res tako malo pomenijo? Je vaš etični kodeks, ki na prvo mesto postavlja dobrobit prostoživečih divjih živali, podpisan s figo v žepu?

V zakonu bo pri nekaterih določenih mogoč še enopravni izpit: ustavna presoja. Boste vi, delegati območnih lovskih zvez, in tisti, ki se postavljate v vodstvo LZS, to možnost uporabili ali z neaktivnostjo potrdili sume, da je za vsem še nekaj, ki je našim očem skrito in z določenimi nameni, ki s slovenskim lovcom, kakršnega poznamo danes, nimajo nič? Tovariši iz ZLD-jev, bo vaša neaktivnost

Moje pismo delegatom ZLD-jev!

Kako je pravilno sestavljen občni zbor zveze društev, konkretno OZ LZS in kako bi morala potekati spreminjanja Pravil LZS, da bi bilo vse pravično in v skladu z zakonom?

Vemo, kaj o članicah LZS navaja lovski zakon: da so lovske družine neposredno članice LZS. A ker zakon ni točno določil prehoda in načina izključitve območnih zvez iz te obvezne organizacijske sheme, je ostal odprt prostor, možnosti in pričakovanje, da bodo članice zveze po starih, še veljavnih pravilih poskrbele za čimprejšnjo uskladitev oz. pripravo novih pravil, ki morajo biti usklajena z zakonom.

In kaj je najbolj temeljno

dejstvo, najbolj temeljna določitev v osnovnem aktu neke organizacije, če ne to, kdo so njeni člani?

Delegati iz vrst ZLD-jev so, potem ko jih zakon ni več uvrščal med obvezno obliko združevanja lovskih družin, imeli torej eno samo samcato nalogo: spremeniti stara Pravila LZS in jih uskladiti z novim zakonom ZDLov-1, ki je bil objavljen 20. 2. 2004 in začel veljati 90 dni pozneje.

Pa dajmo šteti na prste, dragi delegati iz ZLD-jev in tisti, s pomočjo katerih še vedno ostajate krojači usode slovenskih lovcev!

20. 2. 2004 + 90 dni = 20. 5. 2004;
koliko dni je od 20. 5. 2004 do 20. 5. 2007 ?

Foto: L. Skvarča – Diana

na teh področjih, prepuščanje odločanja in vodenja le nekaterim posameznikom, prinesla posledice, na katere danes pomislimo s strahom?

Dragi predstavniki območnih lovskih zvez! Če se niste sposobni prepustiti tokovom sodobnega časa, svoja mesta prepustite dela željnim; najsi bodo mlajši ali starejši! Delegiranje ne pomeni le dvigovanja rok, pač pa krepko delo pred tem in potem, ko sprejmemo zadolžitve.

Skrajni čas je, da že enkrat dvignete roke tudi za to, da bodo organizacijo vodili tisti, ki jim to po zakonu pripada! Predstavnikom lovskih družin. In od njih, še boljše od članov lovskih družin – lovcev morata izvirati glas in odločitev, ki pride do vrha in se izreka v imenu vseh lovcev. Nihče na sredi ali na vrhu lovske organizacije ne sme kar sam od sebe določati, kako bo zastopal več kot 22.000 slovenskih lovcev in kaj bo govoril v njihovem imenu!

Moje pisanje je preprosto: temelji zgolj na dogodkih, ki

sem jim sledil v zadnjih letih. Na temelju tistega, kar se me je zadevalo kot lovca in ljubitelja narave in živih! Dogažalo pa se je dovolj, da si je lahko vsak ustvaril svoje mnenje, če je le kolikor toliko sledil zadevam; četudi samo zapisom v našem glasilu Lovec.

Zame je bil bistveni ter najpomembnejši zapis, ko sem prebral, da so starešine lovskih družin v času, ko je aktualni lovski zakon že določal, da so le lovske družine kot članice LZS, sklenile, da so le one edine članice ter da je treba Pravila LZS prilagoditi temu. Če ste zamerili njim in njihove volje še vedno ne upoštevate, pa zamerite še meni, ki sem vam to zapisal! Posebej prepoznavati me tako ne bo treba, saj je spodaj moj podpis.

Marijan Likar
Dobrova

Za odgovor in razlago Likarjevega prispevka je uredniški odbor Lovca zaprosil vodstvo Lovske zveze Slovenije. V njem so zapisali:

Navedbe avtorja prispevka, zlasti v delu, ki se nanaša na sestavo najvišjega organa Lovske zveze Slovenije, ki je 12. 5. 2007 sprejel tudi nova Pravila Lovske zveze Slovenije, zahtevajo naslednje pojasnilo:

Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04 in 120/06 – odločba US; v nadaljevanju: ZDLov-1), ki velja že četrto leto, je uvedel nekatere novosti tudi na področju organizacije Lovske zveze Slovenije z določbo prvega odstavka 66. člena, na podlagi katere je Lovska zveza Slovenije zveza vseh lovskih družin, ki deluje v javnem interesu. Glede na to, da je ZDLov-1 v svojem 84. členu z dnem uveljavitve ZDLov-1 v celoti razveljavil Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SS, št. 25/76 in 29/86 ter Uradni list RS, št. 29/95 – ZPDF in 89/99 – Zdru-A), ni pa izrecno določil poti, kako udeležati določbe prvega odstavka 66. člena, so se pojavile številne dileme,

zlasti pa vprašanja, ki se postavljajo tudi avtorju prispevka. Dileme, kako naj se slovenska lovska organizacija organizira in deluje na podlagi ZDLov-1 in Zakona o društvih, je odpravila odločba Ministrstva za notranje zadeve. Z njeno vsebino so se lahko bralci glasila Lovec seznanili v prispevku, ki je bil kot uvodnik objavljen na straneh 516 in 517 v glasilu Lovec, v številki 11/2006. V navedenem prispevku je povzeta tudi bistvena vsebina odločbe, s katero je pritožbeni organ, Ministrstvo za notranje zadeve, odločil o pritožbi Lovske družine Dreta - Nazarje, Antona Šubica in Bojana Lepičnika zoper odločbo Upravne enote Ljubljana, ki je 28. 12. 2005 odločila, da se v register društev vpiše sprememba temeljnega akta in zastopnika Lovske zveze Slovenije, kar je bilo sprejeto na izrednem občnem zboru 10. 12. 2005 v Celju. Čeprav je vsakomur dopustno lastno mnenje o tem, »kako naj bo v skladu z ZDLov-1 sestavljen Občni zbor Lovske zveze Slo-

venije, kako bi moralo potekati spreminjanje Pravil LZS, da bi bilo pravično in v skladu z zakonom,« ni odveč še enkrat navesti bistvenega dela iz obrazložitve pritožbenega organa: »Drugostopni organ se strinja z ugotovitvami prvostopnega organa, da občni zbor dne 25. 6. 2005 ni bil sklican v skladu s pravili zveze, saj nanj niso bili vabljeni delegati območnih zvez lovskih družin, ki jih kot članice zveze določajo veljavna pravila zveze, temveč predstavniki vseh lovskih družin, ki so po določbah 66. člena novega zakona o divjadi in lovstvu članice LZS ... Določba drugega odstavka 19. člena pravil, ki določa, da predsednika in člane upravnega odbora LZS izvoli občni zbor tako, da ima vsaka območna zveza svojega predstavnika, je v neskladju z Zakonom o divjadi in lovstvu. Drugostopni organ se namreč strinja z navedbami pritožnikov, da veljavna pravila LZS ne omogočajo lovskim družinam, ki so izstopile iz članstva katere izmed območnih zvez lovskih družin, uresničevanja njihovih članskih pravic, ki izhajajo iz ustave in zakona in jih mora temelji akt zveze omogočiti. Ker je vsem organom zveze mandat potekel, lahko veljavno skliče izredni občni zbor le tretjina članic, in sicer tretjina območnih zvez lovskih družin potem, ko so odločitev o sklicu izrednega občnega zbora sprejele skladno s pravili temeljnega akta. Upravičeni sklicatelji morajo izredni občni zbor sklicati in izpeljati na način in po postopku, kot ga določajo ve-

ljavna pravila. Na izrednem občnem zboru je treba izvoliti zastopnika zveze, pravila zveze uskladiti z določbami zakona o društvih in zakona o divjadi in lovstvu tako, da bodo lovskim družinam omogočala članstvo v zvezi, kot to določa 66. člen zakona o divjadi in lovstvu.« V skladu z odločitvijo Ministrstva za notranje zadeve so bili opravljeni vsi nadaljnji postopki, povezani z izvolitvijo zakonitega zastopnika LZS, prav tako pa so bila sprejeta tudi nova

Pravila LZS. 25. 11. 2006 je bil sklican izredni Občni zbor LZS, na katerem je bil izvoljen predsednik LZS, Bogdan Mahne. 6. 12. 2006 je bila na pristojno upravno enoto vložena zahteva za spremembo registracije zastopnika LZS; 12. 5. 2007 je Občni zbor LZS sprejel nova Pravila LZS; 1. 6. 2007 pa je bila vložena zahteva za registracijo spremembe temeljnega akta Pravil LZS.

Mag. Nataša Oven,
generalna sekretarka LZS

Kako gospodarimo z divjadjo mi in kako drugi?

Ze vrsto let v naši reviji pogrešam letne statistične podatke o gospodarjenju v naših loviščih. Zadnja leta Lovska zveza Slovenije tega ne vodi več. Njena odlična združba LISJAK podatke iz lovišč posreduje Zavodu za gozdove, ki jih uporablja pri načrtovanju.

Na spletni strani Zavoda za gozdove sem za posamezna lovskoupravljaljska območja našel podatke o divjadi za leti 2005/06, ni pa mi uspelo najti podatkov tudi o članstvu, turizmu, lovski kinologiji in gromnem stanju našega lovstva. Slednje tudi ne zadeva ZGS. Veliko tega bi zanimalo naše lovce že zaradi primerjave. Manj bi bilo nespornost in domnev, saj številčnih vrednosti ni mogoče ovre-

či, medtem ko je teža mnenj, trditev in doktrin vse preveč odvisna od »teže« avtorjev.

Zbirnika o gospodarjenju z divjadjo pri nas nisem našel, zato sem podatke črpal iz Letnih lovskoupravljaljskih načrtov za leto 2007, in to za petnajst (15) upravljaljskih območij (770 strani!). Za avstrijska lovišča sem uporabil splet Jagdstatistik 2005/06, za nemška pa Priročnik DJV Handbuch 2007.

Primerjal sem lovišča podobnih lovskih kultur, lovske miselnosti in zemljepisne podobnosti. Slovenska lovišča sem primerjal z lovišči Nemčije, Avstrije, avstrijske Štajerske in avstrijske Koroške. V **preglednici 1** sem prikazal letni odstrel. Gotovo je to tudi najbolj točen podatek, povoz

so že malo manj zanesljivi, vrednosti naravnih izgub pa so sploh zelo dvomljive. Zato menim, da je računanje in sklepanje s pomočjo celotnega »odvzema« (izvzemom?) manj verodostojno. Ker podatkov o lovnih površinah nisem mogel najti, sem uporabil celotne površine držav oz. dežel. Zato so realne specifične vrednosti (odstrel/100ha) in teže uplenjene divjadi (kg/100 ha) približno za 10 % višje, kar pa ne vpliva na medsebojna razmerja. Teže uplenjene parkljaste divjadi veljajo za iztrebljeno divjad, primereno za prodajo. Tudi vrednosti odstrela divjih prašičev na avstrijskem Štajerskem nisem dobil, zato sem uporabil pripadajoči del od celotnega avstrijskega odstrela prašičev v razmerju površin.

Presenetljivo velika so odstopanja tež divjačine na enoto površine (100 ha) v primerjavi s težami v naših loviščih. Na Koroškem so odstrelili za 60 % višji kot pri nas, v Nemčiji in Avstriji pa celo 80 do 90 %. Na avstrijskem Štajerskem, ki je še najbolj primerljiva s Slovenijo, saj ima le malo manjšo površino, ima tudi enak delež gozdov in število lovcev, odstrelijo 2,5-krat toliko jelenjadi in 50 % več srnjadi.

Za srnjad, ki poseljuje ves prostor, sem v **preglednici 2** prikazal specifični odstrel (glav/100 ha), celotne izgube in poveze (nenaravne izgube). Korošci (visokogorje!) odstrelijo četrtno srnjadi več kot mi, avstrijski lovci pa skoraj še enkrat več! Podobne rezultate smo dosegali tudi že pri nas. V letih 1991, 1992 in

Preglednica 1: Odstrel parkljaste divjadi in teža divjačine v l. 2005/06

Vrsta	Slovenija		Nemčija		Avstrija		Avstr. Štajerska		Avstr. Koroška		
	kg/glav	glav	kg	glav	kg	glav	kg	glav	kg	glav	
Jelenjad	65	4.615	299.975	60.664	3.943.160	49.615	3.225.000	11.711	761.211	7.881	512.265
Damjak	35	92	3.220	49.132	1.719.620	551	19.284	67	2.345	36	1.260
Sika jelenjad	30			1.132	34.020						
Gams	15	2.284	34.260	3.254	48.810	22.708	340.620	4.252	63.780	2.763	41.445
Mufflon	20	775	15.500	6.292	125.840	2.402	48.040	333	6.660	301	6.020
Div. prašič	41	7.346	301.186	461.881	18.937.121	27.223	1.116.143	5.440	224.000	336	13.776
Srnjad	12,5	34.656	433.200	905.387	11.317.337	280.474	3.505.915	51.616	645.200	20.032	250.400
Skup. teža v kg			1.087.341		36.125.908		8.255.013		1.703.196		825.166
kg/100 ha			54,4		101		98,4		103,8		86,6
			100		186		181		191		159

Preglednica 2: Odvzem (odstrel in izgube) srnjadi v l. 2005/06

Država	Površina 10 ⁶ ha	Odvzem glav/leto	Odstrel glav/leto	Izgube (%)			Sp. odstrel		Gozd %
				Celotne	naravne	nenaravne	glav/100ha	%	
Slovenija	2.025	44.733	34.656	22,5	18,2	4,3	1,7	100	57,7
Nemčija	35.705	1.105	905.387	18,2			2,5	141	30,0
Avstrija	8.386	350.648	280.474	19,9	8,9	11,0	3,3	194	47,0
A. Štajerska	1.638	66.924	51.616	23,0	11,6	11,4	3,2	188	60,7
A. Koroška	0.953	24.425	20.032	18,0	6,1	11,9	2,1	123	60,2

1993 smo v povprečju odstrelili 48.000 glav srnjadi (2,4 glave/100 ha), celotne izgube so bile 6.732 glav (14 %), povozov pa je bilo 3.353 glav (7,0 %). Na Bavarskem odstrelijo 4,0 glav/100 ha, na Baden Württenberškem 4,5 glave/100 ha, v deželi Hessen 4,2 glave/100 ha lovne površine. Predvsem v deželah nekdanje Vzhodne Nemčije (DDR) in v sosednjih deželah imajo težave s preveliko številčnostjo divjih prašičev in nevarnostjo izbruha prašičje kuge (velike obdelovalne površine, posejane s koruzo in rastlinami za pridobivanje energentov). V povprečju odstrelijo 2 do 2,5 glave divjih prašičev na 100 ha lovne površine; t. j. toliko kot srnjadi. Pet- do šestkrat več kot pri nas! Ne preseneča, da se pojavljajo težnje za spremembo lovskih pravil na škodo lovske etike. Odkupne cene divjačine so v Avstriji enake kot pri nas, v Nemčiji pa so še enkrat višje.

Skoraj dvakratni odstrel v Nemčiji in Avstriji je mogoč zaradi večje številčnosti (staleža) divjadi. Obremenitev gozda zaradi rastlinojede parkljaste divjadi je v Avstriji dvakrat večja kot pri nas, v Nemčiji pa še veliko večja, saj je le 30 % površine pokrite z gozdom. Nisem pa še zasledil, da bi gozdarji in lastniki gozdov bili »plat zvonca« in prišli z lovci v »pat pozicijo«. Strpno rešujejo nastale probleme.

Na razlike v odstrelu delno vplivajo tudi velike zveri, ki jih drugje nimajo. Pri nas njihov pomen precenjujemo, saj je, npr., v letih okrog 2000 znašala teža divjačine v enem letu v nekdanjih loviščih LZS Žitna gora in Ljubljanski vrh 160 kg/100 ha, kar je 3-krat več od slovenskega povpreč-

ja! Pri nas so izgube zaradi prometa 3- do 4-krat manjše, kar pri skoraj izenačeni obremenitvi s cestnim prometom prav tako ni v redu. Predaleč bi šli, če bi razčlenjevali posamezne primere, kar tudi ni namen tega prispevka. Zaradi velikih razlik je potrebna poglobljena študijska analiza in treba je ugotoviti odgovore! Potrebna je vsakoletna razčlenitev razmer v loviščih posameznih lovskoupravljaljskih območij in njihova medsebojna primerjava. Za nadaljnje usmeritve delovanja celote pa je treba stanje primerjati tudi z razmerami v državi in širšem okolju. Če bomo obdelovali vsak svoj vrtilček (C. Štrumbelj), je velika nevarnost, da zaradi preobremenjenosti z množico podatkov ne bomo zaradi dreves videli gozda.

Leta 2005/06 je vrednost divjačine (mesa uplenjene divjadi) iz naših lovišč znašala okroglo tri milijone evrov. Ali ne bi bilo primerno del našega znanja in volje nameniti vprašanju povečanja šte-

vilčnosti divjadi in s tem tudi večjega odstrela ter se z očitnimi dokazi dokopati do spoznanja, da samo z zahtevami po večjem odstrelu nikomur ne koristimo: ne gozdu, še najmanj pa divjadi.

Moja razmišljanja bodo izzvala ugovore. Upam, da ne v takem tonu, kot sredi minulega leta, ko si je edino resnico o zimskem krmljenju srnjadi prisvojilo nekaj samozvanih strokovnjakov in ki so pod kapo državne oblasti na neprimeren način zavrli razpravo. Tak način lahko omrtvi del aktivnega lovstva ali pa vodi k nespoštovanju zakonov; oboje je zelo nevarno.

Strokovni službi LZS priporočam, naj v Lovcu vsako leto s kratkim komentarjem objavi statistične podatke o gospodarjenju po območjih in v celoti. Zajetni načrtovalski (planski) akti bodo šli svojo pot, tako kot vsa »planska dokumentacija«, številni vezani izvodi Lovca pa se bodo ohranili tudi sto let. Dokazano!

Bruno Skumavc, Kranj

Slovenski lovski muzej - da ali ne?

V petdesetih letih prejšnjega stoletja je bila lovska zbirka prvič predana javnosti v okviru tedanjega Gozdarskega, lesarskega in lovskega muzeja v Bistri pri Vrhniku. Leta 1958 je Lovska zveza Slovenije prevzela patronat nad lovskim oddelkom in še istega leta je bila odprta prenovljena zbirka. Leta 1964 je Lovska zveza dobila možnost pridobiti nove prostore v gradu Bistra, štiri leta pozneje sta

bila potrjena vsebinski in finančni načrt novega muzeja in sprejeta obveznost, da LZS zanj zagotovi finančna sredstva. Nato je bila podpisana pogodba med LZS in Tehniškim muzejem (TMS). Pogodbeni stranki sta se sporazumeli, da bosta postavili osrednji lovski muzej v Sloveniji. Po izselitvi strank in ureditvi prostorov je bil odprt Slovenski lovski muzej, in sicer 10. maja 1975.

Stalna razstava Slovenske-

ga lovskega muzeja je veljala za eno najboljše urejenih stalnih postavitev med lovskimi muzeji v Evropi, in sicer glede strokovne pa tudi muzeološke ureditve. Tedanji direktor Tehniškega muzeja Slovenije **Marjan Vidmar** je za ureditev Slovenskega lovskega muzeja prejel najvišje priznanje na področju muzealstva – Valvasorjevo nagrado. Na Lovsko zvezo Slovenije in strokovne sodelavce, ki so pripravljali razstavo, pa so pozabili.

Po več kot tridesetih letih je muzejska zbirka zastarela in že dolgo ne ustreza več sodobnim muzejskim postavitvam. Če je bil pred tremi desetletji muzej v ponos lovski organizaciji in Tehniškemu muzeju Slovenije, jima je zdaj v sramoto. Predlog strokovne sodelavke, vodje Slovenskega lovskega muzeja, da bi zbirko zaprli za javnost, ni dobil podpore.

Razvoj oziroma prenova muzeja ni bila mogoča iz različnih razlogov. Med pomembnejšimi velja omeniti denacionalizacijski postopek, statično nestabilnost muzejskih prostorov, neurejen status muzeja in s tem nerešeno vprašanje financiranja muzeja. Rešitev prvega problema se bliža koncu, ostaja pa problem statične sanacije prostorov v spomeniško zavarovanem grajskem poslopju. Že leta 2001 smo v Slovenskem lovskem muzeju naročili študijo – pripravo smernic za statično sanacijo prostorov Slovenskega lovskega muzeja. Ugotovljeno je bilo, da je statična nestabilnost posledica nepopravljenih poškodb po potresu leta 1976, vsakodnevnih tresljajev zaradi prometa na cesti Borovnica–Vrhnika in tudi povešenih stropov zaradi prevelike obremenitve na podstrehi. Za pripravo projektne dokumentacije in nujno potrebne sanacije (zaradi povešenih stropov so prostori potencialno nevarni za obiskovalce in tudi delavce muzeja) smo leta 2002 zaprosili za novo študijo, ki je potrdila ugotovitve prve. Za kaj več v Sloven-

skem lovskem muzeju nismo imeli finančnih sredstev, pa tudi možnosti ni bilo.

Odnos med LZS in TMS ureja skoraj trideset let star samoupravni sporazum, ki je že zdavnaj presegel potrebe muzeja. Na LZS je bil že pred leti sprejet sklep, da je treba opredeliti status muzeja, saj je samo tako mogoče izvajati posamezne aktivnosti muzeja in načrtovati njegov razvoj. Pripravljenih je bilo več osnutkov pogodb (potencialni partnerji: Tehniški muzej Slovenije, Lovska zveza Slovenije, Ministrstvo za kulturo), vendar nobeden od njih ni doživel resnejše obravnave. Nobena od potencialnih pogodbenih strank se ni jasno opredelila do predlaganih določil, tudi ni dala konkretnih (pismih) predlogov. Enako je bilo s strategijo razvoja Slovenskega lovskega muzeja. Opravili smo torej delo, ki zaenkrat ni dalo rezultatov.

Kljub navedenim težavam nismo obupali. Vztrajali smo zaradi vseh, ki so se v preteklosti zavzemali za muzej in zanj prispevali svoje znanje, predmete, delo in denar. Lotili smo se priprave idejne zasnove nove stalne razstave, ki bi temeljila na sodobnih muzejskih načelih in upoštevala najnovejša dognanja stroke. Zasnovo so pripravili mag. **Romana Erhatič Širnik**, vodja Slovenskega lovskega muzeja, oblikovalka univ. dipl. arhitektka **Sanja Jurca Avc** in grafična oblikovalka **Dolores Gerbec**.

Idejna zasnova nove stalne zbirke

Slovenski lovski muzej bo tudi v prihodnje opravljal za lovce in druge obiskovalce muzeja vzgojne in izobraževalne naloge na področju lovske dejavnosti ter promocijo lovske organizacije. V njem bomo predstavili prostoživeče divje živali (divjad) in njihove življenjske prostore, opozorili na ogroženost in varstvo divjadi, predstavili lov v funkciji trajnostne rabe naravnih virov, predstavili zgodovino lova in lovstva na Slo-

venskem, pa tudi lovsko tradicijo kot sestavni del naše kulturne dediščine.

V okviru svojega poslanstva smo si za cilj zadali ozaveščati čim širši krog obiskovalcev vseh starosti in raznolikih predznanj o nujnosti in oblikah trajnostne rabe prostoživečih vrst divjadi, s poudarkom na lovski dejavnosti, prek raznolikih muzejskih aktivnosti in prikazov krepiti razumevanje o vlogi in pomenu lovstva v naravi in družbi, osvetliti lik lovca in poslan-

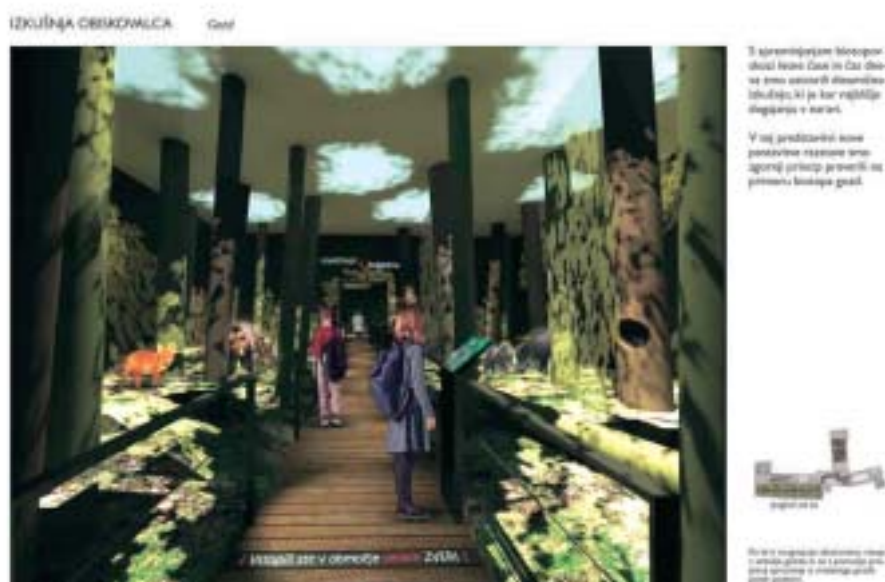
stvo lovske organizacije, opozarjati na medsebojno soodvisnost naravnih in kulturnih dejavnikov v antropogenih ekosistemih, usmerjati obiskovalce v odgovornejši odnos do življenja in narave ter ohranjati bogate materialne, pisne in ustne vire o lovski tradiciji na Slovenskem.

Stalna razstava Slovenskega lovskega muzeja bo razdeljena v več tematskih sklopov, ki jih lahko strnemo v tri glavne vsebine: prikaz divjadi, prikaz zgodovine lova in

lovstva ter prikaz vloge in razvoja slovenske lovske organizacije.

Prostoživeče vrste divjadi bomo predstavili v štirih biotopih: kulturna krajina, gozd in obvodni svet. Predstavitev bo dinamična; obiskovalci bodo divjad spremljali skozi dnevni in letni čas. V vsakem od navedenih biotopov bomo pokazali tudi vlogo lovca pri upravljanju z divjadjo. Vsakemu biotopu, kjer bodo navedene samo nekatere najnujnejše informacii-

Predlog nove postavitve stalne razstave Slovenski lovski muzej. Oblikovalci: Romana Erhatič Širnik, Sanja Jurca Avc

Predlog nove postavitve stalne razstave Slovenski lovski muzej. Oblikovalci: Romana Erhatič Širnik, Sanja Jurca Avc

Predstavitev nove postavitve: gozd poleti in gozd pozimi

je, bo sledil informacijski prostor, kjer bodo na voljo celovite informacije o posamezni živali (življenjski cikel, biologija divjadi, oglašanje živali, življenjski prostor, velikost in razširjenost populacij, odvzem posameznih osebkov iz populacij, medvrstni odnosi in odnosi znotraj populacije, vplivi človekovih dejavnosti na stanje divjadi: drobljenje (fragmentacija) ekosistemov, strupi, divja odlagališča, promet itn.).

Pri prikazu zgodovine lova in lovstva bomo obiskovalce opozorili na spreminjanje pomena in funkcija lova in lovstva skozi čas (lov za preživetje, lov privilegij bogatih za razvedrilo in zabavo, lov kot gospodarska panoga in lov kot trajnostna raba naravnih virov ob upoštevanju ekoloških in naravovarstvenih spoznanj). Pri tehnikah lova bo muzejska zgodba osredotočena na prikaze lova in lovskih pripomočkov iz pretekle in polpretekle zgodovine (lov v pradavnini, lovec s psom in lokom, lovec z lokostrelom, sokolar, lovec s puško, uničevanje »škodljivcev«, pogon/brakada, lov s ptičarjem, čakanje na srnjaka, zalaz gamsa itn.)

Poseben del bo namenjen prikazu pomena in vloge lovske organizacije skozi čas ter osvetliti lik lovca v zdajšnjem času. Obiskovalci bodo dobili informacije o lovcih in lovski organizaciji, zgodovini lovske organizacije, pomenu in vlogi lovske organizacije danes, možnosti sodelovanja z lovsko organizacijo, pa tudi o možnosti vključitve v lovsko organizacijo.

Obiskovalec bo ogled zbirke končal v muzejski trgovini, ki bo s svojo ponudbo dopolnjevala celotno muzejsko zgodbo. V okviru muzeja načrtujemo tudi poseben prostor, kjer bodo pedagoške in andragoške delavnice, okrogle mize, predavanja, predvajanje filmov itn., pa tudi prostor, namenjen občasnim razstavam ali predstavitvi projektov, ki potekajo v okviru lovske organizacije.

Po pridobljeni recenziji iz

Foto: B. Leskovic

Del udeležencev javne predstavitve nove zasnove postavitve Slovenskega lovskega muzeja. V ospredju so vse tri avtorice sodobnejše postavitve razstavnih eksponatov; od leve: mag. Romana Erhatič Širnik, Dolores Gerbec in Sanja Jurca Avc.

Za sodobnejšo stalno postavitev

Predstavitve nove idejne zasnove Slovenskega lovskega muzeja

V prostorih Tehniškega muzeja Slovenije, v gradu Bistra pri Vrhniki, sta Lovska zveza Slovenije in Tehniški muzej Slovenije (TMS) 29. 5. 2007 organizirala javno predstavitve nove, sodobnejše idejne zasnove za stalno postavitev več ločenih vsebinskih sklopov Slovenskega lovskega muzeja. Na predstavitvi se je zbralo okrog 40 zainteresiranih poslušalcev in povabljenih, člani UO LZS ter predstavniki sredstev javnega obveščanja. Z uvodnimi besedami sta se predstavila direktor TMS dr. **Orest Jarh** in predsednik LZS **Bogdan Mahne**, v katerih sta poudarila velik pomen lovskega muzeja za slovenski narod in slovensko lovstvo, nato pa predstavila avtorice nove idejne zasnove: kustosinja TMS mag. **Romana Erhatič Širnik**, arhitektko **Sanjo Jurca Avc** in oblikovalko **Dolores Gerbec**.

R. Erhatič Širnik je najprej izčrpno predstavila bogato in zanimivo zgodovino Slovenskega lovskega muzeja, ki se je začela z letom 1947. V nadaljevanju pa sta S. Jurca Avc in D. Gerbec, vsa-

ka s svojega strokovnega zornega kota s sliko in besedo zbranim nazorno predstavili tudi vsa idejna izhodišča za vse novosti, ki naj bi na naj-sodobnejši način predstavile obiskovalcem muzeja našo avtohtono divjad in njeno varstvo, zgodovino lovstva na Slovenskem in sodobno lovsko dejavnost kot del bogate naravne in kulturne dediščine ter preudarne trajnostne rabe naravnih virov. Muzejska predstavitev slovenskega lovstva bi obiskovalcu predvsem jasno dokazovala, da je lovstvo sestavni del varstva narave in obenem preudarne trajnostne rabe naravnih virov. Posamezni vsebinski razstavniki naj bi predstavljali tudi bogato slovensko lovsko kulturo, lovsko-kinološko dejavnost in pomagali pri prizade-

vanjih lovstva za njegovo ustreznijo promocijo in pravilno razumevanje pravega poslanstva v sedanjem času. V sodobneje urejenem muzeju naj bi bili tudi posebni prostori za pedagoško-izobraževalne programe, trgovina in večnamenska dvorana za priložnostne posvete in sestanke.

Ugotovljeno je bilo, da že več kot 30-letno in že precej zastarelo postavitev muzejskih eksponatov v razstavnih prostorih Slovenskega lovskega muzeja v Bistri na leto obiše več kot 40.000 obiskovalcev, med katerimi je največ šolske mladine. Zato bi bili sodobnejši in še bolj pedagoško naravnani novi programi več kot nujnost. Med 8 enotami, ki jih predstavlja TMS v Bistri, je lovski muzej od vseh drugih najbolj obiskan (takoj za prometnim). Žal pa so grajski razstavniki statično v dokaj slabem stanju, zato bi jih bilo treba pred novo postavitvijo, če bo Slovenski lovski muzej ostal v doslejnjih prostorih, prej tudi sanirati, kar pa je že drugo vprašanje. Skratka, od pripravljenosti vseh zainteresiranih institucij in njihovega prispevka je odvisno, kdaj se bo bogata in dobro premišljena idejna zasnova začela rojevati tudi v praksi.

Boris Leskovic

pedagoško-didaktičnega vidika bo nova stalna razstava omogočala aktivno vključevanje obiskovalcev prek doživljanja, individualnega opazovanja do skupinskih delavnic. Z didaktičnega vidika je koncentracija informacij in doživetij ravno prav odmerjena za celostno doživetje stalno spreminjajoče se kompleksnosti življenja in ekosistemov. Kot neločljivi del narave se človek skozi postavitev pojavlja v različnih vlogah, ki jih obiskovalec ovrednoti in na koncu kot razumno

in odgovorno bitje razmisli o pomenu ohranjanja biološke pestrosti (v našem primeru prostoživeče divjadi) za ohranjanje lastne vrste. Razstava, ki bo postavljena po takem konceptu, bo na privlačen in sodoben način prispevala k večanju zavesti o nujnosti trajnostnega razvoja in prispevku lovske organizacije k trajnostni rabi naravnih virov in ohranjanju biodiverzitete (Vičar, 2007).

Slovenski lovski muzej si je doslej ogledalo 1.240.000 ljudi. Navedena številka do-

kazuje, da je slovenski javnosti umestno ponuditi nov muzej, posebno v času, ko si lovci in lovška organizacija prizadevajo dobiti boljšo podobo v javnosti. Idejna zasnova novega muzeja je dokument, na podlagi katerega bo morda odločitev lažja. Odločiti se bo treba čim prej, saj muzejska zbirka pa tudi scenarij zastarata in čez nekaj let ne bo več smiselno postavljati novega muzeja, ki že v osnovi ne bo sledil sodobnim muzejskim smernicam.

Mag. Romana Erhatič Širnik

Z genetskimi metodami in sodelovanjem do natančnejše ocene številčnosti medvedov!

O Sloveniji in medvedih

Dandanes ima Slovenija vitalno, zdravo populacijo medveda (*Ursus arctos*), vendar ni bilo vedno tako. Podobno kot drugod v Evropi je bil tudi v Sloveniji v začetku prejšnjega stoletja medved že na robu izumrtja. Vendar pa je Slovenija (takrat še kot del Jugoslavije) naredila pomemben korak s poti, ki jo je ubrala velika večina preostalih držav srednje in zahodne Evrope. Medveda smo ohranili, tako da je zdaj del naše naravne dediščine, na katero smo lahko upravičeno ponosni.

Čeprav je slovensko upravljanje z medvedom in drugimi vrstami prostoživečih živali lahko zgled marsikateri državi, imamo kljub temu v zadnjih letih težave pri upravljanju z njim. Razlogi za to so kompleksni in se na koncu vedno tako ali drugače končajo pri človeku, kratko pa potegne medved. Na koncu vedno pride do najpogostejšega in ključnega vprašanja: **Koliko medvedov živi pri nas?**

Številke in štetje

Kakor koli pogledamo, se vse vrsti okoli števil. In če smo čisto iskreni, na

vprašanje o številu medvedov pri nas dejansko še vedno ne znamo dobro odgovoriti. Prešteti divje živali ni preprosto – če jim rečemo, naj se postavijo v vrsto, kaj nerade sodelujejo. Medvedi imajo svoje urnike in jih naši interesi in težave kaj malo zanimajo, tako da smo nenehno odvisni od boljših ali slabših posrednih ocen njihove številčnosti.

Genetika, DNK in prepoznavanje osebkov

V zadnjih letih se je za štetje divjih živali, ki živijo skrito življenje v majhnih populacijskih gostotah, nekoliko nepričakovano kot odlično orodje izkazala genetika. To je veda, ki se ukvarja z dedovanjem in dednino. Lahko bi rekli, da se človeštvo z genetiko ukvarja že od začetkov civilizacije s tem, ko pri domačih živalih in kulturnih rastlinah poskuša prenesti ugodne ali zanimive lastnosti na naslednje generacije. V 19. stoletju so se pojavili prvi resni poskusi, da bi razumeli zakonitosti dedovanja. Nekje na sredini 20. stoletja smo ugotovili, da je dedni zapis shranjen v molekulah DNK, genetika pa je postala molekularna metoda.

V molekulah DNK nosi vsako bitje v vsaki svoji celici zapisan celoten, unikatni »načrt« za svoj obstoj, kar pri človeku ali medvedu dejansko pomeni na stotine trilijonov kopij.

V telesu se celice ves čas obnavljajo: stare celice odmirajo, odpadajo in ostajajo v okolju. Tako človek (ali medved) vsak dan prek kože, dlak in izločkov v okolje izloči na sto tisoče takšnih celic. Po genskem zapisu, ki je v vsaki izmed celic, ga lahko individualno prepoznamo. Takšno prepoznavanje je s primerno opremo in znanjem razmeroma preprosto – ko imamo celice, imamo tudi DNK, ki je pri vsakem osebkun unikatna. Ko jo analiziramo, dobimo genski 'prstni odtis' osebkun. Pri tem nikoli ni treba priti v neposreden stik s preiskovanim osebkunom, dovolj je, da od njega dobimo **dlako, iztrebek, urin, slino** ali kaj podobnega. To že lep čas s pridom uporabljajo forenziki pri preiskovanju zločinov, saj lahko na tak način po genskih sledeh, ki so jih storilci pustili za sabo, odkrijejo kriminalce. Pri proučevanju prostoživečih živali je podobno. Ko dobimo DNK določenega osebkun, ga 'spoznamo' in je na tak način 'označen'. Kadar koli po-

Foto: T. Skrbinšek

Slika 1: Vzorec iztrebka v alkoholu za gensko analizo in izpolnjen zapisniški list s podatki o vzorcu. Odvzem vzorca traja le nekaj minut, podatki pa so neprecenljivi!

zneje bomo dobili DNK istega osebk, bodisi prek dlake, iztrebka ali tkiva mrtve živali, bomo vedeli, da je on in ga bomo na tak način ponovno 'ulovili'. Tak genski ulov je z vidika podatkov, ki jih potrebujemo za ocene številčnosti, enakovreden pravemu ulovu, kjer žival fizično ujamemo, uspavamo, označimo in izpustimo. Med obema pa je bistvena razlika: medtem ko za pravi ulov medveda potrebujemo posebej izurjeno ekipo in veliko trdega dela, za genski ulov medvedovega iztrebka potrebujemo samo posodico za vzorec in pet minut časa.

Prvi uspehi

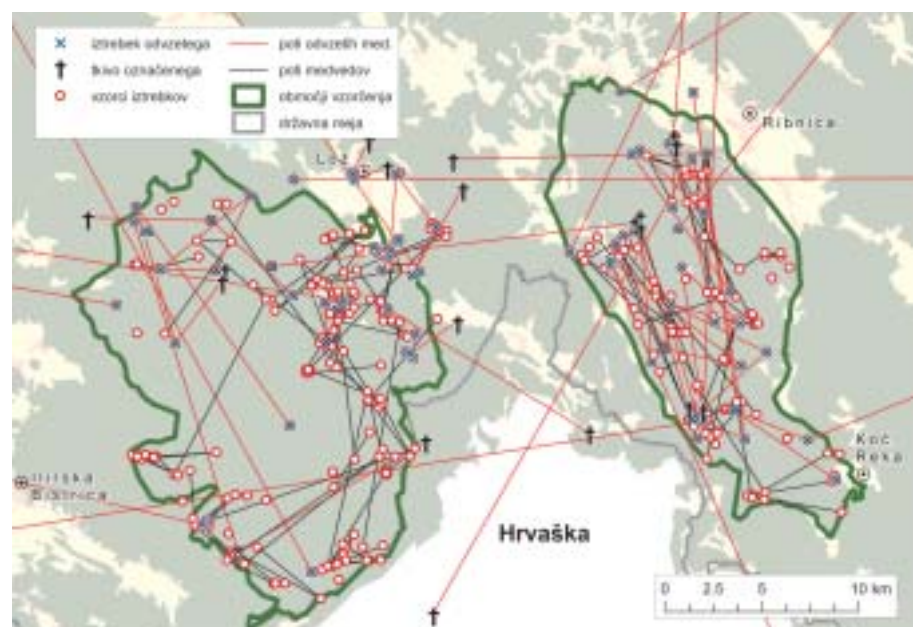
Opisane metode so tudi pri nas začele dobivati svoje mesto pri upravljanju z medvedom. Pri tem ne capljamo neke daleč zadaj za preostalim svetom, ampak kar tesno sledimo svetovnim trendom. Leta 2004 smo se ob podpori Javne agencije za raziskovanje Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave lotili pilotske študije štetja medvedov s pomočjo genetskih metod. Dotlej kaj takega pri nas ni počel še nihče. Laboratorijske zmogljivosti so bile skromne, pa tudi v svetu so bile stvari še precej na začetku. Zato smo študijo začeli primerno skromno in realistično ter se odločili oceniti populacijsko gostoto medvedov na dveh manjših območjih: na območju LPN Jelen - Snežnik na Notranjskem in na območju med Ribnico, Loškimi Potokom in Kočevsko Reko na Dolenjskem. S pomočjo lovcev LPN Jelen in s pomočjo cele armade prostovoljcev smo v letih 2004 in v manjši

meri 2005 zbrali skoraj 500 iztrebkov medvedov. Usposobili smo laboratorij in osvojili zahtevne tehnike, ki so potrebne za takšne analize. Na koncu smo razmeroma natančno ocenili gostoto populacije na omenjenih območjih, ki je bila leta 2004 12,5 (10,3 do 14,6) medveda na 100 km² gozda. Če upoštevamo še ne-gozdno površino, je bila skupna gostota 9,7 (od 8 do 11,3) medveda na 100 km². Podobno gostoto so odkrili raziskovalci v devetdesetih letih prejšnjega stoletja na Menišiji, ko so večino medvedov na tistem območju ulovili in opremili z radio-

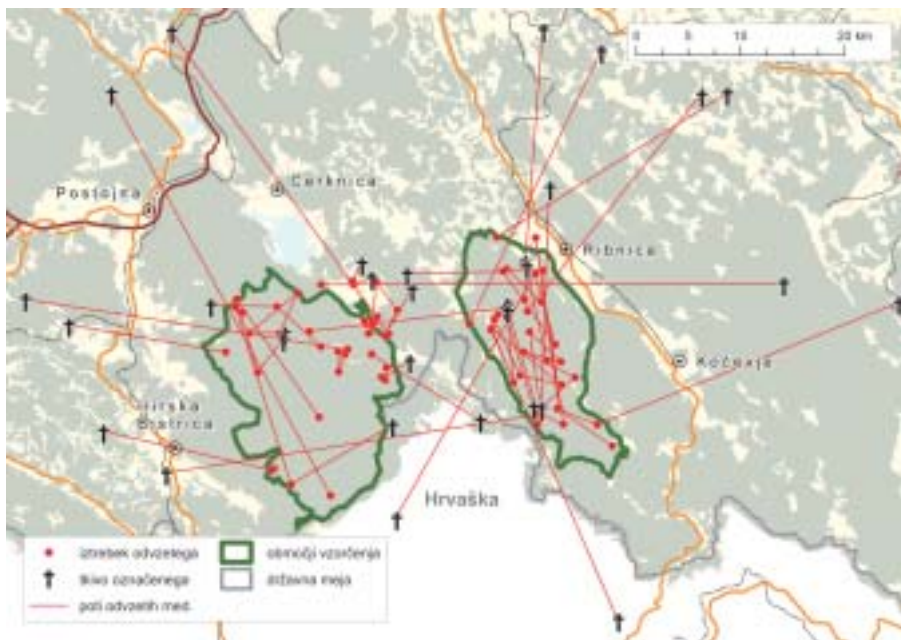
telemetrijskimi ovratnicami. Interval zupanja je sicer vseeno ostal dokaj širok – glede na gibanje medvedov so bila območja vzorčenja razmeroma majhna, kar je vplivalo na natančnost ocene. Dobili smo vpogled tudi v spolno strukturo populacije, kjer je videti, da prevladujejo samice s 57 %, kar nedvomno vpliva na populacijsko dinamiko. Ugotovili smo, da je populacija videti gensko zdrava, da pa je vseeno opaziti 'ozko grlo', skozi katerega je šla v začetku dvajsetega stoletja, ko so bili medvedi popolnoma zdesetkani in je populacija komaj obstala. Analizirali smo tudi tkiva odvzetih medvedov in če smo od katerega že prej dobili iztrebek, smo potem iz tkiva ugotovili, da gre za isto žival. Nekateri izmed medvedov, ki smo jih z genetiko »označili« na območjih vzorčenja, so bili pozneje odstreljeni ali so našli mrtve po skoraj celotnem območju medveda v Sloveniji, pa tudi na Hrvaškem. Rezultati so številni, zanimivi in jih v tem kratkem članku ne moremo povzeti vseh, zato pripravljamo obsežnejši članek, ki bo predvidoma izšel septembra. Za nas so rezultati vzpodbuda, da izkušnje prenesemo na celotno območje medveda v Sloveniji in poskusimo zanesljivo oceniti številčnost medvedov pri nas.

Kako naprej?

Pilotska študija je bila že na začetku načrtovana kot temelj nadaljnjim raziskavam. Preizkusili smo metode, usposobili osebje in laboratorij in dobili prve otipljive rezultate. V treh letih je velik korak naprej naredila tudi tehnologija, ki

Slika 2: Prikaz območij vzorčenja, lokacij vzorcev iztrebkov in lokacij odstrela ter izgub medvedov, katerih iztrebke smo analizirali v pilotski študiji. Gozdne površine so obarvane zeleno. Območje LPN Jelen - Snežnik je na levi, območje Glažuta pa na desni. Črte povezujejo med seboj vzorce iste živali v kronološkem zaporedju. Križi ponazarjajo mesta odstrela in izgub 'označenih' medvedov do konca leta 2006 (nekatera so tudi zunaj karte).

Slika 3: Lokacije najdenih iztrebkov odstreljenih ali poginulih medvedov (pike) in lokacije odstreljenih medvedov (križi). Medvedi, gensko označeni v območjih vzorčenja, so bili odstreljeni po skoraj celotnem osrednjem območju medveda v Sloveniji pa tudi na Hrvaškem.

nam je na voljo. Tako smo lahko analize, ki so nam v letih 2004 in 2005 vzele več mesecev, leta 2006 ponovili v enem tednu. Naslednji korak, na katerega se pripravljamo, je širitev študije na celotno območje medveda v Sloveniji. Načrtujemo, da bi lahko številčnost medvedov ocenili z intervalom zaupanja, manjšim od 20 %, in na tak način postavili trden temelj nadaljnjemu upravljanju. Vendar pa to vseeno ne bo preprosto. Laboratorijski in matematični del te študije bosta sicer zahtevna, vendar je pri vsem skupaj najzahtevnejši del, ki se z vidika tehnike morda zdi najpreprostejši: **zbiranje vzorcev**. In prav od tega bo odvi-

sen uspeh ali neuspeh preštevanja medvedov.

Prosimo vas za pomoč!

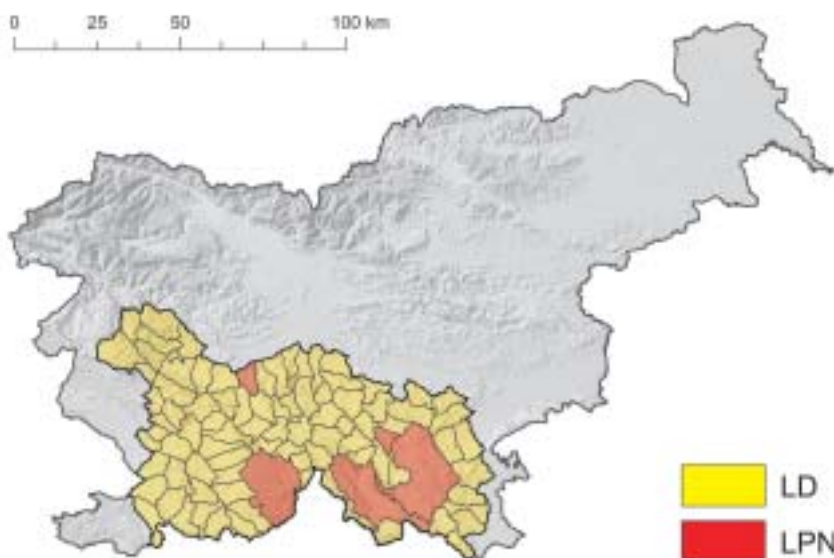
Za razmeroma dobro oceno velikosti populacije bi potrebovali okrog 1.200 medvedjih iztrebkov s celotnega območja medveda v Sloveniji. Iztrebek za genske analize odzvamemo zelo preprosto – **s sterilno žličko prenesemo majhen košček s površine iztrebka v posodico z absolutnim alkoholom, ki jo spravimo v hladen in temen prostor, zraven pa dodamo listič, kamor smo zabeležili mesto (lokacijo) in datum najdbe**

vzorca. Celoten postopek traja manj kot pet minut. Iztrebki bi morali biti zbrani v času približno dveh mesecev, kar bi zmanjšalo napake zaradi premikov medvedov prek slovensko-hrvaške meje ter bi tako omogočili najbolj natančno oceno. Zavedamo se, da je zbrati 1.200 iztrebkov medvedov na tako obsežnem območju zelo velik zalogaj, ki ga raziskovalci nikakor ne bi zmogli sami, zato vas, lovce, prosimo za pomoč. Slovensko lovstvo je bilo že od nekdaj ključnega pomena pri varstvu in upravljanju z medvedom in upamo, da bo tudi v tej študiji odigralo pomembno vlogo. **Območje, ki ga moramo pregledati, obsega okrog 5.500 kvadratnih kilometrov, od tega je skoraj 4.000 kvadratnih kilometrov gozda. Obsega 86 lovišč in štiri lovišča s posebnim namenom.** Zbrati moramo **4 do 5 vzorcev na 1.000 hektarjev** (10 km²), kar v povprečju pomeni od 10 do 11 vzorcev v posameznem lovišču. Ocenjujemo, da bi bila obremenitev posameznega lovišča oziroma posameznega lovca razmeroma majhna, **skupen učinek pa zelo velik**. Material, potreben za vzorčenje in natančna navodila, vam bomo priskrbeli izvajalci raziskave. Z zbiranjem vzorcev bomo začeli predvidoma septembra letos, rezultate laboratorijskih analiz in matematičnega modeliranja pa pričakujemo do jeseni 2008.

Vse lovce z območij, kjer se pojavlja medved, in posebno tiste, ki jih zanima upravljanje z medvedom, **prosimo za pomoč pri raziskavi**. Z vami bomo vzpostavili stik prek območnih združenj upravljavcev lovišč (OZUL) in lovskih družin. Obenem tudi prosimo vsakogar, ki bi bil pripravljen intenzivneje sodelovati v raziskavi, naj se nam javi neposredno prek elektronske pošte na naslov: **tomaz.skrbinsek@bf.uni-lj.si**, po telefonu GSM (040) 833-357 ali po navadni pošti na naslov: **Skupina za ekologijo živali, Oddelek za biologijo, Večna pot 111, 1000 Ljubljana**.

Menimo, da je za sožitje medveda in človeka potrebno modro upravljanje, ki potrebuje trdne temelje. V tej raziskavi bomo poskusili prispevati prav k postavitvi trdnih temeljev. Pri tem pa potrebujemo vašo pomoč.

Tomaz Skrbinsek, Hubert Potočnik, Ivan Kos, Peter Trontelj
tomaz.skrbinsek@gmail.com

Slika 4: Predvideno območje, na katerem nameravamo prešteti medvede s pomočjo molekularno-genetskih metod. Pri tem prosimo za pomoč vse lovce, ki jih problematika medveda zanima, in sicer s tega območja pa tudi iz drugih lovišč, kjer se medved pojavlja občasno.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se organizacijam, ki so finančno podprle pilotsko študijo. Prav tako se zahvaljujemo vsem, brez katerih študija ne bi bila izvedljiva: vsem prostovoljcem, Zavodu za gozdove Slovenije ter Tonetu Marinčiču in lovcem Lovišča s posebnim namenom Jelen - Snežnik.

Lovska risanica za pogon

Foto: G. Bolčina

Za hitre strele na pogonih so zelo priljubljene kratke karabinke s polnim olesjem.

Za natančno merjenje so potrebne ustrezne merilne naprave. Starejše lovske risanice so ponavadi opremljene z natančnimi *odprtimi merilnimi napravami*, t. j. z drobno muho in muhi ustrezajočo kobilico (merkom) z ustreznimi majhnimi izrezom. S tako puško je sicer mogoče relativno natančno meriti (streljati) na strelsko tarčo in na mirujočo divjad v ugodnih svetlobnih razmerah (podnevi). Pri streljanju na premikajočo se divjad (na pogonu) pa sta (pre)drobna muha in (pre)ozek izrez kobilice neprimerna za hiter in zanesljiv strel. Izkušnje kažejo, da so za strel na premikajočo se divjad primernejše odprte merilne naprave, opremljene z veliko in dobro vidno svetlečo muho, ki jo na premikajoči se cilj namerjamo prek širokega izreza kobilice, ki je lahko le nakazan v obliki široke črke V, ali pa vzdolžno izžlebljena vodilna šibika. V novejšem času se vse bolj uveljavlja trapezasta ali trikotna muha, na katero pri merjenju na cilj »nasadimo« grobo in dobro vidno svetlečo muho. Take odprte merilne naprave so zelo primerne za streljanje na premikajočo se divjad na »šibrenih razdaljah« (t. j. 30 do 40 m). Svetleča muha, ki zbira svetlobo, je dobro vidna samo v primeru, ko nanjo pada svetloba, manj vidna pa je pri nasprotni svetlobi, pa tudi težje merimo iz svetlega v cilj na temnem ozadju. Pri strelnih daljavah od 50 m naprej je divjad v primerjavi z veliko muho zelo majhna, saj jo z muho praktično prekrijemo. Zato je raba odprtih merilnih naprav (muhe in kobilice) omejena le na bližnja srečanja z divjadjo, t. j. na zalazu ali pogonu, na krajših razdaljah. Največja prednost odprtih merilnih naprav je predvsem, da omogočajo veliko širino vidnega (strelnega) polja, še posebno v primeru, če smo vajeni meriti prek kobilice in muhe z obema odprtima očesoma, pa tudi če merimo le z enim očesom (kar nas večina tudi počne) je vidno polje dovolj široko in streljanje varnejše. Afriški lovci pri streljanju z odprtimi merilnimi napravami na nevarno veliko divjad namesto kobilice pogosto uporabljajo *dioptr*. To je blizu strelčevega očesa nameščena (preklopna)

ploščica z majhno luknjico v sredini, ki strelcu omogoča natančno centriranje muhe v okroglo odprtino in njeno poravnavo z muho. Ker diopter deluje kot zaslonka pri fotografskem aparatu, lahko tudi starejše oko, zaradi boljše globinske ostrine, vidi oddaljeni cilj ostreje kot prek kobilice in muhe.

Refleksne merilne naprave (imenovane tudi: odsevni namerilniki, kolimatorске merilne naprave, merilne naprave z rdečo (barvno) piko, angl. Red dot) imajo namesto nitnega križa, ki je običajen pri strelnih daljnogledih, nameščeno »rdečo piko«, ki je lahko tudi zelene ali rumene barve. V optičnem sistemu piko lahko oblikujejo žarki vpadle dnevne svetlobe ali pa svetleča dioda na baterijski pogon. Praviloma refleksne merilne naprave predmetov navidezno ne povečujejo (imajo 1-kratno povečavo). Konstrukcija tovrstnih merilnih naprav omogoča hitro in natančno merjenje na krajših strelnih razdaljah. Na piko gledamo z obema odprtima očesoma; le na tak način je omogočeno globinsko gledanje in široko vidno polje. Uporaba je mogoča predvsem podnevi, v nastajajočem mraku pa tako dolgo, dokler je cilj še viden s prostim očesom. Po naših lovskih predpisih je uporaba refleksnih merilnih naprav dovoljena (z razliko od laserskih merilnih naprav in na orožje montiranih svetilk, ki so prepovedane!).

Strelni daljnogledi so dandanes najbolj razširjene optične merilne naprave, predvsem kot pripomoček za streljanje z lovske risanice. Merjenje z njimi je v primerjavi z merjenjem z odprtimi merilnimi napravami preprosto in natančno, saj je treba merilni križ strelnega daljnogleda samo »pokriti« oziroma »poravnati« s ciljem, le-ta pa je tudi navidezno povečan oziroma približan in tudi v mraku mnogo bolj viden kot s prostim očesom. V vsakdanji lovski praksi so se uveljavili predvsem *strelni daljnogledi s spremenljivo (variabilno) povečavo*. Razmerje med najnižjo in najvišjo mogočo stopnjo povečave strelnega daljnogleda je konstrukcijsko pogojeno tako, da je

najvišja mogoča nastavitve štirikratnik najnižje mogoče nastavitve povečave. Nastavitvena območja povečav so za najpogostejše lovske strelne daljnogleds spremenljivo povečavo naslednja: 1,5- do 6-krat; 2,5- do 10-krat; 3- do 12-krat; 4- do 16-krat itn. Za lov na pogonu je zelo priljubljen strelni daljnogled s spremenljivo povečavo 1,25- do 4-krat. Spodnja nastavitve povečave ni izbrana nasključno, pri 1-kratni povečavi namreč nastane t. i. »tunelski učinek«, ki namerjeni objekt (cilj) navidezno pomanjša. Tega učinka ni, če stopnjo povečave povečamo za 0,25-krat. Čim večja je povečava strelnega daljnogleda, tem ožje je njegovo vidno polje in tem manj je tak daljnogled primeren za streljanje na premikajoče se cilje, kot je to primer na pogonu. V takem primeru uporabljamo manjšo povečavo strelnega daljnogleda. Prednost majhne povečave namreč ni le v širšem vidnem polju, temveč tudi v večji globinski ostrini gledanja (merjenja) z njim. Pri 1,5-kratni nastavitvi povečave lahko ostro pomerimo na cilj že z razdalje 1 m, pri 6-kratni nastavitvi pa šele z 10 m razdalje in naprej. Pred-

Refleksna merilna naprava. Pri pogonih na parkljasto divjad (npr. na divjega prašiča) streljamo s kroglo pretežno na premikajočo se oziroma na bolj ali manj bežečo divjad. Za take namene je zelo primerna refleksna (odsevna) merilna naprava. Z njo merimo z obema odprtima očesoma, na tak način lažje spremljamo premikajoči se cilj, vidno polje je široko, kar je v prid varnosti pri lovu, rdeča pika pa je dobro vidna tudi v slabših svetlobnih razmerah. Na fotografiji je refleksna merilna naprava Blaser HitPoint z originalno sedlasto montažo (nem. die Sattelmontage), kar pomeni, da lahko, npr., na repetirki R 93 snamemo na enak način montiran strelni daljnogled in samo natakneto refleksno vizirno napravo, s katero smo puško prej tudi pristrelili na zeleno strelno daljavo (npr. 50 m). Blaser je refleksno merilno napravo HitPoint razvil skupaj z znanim nemškim izdelovalcem strelnih daljnogledov Schmidt & Bender, ki jo zanj tudi izdeluje.

nost gledanja in merjenja z obema očesoma je mogoče izkoristiti le za območje do največ 1,5-kratne povečave, ker lahko na tak način zaobjamemo tudi robno polje daljnogleda, kar zagotavlja večjo varnost pri lovu. Pri večjih povečavah to namreč ni mogoče. Strelec mora s puško na premikajoči se cilj pomeriti v delu sekunde. Če ima torej puško opremljeno s strelnim daljnogledom, mora biti le-ta pritrjen (montiran) na puško na tak način, da strelcu ustrezata očesna razdalja

Kakovosten in dovolj mehko nastavljen neposredni sprožilec finske lovske repetirke Sako 75/I Varmint, kaliber .222 Remington. Pri neposrednem sprožilcu moramo za sproženje s kazalcem naenkrat premagati celotno silo odpora sprožilca, brez vsakega »mrtvega hoda sprožilca«, kar ima prednost pri streljanju na gibljive cilje (pogon) pa tudi pri nekaterih statičnih strelskih disciplinah.

in višina montaže. Zato je pomembno, da kopito puške, skupaj z montažo optičnih merilnih naprav na puški, čim bolj ustreza strelčevim meram. Če moramo pred strelom pomisliti na odmik očesa od strelnega daljnogleda (zaradi prekratkega kopita) ali na približanje očesa (zaradi predolgega kopita) in zraven še stegovati vrat (zaradi previsoke montaže), je igra že izgubljena.

Na jesensko-zimskih pogonih (predvsem na divje prašiče) lovski kolegi iz LD in vabljeni domači ter tuji lovski gostje uporabljajo zelo raznovrstno lovsko orožje: repetirke, polavtomatske risanice in kombinirane lovske puške (predvsem bock polrisanice in tricevke), pretežno »univerzalno uporabnih kalibrov«, kot so: 7 x 57, 7 x 57 R, 7 x 64, 7 x 65 R, 7 mm Remington Magnum, .270 Winchester, .308 Winchester, .30-06 Springfield, .300 Winchester Magnum, .30 R Blaser, 8 x 57 IS, 8 x 68 S, 9,3 x 62 idr. Večina lovcev za vse vrste lova na parkljasto divjad (srnjad, jelenjad, gams, divji prašič idr.) uporablja eno in isto puško. Ker večinoma največ lovimo na čakanje, t. j. s preže, kjer imamo dovolj časa za natančno pripravo na strel (z dobro prislonjeno ali še bolje s spredaj in zadaj naslonjeno puško), si večina lovcev puško opremi s strelnim daljnogledom z nespremenljivo (štiri- šest-, sedem-, osem- ali celo desetkratno) povečavo z ustrežno velikim premerom objektiva (42 mm, 50 mm, 56 mm), lahko tudi z osvetljenim

merilnim križem. Mnogi se odločajo tudi za strelne daljnoglede s spremenljivo povečavo, praviloma z velikim razponom povečevalnega območja (2,5- do 10-krat, 3- do 12-krat ipd.). Ker je s strelnim daljnogledom velike stalne povečave zelo težko hitro nameriti na gibljiv cilj (divjad v teku), si lovci na pogonih pomagajo tako, da snamejo strelni daljnogled (če je montaža snemljiva) in se zanašajo le na odprte merilne naprave (muho in kobilico). Nekateri sploh prisegajo na odprte merilne naprave in trdijo, da lahko na premikajoči se cilj najhitreje in najbolj natančno streljajo le z njimi. Pa je temu res tako? Zanimiv poskus je opravil W. OSGYAN (W. OSGYAN. *Flash – Dot, Hit – Point oder Kimme – Korn? Für das Fluchtigschiessen. Wild und Hund, 22/2005*). Pri znanem nemškem proizvajalcu lovskega orožja Blaser (*Blaser Jagdwaffen GmbH, Isny*) si je za strelski poskus izgovoril v lovski praksi mnogokrat preizkušeno repetirko model *R 93 Professional* z enodelnim sintetičnim kopitom, s premovlečnim zaklepom in možnostjo ročnega napenjanja prožilno-udarnega mehanizma. Puška je torej brez klasične varovalke, v kalibru .30-06 Spr., s standardno, 57,7 cm dolgo cevjo. Za strelski poskus je puško opremil z naslednjimi štirimi merilnimi napravami:

a) s posebno odprto merilno napravo: trikotna kobilica z veliko rdečo svetlečo muho;

Neposredni (direktni) sprožilec ameriške lovske repetirke Winchester, model 70 Classic Super Grade, kaliber .30-06 Springfield, je tovarniško nastavljen (pre)trdo. Trdoto proženja lahko z manjšim posegom zmanjša izkušeni puškar.

b) z refleksno (odsevno) merilno napravo: *Blaser Hit-Point*;

c) s specialnim strelnim daljnogledom za pogon s spremenljivo povečavo *1,1- do 4-krat 24* z osvetljenim merilnim križem *Flash-Dot*; izdelek firme *Schmidt & Bender*;

d) z univerzalnim oziroma vsestransko uporabnim strelnim daljnogledom s spremenljivo povečavo *2,5- do 10-krat 56* z osvetljenim merilnim križem *Flash-Dot*; izdelek firme *Schmidt & Bender*.

Odprta merilna naprava je bila na repetirko že montirana. Optične merilne

naprave, refleksna (odsevna) in oba strelna daljnogleda, pa je bilo mogoče na puško pritrčiti s snemljivimi originalnimi Blaserjevimi »sedlastimi« montажami. Da bi strelski poskus čim bolj približal razmeram na pogonu, ko ponavadi streljamo v časovni stiski (divjad moramo v nekaj sekundah oceniti in se odločiti za strel), je najprej v oddaljenosti 10 m na vrtljivo ogrodje namestil »lovsko tarčo« z narisano silhueto glave divjega prašiča v naravni velikosti s sprednje strani (*1. strelska disciplina*). W. OSGYAN in še dva njegova kolega, vsi trije so tudi izkušeni strelci in lovci, so morali v samo tri sekunde vidno tarčo ustreliti vsak po petkrat, in sicer najprej z uporabo obeh, za preizkus izbranih strelnih daljnogledov s spremenljivo povečavo (*2,5- do 10-krat 56* in *1,1- do 4-krat 24*), nato z refleksno merilno napravo (*Hit-Point*) in naposled z odprto merilno napravo (prek kobilice in muhe). Na temelju predhodnih preizkusov je W. OSGYAN ugotovil, da čas treh sekund ravno še

Vzvratno ali francosko naprožilo avstrijske lovske repetirke Steyr, Mannlicher, System SBS 96, kaliber 9,3 x 62, je kakovostna kombinacija neposrednega sprožilca in mehkega naprožila. Tovarna ponuja kot izbiro tudi zelo kakovosten neposredni (direktni) sprožilec.

zadostuje, da lahko strelec puško iz začetne lovske drže tekoče priliči, hitro pomeri na cilj in odda natančno namerjen strel. Ker »lovsko tarča« – prašičja glava – za vrednotenje zadetkov ni imela narisanih krogov, so rezultate vseh treh strelcev, za streljanje z vsako vrsto merilne naprave posebej, ugotavljali naknadno tako, da so tarče prekrivali z mrežasto šablono in izračunali seštevke »krogov« oziroma točk (premer »desetke« je znašal 5 cm, »devetke« 6,5 cm, »osmice« 10 cm in »petice« 14 cm; vrednoteno le po vertikali). Pri streljanju s strelnim daljnogledom z menjalno povečavo *2,5- do 10-krat 56* pri *2,5-kratni* nastavitvi povečave so vsi trije strelci skupaj dosegli 141 od 150 mogočih točk ($50 + 48 + 43 = 141$), s *Hit-Point* refleksno merilno napravo 111 točk ($50 + 33 + 28$), s specialnim strelnim daljnogledom za pogon s spremenljivo povečavo *1,1- do 4-krat 24* pri *1,1-kratni* nastavitvi 119 točk ($43 + 38 + 38$) in z odprto merilno na-

pravo (prek kobilice in muhe) 91 točk (25 + 33 + 33). Vsi trije strelci so bili tudi enotnega mnenja, kar kažejo strelski rezultati, da so največ časa za namerjanje puške v cilj in za oddajo strela potrebovali prav pri streljanju z odprto merilno napravo (kobilica in muha), pri čemer je nastal tudi opazen višinski raztros zadetkov. Zaradi streljanja pod časovnim pritiskom pičlih treh sekund vidne tarče pa je nastalo tudi »zategovanje strelcev«, in to kljub odličnemu neposrednemu sprožilcu repetirke Blaser!

Pri naslednjem strelskem poskusu (2. strelska disciplina) so morali strelci na razdalji 25 m v izbranem časovnem razmiku 3 sekund zadeti pomanjšano prečno silhueto divjega prašiča. Pri tem preskusu je bil najboljši rezultat dosežen z uporabo strelnega daljnogleda s spremenljivo povečavo 2,5-10 x 56 (pri 2,5-kratni nastavitvi), 108 doseženih točk (37 + 35 + 36), nekoliko slabši z uporabo refleksne merilne naprave, 99 točk (47 + 29 + 23), ter najslabši z odprto merilno napravo (prek kobilice in muhe), »samo« 53 točk (32 + 13 + 8).

Pri 3. strelski disciplini so se strelci pomerili v streljanju na premično (bežečo) tarčo približno »10 kg težkega pujska« z razdalje 30 m, ki se je po tiricah premikal s hitrostjo 3 m/s (ali 10,8 km/h). Tudi pri tem poskusu, ki še najbolj pomenja dejansko streljanje na pogonu, se je pokazalo, da so vsi trije strelci pri merjenju prek kobilice in muhe večino strelcev oddali šele v zadnji tretjini poti premikajoče se tarče, kar tudi potrjuje začetno ugotovitev, da za poravnavo kobilica – muha – cilj potrebujemo bistveno več časa kot pri merjenju z refleksno merilno napravo ali pa s strelnim daljnogledom z majhno povečavo. Pri tem poskusu so zadetke ocenjevali na podoben način kot prej, le da so bili premeri krogov drugačni, t. j. večji (premer »desetke« je znašal 11 cm, vsak naslednji krog pa se je povečal za 2,5 cm). Ker je bila tarča bežečega divjega pujska majhna, je »petica« – spodaj že pomenila zgrešen strel. Pri tem poskusu so strelci od skupaj mogočih 150 točk dosegli največ točk 123 (43 + 38 + 42) pri streljanju z refleksno merilno napravo ter eno točko manj, 122 (48 + 34 + 40), s strelnim daljnogledom s spremenljivo povečavo, pri 2,5-kratni nastavitvi povečave (tudi raztrosni krogi zadetkov so bili v tem primeru najmanjši), z odprto merilno napravo pa so »nastreljali« 115 točk (44 + 40 + 31).

Če na koncu seštejemo poskusne rezultate streljanja vseh treh strelcev v vseh treh strelskih poskusih, je rezultat naslednji:

a) strelni daljnogled s spremenljivo povečavo (pri 2,5-kratni povečavi), 371 točk,

Drсна varovalka avstrijske lovske repetirke Steyr - Mannlicher, System SBS 96, kaliber 9,3 x 62, je ergonomsko nameščena na najustreznejšem mestu na puški – na vratu kopita.

Varovalka z vodoravnim krilcem ameriške lovske repetirke Winchester Model 70 Classic Super Grade, kaliber .30-06 Springfield. Po načinu varovanja je enakovredna varovalki s krilcem sistema Mauser 98; njena prednost pa je, da je mogoče strelni daljnogled na zaklepišče montirati dovolj nizko.

b) refleksna merilna naprava, 333 točk,
c) odprta merilna naprava, 268 točk.

Iz predstavljenega sledi sklep, da je risanico za pogon najbolj opremiti z optično merilno napravo, torej s primernim strelnim daljnogledom s spremenljivo povečavo ali pa z refleksno (odsevno) merilno napravo; slednja je primerna le za streljanje na blizu in podnevi. Predvsem starejši lovci, z že delno slabšim vidom, bodo lahko z obema vrstama optičnih merilnih naprav streljali udobneje in natančneje kot s katero koli drugo vrsto odprtih merilnih naprav!

Kako torej izbrati lovsko risanico za pogon in kako se pripravljati nanj?

Med slovenskimi lovci uživa kombinirana puška, predvsem *bock polrisanica*, velik sloves, *tricevka* nekoliko manjšega, čeprav je njena posebna izvedba (*dvocevna risanica s šibreno cevjo spodaj*) za nekatere idealno orožje za kombiniran lov, torej za pogon na divje pra-

šiče ali jelenjad in morda še za odstrel zajca ali lisice. Drugi sanjajo tudi o *dvocevni risanici* kot puški pušk za pogon, na koncu pa se navadno predvsem zaradi ekonomskih razlogov odločijo za nakup *polavtomatske risanice*. Sam se bom pri izbiri omejil le na »klasično repetirko« predvsem zato, ker je to najbolj množično uporabljano lovsko orožje za vse vrste lova, kjer streljamo s kroglo. Lovsko uporabna repetirka za pogon in morebitni usmrtilni strel ranjene divjadi morata biti *tehnično brezhibna, zanesljiva*, z dobro *varovalko* (najboljša rešitev je, če je vzvod, gumb ali drsnik varovalke nameščen na vratu kopita). Po možnosti naj varuje udarno iglo vžigalnega mehanizma. Zmogljivost nepremičnega ali snemljivega *nabojnika* naj bo najmanj na tri, še bolje pa na štiri ali pet nabojev. Najboljši sprožilec za lovsko puško je mehko nastavljen *neposredni (direktni) sprožilec* s silo proženja okrog 10 N (lahko malo manj ali malenkost več). *Nemško naprožilo* je v rabi izključno pri risanicah. Sprožilec naprožimo s potegom naprožilca (»zadnjega sprožilca«) nazaj, sprožamo lahko sicer tudi s sprednjim sprožilcem, vendar je pretrdo za zanesljiv strel. Boljše je *vzvratno naprožilo*, vendar je tudi to moteče, ker v stresni situaciji lahko pozabimo, da je puška že naprožena in nesreča je tu. Kar zadeva dolžino puške, ki jo v večini primerov določa dolžina puške sistema (pri repetirkah dolžina zaklepišča), predvsem pa dolžina cevi, mnogi dajejo prednost kratki repetirki, t. i. »štuc« izvedbi, z okrog 50 cm dolgo in vitko cevjo. Kratka puška je namreč zelo priročna za nošnjo, kar je pomembno za poklicnega lovca, ki mu je puška vsakodnevna spremljevalka, ali pa za vodnika psa krvosledca, ki puško potrebuje predvsem za usmrtilni strel, ko je večinoma ranjeno divjad treba slediti čez drn in strn, ali pa za prevajanje v avtomobilskem prtljažniku, ker zavzema malo prostora. Mnogo manj prijetne lastnosti kratkocevne puške v primerjavi s puško z daljšo cevjo pa se pokažejo pri streljanju z njo, kot so: (pre)močan povratni odsun, moteč plamen zgorelih smodniških plinov na ustju cevi in močan pok. S puško z daljšo (60 do 65 cm dolgo) in težjo (debelejšo) cevjo je streljanje udobnejše, ker je bolj uravnovežena, pa tudi merjenje na premi-kajoči se cilj (vihtenje puške) je s težjo in daljšo puško lažje. Izbira je prav tako odvisna od lovčevega okusa, tako kot je pri mnogih drugih stvareh. Kar zadeva merilne naprave, sodi na sodobno risanico za pogon *strelni daljnogled*, poleg odprte merilne naprave (kobilice in muhe) seveda. Najboljša izbira je strelni daljnogled s spremenljivo povečavo, z manjšo začetno povečavo (npr. 1,25- do 4-krat

ali 1,5- do 6-krat), lahko brez osvetljene- ga ali pa z osvetljenim merilnim križem. Pomembno je, da je strelni daljnogled dovolj kakovosten, kar v veliki meri, ne pa tudi povsem, zagotavlja že sama bolj ali manj ugledna blagovna znamka izdelovalca. *C. Zeiss, Swarovski, Schmidt & Bender, Kahles* in *Leupold* si, kot svetovno uveljavljeni in mednarodno konkurenčni izdelovalci, ne morejo in ne smejo privoščiti slabe kakovosti. Pomembno je tudi, na kakšen način je strelni daljnogled pritrjen na puško (montiran). *Montaža* naj bi bila snemljiva, da po potrebi lahko uporabljamo tudi »pomozne odprte merilne naprave« ali pa na puško lahko montiramo še kateri drugi strelni daljnogled ali pa svetlobno odbojno merilno napravo. Drago *vitično suhljsko* montažo v novejšem času nadomeščajo industrijsko izdelane montaže tako, da praviloma ni potrebna naknadna ročna dodelava posameznih montažnih delov. To pa ne pomeni, da se tega strokovnega opravila lahko lotimo kar sami. Kakovosten strelni daljnogled, še posebno, če je opremljen z osvetljenim merilnim križem, lahko stane skupaj z montažo več kot stane puška, vendar na kakovostno orožje spada kakovosten strelni daljnogled. Varčevati pri tej postavki ni na mestu! Kar zadeva izbiro merilnega križa, mnogi menijo, da je najboljša izbira merilni križ izvedbe »4« ali pa »8«. Če pa se odločimo za osvetljen merilni križ, je dobra izbira »osvetljena rdeča pika« na mestu sečišča tankih črt merilnega križa.

Glede izbire *kalibra* risanice za pogon so mnenja deljena. Pri *nabojih s tulci brez roba* so se za pogon na težko parkljasno divjad v evropskem prostoru uveljavili predvsem naslednji »nemagnum« kalibri: 7 x 64, .308 Winchester, .30-06 Springfield, 8 x 57 IS ter 9,3 x 62, pri *nabojih s tulci z robom* pa 7 x 65 R, .30 Blaser, 8 x 57 IRS ter 9,3 x 74 R, če omenim samo najbolj znane. Prav tako kot izbor kalibra je pomembno tudi, kakšno vrsto *krogle* bomo izbrali. Ker na pogonih streljamo na manjših razdaljah, visoka razanca naboja ni nujna. Za lov divjih prašičev izberemo težje in trše krogle. V praksi so se uveljavile naslednje izvedbe: TIG, TUG, KS, DK, Blaser CDPO, Lapua Mega; Nosler Partition, če naštejemo le nekatere. Za srednje težko divjad bi iz stroškovnega vidika (nižja cena nabojev) lahko izbrali *kroglo KS* (RWS), *kroglo Mega* (Lapua) ali pa dražjo *kroglo Nosler Ballistik Tip*.

Izbira *repetirke* je odvisna od okusa in finančnih možnosti lovca. Puške naj ne bi izbirali le po katalogu, za nasvet je priporočljivo vprašati izkušenega, dobronamernega lovskega kolega ali pa nepristranskega strokovnjaka za orožje. Če že imamo *repetirko* določenega proizvajal-

ca in določenega sistema, ki v polni meri izpolnjuje naša pričakovanja, je pri nabavi nove puške v šibkejšem ali v močnejšem kalibru morda najbolje izbrati kar istovrstno puško in sistem, ker smo ga že navajeni. Izbira je lahko tudi preprostejša, kot predlaga izkušen afriški lovec, ki za vso afriško divjad (tudi za bivola in slona) priporoča lastni preizkušen izbor: *repetirko* sistema 98-Mauser, z neposrednim sprožilcem *s silo proženja* okrog 0,8 kp, kar je približno 6,8 N (*Opomba*: V lovski literaturi večina avtorjev navaja silo proženja v enotah za maso (oznaka g, kg), kar je napačno; tudi

Vse foto: M. Trtnik

Drсна varovalka finske lovske repetirke Sako 75/I Varmint, nameščena na desni strani vratu kopita, kar ergonomsko ustreza predvsem desničarjem.

starejšo enoto za merjenje sile *kilopond* (oznaka *kp*) v mednarodnem sistemu enot nadomešča enota za silo *newton* (oznaka *N*). Pretvorni faktor je 1 kp = 9,80665 N), s 60 cm dolgo cevjo, opremljeno z grobo odprto merilno napravo (pristeljeno na razdaljo okrog 50 m), z ravnim, po meri izdelanim kopitom (ki blaži odsun bolj, kot si mislimo), s strelnim daljnogledom s spremenljivo povečavo 1,5- do 6-krat 42 (priznane blagovne znamke, v tem primeru Swarovski), s solidno snemljivo montažo daljnogleda, izvedbo merilnega križa »4« ali »8«, kaliber 9,3 x 62 (ali 8 x 68 S). Takšna *repetirka* ustreza tudi vsem zahtevam za pogon na vso težjo »evropsko parkljasno divjad« in velike zveri.

Na koncu je treba poudariti, da moramo z izbrano puško znati tudi hitro in natančno streljati, za kar je potrebno mnogo vaje na strelišču. Na pogonih praviloma streljamo na divjad, ki se giblje. Pri streljanju oziroma načinu merjenja, ki mu pravimo »vihtenje puške s prehitom«, je treba upoštevati hitrost in smer gibanja divjadi, oddaljenost cilja in hitrost krogle. V dodani preglednici so izračunani *računski prehiti* za pravokotno na smer merjenja premikajočo se divjad (npr. divjega prašiča) v »zmernem teku« (3,5 m/s = 12,6 km/h) in »hitrem diru« (8,3 m/s = 30 km/h), za hitrosti krogel v razponu 430 m/s do 990 m/s na razdaljah: 20, 40, 60, 80 in 100 m. Izračun samo pojasnjuje, da je treba »meriti pred cilj« in tudi za približno koliko predenj. Pri lovu je vse odvisno od ocenitve: razdalje, smeri in hitrosti gibanja divjadi.

Preglednica:

Računski prehit v metrih (m) za divjad (npr. divjega prašiča) pri: »zmernem teku«, 3,5 m/s = 12,6 km/h

Strelna daljava	Brenneke, RWS, 12/70, IGC, 31,5 g, začetna hitrost $v_0 = 430$ m/s	.30-06, Springfield, RWS, 11,7 g, KS, $v_0 = 840$ m/s	9,3 x 62, RWS, 16,0 g, KS, $v_0 = 800$ m/s	8 x 68 S, RWS, 11,7 g, KS, $v_0 = 990$ m/s
20 m	0,15	0,07	0,08	0,06
40 m	0,33	0,15	0,16	0,13
60 m	0,53	0,23	0,24	0,19
80 m	0,78	0,31	0,33	0,27
100 m	1,09	0,40	0,42	0,34

in v »hitrem diru« (8,3 m/s = 30 km/h)

Strelna daljava	Brenneke, RWS, 12/70, IGC, 31,5 g, začetna hitrost $v_0 = 430$ m/s	.30-06, Springfield, RWS, 11,7 g, KS, $v_0 = 840$ m/s	9,3 x 62, RWS, 16,0 g, KS, $v_0 = 800$ m/s	8 x 68 S, RWS, 11,7 g, KS, $v_0 = 990$ m/s
20 m	0,40	0,19	0,20	0,17
40 m	0,87	0,40	0,42	0,34
60 m	1,42	0,61	0,64	0,52
80 m	2,09	0,83	0,88	0,71
100 m	2,91	1,06	1,13	0,90

Opomba: Modelni izračun je bil napravljen s pomočjo programa *Vorhaltemass auf bewegtes Wild bei Drückjagden*, dostopno na <http://home.snafu.de/L.moeler/Vorhalewinkel.html>, IGC = kratica za izstrellek za gladko cev.

Občutek si lahko pridobimo le z vajo na strelišču! Kot je razvidno iz preglednice, je izstrelak za gladko cev (IGC), RWS-ova »brenekarica«, teže 31,5 g, v kalibru 12/70, v primerjavi s sodobnimi krogelnimi naboji tako počasen, da je za zadenek hitro premikajoče se divjadi »na daleč« potreben izjemno velik prehit.

Kar zadeva vajo v streljanju z risanico, bi si za zgled lahko vzeli, npr., Švede, kjer morajo lovci pred vsako sezono lova na losa uspešno opraviti strelski preizkus na

tarčo »bežečega losa v naravni velikosti« na razdalji 70 m. V moji LD Dreta – Nazarje, npr., se pred vsakim začetkom skupnih jesenskih lovov na družinskem strelišču preskusimo v streljanju na mirujočo tarčo divjega prašiča na razdalji 40 m, prostoročno, stoje, s puško, ki jo bomo pozneje na lovu tudi dejansko uporabljali. Menim, da je štiridesetmetrska razdalja pretirana, še posebno, ker jih veliko strelja samo prek kobilice in muhe. Verjetno bi bila »pištolska razda-

lja« 25 m ravno pravšnja. Rezultati streljanja so sicer zadovoljivi, ne pa tudi izjemni, predvsem zaradi preskromnih možnosti za načrtno vadbeno streljanje in zaradi večinoma za pogonski lov neprimernih merilnih naprav; tako optičnih kot tudi odprtih. Torej, spoštovani lovski tovariš, če se odločaš za nakup nove lovske risanice, opremljene s primerno optiko, imaš do jesenskih skupnih lovov časa za razmislek še na pretek.

Prof. dr. Mirko Tratnik

Nekaj besed o volku za zdajšnjo rabo

Letos, ko slovenski lovci praznujemo 100-letnico organiziranega lovstva, lov priznavamo kot del trajnostne rabe narave, s čimer pa priznavamo obstoj vsem vrstam v naravi, tudi volku. Zdaj, ko ekologijo volka poznamo že boljše kot pred desetletji in stoletji, gledamo na preteklost z drugačnimi očmi. Nekatero trditve naših prednikov, ki jih lahko štejemo med klasične, so dandanes naravnost smešne in strokovno nevdružne. V prispevku želim le spomniti na nekatere izmed njih in predstaviti sodobnejše nazore o volku.

Je volk nevaren človeku?

Fran Erjavec je v svojem delu Živali v podobah leta 1869 zapisal o volku, da so mu »lastne samo napake in gnusobe. Kar ga je od gobca do repa, nam je ves oduren in mrzek. Vse se mu ogiblje, vse ga sovraži ... Le dolg radež ga tako opogumi, da je slep za vsako nevarnost in takrat se loti tudi človeka. Če je enkrat okusil človeško meso, postane neumno drzen in kolje ljudi, zlasti otroke, tudi pri belem dnevu«. **Mirko Sušteršič**, znan kot lovski in gozdarski strokovnjak in pisec, pa je v svojem delu Naš lov leta 1951 zapisal, da je volk »nestalna, nemirna, poniglava, nesramna, a ob enem podlo bojazljiva, brezmejno požrešna zver, za naša lovišča prava šiba božja ... Volk sam je mnogo prefigov, da bi napadel človeka. Sicer pa je o tem toliko pretresljivih povesti in basni, da lahko nadaljnji opis opustim s pripombo, da se to ne

godi pri nas, marveč se je največ v nepreglednih ruskih gozdovih in stepah«. **Dr. Stane Valentinčič**, profesor na ljubljanski Veterinarski fakulteti, mednarodno priznani lovski strokovnjak, ki je dal pečat razvoju lovstva v Sloveniji v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja, ki je na gozdarski fakulteti predaval predmet lovstvo, pri katerem sem kot študent gozdarstva leta 1958 tudi opravil lovski izpit, pa je o volku napisal naslednje (povzeto iz ciklostilno razmnoženih predavanj prof. Valentinčiča) »... Človeka ne napada, ampak vedno beži pred njim, razen ob hudih zimah, ko se volkovi združijo v krdela. Tedaj napadejo človeka pa tudi skupino ljudi in le redkokdaj se ob taki priliki kdo reši. Tedaj napadejo človeka neustrašno«. Vse našteje opise obnašanja in lastnosti volka, od Erjavca do Valentinčiča, so avtorji povzeli po takrat prevladujočem mnenju, ki pa ga sami niso doživeli in preverili.

Zanimiv je opis osebnega doživetja z volkovi **Janeza Lavriča** v sestavku Partizani v borbi z volkovi (Lovec 1947; str. 76–78). V njem avtor pripovedno zelo lepo in zanimivo opiše »borbo« patrolje petih partizanov, oboženih z eno strojnico, eno brzostrelko, tremi puškami in bombami, z volkovi v zimi 1943/44, ko so se v Gorskem Kotarju prek »zasneženih hrastovih gozdov« ponoči, po visokem snegu, vračali v svojo bazo. Krdelo volkov jih je zasledovalo, približali so se jim v polkrogu in zraven strašno tulili. Na tuljenje so odgovorili z rafalom iz mitraljeza, a niso zbežali. Nasprotno, en volk je napadel prvega v koloni. Kot piše pisec, dobesedno »se je volk s svojimi strašnimi zobmi zagrizel v prsi od strani, da je dosegel obe polovici prsi«. S strelji so preplašili volka. Napadeni partizan je bil tako poškodovan, da so ga morali nositi. Krdelo volkov pa jih je zasledovalo; avtor piše: »... okrog nas se pomikajo po grmovju žareče lučke po dve in dve skupaj.« Ranjenca so položili na šotorsko krilo in se vsi skupaj umaknili na drevo. Ko so jih volkovi obkrožili, kot piše Lavrič, so jih krotili samo še z bombami, in nadaljuje: »Komaj je pod našimi strelji padel volk, so že drugi planili nanj in v hipu je ostalo od njega samo še glava in nekaj kosti«. Na drevesu so partizani ostali do svita, ko so jih rešili tovariši iz baze, kamor so

slišali streljanje. Svojo pripoved pisec sklene: »Okrog nas je ležalo enajst ubitih volkov, pravzaprav le enajst volčjih grl in nekaj kupov kosti. To je bil uspeh naše borbe z volkovi.«

Zanimiva zgodba! Ko sem leta 1995 pisal avtorju, naj mi odgovori, ali je to pravljica ali resnica, mi ni odgovoril. Zgodba me je zanimala zato, ker sem takrat prebiral in zbiral tudi druge spise o volkovi, ker sem jih hotel uporabiti za zbornik, ki smo ga pripravljali za tematsko razstavo v Kočevju Volk ne ogroža – volk je ogrožen! Med drugim sem prebral tudi delo Vuk – verovanja o vuku, biologija i lov avtorja **B. M. Živančevića**, ki je izšlo leta 1951 v Beogradu v izdaji Glavne uprave za gozdarstvo Srbije. V tem delu avtor piše tudi o napadih volkov na ljudi in kot primer navaja, kako je volk nevaren človeku, Lavričev članek Partizani v borbi z volkovi in ga obširno opiše kot resničen dogodek (strani 34 in 35). Verjetno je Valentinčič prebral tudi Lavričev spis in ga porabil za svoja predavanja.

O volčji krvoločnosti v ljudskih novicah na Kočevskem

Ivan Dolar, upravnik Gojitvenega lovišča Rog na Kočevskem, pa je poročal o krvoločnosti volkov na Kočevskem v Lovcu leta 1947, in

sicer na straneh 83 in 84 v rubriki *Iz lovskega oprtnika* o zgodbah, ki so krožile med ljudmi po Sloveniji. Ker so se nanašale na določen kraj, jih je tudi v tistem kraju nato preverjal. Toda v krajih, ki so jih ljudje navajali, niso vedeli ničesar o tem. Kot zanimivost naj jih navedem nekaj.

1) Na Brigi pri Kočevski Reki je fant s kravami peljal na vozu teleta, namenjenega za obvezno oddajo. Volkovi so ga napadli in požrli njega in teleta. Dolar kot epilog navaja, da je fant še živ in bo čez nekaj let krepak vojak.

2) Sredi leta 1946 so volkovi med Goro in Loškim Potokom napadli ženo z otrokom; otroka so požrli, njo pa ranili.

3) V začetku decembra 1946 so volkovi pri Mozlju pokončali dva otroka; enega so takoj požrli, drugega pa zagrebli v sneg.

4) Pri Stari Cerkvi pri Kočevju so volkovi ob enajsti uri dopoldne pri belem dnevu na cesti napadli dva moška, od katerih je bil eden lovec, oborožen s puško. Vnela se je strašna borba. Lovčevega spremljevalca, ki je bil žal

brez orožja, so volkovi takoj zbili na tla, nato pa navalili na oboroženega lovca, ki je streljal, dokler mu ni pošlo strelivo. Nato je odvrnel puško; volkovi so ga dohiteli in požrli. To zgodbo je Dolar slišal na vlakcu, ko se je peljal iz Kočevja v Ljubljano. Povedali so mu jo potniki, ki so vstopili v Grosupljem. Neka ženica je menila, da če je premalo lovcev, naj bi šla nad volkove kar vojska s strojnimi ali pa milica. »*Jezus Marija, pomislite, ljudje božji,*« je vzklíknila, »*če jih je tam toliko (mislila je na Kočevsko), bodo mogoče še to zimo tudi pri nas in še drugod – pa bo po nas!*«

Dolar kot upravnik takratnega GL Rog, ki je obsegalo okrog 70.000 ha, je poznal razmere in stanje volkov v lovišču in v sosednjih loviščih; skupaj na približno 100.000 ha. Zato je na koncu zgodbe o požrešnih volkovih zapisal (velja za zimo 1946/47) dobesedno: »*Dejansko je na Kočevskem, kolikor so mogli lovci ta čas v snegu preslediti, kakih pet volčjih družin, ki kakor gozdni duhovi brez obstanka krožijo po*

deželi. Te zadajajo lovcem veliko brig in truda z zasledovanjem. Napada na ljudi, ko nje in govedo po volkovih ni bilo. Zginilo pa je precej psov ter nekaj koz in ovc v volčji želodec.«

O stanju volkov na Kočevskem je v tistem času po 2. svetovni vojni poročal **Lado Švigelj**, ki je bil upravnik Gojitvenega lovišča Rog za Dolarjem. Leta 1954 je v prispevku Volčja legla na Kočevskem (Lovec, 1954; str. 242–250) opisal lokacije znanih volčjih legel na Kočevskem. Po skrbnem evidentiranju volčjih legel s pomočjo poklicnih lovcev navaja, da je bilo po 2. svetovni vojni, do leta 1954, evidentiranih 17 volčjih legel (skotov). Dopuščal pa je možnost, da je bilo pred letom 1950 lahko nekaj legel tudi neodkritih. **Drago Bižal**, ki je kot tajnik GL Rog skrbno beležil odstrel in izgube volkov na Kočevskem, je poročal v Lovcu (1960, str. 279), da je bilo od leta 1945 do leta 1960 na Kočevskem uplenjenih in na druge načine pokončenih 126 volkov.

Iz navedenih podatkov lah-

ko sklepamo, da so bili po 2. svetovni vojni volkovi na Kočevskem stalna divjad, ni pa znanega niti enega preverjenega primera, da bi volk ogrožal človeka. O tem sem se pogovarjal z mnogimi poklicnimi lovci, ki so se mnogokrat srečali z volkovi, a so zgodbe o napadih volkov na človeka šteli v isto skupino kot pravljico o Rdeči Kapici. Tudi Lado Švigelj je, podobno kot Dolar, preverjal govorice o napadih volkov na ljudi, ki so krožile med ljudmi, a podobno kot Dolar ni nikoli prišel do tistega, ki bi bil priča napadu ali dogodku tako kot Lavrič; vedno so to pripovedovali drugi.

Zanimiv je tudi prispevek **Andreja Levičnika** s psevdonomom *Luperkus*, ki je objavljen v Knjigi Zelene stečine II, na strani 201 in 202 (Ljubljana 2002) z naslovom Deklica in volk. Avtor prispevka dogodka ni doživel sam, ampak, kot mi je zatrdil, ga je zapisal po pripovedovanju. Pod črto je še pripomba, da je to zapis po resničnem dogodku, ki se je zgodil januarja 1946 na poti iz Sopote v zaselek Osredok na gozdnem

območju Podkuma, da je dogodek resničen in ga ne bi smeli primerjati s pravljično o Rdeči Kapici. V prispevku Deklica in volk piše o deklici Tončki, ki je šla sama po poti, ko je v daljavi zagledala velikega volka, ki je grozno tulil in se ji bližal. Rešila se je na drevo, volk pa je pod drevesom od jeze, ker mu je ušla, »pihal, s košatim repom udarjal po snegu in grozeče tulil«. Deklico je volk očitno hotel napasti, zasledoval jo je kot svoj plen. Vendar nas etologija (vedenje) volka pouči, da volk, kadar lovi svoj plen, nikoli ne tuli. Če bi volkovi tulili, kadar lovijo svoj plen, tako kot na primer ljudje, kadar jurišajo, bi od lakote poginili, ker bi jim plen ušel. Volčje krdelo s tuljenjem označuje svoj teritorij, med seboj se kličejo in zlasti se pogosto oglašajo v času parjenja, nikoli pa ne, kadar so na lovu in lovijo plen.

Dandanes strogo zavarovana vrsta

Od trojice velikih zveri – medved, volk in ris – volk zavzema posebno mesto. Čeprav ima kot vrsta veliko podobnih lastnosti kot človek (je socialno bitje, živi v krdelu, svoj prostor brani pred drugimi krdeli, ki se med seboj tudi ubijajo, družinska skrb za potomstvo ...), je mogoče prav zato najbolj osvožen. Evropski civilizaciji je volk pomenil »odlagališče« vseh negativnih lastnosti, ki jih ima človek: krvoločnost, požrešnost, zahrbtnost, maščevalnost, pohotnost, krutost, izdajstvo; skratka, vse najslabše, kar v človeški domišljiji premoreta samo še satan in najslabši človek sam. Kot tak je nevaren tudi človeku. Ko so pred stoletji naši predniki sežigali čarovnice, ker so jih krivili, da so v službi satana krive za vse nadloge človeštva tistega časa – od naravnih katastrof, lakote, kuge in vojne –, so preganjali tudi volkodlake, satana v volčji podobi. Medtem ko so čarovnice jezile na metlah, so volkodlake upodabljali v volčji podobi kot simbol moči, div-

jine, kriz, viharjev in glasnike smrti. Taka podoba o volku je nastajala skozi stoletja v Evropi, ko je človek naravo osvajal za potrebe svoje vrste, je konstrukt evropske civilizacije. V podzavesti je še zelo zakoreninjena! Zato so volka vedno in povsod pobijali z vsemi znanimi sredstvi in načini. Uničenje volkov je pomenilo kulturno in bogu všečno dejanje. Zato ni čudno, da so nekateri tolmači stvarjenja šteli volka kot napako stvarstva. Trditev, da smo za to krivi samo lovci, ne vzdrži resne presoje. Zdajšnje gledanje na »neokrnjeno naravo«, katere sestavni del naj bi bile tudi velike zveri, lahko razumemo tudi kot slabo vest sedanjih generacij zaradi stoletnega preganjanja zlasti v tistih regijah, kjer volka že najmanj stoletje ni več in se kaže tudi v pretiranem povečevanju in »konzervatorskemu« odnosu do narave. To nasprotuje paradigmi sedanjega časa, da je **lov trajnostna raba narave**, kar pomeni, da zaradi lova ni ogrožena nobena vrsta, tudi velike zveri ne!

Zdajšnja podoba o volku je spremenjena. Zaradi skorajšnjega uničenja volka skoraj po vsej Evropi in obenem boljšega poznavanja ekologije ter spremenjenih socialno-ekonomskih razmer je volk postal **strogo zavarovana živalska vrsta**. Od velikih zveri uživa takšno varstvo samo še medved. Narava ne pozna »uboge srnice« in »krvoločnega volka«; to je samo človekov konstrukt. Teoretično, v pravnem pogledu, pri upravljanju in varstvu volka v Sloveniji ni več česa dodati. Zapleti pa nastajajo pri praktičnem uresničevanju lepo napisanih načel. Za uspešno upravljanje in varstvo je potrebnih več zahtevanih ukrepov. To ni ozko varstveno varovanje, ko je vse zavarovano in se ne sme storiti nič drugega, ampak pomeni tudi odrekanje mnogim maksimalnim načrtom, je neprestano dinamično usklajevanje in tudi uravnavanje populacij ter varovanje ustreznega habitata! Kjer je dosti gozdov in

malo ljudi, je dolgoročno mogoče še varovati in upravljati z velikimi zvermi. Trajnostno vzdrževanja viabilne populacije je mogoče samo velikopovršinsko, z zavestno opredelitvijo ustrezne velikosti potrebnega območja oz. za normalen odnos *rastlinstvo – rastlinojedi – plenilci*. To pomeni: jelen je ključna vrsta, ki je pomembna za volka in volk se pase na travniku in v gozdu prek jelena! Za opredelitev velikosti populacije volka in drugih vrst imamo že dokaj zanesljivo orodje v telemetriji in molekularni biologiji. Tudi tim strokovnjakov na Biološkem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani pod vodstvom dr. **Ivana Kosa** ima že potrebno znanje in krepko orje ledino. Ravno pri volku pa se moramo otresti številnih negativnih stereotipov, ki so se ukoreninili v starih socialno-ekonomskih razmerah. Poznavalci volka (Frković, Boitani, Zimen) zagovarjajo tezo, da je največja nevarnost za volka v naši podzavesti zakoreninjen strah pred njim. V prejšnjih obdobjih je k negativni podobi o volku z nekaterimi prispevki prispevalo tudi glasilo Lovec. Ko smo leta 1995 v Kočevju organizirali razstavo *Volk ne ogroža – volk je ogrožen!*, smo želeli prav z razstavo spremeniti negativno, zlagano podobo o volku in ga prikazati takšnega, kakršen je, sem zbral članke iz Lovca, ki so poročali o volku, pa tudi nekatere druge prispevke in dela o volku. Vsi prispevki so »otrok« takratnega časa, poznavanja in splošnega odnosa do narave v luči koristno – škodljivo in so nastajali v vsesplošnih prizadevanjih za »kultiviranje« divjine. V lovstvu se je to odražalo v razlikovanju med t. i. »plemenite« in »škodljive« živali.

Jugozahodni del Slovenije zaradi orografskih značilnosti, zgodovinskih razlogov in zavestnega varovanja še premore volka, medveda in risa. Že pred več kot sto leti je prvi med njimi dobil domovinsko pravico medved, risa smo ponovno naselili leta 1973 na Kočevskem in smo si, kot

menijo nekateri (M. Adamič), to naselitev »nasilno domislili in izvedli« nekateri posamezniki. Volk pa si je pravico do ponovnega bivanja v Sloveniji »nasilno priboril« kar sam, ko se je postopno razširil po Dinaridih.

Ko je volk postal strogo zavarovana vrsta in je v Evropi ohranjen le še v gorskih, redko poseljenih območjih, ki jih človek ni povsem obvladal, pa zgolj formalno varstvo volku ne more zagotavljati trajnega obstoja! V evropski civilizaciji je volk, razen nekaj desetletij, neprestano preganjana vrsta zveri. Kako živeti z volkom, se šele počasi učimo. Spremeniti se mora še mnogo ukoreninjenih stereotipov v naši zavesti, predvsem pa moramo priznati volku, da si vzame svoj nujni del tudi pri lovni divjadi. Kako to tudi dejansko uresničevati in količinsko opredeliti, je poglobljen izziv za stroko, pa tudi za lovsko organizacijo!

Ciril Štrumbelj

Viri:

- 1.) Dr. Stane Valentinčič: Lovstvo (ciklostilno razmnoženi zapiski s predavanj, Ljubljana 1958; str. 189).
- 2.) Fran Erjavec: Domače in tuje živali v podobah, Ljubljana 1995, str. 188 in 189).
- 3.) Ing. Mirko Šušteršič: Naš lov II., Ljubljana 1953; str. 232
- 4.) Robert Hofrichter: Die Rückker der Wildtiere, Leopold Stocker Verlag, Graz - Stuttgart.
- 5.) Vladimir Živančević: Vuk – Verovanja o vuku, biologija i lov, Beograd 1951.
- 6.) Janez Lavrič: Partizani v borbi z volkovi, Lovec 1947, str. 76–28.
- 7.) Drago Bižal: Volkovi na Kočevskem, Lovec 1959/60; str. 279.
- 8.) Andrej Levičnik: Deklica in volk, Zelené stečine II, Ljubljana 2002, str.201.
- 9.) Dolar: Volčje krvoločnosti v ljudskih novicah na Kočevskem, Lovec 1947, str. 83 in 84.
- 10.) Alojzije Frković: Vuk u Hrvatskoj, Reka 2004
- 11.) Erik Zimen: Der Wolf, Verhalten, Ökologie und Mytos, Kosmos 2003.
- 12.) Barbara in Christoph Promberger: Faszination Wolf, Mytos Gefährdung, Rückkehr, Kosmos 2002.
- 13.) Josip Kusak: Uvjeti za život vuka (*Canis lupus L.*) u Hrvatskoj, doktorska disertacija, Zagreb 2002
- 14.) Lado Švigelj: Volčja legla na Kočevskem, Lovec 1954; stran 242–250.
- 15.) Elli H. Radinger: Mit dem Wolf in uns leben, Wolf Magazin, Wetzlar 2001.

Hormonske igre

Konec julija je prsk na višku. Lovci verjamejo, da ga pospešujeta tudi sonce in vročina. Je to zgolj praznoverje ali ena od bioloških resnic?

Tisti del leta, ko se gonijo prve srne, vznemirja srnjake in lovce, čeprav iz povsem različnih razlogov. Kar nekam znano zveni, da se v tem času srnjaki posvetijo zgolj srnam, lovci pa srnjakom.

Prsk je na višku, odvisno sicer od nadmorske višine, v drugi polovici julija in se počasi izteče v prvi tretjini avgusta. Vendar pa že konec junija lahko naletimo na gonjo, ki si jo razlagamo, kot da so prve mladice že pojave. Tako pojmovanje, ki je kar razširjeno, pa je napačno. Resnica je ravno obratna.

Prve se namreč pojavijo odrasle srne in pozneje mladice, čeprav razmejitev še ni povsem jasna. Obstajata namreč dva izredno pomembna in za pojavost odločilna dejavnika: pri mladiceh je čas sproščanja jajčnih celic (ovulacije) odvisen od njene telesne razvitosti, pri starejših srnah pa od datuma zadnjega poleganja.

Praviloma mora med dnevom poleganja in ovulacijo preteči 64 dni. Ker je tudi obdobje poleganja dokaj raztegnjeno, se pojave srne pojavljajo kar nekaj tednov. Znano sicer je, da so osrednji termini poleganja v razponu okrog treh tednov, kar velja tudi za večino aktivnosti v prsku.

Telesno razvitejše mladice so pojave prej kot šibkejše. Glede na to, da se izraziteje gonijo v drugi polovici julija, se pri nekaterih šibkih to lahko dogaja šele okrog 15. avgusta. V višjih nadmorskih legah sta poleganje in prsk nekoliko pozneje.

Ellenbergove raziskave v lovišču Stamham so tudi pokazale, da je omenjeni 64-dnevni rok krajši in traja 60 dni in celo manj pri močnih srnah, ki so mladiča izgubile med porodom ali nekaj dni pozneje. Temu se ne smemo čuditi, saj take srne ne trošijo energije, ki je potrebna za mlečnost. Mogoče pa je tudi, da si nekatera dogajanja razlagamo napačno. Zgodi se, da srnjak goni srno, ki pa je v resnici gumbar, kar ni v nikakršni povezavi s prskom. Take hitre in z nepreglednost-

jo pogojene napačne ocene so vsakdanji pojav, povezan z mnogimi dogajanja v naravi.

Stara lovska modrost in izkušnja dokazujeta, da k živahnosti prska prispevata tudi vročina in sopara. Ob ekstremni vročini in suši pa je vpliv ravno obraten. Povezanost med telesno razvitostjo oziroma terminom zadnjega poleganja in ovulacijo je bila že omenjena. Vendar so termini določeni in se paritvena dogajanja ne predstavljajo zaradi slabega vremena. Drugače rečeno: tudi v slabem, hladnem in deževnem vremenu potekajo paritvena dogajanja, sicer manj vidno in manj intenzivno, pa vendar. Lepo bi bilo, če bi se v takem primeru prsk prestavil na sončne septembrske dni, pa temu ni tako. Podobno kot velja za neizravit prsk v hladnem avgustu, velja tudi za ruk v toplen septembru. Molčeči jeleni zelo otežijo lov in zmanjšajo njegovo vznemirljivost, košute pa so kljub temu oplodjene.

Da lov v prsku ni več tisto, kar je bil nekoč, nedvomno botruje novodobna praksa, saj je mnogo srnjakov odstrelje-

nih že maja. Nesorazmerje v spolnem razmerju se le delno izravnava tudi z odstrelom mladice. In kaj se zgodi, če ob preveliki ponudbi srn katera od njih ostane neoplojena? Po dveh do treh tednih se ponovi ovulacija, gonja in možnosti za uspešen zaskok. Vendar pa so taki primeri resnično izjemni.

Kdor želi uspešno loviti na klic, si mora vzeti dovolj časa. Lov je uspešnejši potem, ko je večina srn že oplodjenih, kar pa nikakor ni pred avgustom. Srnjaki sicer pridejo na klic tudi julija, vendar je to bolj naključno. Večinoma so to lanščaki, ki imajo v »zdravih« populacijah le malo možnosti za zaskok. Pridejo torej zaradi neizkušenosti in radovednosti ...

Neredko se pri lovu na klic zgodi, da srnjak lovca zazna prej kot lovec njega, zlasti tam, kjer je tak lov množičen. Tam je zato vedno več »zapiskanih«, s tem pa previdnejših in bolj izkušenih srnjakov.

Moje lovske izkušnje prisegajo na drugi teden v avgustu. Pa dober pogled!

Blaž Krže

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

S čim je dr. Tavčar razjezil poslance nasprotnega tabora?

Predlog zakona so znova obravnavali na jesenski seji deželnega zbora oktobra 1909. V uvodu je poslanec Hladnik prebral poročilo upravnega odbora in sledila je splošna razprava. K besedi se je prijavil dr. Tavčar in kljub nekaterim proceduralnim nesporazumom imel svoj govor, ki je trajal skoraj dve uri. Med govorom poslancev nasprotnega tabora ni bilo v dvorani. Tavčar je povedal, da bo govoril, četudi bo sam v dvorani. Redki posamezniki nasprotnega tabora so njegova izvajanja dopolnjevali s številnimi medklici.

Dr. Tavčar se je strinjal, da je nujna sprememba lovskega zakona. Dotedanja zakonodaja je bila zastarela in deloma tudi neuporabna. Neupravičeno pa je bi bilo, da so lovski zakon zlorabljali v politične namene. Poljski zajec je bil vsa leta eden glavnih političnih argumentov, ki so jih uporabljali proti liberalni stranki, kar je bilo po dr. Tavčarju »*absolutno nedopustno*«. Poudaril je, da zajec, če slučajno ni deželni poslanec, nima nič političnega in nikjer na svetu ni bilo primera, da bi z zajcem agitirali na tako nevreden način. Razumljivo je bilo, da sta imeli stranki različna stališča pri političnih in gospodarskih vprašanjih. Vprašanje, ali je zajec lovna ali nelovna žival, je bilo gospodarsko vprašanje. Težko si je predstavljal, da so ga uporabljali v politične namene. Nasploh pa so bili po njegovem mnenju nazori poročevalca, župnika Hladnika, napačni in pretirani. O lovu ne bi smel govoriti, kot da bi bil lov kakšna *napačna bolezen*. V Avstriji in na Kranjskem je imelo lovstvo ekonomski pomen, ki ga je poročevalec deželnega odbora povsem prezrl. Posvaril je pobudnike na pričakovano nezadovoljstvo občin, če bo zakon sprejet. Lovišča so občinam prinašala precejšnje dohodke, največkrat prav na račun poljskega zajca. Prijatelji nasprotne stranke – župani, da ga bodo kmalu pogrešali – *kot ljubljenca v skledi in v občinskih blagajnah*. Prepričan je bil, da bo čez nekaj let marsikatera občina zahtevala zajca nazaj, kar dokazuje, da zakon dolgoročno ne bo dosegel svojega namena. Trdil je tudi, da lov ne prinaša dohodka lovcem, pač pa občinam, da lov daje lovcu možnost, da na lahkomišeln način razsipava denar med kmetske kroge, torej ravno med tiste, ki jih zastopajo pobudniki novega zakona.

Kot naslednji argument je dr. Tavčar poudaril zdravstveni pomen lova. Po njegovem mnenju so imeli tudi meščani pravico do svežega zraka in gibanja v naravi. Zato ni bilo umestno, da bi se kmetje in meščani prepirali; potrebno bi bilo toliko solidarnosti, da bi tudi podeželani rekli: »*Dopustite tem revam, ki nimajo svežega zraka, da pridejo včasih med nas, v našo sredo in da se z lovom, katerega nam itak drago plačajo, nekoliko ožive*«. Tudi v tem naj bi bilo nekaj pravičnosti. Predlagal je, naj se v politiki preneha *grozovita napetost*, s katero so zastopniki kmečkih občin gledali na zastopnike mest. Da bi to dosegli, bi morali v zakonu upoštevati koristi kmeta, hkrati pa paziti, da ne bi onemogočili lova. Obe stvari bi bilo mogoče, po njegovem mnenju, zadovoljivo rešiti na način, da bi zakon združil interese lovstva z interesi kmetov. Priznal je, da so ponekod lovci lovili na škodljiv način in v upravičeno nezadovoljstvo kmetov, največkrat pa, da je bilo nezadovoljstvo kmetov ustvarjeno umetno. Ker novi zakon ni sledil načelom, ki so jih zagovarjali pobudniki (koristim kmečkega prebival-

stva), niti ni imel namena, da bi združil interese obeh strank, je dr. Tavčar povedal vrsto predlogov in nasvetov ter poslance pozval, da jih lahko, če želijo, sprejmejo. Njegov edini namen je bil z zakonom ustvariti harmonijo med lovstvom in kmetijstvom.

Odvzeti lovsko pravico je enako tatvini ali ropu

Prvi Tavčarjev predlog, ki je bil v korist malim kmetom, je bil glede najmanjše velikosti lastnega lovišča. V deželnem odboru so predlagali povečanje površine lastnih lovišč od tedanjih 200 hektarjev na 300 hektarjev. Na Kranjskem naj bi bilo tako prizadetih približno sedemdeset lastnikov lastnih lovišč, oškodovani kmetje pa bi po Tavčarjevem prepričanju kmalu postali pravi revolucionarji. Dejstvo je bilo, da je bila posest, ki je imela status lastnega zemljišča, več vredna kot zemljišče, ki ni imelo take pravice. Četudi se posestnik sam ni ukvarjal z lovom, je svoje lovišče lahko oddal v zakup in iztržil najmanj 20 do 30 goldinarjev zakupnine na leto. Odvzeti kmetu lovsko pravico je po njegovem mnenju pomenilo enako, kot če bi mu odvzeli kozolec, do katerega je prav tako imel lastninsko pravico. Brez primerne kupnine kmetu ni bilo mogoče odvzeti lastninske pravice, kar je onemogočala tudi tedanja zakonodaja. Dokazoval je, da to ni mogoče po nobenem zakonu v Evropi, celo v Turčiji ali Kitajski ni bilo mogoče brezplačno odvzeti neke lastnine (pravice). Takšno dejanje je bilo po njegovem mnenju podobno tatvini oziroma ropu. Lovska pravica je lastniku povečevala njegovo premoženje. V deželnem odboru so se predlagatelji pri tem sklicevali na ljudsko voljo. Vendar je bila takšna ljudska volja pogosto vprašljiva. Navedel je primer, če bi, na primer, v Poljanski dolini domačine vprašali: »*Doktor Tavčar, ta nesramni liberalec, ki ima tukaj svoje posestvo in lov, dajmo glasovati, dajmo mu odvzeti posestvo in ga dati občini*,« bi za takšen predlog dobili kvalificirano večino. Takšna ljudska volja pa ne bi zadoščala za odvzem premoženja. Zato tudi z lovskim zakonom ni bilo mogoče odvzeti lovske pravice, saj je to pomenilo poseganje v že pridobljene privatno-pravne pravice. Odvzem lovske pravice bi pomenil razlastitev, deželni zbor pa po njegovem mnenju ni imel pravice do takšnega sklepa, niti ni bilo pričakovati, da bi pozneje sklep deželnega zbora dobil potrditev na višjih nivojih. Dolžnost deželne vlade je bila, da je posredovala, da ljudem ne bi bilo odvzeto premoženje. Če bi molčala, bi prišli v čuden položaj, izgubili bi glavnega akterja, ki je bil zavezan braniti pravice v deželi in preprečevati, da se na političnih nasprotnikih ne bi izvrševali *legislatorični ropi*.

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V tej državi poteka organizirano preštevanje poljskih zajcev s pomočjo reflektorjev že pet let. Rezultati zadnjega štetja, ki je bilo v jeseni 2006, so pokazali povprečno ugotovljeno število 15,3 poljskega zajca/km², kar je približno 1/3 več kot leta 2002. Največ, to je 53,3 poljskega zajca/km², so prešteli v zvezni deželi Hamburg, sledita pa Bremen s 44,4 in Nordrhein-Westfalen s 31,9 poljskega zajca/km². Najmanj, to je 2,5 poljskega zajca, so našli v zvezni deželi Sachsen. V jeseni 2006 so poljske zajce preštevali v 629 referenčnih revirjih. Najmanj ugotovljenih poljskih zajcev v nekem revirju je bilo 0, največ pa kar 168,0 poljskega zajca/km². Raziskovalci in tudi lovci se bojijo, da bodo spremembe v kmetijstvu (predvsem izredno povečanje deleža površin, ki so posejane s kmetijskimi kulturami za proizvodnjo biogoriv) negativno vplivale na številčnost poljskega zajca v državi.

(Pirsch, 8/2007)

Aavstria: V okraju Wolfseberg je policija po daljšem času odkrila 35-letnega krivolovca, ki se je skupaj s še tremi prijatelji ukvarjal s krivolovom vse od leta 1999 naprej. Pri hišni preiskavi je policija odkrila številne trofeje divjadi, poleg tega pa tudi 5 lovskih pušk in precej streliva. Krivolovci naj bi v tem času poleg drugega odstrelili 160 srnjadi, 11 gamsov, 59 lisic in 4 ruševce, poleg tega pa tudi nekatere zavarovane vrste ptic. Skupna škoda je tako ocenjena na več kot 13.000 €. Glavni osumljenec naj bi poleg naštetega iz nekega gradu ukradel tudi kapitalno jelenje rogovje ter motorno koso. Pri preiskavi pa so v njegovi kleti odkrili tudi 15.600 cigaret v zavojčkih.

(Pirsch, 9/2007)

Aavstralija: Otok Macquarie, ki leži v južnem Pacifiku približno 1.500 km jugovzhodno od Tasmanije, je bil leta 1997 zaradi izredne pestrosti ptičjih vrst razglašen za svetovno kulturno dediščino. Tam so namreč evidencialni več kot 4 milijone albatrosov, številne druge morske ptice, 850.000 parov kraljevih pingvinov, 100.000 tujnov ... Vse naštete vrste pa v zadnjih

Foto: K. Schneider

letih izjemno ogrožajo divji kuneci, podgane ter miši. Kako so prišli divji kuneci na otok, še ni znano. Sedaj njihovo številčnost ocenjujejo že na več kot 100.000 živali, pri čemer so pojedli že večino travnih in grmovnih rastlin. Na tak način uničujejo predvsem kritje, ki ga talni gnezdivci nujno potrebujejo za svoja gnezda in uspešno vzrejo mladičev.

(Pirsch, 9/2007)

Nemčija: Znani proizvajalec lovskega streliva RUAG Ammotec poziva imetnike krogel za gladke cevi brenneke ter GECO, naj zaradi tovarniške napake vrnejo strelivo prodajalcem. To je strelivo (krogle za gladke cevi), ki je na škatlah označeno s serijami, ki vsebujejo črke X, Y ali Z ter številke 54 VW 4 ter 53 KA 3. Pri strelu s temi izstrelki nastajajo v ceveh nenormalne vibracije, ki lahko v ekstremnih primerih povzročijo, da izstrelki sploh ne zapusti cevi, kar je lahko izredno nevarno ob ponovnem strelu. Vsi ki bodo vrnili take naboje, bodo brezplačno dobili nove.

(Pirsch, 9/2007)

Norveška: V majski številki revije Deutsche Jagd Zeitung so bili objavljeni rezultati raziskave norveškega raziskovalca dr. John Linnella, ki je zaposlen na Norveškem inštitutu za raziskovanje narave v Trondheimu, in sicer na oddelku za raziskave divjadi. To je bil prvi od več prispevkov na temo srnjadi. V omenjenem prispevku so bili objavljeni rezultati telemetrične

spremljave srnjadi oz. iskanja življenjskega prostora predvsem mlade srnjadi, ki se osamosvoji od svoje matere in si išče svoj teritorij. Kot zanimivost zapišimo, da je najdaljšo pot prepotovala srna mladica, ki so jo odkrili kar 130 km od mesta markiranja. Zelo zanimiv je bil primer enoletne srne, ki se je v poletju svojega drugega življenjskega leta odselila 45 km od svoje matere, kjer je preživela zimo. Vendar pa se je nato kot dveletna srna poleti naslednje leto vrnila praktično na prvotno mesto, kjer je bila poležana in kjer je živela s svojo materjo kot mladič. Ta primer še posebno opozarja na možnost napak pri markiranju divjadi zgolj z ušesnimi markicami, saj bi v omenjenem primeru lahko ob določenem času sklepali, da je srna ostala praktično na mestu poganja oziroma v njegovi neposredni bližini.

(Deutsche Jagd Zeitung, 5/2007)

Aavstria: Aprila je v bližini mesta Linz poljski zajec napadel 74-letno žensko, ki je delala na svojem vrtu. Pri tem jo je tako močno ugriznil v nogo, da je padla po tleh. Ženska se je pred nadaljnimi napadi poljskega zajca umaknila v hišo. Potem, ko je njen mož brez uspeha poskušal napadalnega zajca s palico pregnati z vrta, je možakar poklical policijo. Napadalni zajec se predstavnikov oblasti ni ustrašil, temveč jih je napadel. Seveda se je to zanj tragično končalo, saj so ga policisti ustrelili s službeno pištolo. Hrabrega zajca so nato odpeljali k veteri-

narjem, kjer naj bi poskusili ugotoviti, kaj je bil vzrok nenavdnega obnašanja.

(Wild und Hund, 10/2007)

Nemčija: O podobnem nenavdnem obnašanju živali, v tem primeru kanje, poročajo tudi iz nemškega Waldfriedhofs v Aachnu. Tam že nekaj let opazajo kanjo, ki občasno napada ljudi, pri čemer so napadi najpogostejši na ljudi, ki imajo na sebi rdeče obarvana oblačila. Obiskovalce na možnost napada opozarjajo celo z opozorilnimi tablam: »Pozor napadi ptic«. Kljub vsemu doslej ljudje niso bili poškodovani.

(Wild und Hund, 10/2007)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Predsednik Društva za popularizacijo lova z lokom Janez Adamič nas je opozoril, da informacija, ki je bila objavljena v 7. številki letošnje revije Wild und Hund in povzeta v tej rubriki v prejšnji številka glasila Lovec, ni točna. Ne gre namreč za splošno prepoved lova z lokom v Južnoafriški republiki, temveč zgolj za prepoved lova z lokom na nekatere vrste divjadi (gepard, lev, leopard, rjava in lisasta hijena, hijenasti pes, črni (ozkousti) nosorog, beli (širokousti) nosorog, slon, krokodil). Še več, lov z lokom bo dejansko šele z novim lovskim zakonom postal legalna oblika lova na zvezni ravni. Dolej je bil namreč lov z lokom dovoljen zgolj na podlagi posebnih dovoljenj, ki so jih izdajale posamezne province.

Od senožeškega konca na vzhodu do osojne doline Branice na zahodu

Vrhé ... To je tam, med Krasom in Zgornjo Vipavsko dolino.

Zapisal sem že in spet ponavljam:

... *Kot hrbet ogromnega kita se dviga gričevje, zagazdeno med Kras in Zgornjo Vipavsko dolino – od senožeškega konca na vzhodu do osojne doline Branice na zahodu.*

Po vrheh in prisojah Vrhov, obrnjene tja čez dolino rečice Raše proti Krasu, živijo vrhovske vasi in vasice svoje tiho življenje. Enainvajset jih je, gručastih, vase stisnjenih.

V pobočja Vrhov se z vrhov na vse strani stekajo gosto poraščene globoke grape: proti Vipavski dolini na severu, v Branico na zahodu, proti Raši na jugu. Tod je samotno in divje, da človeka do roba napolni tesnoba. In hkrati brezmejnja

svoboda ...

medlo lučjo zadnjega krajca, pomešano s prvim jutranjim svitom.

Vasko obstane. Tudi sam sem slišal visok koščen zvok: kot bi s suho vejo udaril po deblu klenega drevesa. »Jeleni!« zašepeče Vasko. »Moči merijo. Ruk se začinja.«

In kakor v odgovor na njegov šepet gor v Teru² zaruka jelen. Glas kot iz zemlje same; iz daljav časa, iz nekega drugega nesnovnega sveta. Nevidni jelen v jutro spusti rjoveč krik življenja. Silna moč, brizgajoča iz puhtečega telesa.

»Ta je gor pri kaluži,« zašepeče Vasko. »Hladi se v brozgi in v blato brizga svoj duh. Poznam ga, štirinajsterak je!«

Koščeni zvok rogovja ob rogovje v dolini pod nama utihne. »Aha,« tiho reče Vasko, »vam je stisnilo jajca, kaj! Ko govori kralj, podložniki sklonijo glave.«

Počasi se pomikava v stransko dolino. Na robu obstojiva. Pod samotnim drevesom na sredi temna senca. Vasko me zgrabi za komolec in močno stisne. »Gavidiš! Pod jablano! Jabolka pobira!«

tim, da je ta očitek bolj priznanje kakor graja.

Gor, od Jakovc proti Grižam, pa se oglasi še drugi jelen. Vasko nagne glavo, z dlanmi si poveča uhlje in lovi zvoke. Ruk se ponovi in čez čas še enkrat.

»Kus,« reče Vasko. »Jelene oponaša. Poznam njegov ruk. Zdaj lahko greva, tu ne bova videla nič več. Na Jakovcah počakava še Franca, zmenjena sva, da se po lovu dobimo.«

Počasi se dvigava proti vasi. Med hišami zalaja pes. »Aha,« reče Vasko, zdaj ne več tako potihlo, »Kus je že gor. Pes ga je začutil.«

Franc Kos iz Griž. Čokat možak srednje rasti, umirjen in dobrodušen, razsoden, s toplim glasom. Vaska in njega so mi lovci Vrhovci dodelili za spremljevalca pri lovu na jelena po njihovem lovišču.

»Sta ga slišala!?!« naju Franc pozdravi z vprašanjem. »Ta bo letos gospodaril med terskimi košutami!«

»Tudi tebe sva slišala,« poprime Vas-

Popotovanje za soncem in besedo po Vrhéh

FRANC ČERNIGOJ

Danes pa na Vrhé!

Tistega dne je bil svet s soncem obsijan. Luč se je vame naselila že zjutraj, ko je bila še trda tema ...

‘Danes pa na Vrhé!’ sem vzkliknil v sebi. ‘V jutru nad jelene, čez dan od vasic do vasi, od človeka do ljudi!’

... Na Vrabcah me Vasko že čaka! Muzajoče se nasmejani žilavi mož! Žlahtni besednik, z razpoznavnim načinom govorjenja in pripovedovanja. Z živo vrhovsko besedo oživi še tako nepomemben dogodek, še tako drobno podrobnost. Rad ga poslušam. Kdaj pa kdaj ga pokličem po telefonu le zato, da ga slišim. Vzpodbudim ga s kakim vprašanjem in pustim, da govori, da se melodija njegovih pripovedovanj steka k meni¹.

Tiho se spuščava v dolino, v tisto razhodno, med Jakovcami in Velikim Poljem. Vsa je do roba napolnjena z

Res, pod drevesom se počasi pomika velika senca. Prepoznam obrise jelena. S sklonjeno glavo nekaj išče med travo. Kolena mi zadrgetajo. Trdno se oprem na palico. Vasko se nagne k mojemu ušesu: »Šesterak. Če češ, streljaj!«

‘Je to res?’ mrzlično pomislim. ‘Je res, da lahko streljam na jelena? Se moje sanje uresničujejo?’

Počasi snemam puško z rame, prislonim jo ob palico pred sabo. V križ lovim veliko telo, ki je v svitanju vse bolj ostrih oblik ... Vasko napeto gleda skozi dvo-gled. »Zdaj lepo stoji!«

Povesim puško. Vasko se zdrzne.

»Kaj, ne boš streljal!«

»Ne,« rečem. »Potem bi bilo vsega konec. Ruk pa se šele začinja ...«

Ne vem, ali naju je jelen zaslišal ali zavohal – dvignil je rogato glavo, pogledal proti nama in skočil ...

»Ej, Frénce, tako boš težko prišel do jelena!« mi reče Vasko, a po glasu ču-

ko, »takoj sem spoznal tvoj rog, tudi če dobro rukaš. Če te ne bi poslušal že nekaj let, bi bil prepričan, da ruka jelen. Stopimo k meni domov, bo mati skuhalo kavo in še kaj pricurnila vanjo, da se malo pogrejemo!«

Pri Badgárjevih³

Vitez se pišejo. Trdna vrhovska domačija z bogato lovsko tradicijo, ki se je lovci Vrhovci spominjajo kot gostoljubne hiše, v kateri so se kmalu po drugi vojski, in še pozneje, zbirali po skupnih lovih in na lovskih sestankih. Gospodarja Ivana, osemdeset in še nekaj čez jih že šteje, pa vsi priznavajo kot eno osrednjih lovskih osebnosti na Vrhéh; bil je tudi prvi predsednik vrhovske lovske družine.

»Je bilo kaj? Sta kaj videla?« nas je z vprašanji sprejel stari Badgár.

»Videla in slišala. Tudi streljala bi

lahko, šesteraka, a Frênce ni tel,« mu je odgovoril Vasko.

»Če boš tako izbiral, ne boš prišel do jelena,« se je obrnil Ivan k meni. »Sto-pita noter, Anica je skuhala kavo.«

Vstopimo. Na hodniku nas s stene pozdravi mogočno rogovje starega jele-na s krono in dolgimi parožki. »Na tega pa si lahko ponosen!« rečem Vasku.

»Saj tudi sem! Še zmerom sanjam o tistem lovu! V ruku sem ga priklical,« se mu zasveti v očeh in besedi. »Ja, lov na

vi so še zmerom prijetno topli, noči za spoznanje daljše in bolj sveže. Grozdje na brajdah zori, bližata se jelenji ruk in čas trgatve ...«

»A boš zdaj govoril o bandimi⁴ ali o jelenih!« ga zbode Vasko, a se Franc ne pusti motiti.

»Vasko, zrelo grozdje in jelenji ruk – to v naših krajih gre skupaj.

Že nekaj dni sva s prijateljem Jožetom kovala načrt, kako bova v nedeljo ob svitu čakala jelena.

ni več. Nad Nanosom se je že budil prvi svit. Bilo je svetlo, da sem svet okoli sebe razločil kot podnevi – le svetloba je bila drugačna. Pogledal sem po detelji: to noč jih še ni bilo! 'No, Jager, mogoče se ti bo to jutro prikazal tisti deseterak, ki te je ob prejšnji luni brez strahu gledal na dvajset korakov!' sem si dejal in se stisnil ob deblo tepke.

Tako čakam dobre pol ure, ko zaslišim šume. Z napetimi ušesi in odprtih ust čakam. Iz jutranjega mrča, ki je pri tleh gostejši, se izlušči star jazbec in se odpravi naravnost proti tepki. Tik pred menoj se ustavi, vohljaje dvigne glavo, potlej pa mirno nadaljuje svojo pot. 'Tega pa nič ne vrže s tira,' pomi-slim. In spet tišina ... Skoraj se je že zdanilo.

Naenkrat se zdrznem! Sem res slišal klic jelena ali sem samo sanjal? Bilo je res! Prvič v življenju sem na Vrhéh, gor v nizkem hrastju nad kamnitim zidom, slišal rukajočega jelena! Mogočen glas, ki te zmrazi in ti seže do kosti! Glas, ki ga nikoli ne pozabiš, kakor so mi pravili stari notranjski lovci. Če nič drugega, bom Vasku in Jožetu lahko pravil, da sem prvič na Vrhéh slišal rukati jelena!

Nato zaslišim, kako se z zidu nad mano zavali kamen. In že zagledam veliko temno senco, ki se pomika proti meni. Skozi dvogled vidim: jelen osme-rak! Tresem se, od razburjenja si ne upam niti dihati. Žival se skloni in se začne pasti. Po nekaj grizljajih sunkovi-to dvigne glavo in se zagleda naravnost proti meni. Je slišal razbijati moje srce? Počasi, negotovo, se odpravi nazaj proti meji⁶. Šele takrat se zavem, da v rokah držim risanico, in že skozi strelni dalj-nogled mrzlično iščem. Jelen se ustavi in se obrne tako, da mi kaže pleče. Križ v strelnem daljnogledu poskakuje in se noče umiriti. Za hip spustim cev in glo-boko vdihnem, da se srce umiri. Naslo-nim se na tepko, umirim križ za pleče-tom in pritisnem na petelina.

Jelena zmanjka. Nisem videl, ali je zadet ali ne. V tišini po strelu pogledam skozi dvogled in skoraj ne morem ver-jeti: v detelji leži črno telo!

Noge se mi tresejo, ko stopam navkre-ber. Na tleh leži nepravilni osmerak! Moj in naš prvi na Vrhéh uplenjeni je-len! Od radosti zavriskam in z bližnjega grma odlomim jesenovo vejico ...

Kako je bilo naprej, pa veste, saj sem prišel k vam po pomoč,« se Franc obrne k Vasku.

»Ja, tudi jaz sem bil tisto jutro na lovu. Ravno sem prišel domov. Že od daleč si kričal: 'Vasko, pripravi traktor, greva po jelena!' Sprva ti nisem verjel, a si bil tako ves iz sebe, da si me prepričal. Spotoma sva na Kraščah pobrala še

Foto: Iz arhiva Vaska Viteza

Vasko Vitez ob svojem desetem uplenjenem jelenu

jelene je nad vse. Ko se začne ruk, vsa-ko leto vzamem dopust in grem ponoči v Trnjevo mejo; si spočit dušo ...«

'To je tisto,' pomislim, ko sedemo za mizo, 'to je bistvo pravega lova: spočiti si dušo.'

»Ko že govorimo o lovu na jelene, pa ti, Kus, povej, kako si uplenil prvega jelena na Vrhéh!« se Vasko obrne k Francu Kosu.

Franc takoj poprime, še vedno pod vtisom današnjega ruka.

»Septembra je bilo, zdaj, v tem času. September je zame najlepši mesec. Dne-

'No, Jager, jutri je nedelja. Bi šla zjut-raj poskusit lovsko srečo?' me je vprašal Jože, ki me je zmerom poklical z vzdev-kom.

'Jože,' sem mu odgovoril, 'starejši imajo prednost, zato najprej ti povej, kam nameravaš, da ti ne bom hodil v zelje.'

In sva se dogovorila, da pojdeva tja za Púlene⁵, on na Krašce, jaz pa na Prašne njive.

... Polna luna je bila že na jutranji strani neba, ko sem potihoma prišel pod tisto staro tepko na Prašnih njivah, ki je

Jožeta. Jelena smo naložili in pripeljali do nas. Mama je naredila tak cvrček! Tako dobrega nisem jedel ne prej in ne pozneje!»

»Ja,« je dodal Franc, »od takrat je minilo že več kot trideset let. In jelenjad na Vrhéh se je dobro namnožila.«

Malo pomolčimo. Obrnem se k staremu Badgárju: »Pa vi, Ivan, se spomnite kakega lovskega dogodka? Vam je kateri še posebej ostal v spominu?«

»Tisto povej, kako ste v hudem mrazu celo noč kuno čakali!« se oglasi njegova žena Anica. »Kako me je skrbelo, ko te kasno zvečer še ni bilo domov! Na Púlene sem se odpravila, da povprašam, kje ste. Kakšna noč je bila! Sneg, cesta ledena, luna je sijala ... Pridem v vas. Tudi pulskih lovecev ni bilo doma. Od-dahnila sem se: 'Ni sam, hvala Bogu!'

Komaj zjutraj je potlej prišel domov.«

»Ja, to je bilo 1958. leta. Smo šli: Ivan Pulinov, Pavle Karižev s psom in jaz, za kunami, na Usarsko. Našli smo luknjo, kamor se je kuna zatekla. Pes je šel za njo in se je zagozdil. Ni mogel več ven. Smo klicali, streljali v zrak – nič. 'Zbogom, Taurus!' je rekel Pavle. Šele po osmih dneh, ko je pes shujšal, se je iz- vlekkel iz luknje in sam prišel domov.

Tudi kuna se je ujela, ne tisto noč, naslednjo.«

»Kaj pa – raubšicalo se je kaj na Vrhéh?« sem hotel iz Ivana izvleči še kakšno zgodbo.

»Seveda se je, kot skoraj povsod v tistih časih. Lovski čuvaj Pavle Karižev z Griž je vedel, da Matičk z Jakovc navstavlja zajcem zanke, a ga ni in ni mogel zasačiti. Da bi ugotovil, ali je zjutraj

doma ali v gmajni, mu je na hišna vrata skrivaj pritržil slamico. 'Ko bo Matičk zapustil hišo, bo slamica padla na tla, in tako bom videl, ali je Matičk v hiši ali pregleduje nastavljene zanke,' si je mislil.

Matičk je zgodaj zjutraj res hotel navskrivaj pogledati, ali se je ponoči kaj ulovilo. Odprl je vrata in opazil slamico, ki je padla pred njim tla. Takoj se mu je posvetilo, kako in kaj. Zaprl je vrata, slamico postavil na prejšnje mesto in brez skrbi šel po svojih skrivnih opravkih.

Malo pozneje je mimo hiše prišel čuvaj. Slamica je bila na svojem mestu. 'Aha,' je pomislil, 'Matičk še spi.' In je pomirjen odšel domov.«

»Kaj pa tista o Francu Drotarju iz Sežane?« poseže v pripoved Vasko. »Strasten lovec je bil in je na lov na Vrhé zmerom šel za več dni. Doma pa je imel prašička. Kdo bo živali dajal jesti, ko njega ne bo? In jo je pogruntal ... S prašičjo hrano je napolnil petdesetlitrski flaškon⁷, ga obrnil narobe in privezal nad korito tako, da je iz njega steklo le toliko hrane, kolikor je je prašič pojedel. Če se je zamašilo, žival pač nekaj dni ni jedla ...«

Nasmejemo se.

»Ivan, kaj pa prasci? Lov nanje je nekaj posebnega ...« zasukam pogovor od domačih in divje prašiče.

»Tisto povej, kako si brez puške tekkel pred ranjenim merjascem in se rešil na štor?« ga zbode Vasko.

Ivan sina grdo pogleda: »Kdo je tekkel? Kdo je splezal na štor? Jaz že ne!«

»Kako da ne! Ali nista s Karlotom Filetovim v Pasjem repu streljala prasca,

ga ranila in pred njim bežala?« se muza Vasko.

»Čakaj, bom povedal, kako je bilo v resnici ... Res smo v Jarovcu s Karlotom in njegovim očetom ranili prašiča in ga tisti dan nismo pobrali. Za njim smo šli pozneje. Stari Filetov je šel malo više, s Karlotom pa sva prašiča izsledila, streljala nanj, a ni padel. Smola je bila v tem, da so nama zmanjkali patroni. Prašič jo ubere za nama, Karlo spleza na visok štor, meni pa veja med tekom zbije puško iz rok. K sreči je bil prašič tako ranjen, da se je obrnil v dolino. Karlo je poklical očeta, da je prinesel patrone, in smo ranjeno žival le umirili. Na ramah smo ga potlej nesli proti Šembidu⁸.

Tako, vidiš, je bilo. Ti bi mene pa kar na čok del!« se je oče razjezil na sina.

Všech mi je sproščeni zbadljivi odnos med očetom in sinom.

»Kar zaklepetali smo se. Če čem še danes priti do Štjaka in še naprej, na drugi konec Vrhév, moram iti,« rečem in vstanem od mize. »Avto bi pustil kar pri vas,« se obrnem k staremu Badgárju. »Grem peš. Tako človek več vidi. Za misli in občutke je več časa.«

»Najraje bi šel s tabo, pa je treba vse pripraviti za bandimo. Še tako moja njúri⁹, da me je sama jaga!« pravi Vasko.

Rdeče od ognja in od krvi ...

Poslovimo se. Franc jo mahne čez Jakovce in Tabor proti Grižem, jaz pa jo uberem proti Sveti Ani, prijazni cerkvi ob vrhovski cesti. Že visoko sonce me prijetno greje v hrbet.

O čem vsem sem premišljeval po poti, ne bom razkladal. Bilo bi preveč. V mislih sem obnavljal, kaj vse so mi Vrhovci že povedali o krajih, ki sem jih videl ali slutil na pobočjih dol proti Raši, in o ljudeh v njih, predvsem o lovcih. In o vojski, ki je strašno zaznamovala Vrhé in terjala grozovit davek. Takrat so bile Vrhé rdeče – rdeče od ognja in od krvi ...

Tako sem korakal in prebiral kažipote ob cesti: Razguri, Stomaž, Poljane, Bogo ...

Zavijem desno, proti vasici na vrhu vzpetine nad cesto, proti Gradišču. Na vse strani se mi odpro obzorja: proti severu Trnovska planota s Čavnomo in Goro¹⁰; malo bolj desno mogočno nanoško pogorje z Nanosom – od tam vihrá burja čez Vrhé in Kras; proti zahodu Spodnja Vipavska dolina s slutnjo in obrisi Furlanije; le malo v levo – naše morje! Proti jugu Kras! Lepšega in bolj pomenljivega imena za to našo pokrajino iz kamna, trnja ter krhkih cvetov ne bi mogli najti. 'Zakaj v tej pokrajini kam-

Foto: Iz arhiva Franca Kosa

Franc Kos ob enem od svojih uplenjenih jelenov

Foto: Iz arhiva Ivana Viteza

Leta 1965: Ivan Vitez na Usarskem za Velikim poljem s konji zabranava ajdo za divjad. Srnjad in jelenjad imata ajdo zelo radi ...

niti // je vse lepo in prav, // biti, živeti, boriti se // in biti mlad in zdrav ... pravi Kosovel¹¹. Ja, mlad in zdrav ...

Iz bližnje hiše stopi po lovsko oblečen čokat moški srednjih let – Bogdan Renner, vrhovski lovec z Gradišča. Tih, umirjen, nesebičen in požrtvovalen. Dober kuhar in 'avtor' prepoznavnih golažev v vrhovski lovski koči na Ocinci.

»O, Bogdan!« sem ga vesel. »Nisem si mislil, da boš ob tej uri, na dan sobote, doma!«

»Tako je nanoslo. Kaj pa ti tod okrog? In še peš, kot vidim.«

»Malo pohajam po Vrhéh. Z Vrabč na Štjak, k Stojanu, in še naprej do Sela, Ravenj in Krtinovce, če bo zneslo.« Za-zrem se čez Rašo in Kras, dol proti morju: »Kar malo zavidam ti tale razgled!«

Potlej se zagledam v črno ploščo v zidu Bogdanove hiše: V SPOMIN TRI-NAJSTIM BORCEM ŠTJAŠKEGA BATALJONA (...) 29. 9. 1943 ... Tako je vklesano v črni kamen. Leopold Funa iz Sela ter Alojz Funa z Ravenj, ki sta takrat po naključju ušla smrti, ta vrhovska lovca sta mi pravila o tragičnem dogodku.

... Štjaški bataljon je nastal takoj po zlomu Italije, v septembru trinštiridesetega. V njem so bili večinoma domačini, mladi Vrhovci, prekipevajoči od navdušenja, saj osovraženi Italijanov ni bilo več, a bili so neizkušeni v bojevanju. Na požganem Gradišču so jih obkolili Nemci – le kdo jim je kazal pot?

»Ja,« reče Bogdan, ko vidi, da berem s plošče, »dva partizana sta se rešila tako, da sta se zavlekla v krušni peči dveh požganih hiš. Nande Jakomin s Hribov in še eden. Bolničarko so dobili skrito v senu in jo zaklali ...«

Koliko takih in podobnih plošč ter drugih pomnikov je po Vrhéh! Na Velikem Polju, na Vrabčah, v Hribih, v Raši, na Ocinci, pred Grižami, v Mršnovki, na Štjaku ...

Nomen est omen

Spodaj pod Gradiščem je Tabor s cerkvico svete Katarine, še niže pa vasica Bogo ... Nomen est omen¹², bi rekli stari Rimljani ...

Samosvojega lovca iz te vasice poznam: Ivana Čehovina – Štefkovega; k tlom upognjenega, zgrbljenega in okrušenega od trdega življenja. Tak je bil Vorančev Potolčeni kramoh¹³,

sirotej Cencelj, če je dočakal pozna leta ...

»Kako kaj Ivan Štefkov?« vprašam Bogdana.

»Ne boj se zanj! Kopriva ne pozebe!« se nasmehne na tisti svoj pomenljivo zadržani način.

Tole ljudsko pripoved o revežih in bogatih mi je povedal Ivan Čehovin:

»Eva in Adam sta imela dosti, dosti otrok.

Mati Eva je nosila dolga in široka krila, kot Bog zapove. Tista krilca, ki jih nosijo punce danes, ta so od spake!

Mimo je prišel Oče Bog in Evi je bilo nerodno, ker je imela toliko otrok. Hitro jih je polovico skrila pod svoje široko krilo, drugo polovico pa jih je Bogu pokazala. Bog je tiste otroke obdaril, da so postali bogati, oni drugi, pod krilom skriti, pa so ostali siromaki.

In tak siromak sem tudi jaz ...«

Na stežaj odprta vrata

»Naprej moram,« rečem Bogdanu.

»Pot je še dolga.«

»Pod večer mogoče pridem tudi jaz dol k Stojanu,« navrže, ko se že spuščam proti cesti.

»Na Štjaku se ne bom tako dolgo zadržal,« mu odvrnem čez ramo, »pod večer bom že v Selu pri Poldetu ali na Ravnjah pri Cvetotu¹⁴!«

»Nisem prav prepričan!« se smeje za mano Bogdan, jaz pa že spešim proti Štjaku, največjemu kraju na Vrhéh.

»Štjak je najlepša vas na svetu, najbolj fotogenična!« mi je o svoji vasi rekel Stojan Počkar s Štjaka, lovec in človek širokega nasmeha.

Foto: F. Černigoj

Ivan Čehovin iz Bogege – k tlom upognjen od trdega življenja ...

Štjak se vidi od povsod. Znameniti kamniti štjaški zvonik se iz cerkve svetega Jakoba pne visoko v nebo in videti ga je z vseh strani sveta in neba. Kot svetilnik je, k sebi vabeč.

In res se na Štjak stekamo lovci od blizu in daleč, z vseh koncev in krajev – v topel dom Albine, Stojana in Polone. Njegova vrata so vedno na stežaj odprta. Kdor koli stopi pod njegov krov, se počuti, kot bi prišel domov. Zato se tja vračamo znova in znova.

Tu so doma gostoljubje, sproščenost, odkrita beseda, prešeren smeh, pesem in prijateljstvo.

»Kdor pride v mojo hišo, je moj prijatelj! Vrata s ceste v spodnje prostore so vedno odklenjena, zvonca ne najdeš ob njih. En prostor v hiši mora biti za prijatelje zmerom odprt!« pravi Stojan.

Takoj ko stopiš s ceste v vežo, je levo klet z vodo iz štirne pod hišo in opojnim močnim vinom, s stropa visijo suhe mesne dobrote. Iz velike sobe vabi glas gospodarja: »Kar naprej, kar naprej!« Vstopim: na desno priročna kuhinja, ob njej odprt kamin. Iz njega se v mrzlih dneh z glasnimi gosti ves čas méni živi ogenj. Dve dolgi mizi ob nasprotni steni in klopi ob njiju čakajo. Med kaminom in mizo so še ena vrata – ta obiskovalca zvabijo v vrt pred hišo: pri roki je zelenjava in letni kamin.

Pozoren obiskovalec bo na zidu sosednje hiše opazil dva kamna, ki za dobro moško ped štrlita izmed preostalih. »To so 'mrtve priče',« mi je razložil Stojan. »Najdemo jih navadno na zidovih hiš v strjenih naseljih, kjer so zidali hiše na mejni črti med sosedoma. To je pomenilo: Jaz tebi, sosed, dovoljujem, da zidaš na meji med mojim in tvojim, vendar moraš iz zidu pustiti štrleti 'mrtve priče' – kamne, ki bodo pričali zame, ko me že ne bo več, da lahko tudi jaz in moji potomci zidamo na svoji strani tako, da zid svoje hiše naslonim na tvojega!«

Nikjer še nisem slišal za take dogovore med sosedi! Kako učinkovito so se znali naši predniki dogovoriti med sabo ...

A vrnimo se v sobo za goste. Dvajset ljudi naenkrat je lahko v njej. Po zadnjem skupnem lovu na divje prašiče se nas je pri Stojanu nabralo toliko, da v prostoru nismo mogli biti vsi hkrati. Tako so eni odhajali, drugi prihajali. Nazadnje so prišli še lovci – pevci. Teh je pa vedno malo več ... Zapeli so pred hišo, Stojan pa jih je povabil: »Stopite noter, zunaj mi boste peli, ko me iz hiše ponesejo!«

Foto: F. Černigoj

Štjak je fotogenična vas ...

Na ta dogodek sem se spomnil, ko sem brez trkanja odprl vrata. »Dober dan, je kdo doma?« sem zaklical.

In oglasil se je gospodar, tako kot vedno: »Kar naprej, kar naprej, saj je odprto!«

»Seveda je odprto – kdaj pa še ni bilo!« mu odvrnem, široko se smeje – čemu, ko si stresava roki. Z vrta pride Stojanova žena Albina, prešerno razpoložena, kot vedno. Čutim, da sta me res vesela.

»Si bil na lovu, ko si lovsko napravljeno? Z Vaskom in Francem? Si žejen?« ugame Stojan. »Sedi, takoj ti postrežemo. Pot človeka užaja.«

In že hitita v hram.

V prostoru je prijetno hladno. Ozrem se okoli sebe – na stenah spominki s potovanj, lovske fotografije in trofeje divjadi: med njimi kraljuje jelenje rogovje.

»Danes pa mi ne uideš,« rečem Stojanu, ko se vrmeta – ona z litrom vina, on s suho salamo in panceto. »Povedal mi boš kaj o lovu na Vrheh, saj si gospodar lovske družine!«

»Pri teh pogovorih me pa ne rabita. Sam lov vas je!« reče Albina. »Pridem nazaj, ko se bosta menila kaj drugega.«

S Stojanom ostaneva sama. »Sedi k mizi, boš prigriznil. Če ne še kozarčka vina ne moreš spiti,« mi reče in začne rezati salamo.

»Zadosti, ne réži več, saj nisem do konca izstradan!« mu rečem, ko se loti še pancete.

»Kar tiho bodi! A mi nisi prav ti povedal tiste zgodbe, ko je gospodinja lačnima oračema rezala pršut in se je

starejši zaradi lepšega branil – mlajši pa, ki se je bal, da bo gospodinja res nehala rezati, mu je rekel: 'Pusti jo, ona že ve, kaj dela!'«

»Ja, res sem ti to jaz pravil. Na Gori je bilo. Vse tri sem poznal, oba orača in gospodinja.«

»No, tudi ti mene pusti – jaz že vem, kaj delam!« se je posmejal.

In ko je bil pred nama že poln krožnik narezanih dobrot, in ko sva že drugič trčila, mi je Stojan začel praviti ...

Zakaj je Stojan postal lovec, pa še to in ono – o tem in onem

»Pokojni Ivan Turk s Štjaka je kriv. Zaradi njega sem lovec. Je rad zahajal k nam in pravil svoje lovske dogodivščine. In ko sem tako šel neko jutro z njim na zalaz, sem spoznal, da je tudi v meni skrit 'lovec'. In zdaj sem lovec že 26 let. Res zagnan sem bil na začetku, danes pa grem ven najraje brez puške. Kri se je umirila.

Se spomnim, bil sem še pripravnik ... Greva z mentorjem, s pokojnim Turkom, gledat, kje se pasejo srnjaki. Nisva imela namena streljati, zato sva zavila malo tudi čez lovsko mejo. Jaz sem imel samo daljnogled, on tudi puško. Pridemo do res lepe senožeti, kot v lovskih sanjah narisane – okrog in okrog gozd, na sredi visok in košat kostanj, na njem pa lovska preža. Nerodno je bilo le to, da je bil ta kostanj že v lovišču LD Erzelj, na preži pa je bil erzeljski lovec, ki ga mi-dva nisva videla. Kar zaslišiva oster glas: »Zdaj pa orožje na tla in pridita

bliže! Drugače ...!» Turk pa kot Turk – orožja ne z rame! in moško zakoračiva do kostanja. Lovec na drevesu je bil zdaj že v strahu – midva sva bila dva, on pa sam! A ni bilo nič hudega. Drug drugemu se lepo predstavimo, Turk obrazloži, da mi kot pripravniku le razkazuje lovišče, in že se pogovarjamo kot stari znanoci. Erzeljc se spusti s kostanja in vsi trije se med pogovorom pomikamo v naše lovišče. Zdaj je bil on z orožjem na našem.

Razšli smo se kot prijatelji. Da bi se le vsi obmejni spori tako končali!

Z vsemi petimi sosednjimi lovskimi družinami smo v dobrih odnosih. O vsem se lepo pomenimo, z odkrito in pošteno besedo.

Vsa leta sem v upravnem odboru lovске družine. Že drugo leto mojega lovskega staža so me izvolili za gospodarja, dva mandata sem bil starešina, že tretji mandat sem gospodar. To je naporno in odgovorno. Vztrajati mi pomaga skrb za našo vrhovsko družino, da bi ostala samostojna. So težnje, da bi nas združili ...

Divjadi imamo dosti, predvsem divjih prašičev. Pa tudi jelenjad se je v zadnjih desetletjih razmnožila. Temu primerna je škoda na njivah, travnikih ter v vinogradih.

Dela je še dosti. Zgraditi moramo lastno hladilnico, še k uresničitvi tega načrta bi rad pripomogel v mojem mandatu.

Kako se spominjam otroštva? Ja, kaj, pasli smo, mulci. S sosedom Silvotom Žnidarjevim sva pasla dol v Persunci, tudi po podraških¹⁵ senožetih, ki jih niso kosili. Sva zagnala žival na korono¹⁶, tam je bila sladka paša, žival se je pasla kot uš in midva sva delala, kar sva tela.

Eno leto pa je bila močna suša, tako kot letos; krme je manjkalo in so tiste senožeti pokosili. Seno je bilo že v ograbkih, suho. Najine krave so šle tja, kakor so bile navajene, in so pojedle kar precej sena. Pride gospodar in da nama bo za škodo vzel eno tele. In da mora priti oče do njega. In je zahteval visoko plačilo. Oče pa je bil ravno takrat polomljen, v gipsu; voz, poln sena, ga je stisnil ob zid, in se je Podražanu zasmilil, tako ni bilo treba plačati nič.

Ja, malo je takih očetov, kakor je bil moj. Nikoli ni kričal name, nikdar udaril. Na cesti je delal. V partizanih je bil bolničar – je imel v sebi, da je drugim pomagal. Naredil je veterinarski tečaj in tu okoli se ni zvalilo¹⁷ niti eno tele, da ga niso klicali zraven. Župniku je hodil dajat injekcije, in tako sem lahko šel k birmi, čeprav me starši k maši niso pošiljali.

Mati je bila delavna in pridobitna. Vse je znosila v Trst, da so lahko odplačali posojilo za hišo. Je znala – za en zašink je dobila toliko kot oče za delo na cesti v enem mesecu.

Pa pustiva zdaj to. Daj, vzemi še! Na zdravje!»

Vstanem in stopim do velike uokvirjene fotografije na steni. Ni težko uganiti, ob kateri priložnosti je nastala: Stojanov zadovoljen obraz je široko zgovoren – stoji ob uplenjenem jelenu deseteraku, on sam je srečni uplenitelj.

»Kako je bilo s tem jelenom?« ga vprašam.

»Skupni lov so imeli, tam zadaj za Tabrom, dol proti Lahovki in Grižanskemu potoku. Divje prašiče in jelenjad smo lovili. Poganjači so poganjali od Ravenj sem in pogon je bil že skorajda končan. Že sem se odpravljal proti zbornemu mestu, kar mi izza hrbta pride jelen – kot bi zrasel iz tal! In zdaj je njegovo rogovje tu, pri meni, doživetje samo pa – v meni.«

Pomolčiva. Vsak v sebi razmišlja o pravkar izrečenem. Potem ga vprašam:

»Kako je bilo pravzaprav s tistim merjascem, katerega čakani visijo v vaši lovski koči na Ocinci? Vsak mi pove drugače ...«

»To je pa tisto! Gotovo veš, kako je z ljudskim izročilom, saj si učitelj. O istem dogodku vsak pripovedovalec pove svojo zgodbo, vsak svojo resnico. In zanimivo: z leti tudi vsak verjame, da je le njegova prava.

O tem lovu je zagotovo res le to, da je bil prašič uplenjen dol v Persunci. Zraven so bili Ivan Tončkov iz Dolenj z zelo dobrim psom, resastim istrijancem, Ivan Štefkov iz Bogača, Alojz Funa z Ravenj, Leopold Funa s Sela in mogoče še kdo. Pes je v robidovni zasledil velikega prasca in se z njim spoprijel. Ivan Štefkov je streljal, a je po nesreči zadel psa. Prasec jo je ubral iz robide, takrat so ga zadeli, Alojz Funa naj bi ga. Ivan Tončkov je bil zaradi mrtvega psa strašno žalosten. Zbrali so denar in mu kupili novega.

Bogdan Renner izreka Stojanu 'lovski blagor'.

Več kot 200 kilogramov je bil težak, uplenjeni merjasec! Nekaj desetink manj kot 130 točk so mu kasneje namerili in sešтели. Kjerkoli so bili čakani razstavljeni, povsod so jim prisodili zlato medaljo. Nabralo se jih je kar pet.«

Ko sem že vstal, da se poslovim ...

Tako sva s Stojanom klepetala in se menila, dokler nisem pomislil: 'Sobota je! Hm, bliža se tista ura, ko utegne še kdo priti naokoli – in če kom takrat še tu, se bo moja pot po Vrhéh za danes končala. Takoj moram naprej!'

In ko sem že vstal, da se poslovim, je nekdo odprl zunanja vrata. »Dober dan! Je kdo doma?« sva zaslišala znan glas. Bil je prijatelj Iztok iz Ajdovščine, lovec seveda.

Potem so prihajali drug za drugim: Stojanov brat Drago z zvedavim sinčkom Črtom; Bogdan z Gradišča; vrnila se je Albina; prišel je še nekdo s harmoniko, ki ga še nisem poznal ... Zavzdihnil sem in sam sebi po vrhovsko potihno rekel: »Frênce, bržé¹⁸ danes res ne greš nikamor več ...«

V še druge vrhovske vasi in k še drugim Vrhovcem, vse tja do Branice in po Raši nazaj do Griž, pa se že še odpravim!

Tistega dne je bil svet res s soncem obsijan. Luč se je vame naselila že zjutraj, ko je bila še trda tema, in je v meni sijala še pozno zvečer, ko sem se v trdi temi vrnil domov ...

¹ Vasko me je spomnil tudi na besede iz mojega otroštva, ki sem jih že pozabil. Najlepše mi v spominu zapoje tale: 'njúri, je zanjúril' (jelen, recimo), kakor reče on, kar pomeni: 'godrnja, je zagodrnjal'.

² v Teru – hrib Ter, najvišji vrh na Vrhéh

³ Badgárjevi – od it. besede 'bottega', kar pomeni 'trgovina'

⁴ bandima – trgatav

⁵ Púlene – vas Veliko Polje

⁶ meja – gozd

⁷ flaškon – velika trebušasta steklenica

⁸ Šembid, Šentvid – zdajšnji Podnanos

⁹ Glej op. št.1!

¹⁰ Gora – planota nad Zgornjo Vipavsko dolino, na robu Trnovskega gozda

¹¹ Srečko Kosovel: Pesem s Krasa

¹² Nomen est omen! – V imenu je skrit pomen! (lat.)

¹³ Prežihov Voranc: Potoičeni kramoh (črtica)

¹⁴ v Selu pri Poldetu ali na Ravnjah pri Cvetotu – pri že omenjenima lovčema Leopoldu Funi (pokopali smo ga v letošnjem maju) ter pri Alojzu Funi

¹⁵ po podraških senožetih – vas Podraga v Vipavski dolini

¹⁶ korona – travnik

¹⁷ se ni zvalilo – se ni strilo; na Vrhéh krava tele zvali ...

¹⁸ bržé – najbrž; vrhovska beseda, ki jo Stojan pogosto uporablja

S 6. seje Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

Seja je bila v torek, 29. 5. 2007, v prostorih Tehniškega muzeja Slovenije v Bistri pri Vrhniku, udeležilo pa se je 24 članov. Poleg standardnih točk dnevnega reda je bila glavna točka **Razpis volitev organov LZS in predsednika LZS po novih Pravilih LZS**. Člani Upravnega odbora LZS so razpravljali tudi o **poročilu organizacijskega odbora za pripravo in organizacijo praznovanja 100-letnice LZS** in o drugih aktualnih vprašanjih.

Predsednik B. Mahne, ki je sejo vodil, je poudaril, da mora na podlagi novih Pravil LZS, ki so bila sprejeta na Občnem zboru LZS (12. 5. 2007), Upravni

odbor LZS razpisati volitve v 30 dneh po sprejemu pravil. Predlagal je še, da je nujno treba obravnavati tudi pobudo za **sistemsko ureditev krvosledništva**, obravnavati **vlogo za izdajo dovoljenja o vznemirjanju kormoranov**, ki jo je Ribiška zveza Slovenije vložila na Agencijo Republike Slovenije za okolje. Nadalje je treba **sprejeti cenik za lovski turizem** za leto 2007 in potrditi sistem podelitve lovskih odlikovanj in priznanj ter se domeniti glede naročila značk ob 100-letnici LZS.

Pred potrditvijo zapisnika in sklepov prejšnje seje je predsednik še na kratko predstavil postopek priprave in sprejemanja novih Pravil LZS in Pravilnika o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarjev LZS. Strokovna služba LZS je pripravila seznam članov komisij UO LZS. Seznam

so prejeli člani UO LZS skupaj z gradivom za 6. sejo UO LZS. Vse komisije so se že sestale, za naslednjo sejo UO LZS, ki bo predvidoma junija 2007, pa bo Strokovna služba LZS pripravila načrt dela in finančni načrt za leto 2007. V nadaljevanju je posebej opozoril, da morajo biti strokovni delavci, ki so zaposleni v Strokovni službi LZS, učinkovita opora pri delu komisij. Kot sam ugotavlja, take so tudi ugotovitve drugih članov komisij, delo strokovnih delavcev ni vedno potekalo tako, kot bi moralo. Strokovni delavec mora biti nosilec dela in koordinator vsake komisije. Zato članice LZS pričakujejo učinkovito delo Strokovne službe LZS in bo treba v prihodnje tudi v tej smeri sprejeti ustrezne ukrepe.

Mahne je tudi pojasnil, da mora UO LZS na podlagi 4. člena Pravilnika o določitvi volilnih

okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarjev LZS, ki ga je sprejel majski Občni zbor LZS, s sklepom določiti o razpisu volitev v organe in funkcionarje, za katere se razpisujejo volitve, imenovati kandidacijsko komisijo in opraviti predpisane **kandidacijske stopke** za volilni občni zbor. Povedal je, da je članom UO LZS poslal dopis, s katerim jim je bilo posredovano gradivo za 6. sejo UO LZS, in jih zaprosil, naj do seje pripravijo predloge za določitev kandidatov za kandidacijsko komisijo. Zato je članom predlagal, naj povejo svoje predloge za imenovanje kandidacijske komisije.

Nato je UO LZS imenoval kandidacijsko komisijo v sestavi: Branko Vasa, predsednik, Karel Laharnar, podpredsednik, Štefan Gačnik, član, Jože Sever, član, Milan Po-

korny, član, Igor Polanc, član, Vincenc Otoničar, član, Tadej Burazer, nadomestni član, Liovio Jakomin, nadomestni član.

Pri pripravi navodil za izvedbo kandidacijskih postopkov bo sodelovala tudi Statutarno-pravna komisija LZS.

Glede na pripravljene rokovnik naj bi bil **volilni občni zbor 10. 11. 2007**, kajti 27. 10. 2007 je predvidena svečana proslava ob 100-letnici LZS. Navedeni termin je usklajen tudi s TV Slovenija. Na svečano prireditev bo povabljen tudi predsednik Vlade RS, prav tako pa tudi ministra za okolje in prostor in minister za kmetijstvo in gozdarstvo. Minister Jarc je že potrdil udeležbo.

V nadaljevanju je predsednik LZS povedal, naj v kandidacijskih postopkih po volilnih okoliših izberejo predvsem kandidate, ki so sposobni in pripravljene sprejeti zadolžitve v organih LZS, saj meni, da so v LD lovci, ki želijo delati tudi v organih LZS. Ocenjuje, da je čas, da se tudi v lovstvu v tem pogledu opravi korenite spremembe. Po njegovi oceni minister za okolje in prostor, prav tako pa tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano izkazujeta več posluha za usklajevanje interesov vseh, ki morajo sodelovati na področju lovstva.

UO LZS je nato sprejel dopolnjen predlog sklepa o razpisu volitev za predsednika in organe LZS, ki so ga člani UO

LZS prejeli na seji, in je priloga ter sestavni del zapisnika 6. seje.

Sledilo je poročilo Organizacijskega odbora za pripravo in organizacijo praznovanja 100-letnice LZS, ki so ga prejeli člani UO LZS tudi z gradivom za 6. sejo UO LZS. Predsednik, ki ga je predstavil, je člane prosil, naj vsak v svojem okolju aktivno sodeluje pri zbiranju sponzorskih sredstev. Povedal je, da bo vsak lovec ob 100-letnici LZS prejel tudi jubilejni almanah *100 let v kraljestvu Zlatoroga*, ki bo izšel kot 33. knjiga Zlatorogove knjižnice (za leto 2007). Članom Upravnega odbora LZS je predložil tudi vzorec značk, ki bi jih ob jubileju izdala LZS pod pogojem, da se za naročilo pridobijo sponzorska sredstva. Člane UO LZS je tudi zaprosil, naj razmislijo o načinu podelitve posebnih priznanj Lovske zveze Slovenije zaslužnim članom, prav tako tudi o oblikovanju posebnega priznanja in o pripravi meril za podelitev posebnega priznanja ob 100-letnici LZS. **Sklenjeno je bilo, da bodo trije predlagani člani pripravili merila do junijske seje UO LZS. Zaradi enotnega pristopa pri zbiranju sponzorskih sredstev bo Strokovna služba LZS posredovala vzorec dopisa vsem članom UO LZS.**

Ugotovljeno je bilo, da sta Lovska zveza Gornje Posočje in Lovska zveza Koper pred-

ložili vse listine, iz katerih je razvidno, da izpolnjujeta vse pogoje, ki jih določajo Pravila LZS, zato sta na podlagi določb drugega odstavka 46. člena Pravil LZS postali člani LZS.

B. Mahne je povedal, da bo po koncu seje predstavitev idejne zasnove nove postavitve lovskega muzeja, prav tako pa je pojasnil, da je Lovska zveza Slovenije prejela s strani upravljavca nepremičnin na Igu podatke o tamkajšnjih objektih in zemljiščih, ki bi bila lahko predmet morebitne menjave za sedanjo lokacijo. V okolici graščine je okrog 18 ha zemljišč, ki se dotikajo lovišča, s katerim upravlja LD Ig, dobre pa so tudi povezave z LPN Ljubljanski vrh.

Poročal je, da je bil na MOP sestanek glede možnosti zagotovitve sredstev za gojitev male divjadi. Eden od projektov, pri katerem bo lahko sodelovala LZS, je poljski zajec. V nadaljevanju je še pojasnil, da LZS ni bila vključena v delo komisije za pripravo zakona o Triglavskem narodnem parku, zato bo LZS s svojim strokovnim stališčem seznanila navedeno komisijo.

B. Mahne je pojasnil, da kmetijski minister Jarc podpira predlog, da morajo lovske organizacije sodelovati med seboj. Po udaril je, da bo potrebno večje sodelovanje na področju stroke, prav tako pa je treba najti rešitve

za skupno sodelovanje, saj lovske družine delujejo v okviru območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL), pa tudi v okviru Lovske zveze Slovenije. Zanimivo je, da se na ravni območnih združenj upravljavcev lovišč zbirajo finančna sredstva v promocijske namene. Nekateri razpravljavci se s tem niso strinjali in so menili, da gre za zlorabo, saj ZDLov-1 jasno določa naloge OZUL, prav tako pa tudi način zbiranja sredstev za njihovo delovanje. Zato naj se pripravi pregled stroškov upravljavcev lovišč po OZUL, ki so potrebna za njihovo delovanje. Eden od razpravljavcev je povedal, da so se doslej že za skoraj štirikrat povečali stroški za delovanje OZUL. Povedal je še, da je predlagal, naj gre ta strošek v koncesijo, kar pa so mu zavrnilo. Pojasnili so mu, da je takšen predlog podala tudi koordinacija OZUL, ki se sestaja zaradi poenotenja oziroma usklajevanja stališč, čeprav ni nikjer zapisana obveznost, da mora koordinacija zaradi takšnega usklajevanja sploh obstajati. Mahne je predlagal, da je nujen čimprejšnji sestanek s predsedniki izvršilnih organov OZUL. Omenjena naloga je bila sprejeta že septembra lani na Poljanah, vendar ni bila uresničena. Predlagal je, naj na navedenem sestanku na strani LZS sodelujejo vsi člani UO LZS. Nekateri so menili, da težave pri

delovanju OZUL nastajajo samo zaradi nekaterih posameznikov v njih, da pa je sodelovanje z OZUL potrebno, saj vse LD upravljajo z divjadjo. Upreti se je treba nekorektnemu načinu delovanja posameznikov v teh organih.

V nadaljevanju je Mahne strnjeno pojasnil o sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije glede štetja medvedov in takšno sodelovanje ocenil kot dobro.

Po burni razpravi o pristojnostih OZUL so sprejeli dva sklepa.

Zaradi skupnega sodelovanja med območnimi združenji upravljavcev lovišč (OZUL) in Lovsko zvezo Slovenije (LZS) naj se v najkrajšem mogočem času skliče sestanek s predsedniki izvršilnih odborov OZUL. Na navedenem sestanku naj sodelujejo tudi vsi člani Upravnega odbora LZS.

Strokovna služba LZS bo posredovala vsem članom UO LZS stališče LZS glede delovanja in pristojnosti OZUL po veljavnem zakonu o divjadi in lovstvu.

Lovska zveza Slovenije je prejela v vednost vlogo za izdajo dovoljenja o vznemirjanju in odvzemu kormoranov, ki jo je Ribiška zveza Slovenije vložila na Agencijo Republike Slovenije za okolje. LZS bi morala glede navedene vloge zavzeti tudi svoje stališče, saj naj bi se okrepi, ki jih v vlogi predlaga Ribiška zveza Slovenije, izvajali ravno v času gnezdenja tudi drugih ptic.

Po razpravi so sklenili: **UO LZS sprejema pobudo za oblikovanje stališča LZS v zvezi z vlogo Ribiške zveze Slovenije za izdajo dovoljenja o vznemirjanju in odvzemu kormoranov. Stališče se posreduje na Agencijo Republike Slovenije za okolje.**

V nadaljevanju se je Mahne pojasnil, da so člani delovne skupine za spremljanje praktičnega dela psov in vodnikov, usposobljenih za delo po krvnem sledu, podali pobudo za **sistemsko ureditev krvosledništva** in predlagali, naj se na ravni LZS ustanovi posebna komisija oziroma podkomisija za krvosledništvo. Predlagal je, naj se v okviru Komisije LZS za lovsko kinologijo ustanovi posebna podkomisija za krvosledništvo, ki naj se financira v okviru načrtovanih sredstev Komisije LZS za lovsko kinologijo. Pojasnil je še, da je zakonska obveznost LZS, da zagotovi praktično usposabljanje psov in

vodnikov za delo po krvnem sledu, saj mora vsak upravljavec lovišča zagotoviti iskanje obstrljene divjadi. LZS mora jasno določiti standarde ustrezne usposobljenosti vodnika in tudi psa za delo po krvnem sledu.

Po razpravi in različnih stališčih glede tega vprašanja so sklenili:

Člani UO LZS naj do junjske seje preverijo predložena stališča v svojih okoljih. Končni sklep o pobudi in predlogu, ki ga je predložila delovna komisija za spremljanje praktičnega dela psov in vodnikov, us-

posobljenih za delo po krvnem sledu, bo sprejel UO LZS na svoji junjski seji.

Predlagan in sprejet je bil tudi predlog **cenika za lovski turizem za letos, ki naj bo v enaki višini, kot je bil lani.** Prav tako so zneski, ki so navedeni v ceniku, le priporočilo in najnižje vrednosti.

Eden od prisotnih je zaprosil za pojasnilo glede **dvojnega članstva v LD in ali lahko tudi nečlan LD pridobi lovsko izkaznico.** Mahne je pojasnil, da so v zorcru pravil LD, ki jih je pripravila Statutarno-pravna ko-

misija, sprejete tudi rešitve. Med njimi je tudi, da LD ne sprejme v članstvo kandidata, ki je že član v drugi LD. V povezavi z izdajo lovske izkaznice pa je pojasnil, da je postopek izdaje lovske izkaznice urejen po Zakonu o divjadi in lovstvu (ZDLov-1). Zakon določa, da Lovska zveza Slovenije izda lovske izkaznice članom LD, prav tako pa tudi drugim osebam, ki niso člani LD, vendar le, če izpolnjujejo vse pogoje. Lovska izkaznica, ki jo izda LZS nečlanu LD, ne pomeni tudi pravice do lova. Podelitev pravice do lova namreč pripada upravljavcu lovišča, t. j. lovski družini. Lovska izkaznica je le dokazilo, da oseba izpolnjuje pogoje za izvajanje lova, ki jih določa zakon.

Po seji so se člani UO LZS udeležili predstavitve nove idejne zasnove slovenskega lovskega muzeja, ki so ga pripravile kustosinja Slovenskega lovskega muzeja, mag. Romana Erhatic Širnik in sodelavki. Muzej deluje v okviru Tehniškega muzeja Slovenije.

Uredništvo

Sestala se je Kandidacijska komisija LZS

Prva seja KK je bila 8. 6. 2007 v prostorih Lovske zveze Slovenije v Ljubljani. Glavna točka dnevnega reda je bila **priprava navodil za izvedbo kandidacijskih postopkov za predsednika in organe LZS ter evidentiranje kandidatov za uredniške odbore in komisije, ki jih imenuje Upravni odbor LZS, ter določitev posameznih članov komisije za sklic in izvedbo kandidacijskih postopkov po posameznih volilnih okoliših.**

Predsednik KK, **Branko Vasa**, ki je sejo vodil, je poudaril, da je odgovorna naloga vseh članov komisije dosledna izvršitev nalog, povezanih s kandidacijskimi postopki, pri čemer je posebej poudaril, da morajo biti vse aktivnosti opravljene do rokov, ki so določeni s sklepom o razpisu volitev, in sicer: **do 15. 6. 2007** priprava navodil za izvedbo kandidacijskih postopkov po volilnih okoliših; **najpozneje do 10. 9. 2007** evidentiranje kandidatov, sklic in izvedba kandidacijskih konferenc po volilnih okoliših ter sklic kandidacijske konference LZS; **25. 9. 2007** izvedba kandidacijske konference LZS in oblikovanje kandidatnih list; **do 5. 10. 2007** reševanje morebitnih ugovorov na kandidatne liste; **10. 10. 2007** sklic občnega zbora in delnih občnih zborov; **do 30. 10. 2007** izvedba delnih občnih zborov; **10. 11. 2007** je rok za volilni občni zbor. V nadaljevanju je strnjeno pojasnil vsebino določb *Pravilnika o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarja LZS ter Pravil Lovske zveze Slovenije, ki urejajo kandidacijski postopek.*

Da bi KK zagotovila enotno izvedbo kandidacijskih postopkov v vseh volilnih okoliših, je pripravila tudi **Navodila za izvedbo kandidacijskih postopkov v volilnih okoliših**, ki jih vodi eden od članov kandidacijske komisije. Navodila določajo tudi roke, do katerih morajo biti opravljeni posamezni postopki. Da bi v skladu s sprejetim rokovnikom lahko do 10. 9. 2007 opravili kandidacijske konference v vseh volilnih okoliših, mora biti kandidiranje in evidentiranje ter izvolitev predstavnikov članic zveze v kandidacijsko konferenco volilnega okoliša končano **do 31. 8. 2007**. Najpozneje **do 13. 9. 2007** je treba poslati vabila z gradivom za sklic kandidacijske konference LZS, ki bo **25. 9. 2007**. Sestavni del navodila so tudi naslednji **obrazci**: obrazec št. 1: *Kandidiranje za predsednika in organe LZS*; obrazec št. 2: *Evidentiranje za glavnega urednika glasila Lovec, za uredniške odbore in za člane komisij Upravnega odbora LZS*; obrazec št. 3: *Vabilo na kandidacijsko konferenco v volilnem okolišu*; obrazec št. 4: *Glasovnica za izvolitev kandidatov za predsednika in organe LZS*; ter obrazec št. 5: *Zapisnik kandidacijske konference v volilnem okolišu*.

Na seji so bile določene tudi zadolžitve posameznih članov kandidacijske komisije za sklic in izvedbo kandidacijskih konferenc po posameznih volilnih okoliših. Sprejet je bil tudi sklep, da morajo biti vse članice LZS obveščene o izvedbi kandidacijskih postopkov. Naslednja seja kandidacijske komisije LZS bo 12. 9. 2007.

Prvi občni zbor Slovensko-goriškega OZUL v Voličini

Pred občnim zborom LZ Maribor v začetku junija je bil v voličinskem lovskem domu prvi občni zbor Slovenskogoriškega območnega združenja upravljavcev lovišč (SOZUL). Na njem so sprejeli poročilo o delu in dopolnili Pravila o delovanju združenja. Opozorili so na nekatere pereče probleme gospodarjenja z divjadjo in poudarili, da morajo vsi upravljavci lovišč spoštovati zakonske predpise in dosledno izvrševati načrte gospodarjenja z divjadjo.

Pregledno poročilo o enoletnem delovanju tega OZUL je pripravil predsednik **Brane Kurnik**, sicer tudi predsednik Lovske zveze Maribor. Dvojnost funkcij mu je pozneje v vsebinsko dokaj skromni razpravi očitel predstavnik LD Duplex **Franc Dečman**, a je s svojim očitkom ostal osamljen in tako Kurnik še naprej ostaja na obeh funkcijah. Velika večina udeležencev občnega zbora mu je namreč izrekla zahvalo za korektno vodenje območja in za požrtvovalno opravljanje nalog v lovstvu nasploh, saj je vedno težje najti ljudi za odgovorne naloge. Iz Kurniko-

vega poročila je bilo mogoče razbrati, da je SOZUL lani brez večjih težav ali nepotrebnih zapletov začel normalno delovati, uredili so tudi vse administrativne formalnosti in zadostili vsem zakonskim pogojem. Izjema so bile drobne pripombe kmetijskega ministrstva zaradi Pravil, kar pa so med letom popravili in zadostili tudi tem določilom. Na osnovni šoli v Lenartu je bil opravljen letni pregled gospodarjenja z divjadjo v letu 2006. Tam so zagotovili dobre pogoje za delo in pregled opravili zelo strokovno, tako da predstavniki pristojnih državnih organov nanj niso imeli bistvenih pripomb. So pa iz lovskih vrst prišle posamezne kritike, da takšni pregledi ukinjajo tradicionalne in uveljavljene bazenske lovske razstave in posvetovanja. Očitno kritike niso odraz dejanskega stanja, saj so nekateri predstavniki Izvršnega odbora SOZUL povedali, da so takšne razstave pripravili tudi letos in da so bile celo dobro obiskane. O tem je slikovito razpravljala **Boris Rožman**, sicer starešina LD Pernica, in povedal, da v pesniškem LGB nadaljujejo z uveljavljenimi oblikami promocije lovstva in da zaradi novih načinov pregleda gospodarjenja, ki izvirajo iz zelo javnih zakonskih obveznosti, lovska organizacija ni v ničemer prikrajšana. Tudi predsednik Kurinik je bil odločen in je poudaril, da LD nihče ne jemlje pravice, da organizirajo različne oblike promocije v svojem okolju. Veseli pa bodo novih načinov in oblik, ki bodo lovstvo še bolj prikazovale v pozitivni luči in ga umeščale v sam vrh naravovarstvenih prizadevanj, ki so poglaviti del dejavnosti lovstva. SOZUL je nudil vso strokovno pomoč upravljavcem lovišč, poskrbeli so za strokovne ocene in analize ter zelo dobro sodelovali z območno enoto Zavoda za gozdove v Mariboru ter z lovsko inšpekcijo. Na območju je bila gospodarsko najpomembnejša vrsta in tudi ostaja srnjad. Po podatkih, ki so na voljo, je bila realizacija gospodarjenja 96 % (odstrel in izgube, torej skupni odvzem iz lovišča). Izgube so znašale 28 %, v štirih loviščih pa so skupne izgube srnjadi 50 % več od skupnega odvzema srnjadi iz lovišč. Zaradi takih podatkov so bili nekateri razpravljavci zelo kritični in so opozorili, da je treba statistiko voditi odgovorno in pošteno, saj lažni podatki ne bodo pripomogli k boljšim gospodarskim oziroma gojitenim uspehom. Lani

so izgube srnjadi v prometu znašale 18 %. V nekaterih loviščih so bile tovrstne izgube srnjadi ženskega spola tudi do petkrat večje od srnjadi moškega spola. Ali torej ceste jemljejo le ženski spol srnjadi, so se spraševali razpravljavci in menili, da je takšna statistika lovskim organizacijam samo v posmeh, saj je daleč od realne. Tudi časovna dinamika odstrela srnjadi ni bila najugodnejša, tako da bo treba letos marsikaj korenito spremeniti, so še poudarili na prvem občnem zboru SOZUL v Voličini. Hkrati so zadolžili strokovno komisijo za divjad, naj takoj pripravi celovito in strokovno analizo odvzema oz. odstrela in izgub srnjadi.

Sicer pa so poročila o delovanju v minulem letu sprejeli in

silec načrtovanja v največji mogoči meri upošteval predloge in stališča LD, predvsem pa Izvršnega odbora SOZUL. Zdi se, da je dogovarjanje za zdaj primerno in tudi učinkovito, saj se odprta vprašanja rešujejo korektno in sproti. Zato lahko predvidevamo, da bodo letošnji načrti gospodarjenja tudi izpolnjeni, in to v duhu opozoril, o katerih smo pisali v majski številki Lovca.

Na razširjeni seji so posebej opozorili na obveznosti upravljavcev lovišč do predpisanih odstrelav, ki morajo biti opravljeni dosledno, saj bo njihovo uresničevanje nadzorovala lovska inšpekcija. Izpostavili so zlasti odstrel srnjadi, ki je gospodarsko najpomembnejša vrsta divjadi v vseh loviščih. Opozorili

je pripravljen glede na stališča in pripombe LD.

Strinjali so se s spremembami razvrstitve LD v lovskogojitenih bazenih (LGB) in potrdili načrtovano združenje LGB Dravsko polje in LGB Slovenska Bistrica v nov skupni LGB. Razpravljali so tudi o nekaterih odprtih vprašanjih, povezanih s podeljevanjem koncesij za lovišča in o nejasnostih zaradi meja med lovišči. Predstavniki LD Duplex **Franč Dečman** je opozoril, da se omenjena LD ne strinja, da bi z loviščem Vurberk še naprej upravljala Lovska zveza Maribor in da se bodo na tako odločitev pritožili. Predstavniki LD Kungota **Igor Arzenšek** pa je menil, da bi moral biti odstrel fazanov v njihovem lovišču večji. Njegove pripombe so upoštevali in se dogovorili, da bo letošnji odstrel fazanov v LD Kungota večji za 5 fazanov, in to na račun ustreznega zmanjšanja odstrela v GL Vurberk.

Marjan Toš

Postovka iz revirja Radehova v LD Lenart

brez bistvenih pripomb potrdili nekaj drobnih popravkov v Pravih združenja.

M. Toš

OZUL Slovenske gorice: Strokovno in odgovorno

Na razširjeni seji Izvršnega odbora **Slovenskogoriškega lovskoupravljalskega območja** (LUO), ki so se je udeležili tudi starešine LD, so se seznanili z letošnjimi letnimi lovskoupravljalskimi načrti za posamezna lovišča in z odstrelom divjadi po posameznih loviščih. Strokovne usmeritve in načrte je pripravil Zavod za gozdove Slovenije, ki je nosilec strokovnih nalog in načrtovanja v lovstvu, predloge odstrela po številu in sestavi posameznih vrst divjadi pa je predhodno že obravnaval Izvršni odbor območja in uskladil še vsa odprta vprašanja. ZGS je kot no-

silski mora biti v glavnem opravljen že septembra in oktobra, in to do višine 70 % načrtovanega. Večjega varovanja bodo deležni srnjaki do 5. leta starosti. Natančno je treba voditi tudi evidence o vseh izgubah srnjadi, še zlasti o povozih na cestah. Pri letošnjem načrtovanju srnjadi je novost, da se odstrel srnjakov načrtuje v starosti 2 do 5 let in 6-ter večletnih srnjakov. Tako naj bi dosegli čim večji odstrel starih srnjakov in zavarovali srednje stare srnjake do 5. leta starosti. V prihodnje ne bodo več kategorizirali srnjadi v kategoriji A in B; odločitev o tem so sprejeli zato, ker kakovost srnjadi ni zato nič boljša. Predstavniki nekaterih LD so menili, da ukinjanje ni dobro in da bodo to izkoristili posamezniki, ki bodo lovili le srnjake z močnim rogovjem (trofejami). **Martin Krajnc** z ZGS OE Maribor pa je pojasnil, da je bil predlog o prenehanju uvrščanja v kategori-

Čistilna akcija LD Borovnica

31. marca 2007 so lovci LD Borovnica organizirali čistilno akcijo na območju njihovega lovišča, kjer so se med letom kopičili odpadki. Pobrli so dve veliki traktorski prikolici najrazličnejšega materiala: več avtomobilskih školjk, plastenki, akumulatorje in gradbeni material, ki so ga odpeljali na dogovorjeno mesto. Akcija je potekala v okviru širše čistilne akcije Ljubljansko barje 2007, v kateri so sodelovale občine Borovnica, Vrhnika, Log - Dragomer, Brezovica, Ljubljana - Vič, Ljubljana - Trnovo, Ljubljana - Rudnik, Ig in Škofljica. Samo v borovniški občini so društva in posamezniki pobrali 140 vreč smeti, kar je znašalo okoli 8 ton. Ob tem se lahko globoko zamislimo, da kljub vsakoletnim čistilnim akcijam še vedno nastajajo nova črna odlagališča (največja, z nevarnimi odpadki, so ob barjanskih poteh, v neposredni bližini odlagališča Barje – op. ur.), kar pa je za sodobno družbo nesprejemljivo, saj naj bi bil organiziran odvoz smeti. Potrebno bo boljše ekološko ozaveščanje mladih in strogo sankcioniranje kršiteljev zakonodaje, da se bo na tem področju pokazala svetlejša stran in da bi tako tudi ostalo.

Katarina Košir

Razstava LUO Primorske

20. aprila 2007 je bilo vodstvu OZUL Primorske, ki šteje 31 LD, in ZGS - OE Sežana zaupana letošnja pregledna razstava najmočnejših rogovij jelenov in srnjakov, uplenjenih leta 2006 v Istrskemu bazenu oz. LZ Koper, ter zobovja dve- in večletnih divjih prašičev. Razstavo smo pripravili v prostorih Kulturnega doma v Dekanih.

Množici zbranim lovcem in občanom so z ubranim petjem zapeli in zatrobili LPZ Dekani in Pomurski rogisti iz LD Križevci.

V pozdravnem nagovoru je predsednik IO OZUL Marino Kontelj poudaril, da LD gospodarijo na temelju sprejetih letnih načrtov, odstrel pa poteka po razdelilniku, ki ga pripravi OZUL, ločeno za vse tri primorske bazene (brkinski z 11 LD, kraški z 12 in istrski z 8 LD). Rezultati gospodarjenja so dobri, ker temeljijo na strokovnosti in se uresničujejo tudi v praksi. Ob koncu je povedal, da upa, da bo ob ogledu razstave vsak lovec spoznal poslanstvo lovstva in njegov pozitiven prispevek k varstvu narave, čeprav je le-ta povezana s puško.

Andrej Sila, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo pri ZGS - OE Sežana, pa je poudaril in opisal stanje ter ukrepe v populacijah divjadi v Primorskem LUO ter pohvalil dobro sodelovanje med lovci in ZGS. Ob tej priložnosti, 10-letnici načrtnega upravljanja na tem območju (v obliki opravljanja lovskoupravljaljskih načrtov Primorskega LUO, prej Obalno-Kraškega LGO), je stanje jelenjadi ocenil kot izredno dobro in usklajeno z danostmi okolja (številčnost je sicer še vedno v trendu rahlega večanja). »Naravne razmere v okolju (mile zime, zaraščanje travnikov, ustvarjanje večjih gozdnih kompleksov ...) in ukrepi v populaciji jelenjadi, v pomenu kontrolne metode ter povzemanja 'notranjske šole' gojitve jelenjadi (ali na kratko A-, B-kategorizacija živali), dajejo nadpovprečne kakovostne rezultate. V loviščih imamo trofejno zelo močne stare jelene, katerih del v zadnjih letih tudi uspešno koristimo pri trofejnem odstrelu. Rezultati so bili lepo vidni na letošnji razstavi, ko so bila od 43 trofejnih jelenjih rogovij kar štiri ocenjena z več kot 200 točkami, najmočnejši, za zlato medaljo, pa z 212,38 točke.

S ponosom lahko pokažemo tudi sestavo odvzema (odstrela in izgub) z 21 % deležem trofejnih jelenov, 18,4 % deležem košut in kar 60,7 % deležem mladih živali 0+ in 1+,« je še poudaril.

Podobne rezultate izkazuje tudi srnjad in divji prašič, le da je pri njiju številčnost stabilna, morda je pri divjem prašiču trend celo nekoliko v zmanjševanju.

Sila je svojo oceno sklenil, da tako stanje ostaja obveznost za takšno ravnanje tudi v prihodnje ter da je potrebno še bolj poglobljeno strokovno delo, da ne bi nastali konflikti pri sodelovanju z vsemi uporabniki prostora in da bi bili ukrepi v dobro divjadi.

Kot gostitelj je navzoče pozdravil starešina LD Dekani Zvezdan Primožič.

Slavnosti ob odprtju so se udeležili tudi vodja ZGS - OE Sežana Milan Race, s postojnske enote ZGS Marko Berce in Anton Marinčič, vodja Oddelka za upravljanje z gozdnimi živalmi in lovstvo pri ZGS Marko Jonozovič in predsednik Visokokraškega LUO Vojko Šem-

rov. Kot gost iz Hrvaške se je udeležil eden od članov IO Istrske lovske zveze.

Za razliko od prejšnjih let je bil cilj letošnje razstave, ki je nastala na pobudo LZ Koper, da bi ob 100-letnici Slovenskega lovstva širši javnosti predstavili tudi avtohtono divjad, ptice in gozdne živali, ki so jih našli in uplenili pod kraškimi robom.

Razstavljeni primerki so zbujali veliko pozornost občanov, mladine in tudi lovcev, saj so se soočili z zelo redkimi primerki divjadi in živali, kot so medved, gams, šakal, rakun, ribji orel, mala in velika uharica, pegasta in lesna sova in drugo. Razstavljeni primerki so bili nameščeni v podobno urejene diorame, kakršen je njihov habitat.

Razstavo smo obogatili z lovskimi priznanji, starimi zgodovinskimi dokumenti in zapisi, starimi številkami Lovca, knjigami Zlatorogove knjižnice, zbirko knjig Strokovne knjižnice LZS in drugim.

Strokovni del razstave (pregled trofej) je pripravil in vodil

član ocenjevalne komisije Primorskega LUO in gospodar LD Dekani **Miran Kocjančič**. Drugi del razstave s prikazom redkih divjih živali ter dejavnostjo lovske kulture pa je pripravil in vodil član UO Primorskega LUO in starešina LD Rižana **Fabio Steffe**.

Razstava je bila odprta 4 dni in je bila zadovoljivo obiskana.

Fabio Steffe,
podpredsednik LZ Koper

V skupnost usmerjeno policijsko delo

Naslov prispevka je videti zelo učen in takšnega velikokrat zasledimo v sredstvih javnega obveščanja, ko poslušamo tiskovne predstavnike policijskih uprav ali predstavnike za odnose z javnostjo z državnega nivoja policije. V domačem, čistem žargonu to pomeni »sodelovanje z občani«. Včasih smo poznali »rajonskega policista oziroma miličnika«, zdaj to vlogo opravlja vodja policijskega okoliša s poudarkom na preventivi ali v učenih kraticah kar VPO. Kaj je boljše ali kaj je slabše, prepustimo strokovnjakom in raziskovalcem, ki se ukvarjajo z raziskavami o stopnji zadovoljstva občanov z delom policije. Namen mojega članka je povsem drugačen: želim predstaviti sodelovanje naše LD z našim VPO-jem oziroma s Policijsko postajo na območju Ormoža (beri **Policijska postaja Ormož**).

Precejšen del našega lovišča meji z Republiko Hrvaško, ki je zdaj južna meja EU. Temu ustrezno potekajo tudi postopki varovanja zelene meje, kar opravljajo policisti. Čez dan in ponoči je v našem lovišču mogoče naleteti na lovca, policista, sprehajalca, ubežnika, domačina, tujca, ki komaj išče pot na glavno cesto iz prijateljeve »pivnice«, in tudi kakšno divjad. Kaj pomeni življenje in delo s souporabniki prostora, pa je nam lovcem in vsem drugim zelo dobro znano.

Spomnim se nekega jutra, ko sem se peš vračal iz lovišča proti tastovemu vikendu. Bil je nekoliko megleno, sonce je vzhajalo, slišati je bilo petje ptic, tu in tam pasji lajež. Kog z okolico se je počasi prebujal. Bil sem nekoliko zaspan, saj sem ponoči med čakanjem na prehodnega divjega prašiča občasnno tudi zadremal. Stopal sem po travniku v smeri Frančekove hiše, ki je po mojem

Foto: F. Steffe

LZ Koper je aprila pripravila pregledno lovsko razstavo v prostorih Kulturnega doma v Dekanih.

Kakovost jelenjadi v Primorskem LUO je na zavirljivem nivoju, kar se je lepo odrazilo na razstavljenih rogovjih jelenov, uplenjenih v minulemu letu.

prepričanju še kar »drnjohal« v nedeljsko jutro. Pa sem se uštel. Na hitro so se odprla vrata stano- vanjske hiše in na pragu sem zagledal skuštranega Frančeka, ki jo je mahnil proti meni. Opazil sem tudi, da panično išče besede. Sprva sem razmišljal, da se mu je kaj zgodilo, da je kaj narobe v hlevu ali pri domačih. Niti od- zdravil mi ni, kar ustrelil je: »Čuj, nešče hodijo po vaših prežah!« »Majo čudne uniforme in črne štrikane kape.« Povedal je, da je enega videl na preži že prejšnji večer, pa ni vedel, koga naj vpra- ša ali če naj komu sploh to pove. Kar nekaj časa je trajalo, da sem mu dopovedal, da je videl policis- ta v delovni uniformi in da je bil pokrit s črno kapo preprosto zato, da ga ne zebe in da je opravljal kontrolo zelene meje. Policisti namreč v skladu z dogovorom z vodstvom LD Kog pri svojem delu uporabljajo tudi naše lovske preže za opazovalnice in da je to del našega sodelovanja. Franček

Foto: S. F. Kroppe

Ostanki starega sistema: eden dela, drugi gledajo ...

ske postaje Ormož. Dogovorjena ura – ob devetih pri starešini na Vitanu – se je kar pomaknila proti deseti. Fantje so prišli še kar pod vtisom odprtja nove po- staje in vsega tistega, kar so do- živeli ponoči.

skupno fotografiranje, sledil je odhod do brunarice pri lovskem ribniku, kjer smo se pogostili z bogračem in pečenimi »perotka- mi«. Policisti so se oblekli in po zahvali odšli novim dogodivšči- nam naproti.

Za zahvalo in sodelovanje pri izdelavi preže smo jim lovci pri- pravili skupinsko fotografijo s posvetilom, ki zagotovo še visi na častnem mestu med drugimi priznanji na novoodprti policijski postaji. Mi pa kot doslej: pripravljamo načrte za nove ak- cije in skupne stvaritve. Na karto našega lovišča sem vnesel novo prežo pod imenom »poli- cijska preža«. Prepričan sem, da nam bo dolgo služila v skupno korist.

Mag. Srečko Kroppe

LD Šmarna gora in LD Medvode sta se izobraževali

Vodstvo LD Šmarna gora je v času lovopusta organizira- la izobraževalno predavanje o boleznih divjadi za svoje člane pa tudi za člane sosednje lovske

Foto: S. F. Kroppe

K fotografiji bi lahko pripisali različne komentarje, na primer: »Pridi takoj dol!«

se je pomiril, stopil sem v hišo in skupaj z njegovo boljšo polovico popil jutranjo kavico. Verjeli ali ne, še vedno nisem izgubil tiste- ga vonja jutranje kave ...

Naš »rajonski«, **Kristijan Dog- ša**, pogosto obišče naše krajane in tudi našega starešino Iveka, da kakšno rečejo. Beseda je dala besedo in padla je ideja o skupni postavitvi prosto stoječe preže v našem lovišču. Naj povem, da smo imeli s policisti in drugimi pred tem skupaj v našem lovišču že več delovnih akcij, tudi tak- šno, ki smo jo imenovali čiščenje okolja. Izbrani datum za skupno akcijo ni bil najprimernejši. Bilo je 21. aprila in natanko en dan po slovesnem odprtju nove Policij-

Po poznem jutranjem klepetu, ob ustreznih posvetnih dobrotah, smo se odpravili v Ciganijo, kjer je bil določen kraj za postavlja- nje preže. Šestim policistom, z VPO-jem, Kristjanom na čelu, se je pridružil še pomočnik koman- dirja **Voršič** in 'pljunili' smo v roke. Starešina **Ivek** je bil glavni pri načrtih in merah, drugi pa smo kopali, zabijali, ravnali in se potili. Ves naš trud in garanje bi bilo zaman, če ne bi bilo našega gospodarja »Faturja«, kot je nje- govo partizansko ime, ki je vse pripravil že en teden pred akcijo. V domači priročni delavnici je izdelal vse zelo natančno, do metra.

Ob enih je bil zaključek in

Foto: G. Frišek

Veterinarski inšpektor mag. Štefan Vesel se je prijazno odzval prošnji LD Medvode z izobraževalnim predavanjem.

Foto: G. Frišek

Lovci LD Medvode in Šmarna gora pozorno in z zanimanjem poslu- šajo predavanje o boleznih divjadi.

družine **LD Medvode**. Predavanje je bilo v lovskem domu LD Medvode, udeležilo pa se ga je približno 40 lovcev. Vodil ga je mag. **Štefan Vesel**, dr. vet. med., ki opravlja službo veterinarskega inšpektorja, hkrati pa je tudi lovec. Glede vrste živali, ki prevladujejo v loviščih obeh družin, nam je predstavil najpomembnejše in hkrati za človeka najbolj nevarne bolezni, kot so steklina, fasciolozna (metljavaost pri prežvekovalcih), ehinokokoza (mehurjavost), askaridoza (glstavost pri divjemu prašiču) ... Izpostavil je tudi problematiko človeku nenevarnih bolezni, kot sta nosna in kožna zoljavost ter klasična prašičja kuga. Predvsem slednja postaja vedno bolj problematična, saj je zato, ker človeka ne ogroža, po jasno določenih predpisih ne zatiramo dovolj, zato se vse bolj širi.

Predavatelj nam je na razumljiv in preprost način predstavil in pojasnil vidna klinična znamenja, ki kažejo na obolenost divjadi za posamezne bolezni ter značilne načine prenašanja, razvoja in preprečevanja bolezni. S tem je želel lovce še posebej opozoriti na potrebno previdnost pri ravnanju z divjadjo.

Lovci smo prepričani, da je bilo predavanje uspešno, saj smo izvedeli veliko koristnih informacij. Priporočamo, da ga organizirajo tudi vodstva drugih LD. Le tako bomo v prihodnje še lažje odkrili morebitna bolezenska znamenja pri divjadi.

Gašper Frišek

Peta generacija mladih koroških lovcev

Skupaj na Mašun koroški in štajerski lovski pripravniki

Kljub trenutnemu (ne)naklonjenemu javnemu mnenju za lov, vedno zahtevnejšim praktičnim in teoretičnim lovskim izpitom, obvezujočim lovskim kodeksom in mnogim nalogam v lovskih družinah se skoraj ne zmanjšuje zanimanje za članstvo v LZ Slovenije. To dokazujejo vsakoletne nove generacije mladih lovskih pripravnikov. Zagotovo se lahko s številčnejšim članstvom pohvalimo tudi na Koroškem. V Koroški lovski zvezi (KLZ) je prejšnji mesec uspešno opravila lovski izpit že 5. generacija mladih koroških lovskih pripravnikov.

Zaradi pozno dorečenih odprtih vprašanj, kako v letu 2007 sploh organizirati teoretični del izobraževanja, so nekatere območne lovske zveze pozneje začele z izobraževanjem. Vendar je tudi letos Komisija za izobraževanje, kulturo in odlikovanje (IKO) pri KLZ, ki jo vodi **Dušan Kudrnovsky**, še kar zgodaj organizirala tečaj. Odkar ima KLZ nove prostore v Mislinjski dolini, v Pamečah, lovsko izobraževanje poteka tam.

Neutrudni vodja tečaja, upokojeni učitelj **Rihard Kozjak**, član LD Dolič, je povedal, da je letošnji tečaj obiskovalo 36 lovskih pripravnikov, medtem ko so prejšnje generacije štejele okrog 25 tečajnikov. »Letošnja generacija je bila še kar uspešna, saj so tečajniki dokaj redno obiskovali tečaje. Prisotnost je bila kar 94,9 %. Tudi povprečna ocena 3,8 je, čeprav so nekateri pripravniki morali k popravnemu izpitu, pohvale vredna. Je pa letošnja generacija mladih slovenskih lovcev prva, ki je dobila državni lovski izpit. Na Koroškem je tudi prva, v kateri ni bilo nobene lovke. Nekoliko manj pohvale si tečajniki, predvsem pa njihovi mentorji zaslužijo zaradi žal še vedno ne dovolj dobro izpolnjenih dnevnikov. Da je temu tako, niso toliko krivi lovski pripravniki, ampak predvsem njihovi mentorji. Da bodo naslednje leto dnevniki napisani tako, kot morajo biti, bomo lovske mentorje še dodatno izobraževali,« je poudaril Kozjak.

Preden se je letošnja generacija udeležila slavnostne podelitve lovskih spričeval, ki je bila maja v Gostišču Kovač v Podgorju, so se lovski pripravniki, njihovi mentorji in predstavniki KLZ: **Dušan Leskovec**, predsednik, **Rihard Kozjak**, vodja tečaja, **Franc Praznik**, strokovni tajnik, in **Franc Rotar**, član IKO, ter lovski inšpektor za Koroško **Drago Križan** udeležili strokovne ekskurzije. Medtem ko so si vsa prejšnja leta mladi koroški lovci poleg Slovenskega lovskega muzeja v Bistri pri Vrhniki ogledali tudi gradova Snežnik in Mašun, jih je letos pot vodila samo do snežniškega gradu in nato na Mašun, kar je bilo za en dan dovolj.

Prvič letos so se strokovne ekskurzije skupaj udeležili koroški in štajerski lovski pripravniki iz ZLD Ptuj - Ormož. Medtem ko so koroške lovce vodili kar trije odgovorni, Leskovec, Praznik in Kozjak, je lovske pripravnike s ptujsko-ormoškega

Ker si udeleženci lovske strokovne ekskurzije niso mogli ogledati notranjosti gradu Snežnik, so se za spomin fotografirali ob njem. Na lovski fotografiji – po gasilskem vzorcu – je največ koroških lovcev (levo). Med njimi je tudi 57-letni Mirko Kočnik, najstarejši letošnji pripravnik iz LD Dolič. Štajerski lovci so v manjšini (desno).

V senci večstoletnih gabrov in hrastov je po obilni malici potekala tudi zelena lovski učna ura. Koroškim in štajerskim lovcem je spregovoril spoštovani lovski pedagog Franc Koščak, predsednik ZLD Notranjske - Cerknica.

Foto: F. Rotar

območja vodil **Mirko Orban**, strokovni tajnik ZLD Ptuj - Ormož. Že prvo snidenje na postajališču Lukovica je nakazovalo, da je pred vsemi udeleženci poučne poti lep, nepozaben in naporen lovski dan. In res je bilo tako! Notranjska s svojo Loško dolino, ki je brez dvoma dobro znana po gradu Snežnik, po bogati lovski tradiciji in gostoljubnih lovcih, bo slehernemu mlademu lovcu pa tudi drugim ostala v lepem spominu, zlati pa učna ura pod mogočnimi krošnjami večstoletnih lip, hrastov in gabrov. Te so še posebno občudovali lovci, ki so jim gozdne drevesne vrste bolj znane. **Franc Koščak**, ki že osmo leto vodi ZLD Notranjske - Cerknica, je slovenskim lovcem dobro znan tudi kot dolgoletni dopisnik Lovca iz Notranjske. Tudi letos je, tako kot vsa prejšnja leta, s svojim bogatim lovskim in zgodovinskim znanjem izredno navdušil slehernega udeleženca lov-

ske ekskurzije. Še posebno je bilo zanimivo, ko je govoril o letu 1870, času, ko so tod naselili prve gamse, ki so izhajali s pomočij Pece. Tako danes notranjska lovišča bogatijo tudi gamsi, potomci pred več kot sto leti preseljenih koroških gamsov. Žal je grad Snežnik zaradi obnavljanja že nekaj časa zaprt, zato si mladi lovci niso mogli ogledati notranjosti edinostvenega lovskega dvorca Schönburgov in lovske zbirke, ki je le streljal od mogočne skulpture boginje lova Diane.

K dodatnemu lovskemu izobraževanju mladih lovcev je svoje dodal tudi dolgoletni vodnik v Polharskem muzeju **Jože Šraj**. Ko je govoril o naselitvi jelenjadi na Notranjskem, o lovu na polhe, zlasti pa o medvedu, ni mogel mimo zadnjih dogodkov na račun medvedov. Ko je tako živo pripovedoval o številčnosti medvedov na Notranjskem in o njihovem odstrelu, je med dru-

gim dejal, da je medved »domača« žival in da zato človeku ni nevaren. Na naše vprašanje, zakaj medveda šteje za »domačo« žival, je dejal, da zanj pač je »domača«, saj človeku dejansko le ni tako nevaren, kot ga želijo prikazati nekateri nepoznavalci. Pri tem je mislil na novinarje. Zelo čustveno je opisal odstrel medveda, ki se je potikal v okolici snežniškega gradu, in so ga po njegovem mnenju odstrelili po nepotrebnem. Na Notranjsko, zlasti na grad Snežnik in Pristavo – naselje nekdanjih podložnikov in njihovih potomcev, ki so služili graščaku Schönburgu – veže tudi **Stanka Grla**, člana LD Jamnica - Prevalje. V hiši, v kateri je zdaj Polharski muzej, se je leta 1928 namreč rodil njegov oče Stanko, saj je njegov stari oče delal za takratnega grofa.

Pravzaprav je bil letošnji lovski potep po Notranjski deželi dokaj »bahav«. Tudi tokrat, kot vsa prejšnja leta, so se mladi koroški lovci za svoj izlet oblekli svečano. Da ne bi trpeli lakote, jim je **Branko Knap**, gospodar LD Podgorje, za na pot spekel kar dva prašička. Le pijače iz avtobusa je prehitro zmanjkalo. Organizatorji potepanja niso pričakovali, da bo eden sodobnejših, kar 14 metrov dolg in šestosni Plamenov turistični avtobusov predolg za ozko in precej vijugasto cesto, ki vodi do gradu Snežnik in nato še za gozdno na 1.025 m visoki Mašun. Le izkušenemu šoferju **Marjanu**, ki ga mnogi kličejo tudi Pilot, velja zahvala, da so lovci najprej sploh prišli do gradu Snežnik in nato tudi na Mašun. Tam jih je v idilični gozdni hiši, v kateri je novo informacijsko-izobraževalno središče pod Snežnikom, pozdravil **Anton Marinčič**, direktor LPN Jelen - Snežnik, ki je v sklopu Zavoda za gozdove Slovenije. Marinčič, cenjen delavec v lovstvu in velik poznavalec lova nasploh, zlasti še medveda, je v besedi in sliki nazorno predstavil način odlova in spremljanja življenja medvedov v Sloveniji.

Franc Rotar

Tradicija in družabnost

Šentviški lovci so tudi 27. aprila letos pripravili tradicionalno praznovanje dneva upora proti okupatorju. Častno salvo v spomin na padle in umrle lovce ter prebivalce Toškega Čela so to

pot izjemoma izstrelili že en teden pred tem. Lovišče LD Toško Čelo se namreč skoraj prekriva z večjim delom medvojne Dolomitske republike. V 2. svetovni vojni so si to območje razdelili italijanski in nemški okupatorji in oboji na obeh straneh uprizarjali strahovlado nad prebivalci.

Foto: L. Pohar

Na letošnjem lovskem strelskem tekmovanju na Toškem Čelu se je pomerilo več kot 70 strelcev.

Foto: L. Pohar

Na Toškem Čelu organizatorji vedno pripravijo najboljši lovski golaž.

Lovski družini Medvode in Toško Čelo sta ob nekdanji okupatorski meji v spomin na tiste dogodke odkrili spominsko ploščo.

Osrednje dogajanje na sam dan praznovanja je poudarilo tudi streljanje: meddružinsko lovsko-strelsko tekmovanje na glinaste golobe in MK tarčo srnjak, ki se ga je udeležilo več kot 70 strelcev in 11 ekip. Zmagala je ekipa LD Ig, drugi so bili strelci s Toškega Čela, tretje mesto je pripadlo Medvodčanom.

Rezultati:

Kombinacija:

1. T. Končan, LD Ig,	180 t.,
2. P. Flis, LD Trebnje,	179 t.,
3. L. Pavlovič, LD Ig,	175 t.

Golobi:

1. P. Flis, LD Trebnje,	20 t.,
2. S. Pišek, LD Trebnje,	19 t.,
3. T. Končan, LD Ig,	19 t.

Srnjak:

1. J. Pavli, LD Tomišelj,	86 t.,
2. L. Pavlovič, LD Ig,	85 t.,
3. L. Korošec, LD Medvode,	85 t.

Ekipno:

1. LD Ig,	519 t.,
2. LD Toško Čelo I,	490 t.,
3. LD Medvode I,	461 t.

Veterani:

1. F. Barbič, LD Medvode,	159 t.,
2. T. Markič, LD Udenboršt,	143 t.,
3. R. Knific, LD Medvode,	143 t.

Tekmovanje, ki ga je vodil strelski referent **Igor Tomazič**, sodil pa **Stane Tomazič**, je potekalo tekoče, disciplinirano in varno. Pri organizaciji tekme in prireditve so požrtvovalno sodelovali skoraj vsi člani LD. Nato se je nadaljevalo razvedrilno streljanje na gnjat in klobase, ki je potekalo v sproščenem in družabnem vzdušju. K vedremu počutju je prispevalo: številna udeležba lovskih prijateljev, bogata kulinarčna ponudba in prijetno sončno pomladno vreme.

Lado Pohar

Strelci LGB Lenart v gosteh v LD Velka

V Slovenskih goricah ima lovsko strelstvo dolgoletno tradicijo. V 70-ih in 80-ih letih prejšnjega stoletja so lovske družine marljivo gradile strelišča za streljanje na glinaste golobe ob lovskih domovih. Tedaj je bilo strelstvo »moderen in ugleden« šport, zanimiv tudi za mnoge nelovce. Zdaj je nekoliko drugače: zanimanje za strelstvo se zmanjšuje, mnoge lovske družine so morale zaradi širitve stanovanjskih naselij svoja strelišča preseliti (denimo LD Benedikt) ali celo opustiti (LD Lenart in nazadnje LD Voličina) zaradi težav s čezmernim hrupom, ki kar naenkrat moti nekaj »novih prebivalcev« okolice strelišča v Vo-

Foto: F. Ornik

Zmagovalna ekipa LD Voličina: Stanko Greifoner, Igor Vogrin, Jože Ornik, Dejan Zelenik, Franci Ornik

Najboljši posamezniki LGB Lenart za leto 2007: Marjan Perko (LD Benedikt), Vlado Šteinfelser (LD Dobrava), Franci Ornik (LD Voličina)

ličini. Kljub temu lovci, združeni v LGB Lenart, nadaljujemo z organizacijo vsakoletnih tekmovanj v lovskem strelstvu. Letošnje je organizirala LD Sv. Jurij pod vodstvom starešine **Ivana Špindlerja** in prizadevnega tajnika **Franca Krivca**. Prizorišče je bilo strelišče pri lovskem domu sosednje in nadvse gostoljubne LD Velka, ki strelišče brez težav s pridom uporablja tudi za organizacijo večjih strelskih tekmovanj.

Lovska kombinacija v streljanju na tarče srnjaka, lisice in divjega prašiča v različnih položajih ter streljanje na glinaste golobe je postregla z zanimivim razpletom in rezultati. Kljub temu na vrhu ni bilo velikih presenečenj. Favoriti so ohranili mirne živce in ostro oko, sodniški zbor pod vodstvom sodniške strelske legende **Karla Purgaja** pa je poskrbel, da je tekmovanje potekalo po pravilih in da so zasluženo slavili najboljši. Še pomembnejše kot rezultati je bilo druženje lovcev, mladih in veteranov, in sicer ob pogostitvi po tekmovanju, ob razglasitvi rezultatov ter podelitvi pokalov najboljšim ekipam in posameznikom.

Rezultati – lovška kombinacija: Ekipno:

1. LD Voličina 674,4 točke
2. LD Dobrava 627,3 točke
3. LD Benedikt 557,1 točke
4. LD Sv. Ana 508,1 točke
5. LD Lenart 483,4 točke
6. LD Sv. Jurij 473,8 točke

Posamezniki:

1. Vlado Šteinfelser (LD Dobrava) 201,2 točke
2. Franci Ornik (LD Voličina) 194,9 točke
3. Marjan Perko (LD Benedikt) 194,5 točke

4. Jože Ornik (LD Voličina) 185,5 točke
5. Milan Bauman (LD Sv. Jurij) 168,2 točke

Čeprav so člani LD Jezersko že delali z motorno žago, so opravili še dodatno strokovno usposabljanje za varno uporabo z njo. Takšna praktična izobraževanja gotovo prispevajo, da bi bilo manj nesreč pri delovnih akcijah v loviščih.

6. Dominik Slekovec (LD Dobrava) 163,9 točke

Franci Ornik

Usposabljanje lovcev za pravilno uporabo motorne žage

Sredi maja se je vodstvo LD Jezersko odločilo, da bo pripravilo t. i. uradno in predpisano usposabljanje svojih članov, ki v lovišču opravljajo tudi dela z motorno žago.

Tečaj usposabljanja je pripravila srednja šola za gozdarstvo iz Postojne v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije. Vseh trinajst članov LD Jezersko je zadovoljivo opravilo preizkus znanja.

Na splošno ugotavljamo, da je v zdajšnjem času vedno bolj potrebna usposobljenost za vsako področje dela in opravil, pa tudi zavarovanje pred nezgodami ter odgovornost pri delu. Pri lovu je tudi vse bolj na mestu vprašanje o ustreznem zavarovanju članov in lovskih gostov. Izjave o t. i. delih in izvajanju lovskih aktivnosti ter obveznosti na lastno odgovornost je vse bolj na trhlih tleh. Ko se začno pravde, se vedno izkažejo praznine in pomanjkljivosti. Zato prihaja vse bolj do izraza potreba po ustreznem zavarovanju članov lovskih družin v primeru nesreč, reševanja in zdravljenja, pa tudi odgovornosti. Če bi vsi lovci hkrati uredili člansko zavarovanje, bi zanesljivo iztržili nekajkrat boljše in manjše premije plačila zavarovanja, kakor da vsaka LD zase sklepa tovrstna zavarovanja.

France Ekar

Kljub nekaterim manjkajočim podatkom ima LD marsikaj pokazati. Lovišče se razprostira v celoti na območju Občine Bloke, v družini pa je 45 lovcev, v veliki večini z bloške planote. Karel Mazij in Jože Semič sta že leta 1948 na mednarodni razstavi lovskih psov v Ljubljani prejela najvišji priznanji. Tradicijo dobrih vodnikov goničev nadaljuje četrtna prizadevnih lovcev kinologov. V 60-ih letih so postavili več kot 50 večjih in manjših lovskih objektov. Še posebno ponosni so na lovsko kočjo brunarico na Bloščku in lovski dom v Novi vasi, ki je priljubljeno shajališče lovcev in občanov Blok. Lovci svojo vlogo vidijo kot sestavni del življenja, sobivanja ljudi in divjadi, tudi medveda. Njihov moto je nadaljevati delo prejšnjih generacij za prihodnje rodove. V velikem številu so sodelovali v osamosvojitveni vojni, prav tako pa niso držali križem rok pri prizadevanjih za samostojno občino. Na leto opravijo več kot 1000 ur prostovoljnega dela, sodelujejo v čistilnih akcijah, z osnovnošolci se v naravi pogovarjajo o naravi, vodijo strelski krožek, prirejajo razstave v okviru kmečkega praznika, sodelovali so na bloških tekih ..., skratka, na Blokah ne mine prireditev brez sodelovanja lovcev. Le redkokje je mogoče najti takšno povezavo med lovci in prebivalci krajev kot na Bloški planoti. Zato je bilo praznovanje obletnice praznik vseh Bločanov, lovski rog in lovška pesem pa sta zadonela na štefanovo.

Telovadnica Osnovne šole Toneta Šraja - Aljoše je bila skoraj premajhna za vse lovce in spremeljvalke domače lovske družine, predstavnike povabljenih sosednjih družin in pobratene LD Šentrupert, predstavnike domačih društev, občine, Območne lovske zveze in Lovske zveze Slovenije.

Slavljenici so prireditev začeli in jo podarili domačinom. V goste so ob domačem Lovskem pevskem zboru Martin Krpan povabili litijske rogiste, pevce MPZ Kulturnega društva Bloke in osnovnošolce. V lepi lovski, zimsko okrašeni telovadnici so obiskovalci na posebnem platnu spremljali podrobnosti dosedanje zgodovine, slavnostni govornik, starešina **Franc Hiti**, pa je prisotne nagovoril v pogovoru z voditeljem. Poudaril je skrb za divjad, ki jo želimo ohraniti tudi zanamcem, in dobro sodelovanje med lovci in prebivalci Blok. V

Foto: F. Ekar

60 let LD Martin Krpan - Bloke

Pred 60 leti, leta 1946, takoj po koncu 2. svetovne vojne, je Okrajni narodni odbor sklical notranjske lovce in jih seznanil z novim Začasnim zakonom o lovu. Na osnovi tega se je v gostilni Pri Lavriču zbralo 14 Bločanov in ustanovilo **Lovsko družino Nova vas - Bloke**. Verjetni udeleženci tega sestanka so bili **Karel Mazij, Jože in Matija Semič, Milan in Žan Klančar**, najbrž tudi **Jože in Franc Marolt, Franc Krajc, Franc Modic, Anton Pavčič in Zgonc** z Radleka. Žal ustanovnih članov ni več med nami, vestnega in marljivega lovca pa čaka precej arhivskega gradiva, ki ga bo v spomin zanamcem treba še urediti in proučiti.

imenu LD je najzaslužnejšim predal posebna priznanja, ki jih je za to priložnost izdelal akademski slikar **Božidar Strman - Mišo**. Prejel ga je najboljši soseda, podjetje **Novolit**, kjer lovce vedno prisluhnejo in jim priskočijo na pomoč. Za dolgoletno, več kot 30-letno sodelovanje so priznanje prejeli predstavniki pobratene **LD Šentrupert**,

Branka Palčič, Tomaž Kogej, Franc Zakrajšek - Petrin, Jože Žnidaršič in Franc Primožič st.

V kulturnem delu prireditve je imel pomembno vlogo domači LPZ Martin Krpan. Peti so začeli komaj pred dvema letoma, iz okteta so prerasli v zbor. Tako kot LD so si nadeli ime domačina, zgodovinskega junaka **Martina Krpana**. Poleg številnih

paj z gosti, tudi županom in župnikom, zapeli še vrsto lepih narodnih pesmi ter dokazali, da sta pesem in dobra volja doma tudi na Blokah.

Marjan Fortin

60 let LD Veliki Kamen

Lovska družina **Veliki Kamen** je 1. maja 2006 praznovala 60. rojstni dan. Zaradi spleta okoliščin smo praznovali šele 21. novembra 2006 pred lepo urejenim lovskim domom na Kozji gori. Kot se za naše kraje spodobi, je prireditev začel mlad harmonikar iz OŠ Koprivnica, slavnostni govornik pa je bil starešina **Mirko Kunšek**. Na kratko je predstavil delovanje LD v minulem obdobju in razkril imena ustanovnih članov. Takratni ustanovni člani LD Veliki Kamen so bili: **Alojz Ajdonik, Ivan Božičnik, Anton Božičnik, Franc Božičnik, Franc Bračun, Jože Drenovec, Martin Gmajner, Anton Gorjup, Avgust Kink, Martin Mirt, Jože Moškon, Jože Pirš, Jože Pribovšek, Maks Resnik in Jože Sotošek**.

Prvi člani so bili večinoma kmetje ali rudarji, povezani z naravo, zato jim ni bilo težko orati ledine v lovstvu, pa tudi skrbeti za naravo ter živeti v njej. Leta 1969 je bila kupljena parcela z zasajenim vinogradom in manjšo zidanico. Nad njo je bila brunarica z dvema prostoroma, ki sta dolgo služila za posvete, seje in razne vesele dogodke. Leta 1989 smo na podarjeni parceli Klaužarjevih na Kozji gori zgradili strelišče za streljanje na glinaste golobe. Ker je bilo to mesto nekako v središču lovišča

ter dostopnejše, smo se leta 1991 odločili na Kozji gori zgraditi še lovski dom. Gradnja je trajala pet let. Vsi člani smo v času gradnje živeli in dihali za dan, ko bo dom končan. Slovesno smo ga odprli na dan praznovanja 50-letnice obstoja LD, leta 1996. LD so poleg prvega starešine **Martina Gmajnerja** vodili še **Ivan Božičnik, Franc Božičnik, Ferdinand Bavec, Ivo Božičnik, Ivan Ulčnik, Peter Požun** in zdaj **Mirko Kunšek**. Pri predstavljanju minulih zmag in večjih dogodkov ne smemo pozabiti na tajnika **Jožeta Moškona**, ki je žal že pokojni, bil pa je soustanovitelj družine in potem kar 50 let

Foto: M. Kljun

Lovci LD Nova vas - Bloke so se ob 60-letnici preimenovali v LD Martin Krpan - Bloke in ob tej priložnosti razvili nov lovski prapor.

lovca **Drago Mazij**, ki je najzaslužnejši, da bloški lovci prepevajo že tretje leto. V svojem imenu in imenu OŠ Toneta Šraja - Aljoše iz Nove vasi ga je prejela ravnateljica **Milena Mišič**. Šola že dolga leta izjemno uspešno sodeluje z lovci na čistilnih akcijah, pri razstavah na lovsko tematiko in v strelskem krožku, ki ga vodijo lovci. Na zadnjem naravoslovnem dnevu so šolarji skupaj z lovci v sliki in besedi strnili svoje vtise. Nastala je zgibanka, ki so jo obiskovalci prejeli ob vstopu v dvorano, šolsko avlo pa krasijo tudi zanimiva razstava likovnih del. V zahvalo so lovci osnovnošolski knjižnici podarili zbirko knjig Zlatorogove knjižnice. Posebno zahvalo in simboličen šopek rož pa so lovci namenili **Mariji Lipovec**, ki je pred leti dala pobudo za sodelovanje lovcev z OŠ. Šolarji so z glasbenimi točkami sodelovali tudi v kulturnem programu, še posebno pa so navdušili z rap izvedbo pesmi Črni kos in skečem na lovsko tematiko.

Na prireditvi sta spregovorila tudi predsednik ZLD Notranjske - Cerknica **Franc Koščak** in predsednik LZS **Bogdan Mahne**, ki je **Marjanu Cimpriču, Janezu Milavcu, Bojanu Moharju, Francu Zakrajšku - Gočevu in Francu Primožiču ml.** izročil znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje pa so prejeli

nastopov so lani prvič sodelovali tudi na vseslovenskem srečanju lovskega pevstva in skupin rogistov v Metliki. Značilnost domačega zbora je, da v večini prepevajo pesmi domačih avtorjev, največkrat z lovsko tematiko. Tokrat so med šestimi premierno zapeli tudi dve povsem novi lovski pesmi pevovodje **Janeza Kranjca**.

Leto, v katerem je LD slavila 60-letnico, so lovci obeležili skromno, a delovno. Med drugim so si nadeli ime po mitološkem junaku Martinu Krpanu. Ob spremembi imena in ob visokem jubileju so razvili tudi nov prapor, saj je bil stari (iz leta 1977) tudi brez znaka Lovske zveze Slovenije. Praporščaku ga je predal župan **Jože Doles**, Občina Bloke pa je LD letos namenila tudi občinsko priznanje.

Konec so s kratkim programom popestrili pevci MPZ KD Bloke, ki so na koncu skupaj z lovci pevci zapeli kanoničen *Poziv na lov*, rogovi litijskih rogistov pa so simbolično oznanili konec lova. Prireditve, ki je bila med številnimi letošnjimi lovskimi obletnicami prisrčna, sveža in drugačna, sta simpatično vodila domačina **Milanka Slavec in Miha Mišič**.

Uradni konec slovesnosti se je nadaljeval v neuradnem delu, ko so lovci in gostje izmenjali številna mnenja, pevci pa so sku-

Starešina LD Veliki Kamen, Mirko Kunšek, je v svojem govoru predstavil zgodovinske mejnike LD.

tudi tajnik LD, kar je velika redkost v slovenskem lovstvu.

V imenu ZLD Posavja je spregovoril **Vinko Volčanjk** in najzaslužnejšim članom za dolgoletno in uspešno delo v lovski organizaciji razdelil visoka lovska odlikovanja. Red za lovske zasluge III. stopnje sta prejela **Franci Drenovec in Peter Po-**

Foto: B. Mirt

Člani LD Veliki Kamen ob 60-letnem jubileju

žun, znak za lovske zasluge pa so dobili: **Silvo Bračun, Alojz Drenovec, Martin Resnik, Mirko Kostevc, Mirko Kunšek in Igor Poljšak**. Proslave so se udeležili predstavniki vseh sosednjih LD, ki so ob tej priložnosti pripravili spominska darila, pa tudi vseh drugih okoliških delujočih društev, s katerimi sodelujemo. Spregovoril je tudi župan **Franci Bogovič** in nam zaželel še naprej uspešno delo ter prijetno druženje.

V okviru kulturnega programa so nastopili mladi **harmonikarji z OŠ Koprivnica**, dva učenca sta zaigrala prikupen skeč z lovsko tematiko; mentorici in šoli iskrena hvala. Ne nazadnje bi se radi na tem mestu zahvalili tudi pevkam skupine *Zefir*, ki so nam popestrile proslavo, zapele pa so

velikim uspehom počnemo tudi dandanes. Člani LD Kapele, čeprav ena najmanjših po velikosti lovišča ter majhna po številu članov (31), se lahko pohvalimo, da s pravilnim gospodarjenjem dosegamo lepe rezultate pri gospodarjenju z divjadjo. V našem lovišču je poglavitna divjad srnjad, fazan in raca mlakarica.

Lovišče LD Kapele je na jugovzhodu Slovenije, v Občini Brežice. Ob reki Sotli mejimo na LD Dubravica (R Hrvaška), nadalje mejimo na LD Dobova, LD Brežice, LD Globoko in LD Bizeljsko. Z vsemi omenjenimi družinami imamo zelo dobre odnose. Naše lovišče je nižinsko: polja, travniki in gozdovi. Pomembni del lovišča sta nižinski močvirnat predel Jovsi in gozd Dobrava. Obe območji imata sta-

60 let LD Jelovica - Ribno

Člani zdajšnje **LD Jelovica - Ribno** smo praznovali 60-letnico ustanovitve 16. septembra 2006. Obenem smo proslavili tudi 30-letnico pobratenja z LD Križevci.

Naša LD izvira iz dveh LD, in sicer *LD Ribno* s prvim starešino **Antonom Dežmanom** in gospodarjem **Francem Torkarjem**. Takoj za njo je bila ustanovljena *LD Lancovo* s starešino **Gabrijelom Pesjakom** in gospodarjem **Janezom Štiherlom**. Od vseh ustanovnih članov je med nami še tedanji starešina LD Lancovo **Gabrijel Pesjak**.

Začetek delovanja LD Jelovica - Ribno je bil zelo težak, saj je bila družina brez vsakršne materialne osnove. Tedanji člani so z voljo in ljubeznijo do naravnega okolja in divjadi prebrodili težave, saj jih je spodbujalo realno dejstvo, da ima pravico do lova tudi preprost človek.

Z večanjem številčnosti članstva in večanjem materialne osnove so se izboljšale tudi razmere v naravnem okolju. Številčnost divjadi se je povečala, v populacijah sta se uravnali normalna starostna in spolna struktura.

člane, vdove pokojnih članov LD, predstavnike sosednjih LD, agrarnih skupnosti z našega območja in delegacijo pobratene LD Križevci. V svojem govoru je na kratko orisal preteklost naše LD in se zahvalil vsem sedanjim in pokojnim članom za ustrežno delo ter prizadevanje. Poudaril je, da se vedno bolj krepi zavest, da lov ni le streljanje, pač pa skrb za okolje in življenje v njem. Le tako ravnanje zagotavlja lovčev notranji mir in je hkrati tudi pogoj za ustrežno mesto lovu in lovcem v zahtevnem družbenem okolju. Za sodelovanje se je zahvalil vsem, s katerimi si delimo prostor, v katerem je najboljši sestavni del divjad. Lovci menimo, da je dobro sodelovanje vseh uporabnikov v prostoru edina prava pot, ki hkrati zagotavlja ohranjanje prepotrebne naravnega ravnovesja. Mnenja o tem so sicer različna, vendar vsako drugačno ravnanje pomeni le še dodatne grobe posege v naše okolje in »žaganje veje, na kateri sedimo«. Vse naše ravnanje je uokvirjeno z veljavnim lovskim zakonom in skupaj z njim si moramo prizadevati, da bodo v njem popravljene vse prej očitane slabosti. Kakršne koli odmike v smeri privatizacije lovišč in lovstva lovci

Lovci LD Kapele, ki so junija lani praznovali 60-letnico svojega delovanja.

tudi pozneje med prijetnim druženjem, ki je trajalo pozno v noč.

Prav lepa hvala vsem, ki ste s svojim obiskom in kulturnim prispevkom obogatili našo obletnico, praznik Lovske družine Veliki Kamen.

Franci Drenovec

60 let LD Kapele

Lovci LD Kapele smo 17. junija lani praznovali 60 let delovanja. Leta 1945 so se krajanje Kapelske vasi oz. Kapel vrnili iz izgnanstva, zato so se ljubitelji narave in lova leta 1946 odločili ustanoviti svojo lovsko družino. Zdaj na žalost med nami ni več nobenega ustanovnega člana LD. Narava je bila takrat skopa z divjadjo, kot dokazujejo zapiski iz tistih časov. Odstrel je bil zanemarljiv oziroma ga v začetnih letih sploh ni bilo. Člane - lovce je družil predvsem prijazen odnos do narave in divjadi. Naši predniki so z divjadjo skrbno gospodarili, kar z

tus zavarovanega območja, sta naravni spomenik R Slovenije.

Lovci LD Kapele se srečujemo pri naši lovski koči, na katero smo še posebno ponosni, čeprav je to skromna stara obnovljena lesena hiša iz brun, ki so bile v preteklosti značilne za naše območje in nas bo v prihodnje spominjala, kje in kako so bivali naši predniki. Aktivno sodelujemo s Krajevno skupnostjo Kapele in z drugimi društvi ter vsemi krajanje. Zelo ponosni smo, da smo uspeli krajanje in druge prepričati, naj se prepreči gradnja regijskega odlagališča za smeti v gozdu Dobrava, kar bi za naš kraj pomenilo veliko ekološko katastrofo. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem gostom, ki so s svojo prisotnostjo počastili naš praznik, še posebno praporščakom ZLD Posavje - Krško, praporščakom in gostom iz sosednje Hrvaške, Lovskemu pevskemu zboru Globoko, lovskim rogistom iz Dobove in predstavnikom OŠ Kapele.

N. N.

Člani LD Jelovica - Ribno so šestdesetletnico praznovali septembra lani.

V času delovanja naše LD so člani z lastnim delom zgradili tri lovske koče in lovski dom v objektu, ki ga delimo z Gasilskim društvom. Na opravljeno delo smo lahko ponosni. Poleg tega smo vzdrževali tudi vse druge lovske naprave, ki zagotavljajo varen in učinkovit lov, ter se udeleževali vseh čistilnih akcij v našem lovišču.

Slovesnost ob jubileju je začel predsednik **Janko Ferjan**, ki je v uvodu pozdravil vse navzoče

zavračamo, ker se zavedamo, kaj taka spremenba pomeni za divjad. Zelo poučne primere najdemo nedaleč v sosednjih deželah. Predsednik je prisotnim zagotovil, da bo LD Jelovica - Ribno svojo pozitivno vlogo v zaupnem ji lovišču odigrala tudi v prihodnje.

Program proslave so popestrili bohinjski rogisti ter mlada folklorna skupina iz Ribnega s pesmijo in plesom. Svojestven pečat slavnosti pa so s svojo prisotnost-

jo dali prapori sosednjih lovskih družin!

Proslavo smo sklenili s prijetnim druženjem ob dobri kapljici in jedeh, ki so jih pripravili nekateri naši člani tudi s pomočjo svojih družic, in se zadovoljni razšli šele pozno ponoči!

Peter Zorec

60 let LD Dobrča

16. septembra 2006 je LD Dobrča v Kulturnem domu v Podbrezjah v čast 60-letnega delovanja pripravila slavnostno akademijo, s katero se je sklenil niz lovsko-kulturnih prireditev, namenjenih praznovanju tega lovskega jubileja. Že nekaj dni prej je bila postavljena izredno zanimiva razstava lovskih trofej s predstavitvijo zgodovine lovstva, lovske kulture, živalstva in rastlinstva v našem lovišču in lovske fotografije. Dan po slavnostni akademiji je bila v slikoviti gotski cerkvi na Tabru maša v čast sv. Hubertu, zavetniku lovcev.

Za slavnostno akademijo je bilo res veliko zanimanje, saj se jo je poleg lovcev in svojcev ter predstavnikov sosednjih LD udeležilo tudi več predstavnikov lokalnih skupnosti, posestnikov, predsednik ZLD Gorenjske **Jože Sever** in župana Občine Trzič **Pavel Rupar** in Občine Naklo **Ivan Štular**. Slavnostni program, ki je obsegal trinajst točk, so dopolnjevali Bohinjski rogisti z ubranimi lovskimi melodijami. Program je na svojstven in zanimiv način povezoval mladi **David Ahačič** ter s svojim temperamentnim pristopom dajal privediti še prav poseben čar.

Vse zbrane je pozdravil in nagovoril starešina LD **Robert Markič** in vsem izrekel dobrodošlico. Nato je sledil njegov govor, v katerem je kritično izpostavil vlogo lovstva v teh, za lovske vrednote nenaklonjenih časih. Jasno je začrtal misel, da moramo biti prav lovci tisti, ki nam v nobenem primeru ne sme biti vseeno, kaj se dogaja v okolju, kako se ohranja naravno ravnovesje in kdo bo za to nosil odgovornost. Poudaril je, da je naše temeljno poslanstvo, da se borimo za ohranitev in varstvo slovenskega naravnega okolja in divjadi v njem ter za lovsko izročilo. To misel je zaključil s citatom dr. I. Lovrenčiča: »Gozdovi ginevajo, izginjajo močvirja, polja se spreminjajo v zelnike in vrtove, divjad izgublja svoja

Člani LD Dobrča na slavnostni akademiji ob 60-letnici v Kulturnem domu v Podbrezjah

skrivališča in gine – izumira. Edino lovec je ta, ki prosti naravi še daje spoštovanje. In dolžnost pravega lovca je, da poezija te proste narave ne izumre!«

Starešina je kritično in zaskrbljeno je ugotovil, da politične in družbene razmere lovstvu niso naklonjene, da lovci državi nismo več strokovni partner in da nas izenačuje z društvi, kjer se šahira, balina in igra tenis! Izpostavil je dejstvo in nujnost, da se lovci zavedamo, da se mora tudi lovstvo reorganizirati skladno s spremembami v družbi, vendar pa moramo skupno doseči, da bodo spremembe vodile na bolje, da bodo pomenile razvoj in napredek, ne pa nazadovanje in vrnitev lovstva v nekakšen srednji vek. Apeliral je na vse lovce, ki so kot krajanji kakor koli udeleženi v naravovarstvenih razpravah, povezanih s centralnim zbirališčem odpadkov za Gorenjsko, da v njih zmaga glas ekološke ozavešenosti in da upoštevajo dolgoročne posledice takšnih dejanj.

Markič se je spomnil tudi treh velikih imen, članov LD Dobrča, ki so žal že pokojni: nadvse spoštovanega lovskega tovariša **Franceta Cvenkla**, ki je bil na začetku svoje službene poti priljubljen in spoštovan učitelj v Podbrezjah, nato pa dolgoletni odgovorni urednik revije *Lovec*, beletristik, strokovnjak za slovensko lovsko izrazoslovje ter za lovske šege in običaje. Bil nam je svetel vzgled pravičnega lovca in zaščitnika narave. Poklonil se je tudi spominu na **Toneta Prestorja**, zavzetega veterinarskega strokovnjaka, ki je izgubil življenje, ko je zdravil garje pri kozorogih v Podljubelju. Tretji, **Janez Markelj**, pa je bil pionir lovskega strelstva na Gorenjskem in v naši družini.

Robert Markič, starešina LD Dobrča, je v svojem nagovoru odločno izpostavil širši pomen lovstva in njegove trajnostne rabe pri reševanju vse večjih okoljskih težav.

LD Dobrča je bila ustanovljena 2. februarja 1946. Deset lovskih zanesenjakov in častilcev naravnih lepote je kljub preživeli grozotam vojne pri oblasteh uredilo, da so jim v upravljanje zaupali 2.000 ha veliko lovišče v KLO Kovor, Leše, Palovče in Bistrica pri Trziču. Zaradi minule vojne je bilo lovišče prazno, zato so se v prvih letih odpovedali odstrelu parkljaste divjadi. Rezultati gojitve so rodili sadove in stalež srnjadi in gamsov se je bistveno povečal. Imeli pa so veliko težav z divjimi lovci, ki so zaradi splošnega pomanjkanja in veliko vojaškega orožja ogrozili zadane gojivne cilje.

V prvih letih je bila družina deležna režimskih reorganizacij. Leta 1950 je družina štela 12 članov. Leta 1951 se je združila z LD Trzič, pridobili pa so tudi 800 ha lovnih površin v KLO Podbrezje. S trziškimi lovci so se razšli leta 1952. Po reorganizaciji lovskega mejnega in bonitiranja lovišč leta 1954 jim je bilo dodeljenih še 500 ha površin v k. o. Ljubno.

Lovišče je dobivalo lovske objekte: preže, krmišča, steze, solnice, uvedli so lovskočuvaljsko službo, razcvetela se je lovska kinologija, nastale so jesenske brakade, ko je prek gozdov odmevalo zvonjenje goničev. Teden dni lovi so bili nepozabni. Leta 1966 so na Breški planini odprli lovsko kočjo. Leta 1972 so v pobočje Dobrče spustili kolonijo muflonov z Brionov. Leta 1974 je LD slavnostno razvila svoj prapor, naslednje leto pa zgradila strelišče za streljanje na glinaste golobe in za streljanje z MK puško pri Beleju v Podbrezjah.

Ker je bila škoda zaradi divjih prašičev vedno večja, smo med prvimi v Sloveniji začeli varovati poljščine z električnimi pastirji in uvedli obdelavo preprečevalnih lovskih krmnih njiv in krmišč. Lovci so bili glavni akterji pri zatiranju hudih bolezni, gamsje garjavosti, gozdne stekline in garjavosti lisic, ter izvjalci prvih peroralnih cepljenj lisic proti steklini. Sodelujemo pri akcijah čiščenja okolja in košnji sena, preprečujemo čezmerno zaraščanje. Tako skrbimo za enega najbolj slikovitih predelov lovišča – Seče na Dobrči. Obdelujemo tudi 7 krmnih njiv.

V minulih 60 letih je bilo v naših vrstah kar nekaj lovcev, lovskih strokovnjakov in zanesenjakov, ki so s svojim aktivnim delom zaznamovali dogajanje in utrip LD Dobrča. Ker so, žal, večinoma že pokojni, je prav, da obudimo spomin nanje. **Blaža Šter, Pavel Cvenkel, Ciril Markelj in Franc Zupan - Kunštov** so bili tisti, ki so s svojo avtoriteto in odločnostjo vodili družino v nemirnih povojnih letih. Najdlje je opravljal funkcije **Vide Drobnič**, saj je opravljal najodgovornejšo funkcije (bil je starešina, gospodar) dobrih 20 let. Ima največ zaslug za dograditev lovske kočje, bil pa je tudi najzaslužnejši za naselitev muflonov in za razvitje lovskega prapora. Kar 15 let je tudi član UO LZ Gorenjske. V tandemu z njim je **Milan Zupan st.** neutrudno opravljal funkcije tajnika in starešine. **Hanži Kralj** je bil eden prvih vodnikov krvoledcev, dolgoletni čuvaj in uspešen vodnik lovske gostov.

Ko se ozremo nazaj, ugotovimo, da so naši dedje in očetje dobro gospodarili in nam pustili dobro dediščino. Zaveza za sedanje generacije je, da ohranimo naravo in divjad po njihovem zgledu in jo zapustimo svojim sinovom kot bogato doto.

Tomaž Pirih

Mirko Vrtačnik, soustanovitelj LD Dole pri Litiji in ZLD Zasavje, je svoj visok življenjski jubilej, 90-letnico, praznoval 3. marca letos.

Lovstvo mu kljub spoštljivim letom ne pomeni le zabave, pač pa že način življenja. Več kot sedemdeset let mu je bil iz srca predan, še vedno pa z veseljem odide na lov ali organizira kakšno dejavnost v lovišču.

Tako je v LD Dole pri Litiji in pri Zvezi lovskih družin Zasavje opravljal pomembne funkcije. Za svojo zagnanost in prispevek k razvoju lovstva mu je LZS podelila vsa mogoča priznanja in odlikovanja, tudi najvišje, Zlatorogovo plaketo, ki jo je dobil leta 1997.

Naj samo spomnimo, da je Mirko v LD Dole med drugim opravljal funkcijo starešine od leta 1963 do leta 1992, nato pa je bil še do leta 2001 član UO LD. V ZLD Zasavje je bil od leta 1967 do 1985 član Izvršilnega odbora kjer je s svojo avtoriteto in dobrim poznavanjem strokovnih ter političnih razmer veliko pripomogel k razvoju in ugledu lovstva v Zasavju. Posebno starejši lovci s tega območja, ki so poznali njegovo vlogo in delo, ga še vedno povprašajo za nasvet in mu z veseljem sežejo v roko ali vsaj povprašajo po njem.

Mirko je bil tudi uspešen kinolog; posebno pri srcu so mu bili istrski goniči. V časih, ko je bilo v Zasavju še dovolj zajcev in so bili zajčji lovi zelo priljubljeni, so prav njegovi psi lovcem na stojiščih poskrbeli za nezobane lovske užitke.

Spomin se mu pogostokrat vrne nazaj, v leta po koncu vojne, ko so lovci sedanjih treh LD, Dole, Dobovec in Podkum, delovali še v skupni lovski družini. Lovili so od jutra do večera in ni jim bilo težko zaradi tedanjih slabih prometnih povezav in pomanjkanja prometnih sredstev prepešati velikih razdalj.

V krajevni skupnosti Dole pri Litiji ni bilo delovne akcije, ki se je Mirko ne bi udeležil ali je vodil. Njegova sposobnost spodbujanja in komuniciranja s tovariši je bila nepogrešljiva.

Mirku je narava naklonjena, saj mu kljub visoki starosti zdravje še dobro služi in veseli bomo, če ga bomo še naprej srečevali na lovih. Želimo mu, da bi še dolgo ohranil vitalnost in zdravje, da bi tako kot doslej uspešno reševal tegobe, ki jih prinesejo leta, da bi še naprej užival v naravi in ostal vzor lovca in lovskega tovarišta.

LD Dole pri Litiji – T. S.

Leta 2006 je praznoval svojo 80-letnico življenja **Stefan Lanjšček** iz Rogašovcev.

Rodil se je 14. 12. 1926 v Dolencih v Prekmurju. Izhaja iz kmečke družine in je bil vse od otroštva povezan z naravo in življenjem v njej. Že zgodaj je v njem vzklila želja, da bi postal lovec. Na lovske pogone z lovci takrat otrokom ni bilo dovoljeno, kot gonjaci so bili lahko le piletni vaščani.

Z začetkom 2. svetovne vojne, leta 1941, je naše ozemlje zasedla okupa-

torjeva vojska. Delovanje lovcev, članov Prekmurskega lovskega društva, je bilo prekinjeno tudi v njegovi vasi. Pobrali so jim lovsko orožje, prenehala se je skrb za divjad in okolje, občasno so lovili le uradniki in oficirji okupatorskih oblasti. Štefan je prekinil šolanje, preživljal mladostna leta okupacije, pozneje ga je aretiralo madžarsko vojno poveljstvo, nakar se mu je posrečil pobeg. Pridružil se je skupinam RA in NOB in postal pripadnik Prekmurske brigade, katere del je sodeloval tudi pri zaključnih operacijah na Poljani.

Po prihodu iz JNA, leta 1948, je nadaljeval šolanje v Rogiški Slatini in Murski Soboti, kjer se je zaposlil na OLO M. Sobota. Delo mu je vzelo preveč časa, da bi uresničil svojo željo iz otroštva – postati lovec in gojitelj divjadi.

Leta 1952 je bil službeno premeščen na novoustanovljeno Občino Rogašovci, kjer je delovala LD Rogašovci. Spoprijateljil se je s člani LD, ki so ga leta 1958 zaradi zanimanja za lovstvo sprejeli v svoje vrste.

Po sprejemu se je aktivno vključil v delo na področju lovstva in si prizadeval nadomestiti zamujeno, predvsem na področju gojitve divjadi, gradnje lovskega objekta, krmišč ...

Člani LD so cenili njegovo prizadevanje in ga leta 1965 izvolili za tajnika LD. To funkcijo je opravljal do leta 1978, nato pa smo ga izvolili za starešino. Predsedoval je do aprila 2006, nato pa smo ga izvolili za predsednika NO. To funkcijo opravlja od leta 2006 naprej.

Ves svoj prosti čas namenja lovstvu in lovski organizaciji ter se trudi za njen vsestranski razvoj. Kot funkcionar v LD si je prizadeval za dosledno spoštovanje lovske zakonodaje, bil je kritičen do nepravilnosti in kršiteljev, skrbel za strokovnost, predvsem novospregletih članov. Posebno skrb je namenjal gojivnemu področju, varstvu divjadi in okolja, skrbi za lovske objekte, krmišča, krmne njive, remize, za vsakdanje medsebojne odnose v lovski organizaciji in dosledno spoštovanje lovskega kodeksa. Bil je tudi vodnik lovskega psov in se je udeleževal mednarodnih preizkušenj v Ljubljani in dvakrat v Grazu v Avstriji, za kar je prejel priznanja. Bil je mentor 12-imi pripravnikom in jih uspešno usmeril v lovske aktivnosti. Leta 1970 je bil pobudnik in organizator gradnje lovskega doma, ki smo ga leta 1971 izročili svojemu namenu, leta 1972 pa smo razvili tudi svoj lovski prapor.

Od leta 1965 je aktivno deloval v organih ZLD Pomurja kot član Upravnega odbora. Po en mandatu je bil blagajnik zveze in tajnik skupščine ZLD, predsednik in član komisije za odlikovanja pa je bil skupno štiri mandate, bil je večkratni delegat ZLDP na skupščini LZS kot predstavnik ZLD v delegaciji mednarodnega srečanja obmejnih lovskega organizacij Slovenije, Avstrije in Madžarske.

Štefan je skrbel za osebno izobraževanje na področju lovstva in opravil izpit za lovskega čuvaja, tečaj za ocenjevanje lovskega trofeja, opravil tečaj za mentorja pripravnikom ter tečaj z izpitom za preglednika uplenjene divjadi.

Za svoje nesebično delo v lovski organizaciji je dobil veliko priznanj in odlikovanj: priznanje LD Rogašovci za vloženo prostovoljno delo pri gradnji lovskega doma, priznanje sekcije lovskega čuvajev in tehnikov

za dolgoletno delo v sekciji ob 20. obletnici njenega delovanja, spominsko diplomu I. Prekmurskega lovskega tabora Prekmurskega lovskega društva, priznanje ZLD Prekmurja za več kot 35-letno aktivno članstvo in delo v lovski organizaciji, znak LZS za lovske zasluge, red II. in I. stopnje LZS. Na področju športnega strelstva je prejel pokal LD Rogašovci za I. mesto in III. mesto na Orseg cup, I. mesto Ōriszentpeter Madžarska. Mnogo je še njegovih dosežkov in priznanj, za katera mu lahko čestitamo.

Ob Štefanovi 80-letnici mu člani naše LD in lovski prijatelji iskreno čestitamo in kličemo: »Še na mnoga leta!«

LD Rogašovci – Š. N.

Dolgoletni zapri-seženec boginji Diani, **Jože Vrbinč**, član LD Ig, je med lovske tovariši 27. 1. 2007 praznoval visok življenjski jubilej, 70-letnico. Rodil se je v

Grosupljem kot četrti otrok očetu Francu in materi Mariji; roditelji so ga kot najmlajši, a vendar edini sin. Ze ob rojstvu mu je bilo zapisano: lovec boš! Jožetov ded je živel v Bizoviku, kjer je bil lovec in lovski čuvaj. Pri hiši se je po domače reklo Pri Jagru. Enaka usoda je kazala pot očetu Francu, ki je bil ustanovni član LD Grosuplje. Oče je bil sicer državni uradnik in je kot nadzornik proge stanovan v Grosupljem. Kmalu po ustanovitvi LD Grosuplje je bil oče premeščen na novo službeno mesto, na železniško postajo Rakovnik – južni kolodvor. Mama Marija je doma šivala (bila je šivilja), oče pa je malega Jožeta jemal s seboj na lov v Grosuplje. Tam je veliko poganjal (brakiral), za spremstvo mu je bil očetov lovske pes. Za spremljavo na lovih je poskrbel sam – trobent, ki jo je kot vzoren pionir dobil za nagrado.

Osnovno šolo je končal na Prulah. Po nižji gimnaziji se je izučil za orodjarja, ob delu pa je končal še šolo za mojstra orodjarja (visoka kvalifikacija). V Švici je doštudiral I. stopnjo na Fakulteti za organizacijo. V Švici si je nato služil kruh od leta 1967 do 1981. Ves čas je ostal član LD Ig, plačeval članarino in si hladil domotožje in željo po naravi, lovu in domovini, kadar je pač prišel na dopust. Leta 1963 se je poročil in z ženo sta vzgojila dve lepi hčeri. Ko jima je bilo dovolj tujine, sta se vrnila v Grosuplje, kjer sta si uredila topel dom v lastni družinski hiši, kjer srečno živita še dandanes.

Jožetova velika strast je že od nekdaj lovskega strelstva. Blizu južnega kolodvora Rakovnika je bilo namreč strelišče Rakovnik in prav tja je največkrat vleko Jožeta. Izkazal se je kot odličen strelec in kmalu je »padel v oči« Jožetu Klanjšku - Vasji, ki je bil takrat predsednik Strelske zveze Slovenije in obenem starešina LD Ig. Zato je bil takoj pravi za lovca na Igu, kjer so ga leta 1960 tudi sprejeli za člana (leta 1961 je opravil lovske izpite). Vasja je bil pobudnik in začetnik olimpijske discipline in streljanju na umetne (glinaste) golobe. LD Ig je že leta 1956 na Rakovniku pripravila tekmo v tej disciplini. Tam je Jože spoznal legende slovenskega strelstva na glinaste golobe: Planin-

ca, Škrabo, Cibra, Mačka, Zadnikarja in druge; povečini člani LD Ig. Skupaj so pisali zgodovino te lovske športne discipline. Kar premalo je znane o tem, posebno hitro pa je tonilo v pozabo po prerani Vasjevi smrti. Jože se je tudi v Švici izkazal v različnih strelških disciplinah, saj je bil ves čas aktiven športnik.

Po vrnitvi iz Švice smo Jožeta v LD Ig vključili v različne funkcije. Od leta 1985 do 1989 je bil gospodar, starešina je bil od leta 1990 do 1992, nato od 1992 do 1994 član UO LD, od 1998 do 2000 je bil strelski referent, nato član DR od 2002 do 2006, po letu 2006 pa je bil predsednik disciplinskega razsodišča. S svojo vsestransko razgledanostjo, izobrazbo in izkušnjami je bil in nam je še vedno v veliko pomoč pri vodenju LD Ig.

Vrbinč je za svoje zavzeto in nesebično delo dobil tudi lovska odlikovanja in priznanja: znak za lovske zasluge in red III. stopnje. Kot dolgoletni lastnik in vodnik lovskega psov s ponosom nosi tudi srebrni in zlati znak za kinološke zasluge KZS.

Dragi Jože, ostani še naprej tak, kakršen si! Ob tvojem življenjskem jubileju ti vsi lovci iz LD Ig in drugi želimo še veliko zdravja in obilo lovskega uživanja med nami.

LD Ig – A. P.

Pred častiljivimi 90. leti, 4. 11. 1916, se je rodil naš dragi lovski prijatelj in zdaj častni član LD Vinica – **Vilko Štampahar**.

Rodil se je očetu Petru in materi Ani na skrajnem jugu naše države v vasi Vukovci v Beli krajini. Mladost je preživljal v veliki družini skupaj s še štirimi brati in tremi sestrami. Po končanem osnovnem šolanju se je pri očetu, ki je bil zidar, pričel zidarstvo. V letih 1937 in 1938 je v Bohinjski Beli na Gorenjskem odslužil 18-mesečni vojaški rok v stari jugoslovanski vojski, in sicer v rodu planinske pešadije. Po odsluženju je doma opravljal svoj poklic, dokler se ni 20. februarja 1943 vključil v NOB, in sicer v Črnmaljsko terensko četo. Ker se je pokazal kot zanesljiv in sposoben borec, so ga večkrat prezaporedili v različne odrede, kjer je opravljal odgovorne funkcije. Med drugim je bil tudi komandant Zaščitnega bataljona 18. divizije. Ob napadu na Žužemberk je bil ranjen. V času NOB je deloval predvsem na Belokranjskem, Kočevskem in Notranjskem območju. Svoboda je dočkal leta 1945 na Pijavi Gorici, od koder so ga napoltili v Trst, svojo vojaško pot pa je zaključil leta 1946 v Beogradu.

Po vrnitvi v Slovenijo je nekaj časa živel v Podborštu, leta 1949 se je z družino preselil v Medvode, od tam pa leta 1959 v Ljubljano, kjer živi še dandanes. Vsa leta je služboval pri GP Gradisi, pri katerem je dočkal tudi upokojitve.

Zaradi navezanosti na domače prijatelje lovce, belokranjske stelnjike in gozdove nad Kolpo je leta 1966 postal lovec v domači LD Vinica.

Takoj se je aktivno vključil v delo LD, kjer je opravljal mnoge odgovorne funkcije. Bil je član NO ŪO (od 1970 do 1978), predsednik DK LD (1978 do 1986), zaradi svojih izkušenj v gradbeništvu pa je bil vse-skozi član gradbenega odbora (1976

do 1982) in aktivno sodeloval pri gradnji našega lovskega doma nad Vinico. Vilko se je vsakega dela lotil z vso vnemo, pri čemer je s pridom uporabljal svoje praktično in teoretično znanje ter izkušnje, ki si jih je nabiral vrsto let. Leta 1975 si je v rojstnem kraju sezidal lično hišico, kjer je in še vedno preživlja proste dneve v družbi prijateljev lovcev in domačinov.

Kot zglednemu in izkušenemu lovcu smo vedno radi prisluhnili in upoštevali njegove nasvete s katerimi je prispeval k uspešni izvedbi in uspehu pri lovu. Visoka in častitljiva starost ga zdaj ovira pri aktivnem udejstvovanju na lovu in v lovišču. Kljub temu ga to ne moti, da se, ko le utegne, oglasi v lovskem domu in pokramlja s prijatelji. Pri obujanju in pripovedovanju nepozabnih lovskih doživetij se Vilko največkrat z nasmehom spomni svojih že pokojnih nepogrešljivih lovskih prijateljev.

Vilko je svoj jubilej praznoval v družbi svoje družine, ožjega in širšega sorodstva, prijateljev in tudi v družbi članov svoje lovske družine. Ob plesu in druženju nas je vse znova presenečal in navduševal s svojo izredno vitalnostjo in neutrudnostjo, čeprav je bil vseskozi v središču dogajanja in si zato med vso slovesnostjo ni mogel privoščiti niti malo počitka.

Dragi lovski prijatelj, vsi člani LD Vinica ti ob tvojem visokem življenjskem jubileju iskreno čestitam. Želimo Ti še mnogo zdravih let, še veliko prijetnih sprehodov po domačem lovišču ter da bi se še dolgo srečevali ob druženjih zelene bratovščine.

LD Vinica – M. M.

Jože Zupančič, dolgoletni član LD Podbočje, je letos praznoval svoj 80-letni jubilej. Rodil se je 15. 2. 1927 v vasi Anovec pri Zdolah v občini Krško. Štiri razrede osnovne šole je končal na Zdolah, meščansko šolo pa v Krškem. Nadaljnje šolanje je prekinila 2. svetovna vojna. Kot večina zavednih Slovencev je tudi on odšel v partizane, in sicer leta 1944, čeprav je bil star komaj 17 let. Bil je v Kozjanskem odredu, ki ga je med drugim napotil na šolanje v podoficirsko šolo pri štabu 4. operativne cone. Spričevalo o uspešno opravljenem šolanju še vedno skrbno hrani.

Po končani vojni je bil nekaj časa pisar v štabu mariborskega VO, ko pa je decembra 1945 izšel Odlok o demobilizaciji dijakov in študentov, je šolanje nadaljeval na učiteljskišči v Celju. Jožetovo prvo službeno mesto je bilo na Osnovni šoli Raka, leta 1954 pa je prišel z družino v Podbočje za ravnatelja osnovne šole. To delo je opravljal do upokojitve leta 1988.

Vsa leta je izredno aktivno delal v KS Podbočje. Bil je predsednik Skupščine KS, predsednik Sveta KS in več kot 30 let je aktivno sodeloval pri razvoju kraja in celotne KS: od elektrifikacije gorjanskih vasi, napepljave vodovoda, asfaltiranja cest, napepljave telefona itn. Delaven je še vedno, predvsem v ZZB, saj je bil vrsto let predsednik Območnega odbora ZZB Krško, zdaj pa je še vedno član tega odbora.

V zeleno bratovščino je bil sprejet leta 1956. Še isto leto je postal tajnik LD in je to funkcijo neprekinjeno opravljal do leta 1973. V letih 1960 in 1964 je bil tudi član OLZ Krško. Več let je bil predsednik NO LD Podbočje, član tega odbora pa je še vedno. Jože je zelo preprost človek, vedno pripravljen svetovati in pomagati sočloveku. Takšen je bil tudi kot ravnatelj v šoli, kot predsednik v KS in takšen je še vedno kot lovec.

Je ljubitelj narave in divjadi, ki jo je veliko raje gojil, kot lovil. Te lastnosti je uspešno prenašal na nas, mlajše lovce, večinoma svoje nekdanje učence. Zelo rad je na Bočju, od koder je zelo lep razgled na velik del našega lovišča, kjer ima tudi lepo urejen vinograd. Vrata njegove zidance vedno prijazno vabijo. Tod se predvsem člani UO velikokrat srečujemo, saj je njegov sin Andrej že drugo desetletje starešina naše LD in tako se lovska tradicija pri Zupančičevih nadaljuje.

Naša LD je v minulih letih zgradila lovski dom, razvila lovski prapor in Jože nam je pri teh, pa tudi pri vseh drugih akcijah zelo veliko pomagal s svojimi organizacijskimi sposobnostmi in s svojimi poznanstvi. Zelo rad se udeležuje skupnih lovov na malo divjad in ob zaključkih lovov pove marsikatero zanimivo šalo.

Za svoje, več kot 50-letno zelo aktivno udejstvovanje v lovskih vrstah je prejel znak LZS za zasluge ter reda III. in II. stopnje. Ob njegovi 80-letnici smo mu člani na skupščini podelili naziv častnega člana LD Podbočje. Dragi Jože, ob tvojem visokem jubileju ti lovci LD Podbočje želimo še veliko zdravih, srečnih in zadovoljnih let v krogu tvoje družine, pa tudi med lovsкими prijatelji.

LD Podbočje – J. C.

Fridolin Breg, član LD Bukovje - Otiški Vrh, je februarja praznoval svoj 80. rojstni dan. Rodil se je 22. 2. 1927 na Sv. Danijelu. Otroška leta in mladost je preživel v domačem kraju, osnovno šolo je obiskoval v Dravogradu. Po končani osnovni šoli se je šel učiti za ključavničarja. Vso učno dobo je prestajal po raznih krajih Avstrije in Nemčije pri firmi Siemens, kjer se je tudi izučil za ključavničarja. Po končani učni dobi je bil mobiliziran v nemško vojsko. Leta 1944 je dezertiral iz omenjene vojske in se vrnil v domovino v Dravograd. Po končani vojni se je zaposlil na HE Dravograd. Leta 1948 je moral še na odsluženje vojaškega roka v JLA. Po odsluženju se je ponovno zaposlil na HE Dravograd, kjer se je leta 1987 tudi upokojil.

Ljubezno do narave in divjadi ga je leta 1957 privedla v lovske vrste. Mineva že 50 let, odkar aktivno dela v LD Bukovje. Lovski izpit je opravil leta 1959. Leta 1975 je opravil lovskočuvajski izpit in izpit za preglednika divjadi, leta 2003 pa izpit za mentorja. V letih 1958 do 1960 je opravljal delo blagajnika, od 1. 1960 do 1964 je bil gospodar LD. Od leta 1964 do 1980 in od 1. 1999 do 2001 je bil starešina družine. Od leta 1981 do 1985 in od leta 1989 do 1993 je opravljal dela gospodarja družine. Od leta 1964 pa vse do leta 2006 je bil revirni vodja. Ves čas svojega de-

lovanja v LD je tudi vzgajal in usposabljal pripravnike za bodoče lovce. Bil je mentor mnogim. V letih 1961 do 1962 je LD Bukovje začela graditi lovsko kočjo na Golarjevem Vrhu, kjer je veliko prispeval s svojim delom. Po približno 30 letih smo se zopet odločili, da zgradimo nov lovski dom. Tudi pri tej akciji se je iz-

kazal. Za svoje delo v LD je prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje. Leta 2006 ga je Občni zbor LD Bukovje soglasno imenoval za častnega člana.

Dragi Fridolin, lovci ti želimo še mnogo zdravih let in veliko snidenj v našem prelepem lovišču.

LD Bukovje – A. M.

JULIJA IN AVGUSTA PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Karel Kozar, LD Gornja Radgona
Lovrenc Ogris, LD Polzela

85-letnico

Jožef Banfi, LD Pečarovci
Karel Bunderla, LD Grad, Kuzma
Boris Hamerla, LD Sorško polje
Avugst Ornik, LD Pobrežje, Miklavž
Stanko Rožman, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Bojan Skerbinjek, LD Kungota
Anica Udovič, LD Rakek
Jožef Vrtič, LD Jamnica

80-letnico

Ciril Bavčar, LD Čaven
Miroslav Bernhard, LD Jože Lacko, Ptuj
Vinko Čečelič, LD Orehovica
Janez Čop, LD Sorsko polje
Vinko Foršček, LD Tomišelj
Stane Goršič, LD Ribnica
Ludvik Grunt, LD Gozdnik, Griže
Stane Hafner, LD Javornik
Hijeronim Kavčič, LD Žiri
Mirko Krhen, LD Bizeljsko
Avugst Lovrač, LD Čemšenik
Vladimir Perkič, LD Videm ob Ščavnici
Ludvik Plut, LD Gaberk, Divača
Jakob Pretnar, LD Bled
Ivan Pučnik, LD Črešnjevce
Ciril Regali, LD Mala gora
Slavko Sutar, LD Škocjan
Marjan Trebežnik, LD Dobrova

75-letnico

Peter Bastarda, LD Horjul
Marijan Borštinar, LD Tržišče
Štefan Celec, LD Murska Sobota
Ludvik Dornik, LD Slovenske Konjice
Milan Drnovšek, LD Zagorje
Martin Dušak, LD Gabrovka
Martin Gabrič, LD Senovo
Roman Garb, LD Kapla
Franc Globočnik, LD Log, Šentvid
Ladislav Gole, LD Gorjanci
Alojz Gregorič, LD Lijak
Jakob Hartman, LD Kapla
Vlado Jevšenak, LD Oplotnica
Milovan Kante, LD Grosuplje
Viktor Kozel, LD Ptuj
Frančišek Krajnc, LD Radeče
Viktor Kraševac, LD Lož, Stari trg
Jožef Kuhelj, LD Veliki Gaber
Ludvik Kuplen, LD Dolina
Jožef Lilič, LD Metlika
Lovro Logar, LD Turjak
Matevž Luznar, LD Gorenja vas
Ljubo Marko, LD Ruše
Milan Nared, LD Žilce
Božidar Nestorovič, LD Petišovci
Jožef Ocepek, LD Šentlambert
Jakob Odar, LD Stara Fužina
Mirko Pantar, LD Kočevje
Franc Pavlič, LD Videm ob Savi

Karol Pečnik, LD Udenboršt
Konrad Pintarič, LD Ivanjkovci
Janez Plestenjak, LD Polhov Gradec
Stjepan Radikovič, LD Libeliče
Oto Rak, LD Braslovče
Vilibald Reisman, LD Makole
Ciril Robert, LD Motnik, Špitalič
Jože Sabo, LD Jurklošter
Vlado Sajovic, LD Bojansko, Štore
Friderik Senjor, LD Polskava
Bogomir Skrt, LD Bohinjska Bistrica
Ognjeslav Ignacij Skumavec, LD Jesenice
Viktor Smogavec, LD Hoče
Bernard Tonejc, LD Jelovica
Stanislav Velikonja, LD Senožec
Rugero Vinazza, LD Anhovo
Ivan Zupan, LD Stol, Žirovnica

70-letnico

Miroslav Benedik, LD Selca
Danilo Bordon, LD Marezige
Jože Cvetkovič, LD Dobova
Janez Černač, LD Predgrad
Rado Čermelič, LD Videm ob Savi
Branimir Dekleva, LD Pivka
Stanislav Deželak, LD Dobovec
Vendelin Ficko, LD Radenci
Ciril Flajs, LD Tržišče
Ivan Frank, LD Tabor, Zagorje
Ivanka Jelenc-Sušnik, LD Šmarna gora
Albert Kandus, LD Čaven
Martin Kmetič, LD Radeče
Jožef Kogelnik, LD Libeliče
Jožef Kovšca, LD Javornik
Boris Krasovski, LD Moravče
Albin Krpan, LD Lijak
Franc Kunej, LD Podsreda
Roman Lešek, LD Dol pri Hrastniku
Peter Letonja, LD Jože Lacko, Ptuj
Alojz Mihalič, LD Brezovci
Leopold Movrin, LD Dragatuš
Bojan Jože Naraločnik, LD Ljubno
Ivan Nerat, LD Fram
Janko Oblak, LD Sovodenj
Vladimir Penko, LD Kras, Dutovlje
Janez Pintar, LD Vurmat
Vide Pljevaljšič, LD Log pod Mangartom
Marjan Polančič, LD Šentilj v Slovenskih goricah
Ludvik Prošek, LD Laze
Marijan Salobir, LD Velenje
Adolf Stezinar, LD Čatež ob Savi
Viktor Šajher, LD Moravci
Danijel Šef, LD Ormož
Rado Škerl, LD Brezovica
Bogdan Špenko, LD Begunjščica
Lino Tul, LD Izola
Vladimir Usenik, LD Krka
Branko Vasa, LD Polskava
Hinko Verk, LD Boč
Alojz Zobec, LD Ribnica

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Lovec na obisku

Prvošolčke na OŠ Maksima Gasparija je 25. 4. 2007 obiskal lovec Srečko Intihar, staršina LD Begunje. Povedal nam je marsikaj zanimivega o živalih, njihovi prehrani, domovanju, boleznih in ravnanju v primeru srečanja z njimi.

Otroci so bili zelo vedoželjni in so lovcu postavljali številna vprašanja. Veseli smo bili obiska in z otroki smo se o tem dogodku še veliko pogovarjali. Narisali so gozdne živali (risali so s tušem na mokro podlago). Ogledali smo si fotografije živali, ki nam jih je prinesel lovec, jih prilepili na velik karton in si tako polepšali učilnico.

Najbolj mi je bila vseč lovsko obleka. Tako obleko je imel tudi moj oči, dokler se mu ni strgala. (Gregi)

Všeč so mi bile slike o živalih. Zapomnil sem si, da se ne smemo dotikati mladičkov, kadar mamiče ni zraven. (David)

Všeč mi je bilo, ko je lovec pripovedoval o živalih, še posebno o vidrah. (Lan)

Najbolj mi je bilo všeč, ko je lovec pripovedoval o stopinjah in sledovih različnih živali in jih tudi narisal. (Dejan)

Najbolj sem si zapomnil pripovedovanja o volku in lisici. (David)

Po fotografijah smo poskusili živali narisati tudi sami, z našimi izdelki pa smo okrasili učilnico.

zanimivega o živalih in boleznih. (Ana)

Slišala sem, da lahko dobimo bolezen, če le potipamo bolno žival. Srnica lahko tudi umre. (Katja)

Všeč so mi bile narisane stopinje na tabli. (Daša)

Najbolj mi je bilo zanimivo, ko je lovec pripovedoval o medvedu. (Don Matis)

Zapomnila sem si, kako se umikamo medvedu in o boleznih (povzročja jo zajedavec v mesu divjadi), ki se z živali prenese na človeka; reče se ji trihineloz. (Karin)

Rada sem poslušala pripovedovanje lovca o medvedu. (Anja)

Zahvaljujemo se lovcu Intiharju in LD Begunje.

Učenci 1. r. OŠ Notranjski odred – Cerknica, Podružnična OŠ Maksim Gaspari, Begunje

Foto: T. Ruper

Učenci z lovcem LD Begunje, Srečkom Intiharjem, ki jim je povedal veliko zanimivega o divjih živalih.

Kaj so o srečanju povedali otroci:

Najbolj všeč mi je bilo, ko je lovec pripovedoval o divjem prašiču in zvedel sem o nevarnosti prašičje kuge. (Kristjan)

Všeč mi je bilo, ko je lovec povedal, kaj vse jejo živali. (Luka)

Zapomnil sem si, da medved je tudi koruzo in lisica včasih zajce. Všeč mi je bila obleka od lovca. (Tine)

Meni je bilo zanimivo, ko je lovec pripovedoval o steklini in o tem, če vidiš mlado srnico, se je ne smeš dotikati. Lovec nam je povedal, da če se srečaš z medvedom, ne smeš bežati, ampak se moraš počasi korakoma umikati nazaj. (Tinkara)

Meni je bilo všeč, ko je lovec pokazal slike živali in narisal njihove stopinje. (Eva)

Lovec nam je povedal, da se lahko nekatere kune tudi okužijo s steklino in da ima divji prašič podobnega zajedavca kot medved (zajedavska glistica – lasnica ali trihineloz - op. ur), ki je nevarna za človeka, ki ga sprejme s slabo pečenim mesom. Zapomnil sem si, da se mlade srnice ne sme dotikati, ker gre naš vonj nanjo in potem jo mamica lahko zapusti. (Anže)

Zapomnila sem si, da ima lisica tako bolezen (steklina), ki je nevarna tudi ljudem in da ima tudi srna lahko tako bolezen, zato se je ne smemo dotikati. (Tanja)

Najbolj všeč mi je bilo, ko je lovec pripovedoval o gozdnih zajčkah. (Jan)

Zapomnila sem si, da imajo lisice steklino in kaj srnjaki in jeleni jejo. (Urša)

Lovec nam je povedal veliko

Obiskali smo lovski dom LD Velka

Narava in življenje v naravi privlači otroke, tudi najmlajše. Radi opazujejo ptice, ki poletavajo in skakljajo po drevesih igrišča v našem vrtcu. Pred nedavnim so si otroci pri opazovanju ptic zaželeli, da bi obiskali lovski dom in spoznali delo lovcev. Beseda je dala besedo in z lovci smo se dogovorili za datum obiska. Po pripovedovanju mamic noč pred odhodom otroci niso zatisnili oči, spali so bolj malo, tolikšno je bilo njihovo pričakovanje.

Zjutraj jih je pred vrtcem že čakal velik avtobus. Pravi. Zanj je poskrbel Urškin ati, ki je avtobusni prevoznik. Po krajši vožnji smo prispeli pred lovski dom Lovske družine Velka. Dom kraljuje na obronku gozda, kjer je čudovit razgled na okolico Velke ali Marije Snežne, kot kraj imenujejo domačini. Ob strelišču, kjer lovci tekmujejo v streljanju na glinaste golobe, je velik ribnik s sladkovodnimi ribami.

Foto: I. Rebernik

Otroci iz Oranžne igralnice, Enota vrtca OŠ Lenart, z lovcem Francem Omanom iz LD Velka v njihovem lovskem domu

Pred domom nas je sprejel prijazen lovec v lovski obleki, staršina **Franc Oman**. Otroke je najbolj pritegnil njegov klobuk, za katerim je bil zataknen velik čop iz gamsovih dlak. Franc je znal otroke tako pritegniti s svojim pripovedovanjem, da so ga poslušali z odprtimi usti. Predstavil jim je naloge lovcev, povedal veliko o živalih, ki žive v naših gozdovih. Pravo navdušenje je bilo pri ogledu nagačenih živali in trofej. Odlično in nazorno jim je odgovarjal na vprašanja, ki jih ni in ni zmanjkalo. Čas je kar prehitro minil, kajti o vsaki živali je vedel veliko povedati. Presenetil nas je tudi z darilom. V dar smo dobili maskoto LD Velka. To je veвериčka, ki bo odslej krasila tudi našo igralnico.

Tik pred odhodom so otroci doživeli še eno presenečenje. Za malico je mama Vesna, ki dela v piceriji, za vse prinesla slastne pice.

Na poti domov je bil v avtobusu pravi živžav. Skupna ugotovitev je bila, da lovci ne streljajo živali za zabavo, ampak odstrelijo le tiste, nemočne, ki v naravi ne bi preživele. In še to: otroci so sklenili, da bodo vsi lovci, seveda, ko bodo veliki, da bodo po svojih močeh lahko pomagali živalim.

V imenu otrok iz Oranžne igralnice, *Enota vrtca Osnovne šole Lenart*, se zahvaljujem lovcu Francu Omanu in vsem lovcom LD Velka za tople sprejem in čudovito učno uro. Dober pogled Vam želimo!

Irena Rebernik, vzgojiteljica

Izlet na Madžarsko z LD Jože Lacko - Ptuj

V soboto, 3. 3. 2007, ob treh zjutraj smo se skupaj z lovci odpeljali z avtobusom na Madžarsko; odšli smo namreč na lovsko razstavo v Budimpešto. Zraven mene je sedel moj dedek, tudi lovec, ki je za naju od doma vzel pijačo in hrano, da nisva bila lačna in žejna.

Budimpešta je zelo lepo mesto. Ko smo prispeli tja, sem ugotovil, kakšni so tam mostovi, hiše in ceste. Skoraj vse o Madžarski nam je povedal lovec **Jože Štebih**.

Ko smo prispeli v Budimpešto, smo se najprej peljali skozi mesto. Tam sem zagledal velik

Z lovci LD Orehovica na pohodu po lovišču

parlament in takšne mostove, ki jih v Sloveniji sploh ni. V pristanišču na Donavi sem zagledal tudi velike ladje. Po ogledu mesta smo se odpeljali na lovsko razstavo, kjer sem občudoval res lepe puške, ki jih imajo malokateri lovci. Na razstavi so imeli tudi pištole, naboje, razstavljene so bile razne lovske trofeje, noži in različen lovski material. Ko smo se z avtobusom vračali domov, so pokazali, kako gradijo avtoceste, skozi katere ima divjad prehod z ene na drugo stran. Izlet mi je ostal v zelo lepem spominu, še posebno zaradi družabnosti lovcev iz LD Jože Lacko - Ptuj. Želel bi še več takšnih izletov!

*Matic Repič, 4. a /9
Osnovna šola dr. Franja Žgeča
Dornava*

Aktivno preživet dan z lovci LD Orehovica pri Šentjernejju

V torek, 24. 4. 2007, smo se učenci 2. r. OŠ Drska iz Novega mesta z avtobusom odpeljali proti Šentjernejju. Najprej smo se ustavili na Mokrem Polju in si ogledali oboro za fazane. Lovec Vili nam je pripovedoval o reji fazanov v njihovem okolju. Prijetno ga je bilo poslušati. Pot nas je vodila v Orehovo k družini Pavlič. Tam nas je čakalo presenečenje. Zagledali smo lovce iz LD Orehovica, ki so z lovskimi puškami in lovskimi psi prihajali po stezi proti nam. Oblečeni so bili v pravo lovsko obleko z lepimi zelenimi klobuki. Vsi smo prisluhnili njihovemu

zanimivemu pripovedovanju o divjadi in pestrem lovskem življenju. Ogledali smo si razstavo lovskih trofej ter ustrojene kožuhe medveda, divjega prašiča in jazbeca. Zanimiva je bila tudi razstava revij Lovec in različnih knjig o naravi in divjih živalih.

Skupaj smo se odpravili do krmišča fazanov in jim natrosili koruzo. Vrnili smo se do hiše, kjer nas je že čakal lovec Jože s konjsko vprego. Odpeljal nas je na kratek izlet v bližnjo okolico Orehovice. Med tem časom je Mašin oči že osedlal kobilo in prijetna ježa se je začela. Dovolj časa smo imeli tudi za igro.

Bili smo veseli, razigrani in polni zanimivih vtisov. Lovci so se počasi poslovili, mi pa smo se posladkali s sveže pečenimi palačinkami, ki so nam jih spekle učiteljice, Mašina mamica in babica.

Vsem skupaj smo se zahvalili za prijetno preživet dan in polni lepih vtisov ter doživetij vstopili v avtobus, ki nas je že čakal. Med vožnjo proti naši šoli smo urejali vtise o dopoldnevu in razmišljali, kako bi se zahvalili družini Pavlič in lovcem. Dogovorili smo se, da jim bomo poslali drobno slikanico z našimi ilustracijami. Vsem skupaj še enkrat lepa hvala.

*Učenci 2. r. OŠ Drska
in učiteljici – O. J. in D. P.*

»Ko bom velik, bom ...«

Domišljajska zgodba devetošolca

Za menoj je naporno nočno delo. Domov sem prišel okrog treh, se oprhal in legel k po-

čitku. Preden so misli odplavale v neznanu, sem že zaspal.

Zjutraj sem se vseeno zgodaj zbudil. Začel sem premišljevat. Maj je ...

Dež je nehal rositi in zdaj bi bil odličen lov na srnjaka. Vstal sem iz postelje, se oblekel in vzel puško.

Tedaj je iz sobe za menoj prišel sedemletni sin Simon. Vprašal me je, če gre lahko z menoj. Odgovoril se mu: »Simon, prezgodaj je še, pojdi raje spat.«

Ko sem prišel do avta, sem na oknu dnevne sobe zagledal objokanega sina.

Vrnil sem se v hišo in mu rekel: »Obleci se, sine, hitro, svita se že.«

Oblekel se je in odšla sva.

Prišla sva do travnika, na katerem sem vedel za lepega srnjaka. Sedla sva na prežo in čakala, čakala, čakala ... nakar sem za hip zaprl oči in začel premišljevat.

Natanko tako, natanko tak je bil moj obraz, ko mi je oče rekel: »Dejan, danes ne moreš z menoj.« Natanko tak obraz, ves objokan sem bil ...

Nekaj časa sem še premišljeval, a me je kar naenkrat sin prijel za roki: »Oči, glej ga, je to tisti srnjak?«

Pogledal sem skozi dvogled in spet sina in mu odvrnil: »Da, ta je tisti, pravi je, sine.«

V roke sem vzel puško, pomeril in sprožil. Pok je pretrgal jutranjo tišino. Sin mi je očitajoče rekel: »Oči, nisi ga zadel ...«

Šepnil sem mu: »Počakaj tukaj, grem sam pogledat na nastrel.«

Ko sem prišel do nastrela, res ni bilo nikjer nobene kapljice krvi. Vrnil sem se na prežo in kmalu se je spet prikazal. »Poglej ga, poglej, kako je nabrit, ne morem verjeti ...«

Še enkrat sem nameril in sprožil. Padel je ves ožarjen v jutranji zarji.

Šla sva do srnjaka, ga iztrebila in odpeljala domov.

Za mano je bilo popolno jutro. Pripeljala sva se domov. Molčala sva. Le kaj si zdaj misli tale moj Simon, je klujuvalo v meni.

Sin je dvignil pogled k meni in spregovoril: »Očka, ko bom velik, bom tudi jaz lovec ...«

*Dejan Kozole, 9. a
OŠ XIV. divizije, Senovo
Mentorica:
Boža Ojsteršek, prof.*

Zanimiv muzej o srnjadi

V prostorih kraljevega gradu v kraju Berchtesgaden, približno 20 km zahodno od Salzburga, vendar že v Nemčiji, je, lahko rečem, edinstven evropski muzej o srnjadi. Osrednji del je namenjen prikazu dvajsetletnih raziskav o srnjadi v lovišču Weichselboden na avstrijskem Štajerskem, ki ga je imel vrsto let v zakupu vojvoda **Albreht Bavarski**. Lovišče je namenil pred-

Albreht Bavarski ob 90-letnici

vsem raziskavam o srnjadi in zato tam zaposlil različne ugledne evropske raziskovalce ter znanstvenike.

V 70-tih letih so bila zlasti v Nemčiji velika nasprotovanja uvedeni prepovedi krmljenja srnjadi, kar je drugače misleče tradicionaliste spodbudilo k dokazovanju o potrebi in razlogih za zimsko krmljenje srnjadi. V podporo tega je bilo sklicano tudi izjemno odmevno mednarodno

Muzej je domiselno urejen v nekdanjih grajskih kaščah.

posvetovanje o gojitvi in krmljenju srnjadi, ki je bilo leta 1979 v St. Gallnu v Švici. Na večernem sprejemu za manjšo skupino udeležencev, ki je bil v planinski koči nad mestom, sem šele dojel namen osebnega povabila. Gostitelj vojvoda Albreht Bavarski mi je zaupal, da je bil v času vzpona nacizma iz političnih razlogov kar nekaj let v Ljubljani. Z neprikrito nostalgijo se je spominjal zlasti jesenskih lovov na kljunače ob Savi v družbi takratnih prijateljev.

Namen predstavljenih dolgotrajnih raziskav na omenjenem posvetovanju ni bil zgolj v dokazovanju morebitne povezanosti krmljenja in moči rogovja srnjakov v visokogorskih loviščih, pač pa tudi potrditvi individualnih razlik v obrabljenosti zobovja ter o razlogih za več 10-km

selitve srnjadi. Pri tem so bili uporabljeni podatki o več kot 300 markiranih mladičih srnjadi. Rezultati raziskav so zbrani v dveh obsežnih knjigah. Prva, z naslovom *O srnjadi v gorskem lovišču na Štajerskem*, je izšla leta 1976, druga, z naslovom *Weichselboden – slike in zaključek proučevanj srnjadi*, pa leta 1991.

V omenjeni zbirki, ki je lahko zanimiva tudi za nelovce, je poleg številnih podatkov mogoče videti 1.290 srnjačjih rogovij ter 590 lobanj in čeljusti srn in mladičev ter več kot 3.000 odpadlih rogov.

Muzej je bil odprt leta 2005 ob 100-letnici zdaj že pokojnega Albrehta Bavarskega, ki je zadnja leta, po prezgodnji ženini smrti, preostanek svojega življenja preživel predvsem na svojem posestvu v Španiji.

Blaž Krže

14. vseslovenski lovski veleslalom za pokal kristalnega gamsa

Ledine – Zg. Jezersko: 26. in 27. maja 2007 je bilo na Skutinem ledeniku pod severnimi ostenji Grintavcev – Kranjske in Koroške Rinke, Skute, Štruce, Dolgega Hrbita in Konja – že 14. vseslovensko tekmovanje v veleslalomu.

V zdajšnjih podnebnih razmerah je postal ledenik pod Skuto največji slovenski ledenik. Poleg naših raziskovalcev ledenikov (glaciologov) se za raziskovanje in proučevanje ledenika še posebno zanimajo Avstrijci. Območje ledenika je tudi nekdanje strogo varovano mejno območje, ki je obenem deželno sečišče avstrijske Koroške, Štajerske in

Spominska fotografija iz obiska skupine slovenskih lovcev v muzeju srnjadi v Berchtesgadnu na Bavarskem (Rehmuseum im Koenigl. Schloss; www.haus-bayern.com)

Letos konec maja na Skutinem ledeniku ...

Kranjske. Zdaj cveti in žari v polnem razcvetu neomejenega in svobodnega gibanja gornikov.

Tekmovanje je potekalo v najbolj značilnem visokogorskem raju, v sončno jasni nebesni modrim, ob čudovitih panoramskih razgledih na Karavanke, koroške gore in Jezersko.

Ledenik je bil še vedno pokrit z belo snežno odejo in je ohlajal

Ženske (gamsovke): 1. mesto **Janja Lukanc**, LD Bled; 2. **Nives Marka**, LD Soča; 3. **Petra Karničar**, LD Jezersko

Veterani (več kot 70 let): 1. **Brane Jaklič**, LD Jošt; 2. **Stane Logar**, LD Rakovnik; 3. **Avguštin Sešek**, LD Šmarna gora

Modrostni gamsi (60–70 let) in župan Jezerskega Milan Kocjan

ozračje ter omogočal odlično počutje tekmovalcev in gledalcev.

Startno mesto je bilo na n. v. 2000 m. Tekmovalna proga z dvajsetimi vratici je bila dolga približno 1000 m. Progo je postavil član LD Jezersko in svetovno znani ekstremni alpinistični smučar **Davo Karničar**.

Tekmovalo je 87 tekmovalcev iz 26 lovskih družen LZS, od katerih se jih je uvrstilo 77.

Tekmovanje je organizirala Lovska družina Jezersko v sodelovanju z LZS in Občino Jezersko.

Letošnje tekmovanje in prireditve sta bila pripravljena tudi v počastitev jubileja ob 100-letnici organiziranega slovenskega lovstva. Vodja tekmovanja je bil **Jure Markič**, merilci časa pa so bili iz ŠD Jezersko. Za varnost je skrbel GRS Jezersko. Prevoz smučarske opreme je zagotovilo PD Kranj ob pomoči članov LD Jezersko. V kulturnem programu so sodelovali rogisti iz Bohinja in jezerski kvartet Jutro; bratje Smrtniki, ki so tudi vsi člani LD Jezersko.

Rezultati:

Ekipno so dosegli: 1. mesto LD Dovje - Mojstrana; 2. LD Jezersko; 3. LD Luče; 4. LD Kobarid in 5. LD Bistra

Gamsi - veterani (več kot 70 let) in Bogdan Mahne

Člani (60–70 let) – modrostni gamsi: 1. **Jože Meško**, LD Jezersko; 2. **Igor Kos**, LD Št. Rupert; 3. **Rado Košir**, LD Dovje

Člani (50–60 let) – stari kozli: 1. **Jaka Matijovic**, LD Luče (tudi najhitrejši čas 00.32.10); 2. **Franc Rabič**, LD Dovje; 3. **Marjan Čufer** LD Sorica

Člani (40–50 let) – starejši gamsi: 1. **Davo Karničar**, LD Jezersko; 2. **Mitja Rak**, LD Braslovče; 3. **Roman Zabreščak**, LD Kobarid

Stari gamsi (50–60 let) v družbi župana Občine Jezersko

Člani (30–40 let) – srednje stari gamsi: 1. **Mirko Kramar**, LD Luče; 2. **Boštjan Gorza**, LD Bistra; 3. **Peter Boškin**, LD Jenk

Člani (do 30 let) – mladi gamsi: 1. **Jernej Legat**, LD Dovje; 2. **Boštjan Pahovnik**, LD Luče; 3. **Peter Funtek**, LD Luče

Starešina LD Jezersko Franc Ekar, pobudnik tega tekmovanja, je nastopil že 14-krat.

Udeležence tekmovanja in goste je pozdravil starešina LD Jezersko **Franc Ekar**, tudi pobudnik že tradicionalnega dogodka, ki je še posebej poudaril namen tovrstne oblike lovske aktivnosti pa tudi obujanje spomina na nekdanje lovske legende in olimpijce slovenskega alpskega smučanja: Janka Štefeta, Tineteta Muleja, Janeza Polde itn. »Alpsko smučanje in lov sta bila in sta še v neposredni povezavi.

Nauspešnejše ženske tekmovalke - gamsovke in predsednik LZS

Vae foto: F. Ekar

To je tudi test volje in lasten prekus telesnih aktivnosti kot tudi pot v polnost stikov z naravo. Lovec mora biti ogledalo ozaveščenega in popolnega naravovarstvenika,« je še poudaril Ekar. Letos Ledin ali po domače Vadine praznujejo 30 let obratovanja Kranjske kočice na Ledinah. To je tudi spomin na slavne slovenske alpske smučarje, ko so si prav na Ledinah »pritrinirali« prve naslove svetovnih prvakov in olimpijskih medalj v obdobjih od 1977 do 1984. To so bili: B. Križaj, J. Franko, Strel in Benedik.

Bogdan Mahne, predsednik LZS, je orisal pomen in aktualnost te tradicionalne lovske prireditve, ki družji in povezuje generacije vseh let in z vseh območij Slovenije. V kratkih besedah je opisal kakovostno, strokovno in naravovarstveno naravnano pot slovenskega lovstva skozi stoletje.

Milan Kocijan, župan Jezerškega in stalni udeleženec te prireditve, nekajkrat tudi kot predtekmovalec, je čestital tekmovalcem in članom domače LD Jezerško ter posebej poudaril, da so takšne prireditve še kako pomembne tudi za kraj. Prireditve ne odmeva samo v Sloveniji, ampak tudi po širni Evropi.

Predsednik LZS, župan Jezerškega in starešina LD Jezerško so nato slavnostno podelili dragocene kristalne vaze (pokale) z ornamentom kristalnega gamsa.

Prireditve so sklenili z dogovorom LZS, Občino Jezerško in LD Jezerško o takojšnji pripravi na jubilejno, 15. lovsko smučarsko tekmovanje, ki bo leta 2008. Enoglasno in z navdušenjem so odločitev sprejeli tudi vsi udeleženci tekmovanja.

France Ekar

iz arhivskih dokumentov

Okrajno lovsko društvo ali zadruga za Tolminsko

Po II. svetovni vojni je bil na ozemlju zdajšnje Slovenije – zaradi političnih razmer, ki so takrat zavladale – udejanjen poseben status, ki so ga namenili *Slovenskemu Primorju*, in sicer od leta 1945 do 1947, ter nato še na območju *Koprškega* do leta 1954 z ustanovitvijo *Svobodnega tržaškega ozemlja (STO)*. S pogajanjem v Beogradu (9. junija 1945) je namreč nastal sporazum

o razdelitvi slovenskega Primorja v cono A, ki je prišla pod upravo zavezniških vojaških sil (*Allied Military Government Venezia Giulia – AMG VG*) oziroma pod Zavezniško vojaško upravo (ZVU), in cono B, ki je prišla pod dominacijo jugoslovanske vojaške uprave (*Vojna uprava jugoslovanske armade – VUJA*). Coni je delila črta, ki jo je zarisal britanski general Morgan, potekala¹ pa je od Predila po Soči oziroma hribov nad njenim levim bregom in naprej vzhodno od Gorice, mimo Rihemberka (Branika), Štanjela in Sežane ter se zahodno od Kozine priključila na zdajšnjo slovensko-italijansko mejo. Po razdelitvi na cono A in B je moral *Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko Primorje* (PNOO) s sedežem v Trstu poiskati novo organizacijsko rešitev, zato je 25. julija 1945 ustanovil² *Poverjenišvo Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora (PPNOO)* za tisti del slovenskega Primorja, ki je spadal pod *Vojno upravo jugoslovanske armade (VUJA)*. Nanj je prenesel vso oblast za tamkajšnje območje, in sicer za ustanovljene okraje Tolmin, Idrija, Cerkljeva, Grgar, Vipava, Postojna, Ilirska Bistrica, Hrpolje - Kozina in Koper (Dekani). Poverjenišvo PNOO za Slovensko Primorje je sprva imelo sedež v Ajdovščini, kjer je bil sedež vipavskega okraja, ki pa so ga v začetku leta 1946 preselili v Vipavo. Za povojno lovstvo na Primorskem je bila odločilnega pomena lovsko konferenca v Postojni³, ki je bila 21. avgusta 1945. Tam je bilo med drugim omenjeno, da bodo dajali lov v zakup le na podlagi zadrugištva, ne pa posameznikom. Na konferenci so sprejeli tudi nekaj sklepov, ki so bili temelj za vse okraje cone B in so bili uzakonjeni v odloku⁴ o izvrševanju lova za lovno sezono 1945/46. Po odobritvi vojne uprave JA za Julijsko krajino, Istro, Reko in Slovensko Primorje ter na temelju pooblastila PNOO za slovensko Primorje in Trst je *Poverjenišvo PNOO za Slovensko Primorje* 28. avgusta 1946 objavilo⁵ *Odlok o ureditvi lova na ozemlju Poverjenišva PNOO za Slovensko Primorje*. Odlok je med drugim poenotil nazive za temeljne lovske organizacije tudi v Slovenskem Primorju, saj je v 2. členu določil, da so osnovne lovske organizacije lovske družine, njihovo dopustno število pa je za vsak okraj določil okrajni NOO.

Članska izkaznica in lovsko karta (za leti 1946/47) Okrajne lovske zadruge Tolmin na ime Jožef Zarli iz Tolmina

Med sprva devetimi, pozneje samo osmimi⁶ okrajnimi lovskimi zadrugami in društvi je na ozemlju poverjenišva za slovensko Primorje med letoma 1945 in 1947 delovalo tudi *Okrajno lovsko društvo ali zadruga za Tolminsko*.

Ustanovni občni zbor okrajnega lovskega društva ali zadruge za Tolminsko je bil 9. septembra 1945 v gostilni Kranjc v Tolminu. Na zboru je bilo navzočih okrog 100 lovcev in lovskih somišljenikov. Bovško je zastopal samo **Anton Kravanja** iz Čezsoče, na zboru pa sta bila tudi predstavnik NZ (Narodne zaščite) in predsednik Okrajnega izvršnega NOO (narodnoosvobodilnega odbora) za Tolminsko **Andrej Kavčič**. Občni zbor je vodil okrajni gozdar **Viktor Klanjšček**, ki je prebral poziv gozdarskega odseka poverjenišva PNOO za slovensko Primorje iz Ajdovščine, ki je terjal ustanovitev okrajnega lovskega društva ali zadruge za Tolminsko ter govoril tudi o nalogah, ki jih bodo morali opraviti glede lova, lovnih dovolilnic in orožnih listin v tolminskem okraju. Okraj so sklenili začasno razdeliti v 7 ali 8 revirjev, in sicer na revirje Podbrdo, Grahovo, Ponikve, Sv. Lucijo (Most na Soči), Lom, Tolmin ter na Kobariškem na en revir, na Bovškem pa na enega ali dva revirja. Državni gozd Kneža in državne gozdove na Bovškem so izločili iz okrajnih zakupnih lovišč kot lovske rezervate, kjer začasno ni bilo mogoče loviti. Ustanovili so le začasni odbor okrajnega lovskega društva, ker so ugotovili, da pravzaprav nihče izmed prisotnih ni imel lovske dovolilnice in zato rešitev »ni bil pravi lovec«. Predsednik je postal **Ivan Kavčič**, gostilničar v Tolminu, podpredsednik **Ivan Rutar**, kmet iz Zadlaza, tajnik dr. **Anton Fatur**, živino-

zdravnik v Tolminu, blagajnik pa **Miha Leban**, lovski čuvaj iz Čadrga. Prvi začasni odborniki so postali še **Alojz Koren**, kmet iz Drežnice, **Jožef Trpin**, kmet iz Stržišča, **Julij Fratnik**, trgovec iz Sv. Lucije, **Jožef Pregelj**, kmet iz Tolminskega Loma, **Franc Bajt**, kmet iz Ponikev, in **Franc Leban**, kmet iz Ljubinja. Na zboru so se dogovorili, da bodo v razdeljena lovišča razporedili po nekaj lovcev, »lovci onstran demarkacijske linije« (iz cone A) pa v njihovih loviščih ne bodo smeli loviti. Tako razporejeni lovci so lahko hodili na povabilo kot gosti tudi v druga lovišča v okraju, če so se s tem strinjali vsi člani skupine, ki so lovili tam. Določili so dva lovna dneva (najbrž na teden), pri enkratnih lovih pa naj bi posamezniki ne uplenili več kot enega do dva poljska zajca. Ob tem naj bi pazili eden na drugega, da bi lovili dejansko pravilno, sicer pa naj bi lovske skupine na lastne stroške nastavile lovske čuvaje. Poljske jerebice, prepelice in fazane so sklenili zavarovati, saj so med okupacijo Italijani, ki so znani ljubitelji perutnine, to perjad skoraj povsem zatrli. Poverjenišvo PNOO za Slovensko Primorje so sklenili zaprositi tudi za odstrel nekaj glav smjadi in o tem zapisali, »da je sicer ni ravno dosti, vendar pa je tudi malo ni«. Začasnemu odboru so naložili, da se pri oblasteh pozanima o lovskih puškah, ki so jih med okupacijo ljudem zaplenili Italijani, da bi jih lovci čim prej dobili nazaj⁷. Načelnik Odseka za gozdarstvo Okraja Tolmin **Viktor Klanjšček** je prošnjo za dovolitev odstrela nekaj glav srnjadi, o katerem so razpravljali na zboru, poverjenišvu PNOO, št. 725/III, z dne 23. november 1945.

Foto: J. Leban

Odsek za gozdarstvo je na dopis obljubil, da bo pred koncem lovne sezone dovolil en skupen lov na enega srnjaka, če bo do takrat pri njih lov potekal po zahtevah Odseka za gozdarstvo poverjenišva PNOO iz Ajdovščine. Ker je bil po starih jugoslovanskih zakonih lov na srnjaka dovoljen le oktobra in novembra, je Klanjšček zaprosil poverjenišvo, da bi do 16. decembra vsaki zadruzi⁸ dovolil prirediti en skupen lov nanj. V zapisu je poudaril, da je srnjakov še precej, da so bili lovci disciplinirani, da pa za divji lov ne morejo odgovarjati⁹. Vendar iz vsega ni bilo nič. Odsek za gozdarstvo iz Ajdovščine je z dopisom odgovoril, da nikjer ne morejo dovoliti odstrela srnjakov zaradi zmanjšane številčnosti stanja, predvsem pa zaradi divjega lova po gozdovih. Odsek je opozoril tudi na sklep lovske konference v Postojni, ki je odločila, da se lov na jelenjad, srnjad in gamsa za lovno sezono 1945/46 prepove, kako pa bo za prihodnjo lovno sezono, bo dočel prihodnji lovski zbor.

Blagajniško poročilo za leto 1945

Prejemki	Izdatki	Stanje	Opomba
23.200 lir	20.000 lir	2.854 lir	20.000 lir posojeno Gozdarskemu odseku Tolmin
	346 lir		364 lir za nakup blagajniške knjige
Skupaj 23.200 lir	20.346 lir	2.854 lir	

Blagajniško poročilo za leto 1946

Prejemki	Izdatki	Stanje	Opomba
73.600 lir	33.500 lir	40.100 lir	Na poverjenišvo PNOO poslano 33.500 lir
Skupaj 73.600 lir	33.500 lir	40.100 lir	

Okrajni lovski svet Tolmin je bil ustanovljen leta 1946. Predsednik je postal Ivan Kavčič, tajnik Jakob Gerželj, blagajnik pa Franc Logar. V skladu s 3. členom odloka o ureditvi lova na ozemlju poverjenišva PNOO za Slovensko Primorje, z dne 28. avgusta 1946, in po pridobitvi mnenj krajevnih NOO ter najverjetneje ob upoštevanju mnenja Okrajnega lovskega sveta je okrajni izvršni NOO za tolminsko poverjenišvo PNOO v Ajdovščino 2. oktobra 1945 poslal predlog zakupnih okrajnih lovišč v tolminskem okraju. Okraj naj bi razdelil na 23 zakupnih okrajnih lovišč in 21 lovskih družin (*preglednica*). Lovišča so imenovali po vaseh in jih tudi ocenili. Za I. kategorijo lovišča je bilo treba plačati 5000 lir, za II. 4000 lir, za III. kategorijo lovišča pa 3000 lir zakupnine.

Okrajni izvršni NOO Tolmin je v predlogu¹⁰ z dne 2. oktobra 1946 navedel predvideno število

Zakupna okrajna lovišča v tolminskem okraju

Zap. št.	Naziv vasi - lovišče	Št. lovcev	Kategorija lovišča	Lovske družine	Gams	Srnjak
1	Trenta	7	I	1	7	3
2	Soča	7	I	1	7	3
3	Drežnica - Krn	6	II	1	4	3
4	Tolmin - Zatoľmin	4	II	1	4	3
5	Čadrg - Zadlaz	3	II	1	4	3
6	Poljubin - Prapetno	3	III	1	-	3
7	Ljubinj - Hum	-	III	-	4	3
8	Sv. Lucija - Modrej	8	II	1	-	2
9	Tolmin - Kanalski Lom	6	II	1	-	3
10	Slap - Roče	2	III	1	-	2
11	Dolenja Trebuša	1	II	1	-	3
12	Ponikve - Pečine	4	III	-	-	2
13	Šentviška gora	2-5	III	-	-	2
14	Logaršče - Idrija pri Bači	3	III	1	-	2
15	Podmelec - Klavže	1	III	-	-	1
16	Sela - Kneške Grape	3	II	1	4	3
17	Kneža - Temljine	2	III	1	-	2
18	Grahovo - Koritnica	-	III	-	-	2
19	Rut - Grant	2	II	-	4	2
20	Obloke - Hudajužna	2	II	-	2	2
21	Stržišče - Kal - Kuk	-	III	-	2	2
22	Trtnik - Bača - Petrovo Brdo	3	III	1	2	2
23	Podbrdo - Porezen	5	II	1	3	2

lovcev za posamezno lovišče (najverjetneje glede na izdane orožne liste), predvideno število

lovskih družin glede na trenutno stanje (15) in zaradi »obilice divjadi« še predlog za odstrel minimalnega števila gamsov in srnjakov. Ker so bila nekatera lovišča brez lovcev, naj bi tri lovske družine sprejele po dva zakupa oziroma po dve lovišči. Združili naj bi lovišči Poljubin - Prapetno in Ljubinj - Hum v eno lovsko družino oziroma lovišče, lovišči Kneža - Temljine in Grahovo - Koritnica v eno družino oz. lovišče ter lovišči Stržišče - Kal -

Kuk in Trtnik - Bača - Petrovo Brdo v eno lovsko družino oziroma lovišče.

Če natančneje pogledamo *preglednico realizacije načrta odstrela* dlakaste in pernate divjadi v letu 1946, ugotovimo, da so ustanovili še eno lovišče z lovske družino, in sicer Zadlaz - Žabče. Z loviščema Podlubinj - Prapetno in Ljubinj - Hum je upravljala ena LD, prav tako je ena LD upravljala z lovišči Stržišče - Kal - Kuk, Trtnik - Bača - Petrovo Brdo in Podbrdo - Porezen. Čeprav je bil v načrtu za odstrel tudi odstrel velikega petelina in jazbeca, pri obeh vrstah načrt ni bil uresničen. Zanimivo je tudi, da so v preglednici pri odstrelu prazna mesta za lovišča in lovske družine Trenta, Tolmin - Kanalski Lom, Slap - Roče, Podmelec - Klavže in Grahovo - Koritnica. Iz tega bi lahko sklepali, da našete LD v lovnom letu 1946 še niso zaživele, čeprav so bila lovišča zanje ustanovljena oziroma predvidena. To se je najverjetneje zgodilo zaradi premalo članov, pa tudi zaradi »neizdanih« orožnih listov, lovnih dovolilnic ali pomanjkanja lovskih pušk. Tako je bilo v izkazu načrta odstrela za lovno leto 1946 res zabeleženo, da »trentarski lov« ni bil oddan. Prav tako ni bilo oddano lovišče Tolmin - Kanalski Lom. V zapisniku seje Okrajnega lovskega sveta, z datumom 22. januarja 1947, pa je

Preglednica realizacije načrta odstrela dlakaste in pernate divjadi za leto 1946

Zap. št.	Lovska družina	Odstrel dlakaste divjadi					Odstrel pernate divjadi					
		Gams	Srnjak	Zajec	Lisica	Veverica	Divja mačka	Kotorna	Kljunač	Orli	Sove	Šoje
1	Trenta											
2	Soča			6								
3	Drežnica - Krn		1	8		5						
4	Tolmin - Zatoľmin		1	20	3	2	2					
5	Čadrg - Zadlaz	3	1	6	2		3	2	9		1	
7	Zadlaz - Žabče	2		14			1					
6	Poljubin - Prapetno			41	1				4		2	
8	Ljubinj - Hum											
9	Sv. Lucija - Modrej			9			1					
10	Tolmin - Tolminski Lom											
11	Slap - Roče											
12	Dolenja Trebuša			7								
13	Ponikve - Pečine			28	1	40	9					
14	Šentviška gora		1	2		17	1					
15	Logaršče - Idrija pri Bači		1	17							1	
16	Podmelec - Klavže											
17	Sela - Kneške Ravne		1	31								
18	Kneža - Temljine		1	4						1		
19	Grahovo - Koritnica											
20	Rut - Grant	1		6								
21	Obloke - Hudajužna			4		3						
22	Stržišče - Kal - Kuk											
23	Trtnik - Bača - Petrovo Brdo		3	20	4	15	0	2		1		30
24	Podbrdo - Porezen											
	Skupaj	6	12	223	11	82	17	4	13	2	3	31

bilo pod opombo k 3. točki zabeležen tudi, da revir Slap ni bil oddan zaradi »nezanimanja«. Najverjetneje zato, ker ni bilo lovcev ali pa le-ti še niso dobili orožnih listov.

V Tolminu je bila v gostilni Pri Kavčiču 19. januarja 1947 lovska seja¹¹, katere se je udeležilo 22 predstavnikov lovskih družin, vodil pa jo je predsednik Okrajnega lovskega sveta Ivan Kavčič. Seje so se udeležili še tajnik Jakob Gerželj, blagajnik Franc Logar in okrajni gozdar Franc Leban. Najprej so prebrali blagajniški poročili. 20.000 lir, ki so jih »posodili« Gozdarskemu odseku v Tolminu, je bilo porabljenih za plače lovskim in gozdnim čuvajem v prvih mesecih leta 1946. V blagajni je iz let 1945 in 1946 ostalo namreč 42.954 lir.

Leta 1946 je bilo v OLS (Okrajnem lovskem svetu) Tolmin 24 lovišč. Lovišči Trenta in Tolminski Lom torej nista bili oddani, ker tamkajšnji lovci še niso dobili orožnih listov, prav tako pa zaradi »nezanimanja« ni bil oddan revir Slap (Roče). Zaradi številnih lisic v omenjenem revirju so na prošnjo krajanov sklenili postaviti enega lovskega čuvaja, ki naj bi to službo opravljal brezplačno. Na predlog okrajnega gozdarja, da bi gozdni čuvaji hkrati opravljali tudi službo lovskih čuvajev, so sprejeli še sklep, naj bi tem ljudem plačo za en mesec v letu izplačeval OLS Tolmin. Takrat je bilo na Tolminskem devet lovskih čuvajev, na Bovškem pa samo dva. Na seji so sklenili, da bo OLS za lovske prekrške kaznoval vsakega člana, ki ne bo upošteval zakonitih predpisov o lovu. Denar naj bi uporabili v korist lovskih družin. Lovski čuvaji in lovci naj bi za vsakega psa, ki bi ga zalotili v lovišču, najprej našli gospodarja in ga opozorili, naj psa zapre. Če bi istega psa še drugič zalotili v lovišču, naj bi ga ustrelili, gospodarja pa prijavili, da bi ga kaznovali. V loviščih naj bi postrelili tudi vse klateške mačke. Nabavili naj bi več fazanov in poljskih zajcev, ki bi jih plačali iz blagajne OLS. Priskrbeli naj bi tudi primerno količino različnih strupov za pokončevanje lisic in jih razdelili med zastopnike lovskih družin. Za lovske čuvaje naj bi nabavili še primerne količine nabojev.

Vojko Rutar

Opombe

¹ Veselko Guštin, Branko Morenčič. Poštna zgodovina in filatelija na Primor-

skem. Branko Morenčič. Pošte, poštni promet in znamke v slovenskem Primorju od leta 1945 do 1954. (Knjižnica Annales 15). Koper 1997, str. 45 in 46.

² Cvetko Vidmar. Goriški zbornik 1948–1968. Od prvih začetkov ljudske oblasti do današnje komunne. Izdala občina Nova Gorica 1968, str. 31.

³ Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje. Odsek za gozdarstvo. Zapisnik o lovski konferenci v Postojni, št. 206/45/II z dne 21. avgust 1945. Arhiv republike Slovenije (v nadaljevanju ARS). Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71.

⁴ Odlok o izvrševanju lova za lovno sezono 1945/46, št. 548/45/II z dne 24. avgust 1945. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71. Dr. Janko Lavrič. Začetki urejanja lovstva po ljudski oblasti. Pripravek za zgodovino našega lovstva. Lovce, december 1957, str. 256.

⁵ Odlok o ureditvi lova na ozemlju Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje z dne 10. avgust 1946. Uradni list Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje, št. 16-108/46 z dne 28. avgust 1946, str. 123.

⁶ Zaradi združitve okrajev Idrija in Cerkno v Okraj Idrija - Cerkno sta se lovska zadruga Idrija in lovsko združenje Cerkno 7. marca 1946 združili v Okrajno lovsko zadrugo Idrija - Cerkno. Zapisnik skupščine Okrajne lovske zadruge Idrija - Cerkno z dne 7. marec 1946. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71.

⁷ Zapisnik ustanovnega občnega zbora okrajnega lovskega društva za Tolminsko z dne 18. september 1945. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71.

⁸ Tu je mišljeno šest lovskih okolišev oziroma revirjev v okrajni lovski zadrugi ali društvu za Tolminsko, v sklopu katerih naj bi delovale lovske skupine po območjih predvojnih katastrskih občin.

⁹ Okrajni NOO Tolmin. Gozdarski odsek. Dopis Gozdarskemu odseku pri Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje z dne 7. december 1945. ARS. AS 1118, t.e. 71. Takrat so se s krivolovom na Tolminskem v glavnem ukvarjali pripadniki različnih vojaških enot, pa tudi domačini.

¹⁰ Okrajni izvršni NOO za Tolminsko. Tajništvo. Zakupna lovišča. Dopis tajništva Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje, št. 447/46 z dne 2. oktober 1946. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 71.

¹¹ Lovska seja (seja okrajnega lovskega sveta Tolmin). OLS Tolmin. Poročilo o zaključku lovske letne sezone. Dopis Referatu za gozdarstvo pri Odseku za gozdarstvo okrajnega NOO Tolmin z dne 22. januar 1947. ARS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. AS 1118, t.e. 75.

Kako so na Krasu lovili nekoč?

Letos slovenska lovska organizacija praznuje 100-letnico delovanja, naša **Lovska družina Kras - Dutovlje** pa 60-letnico organiziranega lovstva na Primorskem. Največkrat se sprašujem, kdaj se je vse skupaj sploh začelo in zaradi česa. Morda zaradi potrebe po preživetju ali pa zaradi obrambe pred napadalnimi zvermi, ki so človeku stregle po življenju in je on v svoji

obrambi vrgel prvi kamen ali pa zamahnil s kolom? Verjetno je takrat spoznal, da je lahko tudi lovec, kajti imel je razum in s tem veliko prednost pred živalmi.

Da je lažje in učinkoviteje loviti, se je združeval v skupine in tako so pred mnogimi tisočletji nastale prve lovske skupine. Vendar, kaj bi razpravljal o tem, ko tako malo vemo o teh stvareh in si vse skupaj lahko samo domišljamo. Rad bi vas seznanil z zgodbo, ki mi jo je pripovedoval moj »nono« Anton, ki bi letos, če bi še živel, imel že 132 let. In njemu v spomin namenjam ta zapis, saj je verjetno prav on zaslužen, da sem tudi jaz postal lovec in član naše številčne slovenske zelene bratovščine.

Pisalo se je leto 1875, ko se je v mali kraški vasi Kreplje pri Dutovljah, dve uri hoda od Trsta, rodil moj nono Anton očetu Tonetu in materi Rezi. Do svojega 15. leta je pasel krave in očetu pomagal obdelovati majhno kraško kmetijo na skopi zemlji, ki so jo kot vsi Kraševci iztrgali kamenju. Tam so nastali travniki, pašniki in skromne njive, ki pa so ob pridnem in trdem delu dajali komaj kaj za skromno preživetje. Takrat so bile v navadi zelo številčne družine, kruha za preživetje pa je bilo bore malo. Tisti čas je bila pridelava hrane zelo ekološka, saj niso poznali nobenih kemikalij, odvisni so bili samo od narave, zato so bili več lačni kot siti. V takih razmerah je imela divjad zelo ugodne razmere za življenje. Po pripovedovanju mojega nonota Antona je kar mrgolelo zajcev, prepelic in kotom.

Velika številčnost male divjadi je privabljala visoko gospodo iz Trsta, državne uradnike, ladjarje in trgovce, da so vzeli v zakup kraška lovišča in hodili ob nedeljah na lov. Neizmerno so uživali na lovu ob tako številčni divjadi, ki pa je kmetom poleg drugih nesreč, kot so suša, toča in podobno, povzročala veliko škodo na polju. Še posebna nevšečnost so bili poljski zajci. Zato so jih tudi domači kmetje lovili in pokončevali na vse načine.

Jeseni 1890. leta, ko je bil moj nono star 15 let, mu je njegov oče rekel: »Veš kaj, Tone, danes je lepo vreme. Ravno prav piha, bova šla na jago po kakšnega zajca«. Od nekje je moj pranon prinesel staro francosko kremenačo, rog s smodnikom in drug pribor, ki je bil potreben za lov. Pokazal mu je, kako se ravna s

tako puško in nalaga kroglo. V cev sta vsula merico črnega smodnika, čep iz papirja ali konoplje, merico šiber in spet čep. Treba je bilo samo napeti petelina, natresti še nekaj smodnika v vžigalnik in puška je bila nared za strel. In tako sta odšla na lov skoraj sto let staro »napoleonoko«, ki je večkrat tudi zatajila. Zajce sta streljala z razdalje nekaj korakov; žival je bilo treba samo odkriti, kar pa ni bilo težko, saj je bilo zajcev dovolj, le dobro oko je bilo treba imeti. Tistega jesenskega dne sta prinesla domov tri lepe zajce. »Tle bodo pa za prodajo,« je rekel moj pranon.

Drugi dan sta naložila slamo za steljo na voz, vanjo skrila zajce in z volovsko vprego odpeljala slamo prodajat na seneni trg v Trst. Ker je bilo tisti čas v Trstu veliko konj, so slamo radi kupovali kočijaži in drugi konjarji. Ko sta slamo (in zajce) prodala, sta ugotovila, da sta za zajce dobila dvakrat več kot za slamo.

Kot večina kraških fantov je šel tudi moj nono v uk za kamnoseka v vrhoveljski kamnolom. Dela je bilo veliko, saj so tiste čase v Trstu zelo veliko gradili in je bilo po izdelkih iz kamna zelo veliko povpraševanje in naročil. To sem omenil samo zato, ker je moj nono zaradi svojega uka na lahek način pridobil smodnik in svinec, ki so ga uporabljali pri delu s kamnom. Tako je lahko šel tudi večkrat na lov na zajce, saj je imel streliva vedno dovolj.

Ko so tržaški gospodje lovci ugotovili, da jim domači kmetje delajo škodo in na vse načine lovijo zajce, so sklenili, da bodo postavili lovskega čuvaja. Tako je leta 1893 prišel prvi lovski čuvaj po imenu Blaž Tolar, doma z Gorenjske. Nastanil se je v naši vasi, v Krepljah, in to v gostilni Pri Godinovi, kjer so se zbirali tudi tržaški lovci. Od tam so ponavadi začeli lov. Ko so imeli lovskega čuvaja, je bilo vse drugače. Ljudje so se ga zelo bali, saj je bil za vaščane tujec. Pobiral je zanke in pridno služil gospodarjem. A strastni zajčarji se ga niso preveč bali, ker so zelo dobro poznali svoj teren (prostor). Toda zgodilo se je, da je nekega dne zasačil tudi mojega nonota s puško. Nono je sicer zbežal, toda Tolar si ga je dobro zapomnil in je za njim prišel k nam domov. Ker se je nono skrtil, je čuvaj stopil do njegovega očeta. »Veš kaj, Tone«, je rekel, »zasačil sem tvojega fanta s puško, ko je ravbšical. Tokrat mi je

Po uspešnem lovu na zajce na Krasu decembra 1976

sicer ušel, a drugič mi ne bo več, ker bom nanj streljal. Tako povej tvojemu sinu; ne bom odgovarjal, če se mu kaj zgodi!« Ker moj pranono ni podvomil v grožnje lovskega čuvaja, je sinu prepovedal hoditi na lov, ker je to postalo zelo nevarno. Pa tudi goden je bil za cesarja (da gre v vojsko). Leta 1895 je odšel k vojakom v Pulj. Vojaščina je trajala tri leta. Med tem je mojemu nonotu umrl oče. Ko je odslužil vojaščino, je moral kot najstarejši sin poskrbeti za mater in mlajše brate in sestre. Zaposlil se je pri gradnji železnice na relaciji Jesenice–Trst, ki je vodila skozi našo vas. Tam so zelo potrebovali ljudi s takšnimi poklici. Leta 1900 se je oženil in si ustvaril družino.

Bili so težki časi za družino, težko pa je bilo tudi 12-urno delo na železnici. Ni bilo več časa za lov, pa tudi služba je bila državna, da si človek ni smel več privoščiti taknih »neumnosti«, kot je krivolov.

Prišla je prva svetovna vojna, ki je stvari postavila na glavo. Našo Primorsko so okupirali Italijani. Za Slovence so prišli težki časi. Toda vseeno sta dva naša vaščana leta 1925 vzela v zakup lovišče na Vrheh in tam lovila vse do druge svetovne vojne. To sta bila gostilničar **Ivan Tavčar** in delovodja na Kraškem vodovodu **Andrej Škrlič**.

Po 2. svetovni vojni, ko so jeseni leta 1947 zavezniki zapustili naše kraje in smo prišli pod Jugoslavijo, sta bila Škrlič in Tavčar prva pobudnika ter soustanovitelja Lovske družine Kras – Dutovlje. Andrej Škrlič je bil prvi starešina, Ivan Tavčar pa tajnik na novo ustanovljene Lovske družine Kras. V naši vasi se tradicija lova nadaljuje, saj imamo kar nekaj zelo mladih lovcev.

Vendar pa je dandanes lov vse drugačen, kot je bil v preteklosti. Prišli so drugačni časi, ljudje imamo več prostega časa. Tudi lov si lahko privoščijo vsaki, ki ima za to veselje in žilico. Dandanes ima vsak slovenski lovec tudi veliko odgovornost in skrb za naravo ter ohranjanje in obstoj avtohtone divjadi na Slovenskem. S takim namenom je bilo tudi ustanovljeno Slovensko lovsko društvo. Ob prijetnem druženju na skupnih lovih ter ob iskrenem tovarištvu med lovci želim vsem slovenskim lovcom ob tako visokem jubileju slovenskega lovstva veliko uspeha in strpnosti pri nadaljnjem delu.

Danilo Tavčar

Medved na Medvedjeku

Odkritje spominskega obeležja

Stoletja nazaj so se medvedje selili tudi prek Medvedjeka v trebanjski občini. Odkritje skulp-

ture, posvečene ohranitvi rjavega medveda (*Ursos arctos*) in njegovega življenjskega prostora v Sloveniji, je bila letos v prvem junijskem dnevu na Medvedjeku Pri Mežanovih. Umetnino iz lipovega lesa je upodobil kipar **Stane Novak** iz Trebnjega. Na pobudo domačina, lovca **Ernesta Mežana**, ki si skupaj s prijatelji prizadeva ohraniti medveda kot prepoznaven simbol Slovenije, je skupina ljubiteljev narave na čelu s članom organizacijskega odbora **Stanetom Gabrijelem** iz Trebnjega pripravila slovesnost, na kateri je kot slavnostni govornik spregovoril inž. **Blaž Krže**, ki je orisal pomen medveda za kulturno krajino in njegovo ohranitev. »Medved je naše naravno bogastvo, bogastvo naše domovine, ki se je tudi v kulturnem in etnološkem pogledu zarisal v dušo slovenskega človeka. Medved ne ogroža, je pa ogrožen, zato je zanj potrebno varstvo,« je med drugim poudaril govornik. Odkritja Novakove skulpture medveda se je udeležila vrsta lovcev in nelovcev, ljubiteljev narave in znanih osebnosti. Med njimi so bili prof. dr. **Miha Adamič**, vrhunski poznavalec in strokovnjak za medveda, **Bogdan Mahne**, predsednik Lovske zveze Slovenije, dr. **Tomo Čas**, inž. **Ciril Štrumbelj**, direktor Policijske godbe **Janez Kukec**, dirigent **Franč Gornik**, **Iztok Likar**, **Miloš Medved**, **Jože Bučar**, starešine in lovci iz območnih lovske družin in številni domačini. Na Medvedjeku je medved občasen gost, v svoji skulpturi pa bo nase opozarjal kot simbol upornosti in trdoživosti, ki terja trajnostno in razumno rabo. Po odkritju skulpture sta sledila program za zabavo in pokušina cvička ter lovskega dobrot iz Mežanove kuhinje.

Matija Avbar

Utrinek z odkritja spominskih skulptur medveda na Medvedjeku

Nagovor Blaža Kržeta ob odkritju skulpture medveda (1. 6. 2007) na Medvedjeku

Prebivalci severne poloble se z medvedom seznanijo že v našem otroštvu. Plišasti medvedki so pravi stereotip najbolj priljubljenih otroških igračk. Medved v živalskih vrtovih in žal tudi v številnih cirkusih so osrednja zanimivost. Figurice medvedov, izrezljanih iz lesa, kamna ali kosti, so bile v davnini poseben amulet. Liki medvedov na novcih in grbih so simbolno ponzarjali moč plemen, viteških ali plemiških družin. Medvedov kožuh je bil počivališče največjih junakov. Medved se je ohranil tudi v številnih krajevnih imenih, tudi tam, kjer je že davno izginil. Če bi medvedu pripisali človeške lastnosti, bi dejali, da je dobrodošen in prijazen, skratka dobričina, za razliko od volka, za katerega med ljudmi velja, da je zloben, potuhnjjen in še kaj bi se našlo, da zgodbe o Rdeči Kapici niti ne omenjam. To pripovedujem zato, ker se človeški odnos do različnih vrst sobitij, tudi divjadi, oblikuje po prvih izkušnjah in sporočilih v otroštvu.

Zdaj živeči rjavi medved se je kot vrsta v zmernem evrazijskem podnebnem pasu pojavil pred okrog 300.000 leti. Zaradi velikosti in moči je za takratne lovce pomenil preveliko tveganje in ga skoraj niso lovili, o čemer sklepamo, ker med številnimi izkopaninami na nahajališčih takratnih Zemljanov skorajda ni najti kosti rjavega medveda, pač pa predvsem že davno iztrebljenih mamutov, turfov, divjih konj, orjaških jelenov, losov, pa tudi rastlinojedih jamskih medvedov.

Z razvojem strelnega orožja pa so se razmere bistveno spremenile. Številčnost rjavega medveda v Evropi in Sloveniji se je hitro zmanjševala in v začetku 20. stoletja je medved izginil iz večine srednjeevropskih držav. Veljal je za škodljivca, ki ga je treba iztrebiti. Verjetno bi se podobno zgodilo tudi v Sloveniji, če se nekaj največjih veleposesnikov na Kočevskem in Notranjskem pred več kot 100 leti ne bi odločilo za varovanje te mogočne zveri. Tudi njim, takratnim razumnikom, mora veljati naša globoka hvaležnost in prav je, da se jih spomnimo ob današnjem dogodku.

V začetku 20. stoletja je, po ohranjenih zapisih, v Sloveniji živelo vsega 30 do 40 medvedov. Podobno, vendar ne tako ozko grlo, je bila tudi 2. svetovna

vojna. Po njej je bil medved, tudi v povsem drugačnih zakonskih razmerah, strogo zavarovan vse do 60-tih let, ko je povečana številčnost ne le omogočala, pač pa tudi terjala zmeren odstrel, ki je v obdobju od leta 1969 do 1989 znašal povprečno 43 živali na leto. Omeniti je treba, da so se razmere za medveda vidno izboljšale tudi po prepovedi cianovodika.

Zaradi omejenega časa se bom poslovil od zgodovine in posvetil predvsem današnjim, še zlasti pa prihodnjim razmeram.

Ne le na področju političnih sprememb, tudi v naravi smo pričča spreminjanju razmer, še zlasti zaradi vse intenzivnejše in raznovrstne rabe prostora, kar posledično zajeda tudi v habitate divjih živali. Nekateri si pač demokracijo razlagajo tudi tako, da je v naravi dovoljeno vse ali skoraj vse. Prag tolerantnosti odnosov med človeštvom in divjadjo je marsikje prekoračen. Kot pomemben del naravovarstvenih gibanj smo lovci upravičeno zaskrbljeni, po drugi strani pa očitno še prešibki, da bi še uspešneje uresničevali prostovoljno poslanstvo ne le našega, pač pa tudi širšega interesa za večje spoštovanje pravic divjadi do naravnega okolja. Slednje je nedvomno pogoj za njeno ohranitev sploh.

Ni slučajno, da je ravno skrb za medveda simbolen znak takih prizadevanj. Že leti 1992–93 smo razglasili za leti medveda in ga kasneje nadaljevali tudi z več raziskovalnega dela in uspešnim mednarodnim 6-letnim projektom, ki je vsaj deloma odgovoril na številna do takrat neznana vprašanja o velikosti bivalnega okoliša, selitvenih poteh, prehranskih in bivalnih potrebah. Ni povsem novo spoznanje, da so v Sloveniji živeči medvedi najzahodnejši del populacije rjavega medveda v širšem dinarsko-balkanskem loku. Zato nam ne more in sme biti vseeno, kaj se dogaja z medvedi v BiH in na Hrvaškem. V glavnem nič drugega.

Medveda smo spoznali kot plaho in sobivanju s človekom prilagojeno vrsto. Zdi se, da je medved človeku prijaznejši kot človek medvedu. Prepričan sem, da je v interesu večine Slovencev, da medveda ohranimo tudi vnučkom. In ne zgolj to. Ob predstavitvi problematike ohranitve rjavega medveda v naši državi, ki sem jo pred nekaj leti predstavil častitljivemu avditoriju Evropskega parlamenta v Strasbourgu, sem se zavedel predvsem tega,

da je medved ena od največjih dragocenosti evropske naravne dediščine, hkrati pa naznal izraženo voljo, da je Evropa skrb za njegovo ohranitev pripravljena tudi materializirati. Vendar pa pike na i, predvsem zaradi znanih slovenskih značajskih lastnosti, še nismo naredili. Najprej je treba zadeve urediti predvsem v domačem »političnem habitatu« z nedvoumno izraženo opredelitvijo, kaj in kje v Sloveniji želimo ohranjati. Protislovnost ukrepov kmetijskega in okoljskega resorja so slaba popotnica za prihodnost te mogočne prazveri. Šele potem bo mogoče zanesljiveje urejati tudi razmere v naravi, kjer smo bili lovci vedno, smo in bomo delovni naravovarstveniki. Žal se zdaj bolj kot z divjadjo ukvarjamo s hipertrofično birokracijo in nestimulativnim odlaganjem podelitve koncesij.

Spoštovani! Ali je res mogoče naši organizaciji odrekat naravovarstveno usmeritev in skrb za divjad? Ali današnji dogodek ni dovolj zgovoren dokaz, da nam ni vseeno, ne za sedanost in še manj za prihodnost divjadi? Želimo si tudi, da država v nas končno spozna prijaznega sogovornika. Še odločneje uresničujmo geslo o globalnem razmišljanju in globalnem delovanju!

Za spremembo se bom šele ob koncu zahvalil vsem, ki ste s svojo prisotnostjo podprli pomen tega enkratnega in simbolnega dogodka, ki udejanja razmišljanje in vizijo skupine skromnih dolenskih lovcev. Opravili so dobro delo. Naš pogled pa se, tako sem globoko prepričan, ujema s pogledom in skrbjo medvedje matere, ki tako kot vsaka svojim mladičem želi, da bodo poskrbeli za ohranitev vrste. Zgodovinsko in moralno smo odgovorni, da ji pri tem pomagamo.

Moji glinasti golobi ...

»Moj dedek je bil lovec, oče tudi, torej bom tudi jaz lovec.« Tako sem razmišljal v petdesetih letih prejšnjega stoletja, ko sem še obiskoval tehnično srednjo šolo in se je v meni večalo zanimanje za zeleno bratovščino. Čistil sem očetovo lovsko orožje in rad prisluhnil pripovedim bradatih očakov: Kartončnika, Pečnika in drugih. Tistega leta sem postal lovski pripravnik in se začel zanimati tudi za lovsko organizacijo. V Mariboru so

imeli takrat že strelišče na glinaste golobe. To bi bilo nekaj zame!

»Zadevo si moram ogledati,« me je prešinilo. Izvedel sem tudi, da bodo imeli v kratkem tekmovanje. Pregovoril sem dva starejša lovca iz naše LD, Slugeja in Kormona, da bi si vso zadevo ogledali. Zakaj ne bi imeli tudi mi takšnega strelišča?

Mariborski lovci so bili do nas, hribovcev, zelo prijazni. »Kaj bi samo gledali,« so nas povabili, »če ste že tukaj, lahko kar sodelujete!« Debelo smo se spogledali. Tovariša sta imela sicer puške s seboj, a ne pravega streliva, jaz pa takrat še sploh nisem imel puške. »Ni težav!« so nam pomagali prijazni lovci. Meni se je kar zameglilo pred očmi. »Torej, lahko bom streljal na glinaste golobe ...«

Naenkrat sem imel v rokah krasno puško, bokarico, drugi lovec mi je napolnil žepo z naboji, pa »hajdi« na strelišče, ki je bilo takrat še improvizirano. To je bil kakšnih dvajset metrov dolg in dva metra visok nasip. Na enem koncu je bil v zaklonu montiran metalni stroj za golobe, na drugem pa je stal strelec. Precej vznemirjeni smo stali v vrsti, nihče od nas še ni imel takšne priložnosti. Potem smo prišli na vrsto. Tovariša sta bila pred menoj; prvi Kormon: strel, seveda mimo, nato Sluga, strel, tudi mimo. Nato pa jaz. Z odprto puško sem stopil na stojišče in čakal na povelje. »Pripravljeno!« sem zaslišal od sodniške mize. Segel sem v žep po naboj in ga vstavil v cev. Toda, kaj pa je to? Naboj je padel skozi cev na tla! Med lovci je nastal krohot. Kmalu je bilo jasno, da sta puška in strelivo različnih kalibrov ... Potem sem le dobil »ta prave« naboje. Napolnil sem puško. »Puull!« Golob je vzletel, jaz pa sem pomeril in pritisnil. Močan pok in še močnejši udarec v ramo, da sem stopil kak korak nazaj in – že sem bil pod nasipom ...

Kako sem se takrat počutil, ne bom opisoval, vsekakor sta moja tovariša enega goloba le »ujela« in tako rešila našo čast.

No, naslednje leto smo že imeli tudi pri nas na Gaju strelišče za glinaste golobe in jaz sem bil mnogo let eden najboljših strelcev v naši LD. Predvsem pa me je veselilo, da sem strelsko veščino uspešno lahko uporabljal pri lovu in nisem po nepotrebnem ranil in mučil divjadi. Naprava pa je koristila in še koristi, zdaj že na drugi lokaciji, tudi vsem sedanjim lovčev.

Med našimi lovci - strelci je bil najuspešnejši moj bratranec Julko. Po nerodnosti je pri lovu izgubil desno oko, a se je že v letu privadil streljanja na levo. Seveda takrat še nismo imeli dobrega orožja ... Na glinaste golobe smo pač streljali z običajnimi lovskimi puškami. Tudi strelivo smo si večinoma polnili sami.

Nepozabni so moji spomini na strelsko tekmovanje daljnega leta 1967 v Ptuj. Menda je bilo okrajno prvenstvo, ki se ga je udeležil tudi naš **Julko Verdonik**. Kot mimogrede je premagal tedanjega okrajnega prvaka **Rajha**, ki nas je po tekmi poiskal.

»Kje je tisti Verdonik, ki me je premagal?« je vprašal.

Julko se mu je predstavil.

»Pokaži mi puško«, ga je vprašal. »S čim, zlomka, streljaš, da si tako dober?«

Julko mu je pokazal očetovo 'dratarico' (dratenko). To je bila res stara, zarjavela dvocevka, kal. 16, s cevmi, na poseben način izdelanimi iz stolčene žice. Puška je bila povsem »nagrizen« od rje in na pogled res vse drugo kakor lepa.

Ko jo je Rajh videl, je od začudenja kar zakričal: »Kaj, s tem 'klumpom' si me premagal?«

Lahko si predstavljate, kako ponosni smo bili takrat na našega strelca.

V moji strelski karieri sem dosegel največji uspeh na okrajnem strelskem prvenstvu na Sladkem Vrhu. Tam smo takrat zmagali ekipno, jaz pa sem bil prvi med posamezniki. Zadeva pa ni bila povsem preprosta. Pri prvi seriji streljanja na glinaste golobe sem opazil, da so nekateri strelci dobivali golobe vedno v isto smer. Metalcu golobov sem naročil, naj mete bolje razporeja v vse smeri. To je posebno strelce iz Selnice silno razjezilo in maščevanje je bilo sladko. Ko sem prišel na vrsto, so leteli, za nekatere najtežji, le skrajno levi in skrajno desni golobi. Nihče pa ni vedel, da so bili takšni zame najlažji – in tako sem postal prvak!

Za ekipo sem moral streljati še na tarčo srnjaka, kar pa je bilo mnogo težje. Od streljanja na golobe sem bil še ves razburjen in tarča srnjaka je grozno plesala pred menoj. Zbral sem vse sile in se zbral. Res je zadoščalo, toda po streljanju sem bil popolnoma moker od potu. Po stari štajerski navadi smo uspeh proslavili z dobrim vinom, ki ga tod okoli ne manjka.

Zbrano strelsko srenjo smo presenetili: »Glej, te gorjance,

prvič pridejo na tekmo in kar zmagajo,« so se pogovarjali. »Pa pogledj, sami 'kriplji' so, pa tako streljajo.« Julko je bil brez očesa in Robičev Maks brez dela roke ...

Na poti domov smo se ustavili pod hribom v Bresternici v takratnem Motelu. Spominjam se, da sem bil že strašno utrujen in sem želel prespati kar tam na klopi. Tovariši, v narekovaju, pa so me odnesli v fička in odpeljal sem v hrib. Naslednje jutro pri zajtrku mi je mama pripovedovala, da je ponoči slišala avto, potem pa je bilo vse tiho. Šla je pogledat. Na dvorišču je stal fičko in vse je bilo tiho. Odprla je vrata avta in iz njega se je zvalila moja malenkost. »Z očetom sva te nato spravila v posteljo,« je očitajoče rekla. Nekaj časa sem se jezil na takšne »tovariše«, toda velja: vsaka zmaga pač nekaj stane!

Aleksander Pajtler

Janez Planinšek - Eskimo Charlie, Veliki lovec ali Gospodar golega ozemlja

Zgodovina slovenskega naroda je bila burna. Z znanjem in spretnostjo si je skozi stoletja s svojo neupogljivo trdnostjo ustvaril lastno državo, ki temelji na

Faksimile knjige Cvetke Kocjančič *Gospodar golega ozemlja* (Janez, psa, v ozadju ljudje)

demokraciji in varovanju človekovih pravic. Zgodovina slovenskega lovca pa je prežeta z upornostjo in zgodovino divjega lova, kar nazorno ilustrirajo pripovedke in ljudske pesmi iz tistih časov. Za slovenske lov-

ce je nastala prelomnica 16. oktobra 1907, ko je bil ustanovljen Slovenski lovski klub kot odgovor na širjenje nemškega vpliva. Slovenski lovski klub se je 23. marca 1909 preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD), ki je še zdaj razpoznavni znak slovenskih lovcev. In v tisti čas sodi zgodba o **Janezu Planinšku**,¹ ki se je rodil leta 1886 na Dolenjih Kamencah pri Novem mestu. S svojimi osemnajstimi leti se je podal s trebuhom za kruhom v daljno Ameriko, kamor je prispel leta 1912. Srečo je poskušal s kopanjem zlata, kruta usoda pa ga je po nekem usodnem dogodku pognala v beg. S prijateljem sta zbežala na skrajni sever in dosegla širjave sibirske divjine. V Sibiriji sta odkrila večje količine zlata, ki pa sta jih izgubila zaradi pohlepnosti carskega oblastnika. Po pobegu iz ruskega ujetništva, ki je bilo usodno za njegovega prijatelja, se je Janez vrnil na sever svoje nove domovine, kjer se je udomil pri Eskimih. Privadil se je na njihove navade in način njihovega življenja. Postal je lovec in spoštovan član eskimske skupnosti. Poimenovali so ga *Eskimo Charlie*, ki pa je žal postal eden izmed številnih pozabljenih kanadskih junakov. Poročil se je z Indijanko, ki mu je rešila življenje. Skupaj sta imela pet otrok, zadnje dete pa je pri porodu terjalo materino življenje. Dva sinova sta umrla kot otroka, hčerka in sin pa sta dočakala starost. Pisateljica **Cvetka Kocjančič** v svoji knjigi *Gospodar golega ozemlja* navaja, da sta se po pustolovcu Janezu Planinšku alias Eskimo Charlieju imenovali jezera v severnem Saskatchewanu. Kljub vsej veličini pa njegovo ime ni omenjeno v zgodovinskih knjigah. O njem je v Nedeljskem dnevniku² pred

Veslanje po Misisipiju; spredaj Frank O'Grady, za njim Inez, Tony in Charlie Planinšek.

leti pisal znani novinar **Ladislav Lesar**, ki je v svojem članku pod naslovom *Eskimo Charlie odkriva svet* opisal življenjsko pot samotarskega Dolenjca, ki je živel ob severnem Lednem morju, kjer se je preživljal z lovom. Lesar je zapisal, da je Janez Planinšek, ki so ga Eskimi mogočno klicali Kablu-Nahta-Hak, Gospodar golega ozemlja, ko se je po mnogih letih vrnil v civilizacijo, doživel veličasten sprejem in popularnost v Novem mestu in med drugimi narodi. »Za nas, Slovence, bi bil že zdaj popolnoma neznan, če se ne bi ohranila pisma, ki jih je pisal svojim domačim v Kamence in jih je po naključju ohranil slikar Božidar Jakac³,« je zapisal Lesar v svojem članku. Žilavi pustolovec Janez Planinšek pa ni bil samo velik lovec, bil je vsestranski raziskovalec. Skupaj z irsko-kanadskim raziskovalcem **Frankom O'Gradyjem** in otrokoma **Inezom** in **Tonyjem** se je v tridesetih letih prejšnjega stoletja s kanujem odpravil na 8.000 milj dolgo raziskovalno potovanje s Severnega morja do Karibskih otokov, kjer je za njim in njegovo odpravo izginila vsaka sled. Ali je izginil v valovih

Atlantskega oceana, so zgolj uganjbanja. O upornem Janezu Planinšku – Eskimo Charliju, Gospodarju golega ozemlja, se je po zaslugah Jakca, Lesarja, Kocijančičeve in drugih domoljubov ohranilo toliko gradiva, da ne bi nikoli odšel v pozabo. Za natančnejše vedenje in spoznanja o veličini njegove osebnosti pa bodo potrebna nova raziskovanja. Bistveno je, da se je v našem spominu ohranil kot velik in neuklonljiv lovec, ki je živel v divjini tam daleč na severu. Janez oziroma Charlie Planinšek je bil tudi predavatelj, ki je v času od 29. 3. 1929 do 25. 11. 1932 predaval na številnih šolah in raziskoval tudi življenje divjega prašiča.

Matija Avbar,

I. k. Gimnazija Novo mesto

Viri:

¹ Cvetka Kocjančič, *Gospodar golega ozemlja*, Dolenjska založba, Novo mesto 1996;

² Ladislav Lesar, *Nedeljski dnevnik*, verjetno 1988 ali 1989;

³ Ladislav Lesar, *Nedeljski dnevnik*

Preskusili smo rdečo piko serije Trophy

Optična namerilna naprava tipa rdeča pika ali bolj znana pod imenom »red point« je namenjena predvsem za streljanje na hitro gibljive cilje na kratkih razdaljah. Napravica ima svoj izvor v poklicni vojaški uporabi za zahtevne, hitre akcije v urbanem okolju. Zaradi prednosti, ki jih nudi strelcu, je kmalu našla pot tudi v civilno uporabo, kjer jo uporabljajo lovci in strelci v nekaterih strelskih disciplinah s pištolo.

»Red point« oz. rdečo piko si lahko predstavljamo kot neke vrste strelni daljnogled brez povečave, kjer namerilni križ pred-

Na fotografiji so od leve proti desni: Tony Planinšek, Charlie Planinšek, Frank O'Grady in Inez Planinšek (Inez in Tony sta hči in sin Charlieja Planinška, po katerem se v Kanadi imenuje eno jezero Planinšek, drugo pa Charlie).

Model 730135, povečava 1 x 28, namerilni ris: elektronski - rdeče/ zeleno, teža 170 g; dolžina 14 cm (brez podaljška), vidno polje 22,6 m.

stavlja rdeča pika, ki jo elektronski del naprave projicira v sredino vidnega polja strelca. Ker namerilnik nima povečave, omogoča merjenje z obema očesoma, kar podvoji vidno polje strelca. To je zelo pomembno pri streljanju na gibljive cilje na kratkih razdaljah. Lovci iz prakse vedo, kako težko je hitro pomeriti s strelnim daljnogledom na divje prašiče, ki tečejo le nekaj metrov od stojišča. Povečava v strelnem daljnogledu zoži vidno polje strelca; večja kot je, bolj ga zoži. Rešitev za to je rdeča pika, ki ima zelo veliko vidno polje. Z njo lahko pomerimo izredno hitro. Puško samo hitro prislonimo k licu, zamižati na eno oko sploh ni treba, celo bolje je, da ne zamižimo, saj tako ohranimo široko vidno polje. Tam, kjer vidimo rdečo piko, tja bo zadela krogla iz naše puške pod pogojem, da smo vse drugo naredili prav. Rdečo piko pristrelimo na povsem enak način kot strelni daljnogled. Pika pokrije večjo površino cilja kot namerilni križ v strelnem daljnogledu, zato ni namenjena za natančne strele na večjih razdaljah. Meja uporabnosti povprečne rdeče pike je približno 100 m, najboljše pa se izkaže na krajših razdaljah. Zaradi takih lastnosti jo največ uporabljajo lovci, ki lovijo divje prašiče na pogonih, pa tudi nekateri lovci na pernato divjad, predvsem tiisti, ki malo slabše vidijo.

Predstavljena rdeča pika **Bushnell Trophy 1 x 28** je v resnici

rdeča ali zelena pika, saj strelec lahko po želji preklaplja med rdečo in zeleno barvo pike, na voljo pa ima tudi štiri oblike pike. Majhna pika, velikosti 3 kotne minute, pokriva približno 9 cm cilja na razdalji 100 m, večja, velikosti 10 kotnih minut, pokriva slabih 30 cm cilja in je primerna za res kratke razdalje, še bolj pa za puške šibrenice za strele na pernato divjad v letu. Poleg obeh pik je na voljo tudi rdeč oz. zelen namerilni križec za tiste, ki jim je križ ljubši, in kot četrta možnost mala pika v večjem krogu. Slednja daje strelcu občutek mirnejšega orožja, zato se lažje odloči za strel. Predvsem jo imajo radi nekateri strelci s kratkocevnim orožjem, t. j. s pištolami in revolverji. Katero koli obliko pike bomo izbrali, bodo zadetki vedno na istem mestu. Poleg tega ima predstavljena rdeča pika tudi možnost nastavitve svetlobne moči pike, tako da jo lahko prilagodimo različnim svetlobnim možnostim.

Prehod iz strelnega daljnogle-da na rdečo piko je zelo hiter in preprost.

Z minimalno vajo se odvadimo zamižati na eno oko. Ko se namerilnika enkrat navadimo, vidimo samo cilj in rdečo piko.

Rdeča pika Trophy ima osnovno cev s premerom 30 mm.

V standardni opremi so že ob-jemke za drsno montažo, lahko pa uporabimo montažo, prir-ejeno naši puški. Dodan je tudi ustrezen podaljšek oz. senčnik, s

katerim lahko podaljšamo osnovno cev naprave, da jo lažje montiramo na lovske karabinke.

V lovski praksi v slovenskih loviščih se je rdeča pika Trophy izkazala zelo dobro. Predvsem v loviščih z veliko številčnostjo divjih prašičev je to odlični optični merk za lov na jesenskih pogonih. Kdor je rdečo piko enkrat preizkusil na lovu, ne bo nikoli več streljal na divjad samo prek mušice in vizirja.

Reklamna predstavitev RODEO Team, d. o. o.

»Kočevski medvedi« že drugič skuhali najboljši lovski golaž

V okviru 5. mednarodnega sejma lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi, ki je bil od 20. do 22. aprila na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni, je potekalo tudi 2. tekmovanje v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in **letos prvič tudi**

gobove juhe. Tekmovanja se je udeležilo **24 ekip iz Slovenije, Srbije in Madžarske.** Tekmovanje je potekalo ob zvokih harmonik, lovskih rogov, domače in lovske pesmi. Številni obiskovalci so brezplačno lahko tudi poskusili pripravljene enolončnice, saj so med drugim tudi glasovali za najboljši lovski golaž, ribjo čorbo in gobovo juho.

V pripravi in kuhanju lovskega golaža je letos tekmovalo kar 15 ekip, in sicer ekipa **Forum Lov, Loški Potok; LD Loče; LD Zreče; Tavžentroža, Poljčane; Koroška lovska zveza; LD Žiri; Gostilna Črni ribič, Ormož; Lovska zveza Prlekije, Sv. Jurij ob Ščavnici; LD Radenci; Bambi, Gornja Radgona; Restavracija G. Tončka, Maribor; Rabor, Loka pri Zidanem Mostu; Mala Breza, Loka pri Zidanem Mostu; LD Pišce, Globoko in Kočevski medvedi, Stara Cerkev.**

Po oceni obiskovalcev in strokovne komisije, ki so jo sestavljali **Zdenka Tompa, Branko Zeleznik in Zdenka Božičnik,** je že drugič zapored največ kuharskega znanja v kuhanju lov-

Foto: F. Rotor

Tudi letos so lovski golaž kuhali lovci in nelovci, vsi zato, da bi predstavili zelo priljubljeno jed med lovci in nelovci.

Kočevski medvedi – zmagovalna ekipa v kuhanju lovskega golaža na letošnjem sejmu Lov v Gornji Radgoni. Savo Mutič (drugi z leve), vodja ekipe, je bil naš sogovornik.

Proizvode Bushnell lahko kupite v prodajalnah: Lovec – Nova Gorica, Koper, Ljubljana, Kranj in Murska Sobota, Koptex – Maribor, Avantura – Postojna, Bock – Kranj, Nold – Brežice in Celje, Ulov – Portotož, Mike – Novo Mesto, Mixi foto video – Žiri in Ljubljana, Puškarstvo Meglič – Domžale, Orbis – Velenje, Tajga – Celje, Agave – Ilirska Bistrica, Puškarstvo Šteh – Kamnik pod Krimom, Puškarstvo Skobir – Slovenj Gradec in Maribor, Vreček Agro – Kranj, E-batt – Ljubljana, Puškarstvo Huber – Maribor, RR Sport – Murska Sobota, Fauna – Bled, Trg. Diana – Radlje ob Dravi, Agencija Metulj – Tolmin, Edvard Bučar – Gabrovka, Trg. Novak – Domžale, Sportman – Šoštanj, Trg. Hubert – Ajdovščina.

skega golaža pokazala ekipa **Kočevski medvedi**, ki jo je vodil **Savo Mutič**, član LD Predgrad. V njej sta bila še **Emil Cetinski**, član LD Kočevje, in **Sašo Šeme**, velik ljubitelj zelene bratovščine. Druga je bila ekipa **Forum Lov** in tretja **LD Loče**. »*Kočevskim medvedom*« veliko pomeni, da smo že drugič zapored skuhalili res najbolj okusen lovski golaž na tekmovanju v Gornji Radgoni, saj je letos tekmovalo kar nekaj dobrih ekip. Letos smo poleg zmagovalnega lovskega golaža skuhalili tudi 25 litrov pasulja in 12 litrov »partizanskega golaža«, mešanico pasulja in golaža, ki je bil nekoliko bolj pekoč,« je kmalu po razglasitvi rezultatov posebej za Lovca ves navdušen povedal **Savo Mutič**.

Kakšen je vaš recept za res pravi lovski golaž?

»Bolj ali manj je znano, kaj spada v lovski golaž. Da je res pravi, je zelo pomembno, kako se kuha. Moja ekipa ga kuha z veliko potrpežljivosti in tudi z veliko dobre volje. Ne zanemarljivi sta tudi dolgoletna tradicija in praksa v kuhanju lovskega golaža.«

Zdaj ko ste Kočevski medvedi že drugič uradni slovenski lovski prvaki v kuhanju lovskega golaža, vas bodo verjetno še bolj vabili na razne prireditve in lovska srečanja?

»Že doslej smo tu in tam na lovskih srečanjih skuhalili dober lovski golaž. Da smo res dobri v pripravi lovskega golaža in tudi drugih enolončnih, znajo bolj ceniti nelovci, saj našo ekipo podpirajo samo nelovske organizacije in drugi. Ne vem, kaj bi morali še pokazati in doseči, da bi se na tem področju kaj spremenilo? Ne glede na vsa nerazumevanja nam volja do kuhanja ne pojenja. Še posebno ne zdaj, ko bomo jeseni LZ Slovenije zastopali na tradicionalnem mednarodnem tekmovanju v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe v Vojvodini,« je poudaril naš sogovornik.

Zapisati še velja, da je najokusnejšo ribjo čorbo skuhalo ekipa **Mont – press, d. o. o., Ribolovački magazin**, Novi Sad, Srbija, nato **Društvo A. R. O.**, Trnje in **G 20 – Team**, Gorišnica. Zelo okusno (in za zdravje neškodljivo) gobovo juho je skuhalo ekipa **Gostinstvo Ovijač**, Ljubljana – Šmartno, sledili sta ji ekipi **LD Radenci** in **Kočevski Turki**, Stara Cerkev.

F. Rotar

Znan po odličnem bograču

V Sloveniji skoraj ni regije in pokrajine, ki ne bi bila prepoznavna po svojih edinstvenih naravnih lepotah, narodni noši, govoricah, pesmi in tudi po izvorni domači hrani. Zlasti pa po domačinah, ki že stoletja dobro ime in značilnosti svoje pokrajine ter kraja ponosno predstavljajo doma in v tujini. Med takšnimi Slovenci je tudi nekaj slovenskih lovcev, ki tako ali drugače, ne zavedajoč se, s svojimi »konjički« opravljajo pomembno ljudsko poslanstvo. Takšni so, denimo, lovski pevci in rogisti, slikarji, rezbarji, fotografi, oblikovalci lesa in kovin, uspešni rejci in vodniki lovskih psov ter mnogi drugi. K njim brez zadrege lahko štejemo tudi vse tiste lovce, ki znajo s kuhalnico v roki vedno poskrbeti za dobro lovsko družabnost. Tak je tudi uspešni poklicni »lovski« kuhar **Matjaž Erzar - Matiček** z Gorenjske, naš dolgoletni pisec receptov za Kulinarični kotichek. Takšen ljubiteljski kuhar, ambasador Prekmurja, je cenjen in umirjen član LD Dolina **Bela Kardoš** s svojim prekmurskim bogračem.

Bela je član lovske organizacije od leta 1974. Skoraj tri desetletja je že vodja lovskega sektorja in nekaj let referent za lovni turizem. Lovec ni postal samo zaradi lovskih užitkov in pehanja za močnimi trofejami, ampak predvsem zaradi pravega lovskega tovarištva in družabnosti, kot sam rad poudari. Ker je vsaka družabnost, kar zlasti velja za lovsko, povezana tudi z dobro hrano in pijačo, je že prva leta svojega lovskega poslanstva spoznal, da bo lahko, kot mesar po poklicu, veliko prispeval k lovski družabnosti. »Medtem ko sem v začetku, pa tudi leta pozneje za svoje lovske tovariše spekel dobro malico na žaru, je bil med nami Prekmurci že od nekdaj najbolj priljubljen bograč. Zato ni bil slučaj, da sem bograč tudi jaz pričel kuhati pred več kot 30 leti,« je v pogovoru povedal upokojeni mesar. »Že od vsega začetka ta pravi prekmurski bograč kuham po več kot 50 let starem receptu, ki mi ga je zaupal žal že pokojni **Jože Vogrin**, član LD Bogojina. Ne koč bom ta recept, zdaj moja kulinarično skrivnost, zaupal tudi drugim. Zdaj ga pozna le moj prijatelj **Srečko Cifer**, s katerim sodelujeva že več kot 25 let. Zelo dober bograč je moč skuhati tudi

Foto: F. Rotar

Najbolj priznan in cenjen prekmurski kuhar bograča Bela Kardoš (desno) s svojim prijateljem Srečkom Cifrom med kuhanjem priljubljene jedi

po receptu, ki smo ga že pred leti sestavili sodelavci nekdanje mesne industrije Pomurka. Sicer pa ni nobena skrivnost, kaj vse je treba dati v kotel za dober bograč. Poleg veliko čebule, paprike, paradižnika, krompirja, treh vrst srnjačinskega mesa (jelenjad, srnjad in divji prašič), tudi svinjsko in goveje meso. Najbolj pomembne pa so začimbe. Prav v teh je tudi skrivnost okusnega bograča,« je razlagal naš sogovornik.

Zato Bela sam najbolj ve, zakaj ga drugi lovci vedno tako radi povabijo, da jim skuha bograč. »Povsem razumljivo je, da sem največ bograča skuhal v Prekmurju. Tako na mnogih lovskih veselicah, obletnicah in skupnih lovih. Na občinskih in krajevnih proslavah. Pa tudi ob rojstnih dnevih sem ga kuhal. Skuhal sem ga tudi ob 50-letnici našega rojaka **Milana Kučana**. Tudi pozneje, ko je predsednik prihajal v Prekmurje s svojimi gosti, sem včasih skuhal bograč. Z njim sem postal znan tudi v tujini. Kuhal sem ga v Nemčiji, Avstriji in na Madžarskem. S svojimi prijatelji smo največ bograča skuhalo ob obletnici Prekmurske lovske zveze, ko sem ga pripravil kar 1200 litrov. Lepo je bilo včasih, ko so bili ljudje še zadovoljni s skromno malico,« se rad spominja lepih časov Kardoš.

Bela je bil zraven s svojo kuharsko opremo: 120-litrskim kotlom (bončbo), leseno kuhalnico,

noži, belo kuharsko kapo, plaščem ali predpasnikom, na katerem skoraj nikoli ni manjkal napis sponzorja, tudi tedaj ne, ko so v Prekmurju organizirali prvo bogračijado. »Kar devet let sem bil zraven na tekmovanju v kuhanju prekmurskega bograča. Dvakrat sem celo zmagal. Bil pa sem tudi sodnik. V tej vlogi sem sodeloval tudi na lanskem sejmu Lov v Gornji Radgoni, ko so slovenski lovci in drugi prvič tekmovali v kuhanju bograča za priznanje Pomurskega Sejma in LZ Slovenije. Z res dobrim bogračem me je presenetila zmagovalna ekipa Kočevski medvedi, kar je samo dokaz, da bograč radi kuhajo in jedo tudi drugod po Sloveniji,« je poudaril.

Ob koncu res sproščenega pogovora, ki ga dopisniki na terenu ne doživimo pogosto, nam je Bela še zaupal, da zaradi boleznih zadnje čase nekoliko manj potuje s svojo kuharsko opremo. »Ko bodo zdravstvene težave mimo, v to sem trdno prepričan, bom zagotovo vse nadoknadil. V veliko veselje mi je, če lahko z malim osrečim svoje lovske in druge prijatelje, ki jih ni malo. Najbolj srečen sem, ko prekmurske ravnice in hribočki oživijo v lepih jesenskih barvah, ko napoči čas za skupne love in ko pred lovi in po njih oživijo več kot stoletne lovske šege in navade. Takrat je tudi čas za kuhanje bograča,« se je zasmjal Bela Kardoš.

Franc Rotar

Na prvi dan letošnjega lovskega leta smo se ribniški lovci poslovili od dolgoletnega člana **Franceta Zobca**. Rodil se je 17. 6. 1931 v prijazni vasi Dane, ob vznožju mogočne Velike gore. Že v otroštvu je spremljal očeta in se seznanjal z življenjem in skrivnostmi narave. Želja postati lovec se mu je uresničila že leta 1951, tako da je bil član Lovske družine Ribnica kar 56 let. Njegova prva ljubezen so bili lovski psi, saj je bil ves čas uspešen vodnik jamarjev in velik oboževalec ptičarjev. V obdobju od 1972 do 1984 je bil družinski kinolog in član upravne odbora LD Ribnica.

France je bil skromen, delaven in pošten član zelene bratovščine. Za svoje zasluge v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge.

Vedeli smo za njegovo bolezen. Njegovi obiski lovišča in lovskega doma so postajali vse redkejši. Pogrešali ga bomo predvsem zaradi njegove skromnosti in dosledne pripadnosti gozdu in divjadi.

LD Ribnica – B. K.

Po hudi bolezni je 6. 4. 2007 umrl naš lovski tovariš in častni član LD Grahovo **Stane Šega**. Njegova pot se je začela 14. 4. 1918. leta v idilični vasi Grahovo ob Cerknškem jezeru; torej v osrčju notranjskih gozdov. Njegovo mladost je pretrgala 2. svetovna vojna. Že leta 1941 se je vključil v OF, nato pa eno leto pozneje odšel v partizane. Bodel se je v raznih partizanskih enotah, bil pa tudi komandir Brkinske čete, v kateri je bil ranjen. Zaradi materinega delovanja v OF je izgubil tudi njo.

Po vojni je služboval v raznih krajih Slovenije v službi državne varnosti, vendar se je njegova pot končala v rodnem Grahovu. Bil je direktor takratne Poslovne združne zveze na Rakeku ter vodja Gozdarskega obrata v Cerknici.

Leta 1952 se je kot velik ljubitelj gozdov, ki so mu dajali varnost med vojno in nato kruh po vojni, včlanil v LD Grahovo, ki ji je ostal zvest do zadnjega dne. Stane je bil dejaven v organih LD pa tudi v Območni lovski zvezi. Starešina LD Grahovo je bil od leta 1962 do 1970, kinološki referent pa od leta 1972 do 1973. Poleg funkcij v lovstvu je opravljal še vrsto drugih dolžnosti. Dvajset let je bil član, tri leta predsednik Občinskega odbora ZZB NOV Cerknica in član Občinskega komiteja ZKS, član Predsedstva občinske konference SZDL itn.

Lovstvu je namenil veliko svojega časa. Njegova temeljna skrb je bila ohranjanje narave in divjadi. Še zdaj v lovišču o njegovem delu pričajo krmišča, lizaki in preže, ki jih v zadnjih letih zaradi bolezni ni mogel več obiskovati. Bil je tudi pobudnik gradnje lovske kočice na Slivnici.

Za zasluge v lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge, redom II. stopnje in s priznanjem Območne lovske zveze Notranjske.

Stane, hvala ti za vse, kar si pri-

speval k razvoju LD Grahovo in zelene bratovščine nasploh. V naših srcih bo vedno ostal hvaležen spomin nate. Še poslednjič Ti kličemo: Lovski zdravo!

LD Grahovo – S. M.

Lovci LD Hubelj - Ajdovščina in okoliških lovskih družin smo se na ajdovskem pokopališču poslovili od našega dolgoletnega člana, velikega prijatelja narave in divjadi ter vzornega in delovnega člana **Jožefa Blaška**, ki je umrl 1. 2. 2007.

V lovsko organizacijo se je vključil že leta 1952, in sicer v LD Sabotin - Kojsko. Leta 1954 je postal član LD Čaven - Vrtovin, od leta 1960 do 1975 pa je bil tudi član LD Javornik - Črni Vrh. Od leta 1955 do svoje smrti je bil član LD Hubelj - Ajdovščina.

Zaradi svojega naprednega in tovariškega odnosa do lovskih tovarišev, lovstva nasploh in narave so mu bile kmalu po vstopu v lovske vrste zaupane pomembne naloge. Kot predsednik disciplinske komisije je deloval od leta 1956 do 1962, od leta 1962 do 1972 je bil blagajnik, nato pa od leta 1972 do 1978 starešina lovske družine. Deloval je tudi v različnih komisijah ter bil mentor več mladim lovcom.

Za njegovo aktivno delo v lovstvu je Jožef prejel znak LZS za lovske zasluge, priznanje ZLD Gorica, priznanje lovske družine Hubelj - Ajdovščina ter posebno priznanje ZLD Gorica.

Njegov odhod je oznanil lovski rog, oglasili so se poki lovskih pušk in v zadnji pozdrav lovskega prijatelju smo položili smrekove vejice.

Dragi Jožef, hvala ti za tvoje delo med nami; želimo ti miren počitek!

LD Hubelj - Ajdovščina – S. V.

Lovci iz Ivanovcev in sosednjih LD smo se 25. 2. 2007 častno poslovili od člana **Emila Lipiča** (umrl je 23. 2. 2007 v 83. letu starosti) in ga položili v grob ob njegovega očeta in brata, ki sta tudi bila lovca.

Emil se je rodil 15. 4. 1924 v Moravcih in je bil 48 let član LD. Poznali smo ga kot strogega in družabnega lovskega tovariša, ki je bil rad med lovske tovariše. Emil je že od mladosti oboževal naravo in ži-

valski svet, kar je podedoval po očetu lovcu, ustanovitelju LD Ivanovci. Leta 1959 mu je umrl oče in Emil se je vključil v LD, ki ji je ostal zvest do smrti. Poleg kmetovanja je bila njegova največja skrb gojitev divjadi. Od leta 1968 do 1978 je bil gospodar LD, pozneje član NO in DK, bil je mentor lovske pripravnikom. Organiziral je postavitev odprte obore za fazane v Krncih. Ko so se pojavile težave z zdravjem, je v okviru možnosti še opravljal zadane naloge.

Za uspešno in zavzeto minulo delo je Emil prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje, leta 1987, ob 40-letnici LD, pa je prejel družinsko priznanje. Leta 2004, ob visokem jubileju, 80-letnici, mu je LD podelila priznanje in zlato plaketo. Emil je bil vedno v lovišču, dokler mu je zdravje dovoljevalo, zato se radi spominjamo lovskih pohodov in prijetnih druženj z njim. Na pot v večna lovišča so ga spremljali otožni zvoki lovskih rogov, prapori, streli iz pušk in vejice, ki so pokrile žaro.

Dragi Emil, za vse, kar si storil v korist lovsstva, se ti iskreno zahvaljujemo. Naj ti bo boginja Diana naklonjena v večnih loviščih in naj ti bo lahka domača zemlja. Mirno počivaj blizu doma ob očetu in bratu.

LD Ivanovci – F. F.

Najstarejši član LD Tomišelj **Janez Mojskerc** bi prvega avgusta letos dopolnil častljivih 94 let. Toda ko se je narava prebudila iz zimskega spanja in zacvetela v vsej svoji lepoti, ko je že prenekatera divja žival polegala svoje mladiče, nas je Janez 13. 4. 2007 za vedno zapustil.

Janez se je rodil leta 1. 8. 1913 v Bizoviku pri Ljubljani. Po težkem otroštvu se je zaposlil v gradbeništvu. Med 2. svetovno vojno so ga aretirali in odpeljali v Nemčijo. Po vojni se je vrnil domov in sodeloval pri obnovi domovine.

Leta 1952 je vstopil v LD Tomišelj in jeseni istega leta opravil lovski izpit. Kot vestnemu in poštenemu članu so mu bile zaupane mnoge odgovorne funkcije. Že takoj na začetku je postal tajnik LD, od leta 1954 do 1960 je bil starešina. V naši družini je začel uveljavljati skrb za divjad, odlov in izpust poljskih jerebic, fazanov ter druge lovskegojivne ukrepe. V tistih letih odnos do lova in divjadi ni bil tak, kot ga poznamo danes, zato je red, ki ga je odločno uveljavljal Janez, pripomogel, da se je spremenil odnos do lova, pa tudi

zmanjšal krivolov, znal je organizirati gradnjo v naši LD. V obdobju, ko je bil starešina, je LD zgradila prvi bivač oziroma lovske kočice na Krimu. Pri delu se je poznalo, da je bil takrat Janez direktor Cestnega podjetja Ljubljana.

V letih 1966–1968 je bil predsednik NO, zatem pa do leta 1971 predsednik DR. Leta 1980 je bil imenovan za predsednik gradbenega odbora za gradnjo lovskega doma LD na Planinci. Hitro je uredil potrebno dokumentacijo in dela so se lahko začela. Takega gradbenega podviga do danes še nismo prekosili. Takrat so lovci v rekordnem času naredili prelep dom, ki ga bodo še dolgo lahko uporabljali zanamci. Tak dosežek je bil mogoč le v tistem času, ob kopicah prostovoljnega dela, izdatni pomoči krajanov in seveda s pomočjo izkušeni ter odlične organizacije našega Janeza.

Za zasluge in delo v lovske organizaciji je LZS Mojskercu odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Janez je imel tudi lovske pse, tako kot se spodobi za pravega lovca. Za aktivno delo v lovske kinologiji ga je ZKS odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge.

Janeza se bomo spominjali kot aktivnega lovca, vzornega tovariša in vestnega funkcionarja, ki je s svojim delom in vzorom veliko storil za našo LD in lovstvo nasploh. Zato smo ga solovci že leta 1998 imenovali za častnega člana naše LD. Zaradi spominov mrtvi pravzaprav niso mrtvi, dokler živijo v naših spominih. Janezov nam ostaja za zgled, kako je treba živeti, ustvarjati in delati. Hvala ti, Janez!

LD Tomišelj – L. B.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **e-naslov**. **Slike in uraden dopis** (z žigom in podpisom odgo. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prišla tudi v elektronski obliki ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 1/2005, str. 40, zato si jih preberite preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Alojz Repolusk, LD Ruše, * 19. 11. 1931, † 31. 5. 2007.
Dušan Marc, LD Tabor, Erzely, * 22. 1. 1925, † 23. 5. 2007.
Srečko Božič, LD Vojkovo, Podnanos, * 16. 11. 1948, † 31. 5. 2007.
Ilko Jenko, LD Dol pri Hrastniku, * 20. 12. 1947, † 1. 6. 2007.
Peter Krajnc, LD Cirkovce, * 16. 10. 1934, † 25. 4. 2007.

Marjan Felc, LD Dole nad Idrijo, * 2. 7. 1922, † 3. 5. 2007.
Stanislav Šulgaj, LD Krekoveš, * 5. 10. 1922, † 4. 5. 2007.
Ivan Šmaigoc, LD Ruše, * 30. 4. 1927, † 14. 5. 2007.
Franc Raztresen, LD Gorenja vas, * 30. 12. 1913, † 29. 4. 2007.
Jože Krajnc, LD Radeče, * 22. 2. 1940, † 24. 4. 2007.

Umrlim časten spomin!

Foto: K. Košir

Člani LD Borovnica so na CAC Gornja Radgona uspešno predstavili svoje štirinožne spremljevalce.

Psi iz LD Borovnica so se uspešno predstavili

Na državno razstavo lovskih psov CAC Gornja Radgona, ki je potekala v okviru lovskega sejma, smo lovci LD Borovnica sklenili prijaviti nekaj psov, za katere smo menili, da lahko posežejo po nazivih. Zbrali smo prijave in na razstavo prijavili skupno šest psov in psic. Prišla je sobota, ko smo se že v zgodnjih jutranjih urah pred našim lovskim domom zbrali vodniki in še nekateri drugi člani lovske družine ter se podali na pot. Po vmesnih postankih smo prispeli na kraj dogajanja, si ogledali razstavni prostor ter prijavili pse vsak v svojem razstavnem prostoru. Nato se je začelo zares in ob budnem spremljanju občin-

stva in našega kinologa so naši psi dosegli naslednje rezultate: madžarska vižla Bijou z vodnico Katarino Košir je prejela CAC, BOB in 2. mesto v VII. pasemski skupini, brak-jazbečarka Frida z vodnikom Jožetom Zakrajškom je prejel PRM in 3. mesto v razredu mladih, resasta jazbečarka Jola z vodnico Barbaro Hrovatin CAC, slovaški kopov Roxi z Dejanom Poljanškom PRM, nemška prepeličarka Brina z Janezom Petričem in kratkodlaka nemška ptičarka Frida z Leonom Megličem pa sta prejeli odlično oceno.

Po razstavi smo se sprehodili po sejmu, nato pa je sledilo še spominsko fotografiranje in vrnitev proti domu. Nekateri so bili bolj zadovoljni z rezultati, drugi manj, vsi skupaj pa veseli, da nam je uspelo predstaviti naše pse.

Katarina Košir

POPRAVKI TEL. ŠTEVILK

Vodniki psov krvosledcev ki so lani iskali obstreljeno divjad, objavljeni v seznamu, (Lovec 6/2007, str. 340) so nam sporočili, da je komisija, ki je pripravljala spisek za objavo vanj vnesla napačno telefonsko številko. Prosjite za objavo popravka:

Popravite pod št.:

85. Ciril Oiclj; GSM: 041/657-425
105. Roman Ropret; GSM: 041/774-259
123. Jure Škulj; GSM: 040/886-452

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/II, 29. 6.,
Marian Glešč,
Šmalčja vas 9, 8310 Šentjernej.
O: 4/I, m: 5/I, 29. 6.,
Zdenko Garmot,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 6.,
Franc Oražem,
Gor. Lepovče 37, 1310 Ribnica.
O: 4/I, m: 5/I, 19. 6.,
Ivo Vrhovnik,
Otiški Vrh 49,
2373 Šentjanž pri Dravogradu.
O: 5/I, m: 5/II, 25. 6.,
Peter Šošterič,
Veternik 24/ a, 3260 Kozje.

Resasti jazbečarji (SLRJR):

O: 5/I-VUP, m: 5/I, 29. 4.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilova 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Bosanski barak (SLRGBb):

O: 5/I, m: 4/I, 5. 7.,
Jože Žlogar,
Bušinja vas 11, 8331 Suhor.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/I, 4. 7.,
Rajko Kovačič,
Notranjska cesta 10,
1380 Cerknica.
O: 4/I, m: 5/I, 10. 7.,
Bojan Miklavc,
Obrov 6, 6243 Obrov.
O: 5/II, m: 5/I, 1. 5.,
Mirko Strnad,
Dobrijevo 29, 1413 Čemšenik.
O: 5/I, m: 5/I, 3. 6.,
Andrej Robar,
Boštanj 19, 8294 Boštanj.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 29. 6.,
Družina Omejec – psarna
Brakada,
Selca 6, 4227 Selca.
O: 5/I, m: 5/I, 4. 4.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.

Istr. kdl. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 6.,
Anton Markič,
Šlovrenc 9, 5212 Dobrovo.
O: 5/I, m: 5/I, 31. 5.,
Dušan Simčič,
Hum 38, 5211 Kojško.

Res. istr. goniči (SLRGir):

O: 5/I, m: 4/I, 8. 7.,
Franc Lešnjak,
Gotna vas 44,
8000 Novo mesto.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 19. 6.,
Vinko Močnik,
Pot v Čelo 29, 5282 Cerkno.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/I, m: 5/I, 5. 5.,
Darko Albreht,
Sp. Rečica 172, 3270 Laško.

Vestfalski brak-jazbečarji (SLRWBj):

O: 5/I, m: 5/I, 4. 7.,
Martin Gobec,
Sotelska 54, 3250 Rog. Slatina.

Basset houndi (SLRBH):

O: 5/II, m: 5/I, 1. 7.,
Matjaž in Tjaša Sever,
Koprivnik 27, 1330 Kočevje.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 5/B, m: 5/B, 3. 7.,
Aleksander Antolin,
Na Kamni 20, 9231 Beltinci.
O: 1/I B, m: 1/II GP, 20. 6.,
Ivan Traven,
Na Dole 4, 1217 Vodice.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Rjavi:
O: 5/I, m: 5/I, 11. 7.,
Ivan Vivod,
Mala Gora 2, 3206 Stranice.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 6.,
Leon Šabec,
Gradec 2/a, 6257 Pivka.
O: 5/I, m: 5/II, 24. 6.,
Slavko Knapič,
Predoslje 135, 4000 Kranj.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 6.,
Franc Klinar,
Ter 71, 3333 Ljubno ob Savinji.
Črni, z ožigi:
O: 5/II, m: 4/II, 9. 6.,
Dušan Tamovič,
Grič 9, 8340 Črnomelj.

Mali münsterlandci (SLRMm):

O: 5/PZP-52 + 22, JZP-180,
m: 4/PZP 43, ŠPP-196., 1. 6.,
Štefan Hudobivnik,
Krakovo 46, 4202 Naklo.
O: 4/JZP-143,
m: 4/ŠPP-194, 30. 5.,
Tonja Matija,
Sv. Duh 214, 4220 Škofja Loka.

Labradorci (SLRLR):

O: 1/TP-R, m: 1/PNZ-R, 7. 6.,
Rudi Bauman,
Sp. Dobrenje 36/b,
2211 Pesnica.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci:
O: 1. n.r., m: 11. n.r., 15. 6.,
Ivan Svetina,
Lokev 63, 6219 Lokov.
Serci:
O: 5/I, m: 5/II, 2. 7.,
Gregor Zupančič,
Radna 16, 8294 Boštanj.
O: 5/I, m: 5/I, 30. 6.,
Božidar Horaček,
Koče 75, 6258 Prestranek.
O: 5/I, m: 5/I, 7. 6.,
Matija Vintar,
Gorjanska 8, 8311 Kostanjevica.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 6.,
Bogomil Boškin,
Žigoni 41, 5292 Renče.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 4.,
Jože Pogorevc,
Željne 20, 1330 Kočevje.

Mali oglasi

Orožje in optika

Prodaj tricevko Blaser Duo D99, kal. .308 Win./222 Rem./20, Mag. Tel.: 041/561-932.

Kupim MK Mag. puško ali **Hornet**. Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj rusko risanico - prelamačo Baikal, kal. .308 Win., s str. daljnogledom 2 - 10 x 56 in **60 nabojev** Geco. Puška je zelo natančna. Cena je 520 €. Tel.: 031/408-428.

Prodaj rusko trap puško (s kovčkom). Tel.: 041/223-626.

Prodaj dobro ohranjeno risanico Sabatti Sporter, kal. .22 l. r. (nabojnik za 10 nabojev), s str. daljnogledom 4 x 32 (potisna montaža), cena 300 €; enocevno **šibrenico** Baikal, kal. 20 Mag., še neuporabljeno, z rezbarijami v kopitu in gumijasto kapo (cena 150 €); ter polavtomatsko **pištolo** Beretta, M 1934, kal. 9 mm, kratki, lepo ohranjena, z 2 nabojnikoma. Cena 300 €. Za vse orožje imam tudi strelivo. Tel.: 041/651-388.

Prodaj risanico, kal. .222 Rem. Tel.: 040/274-147.

Kupim risanico - enocevno prelamačo, kal. .243 Winch, ali podobnega kalibra. Tel.: 051/461-500; (03) 579-42-21.

Po ugodni ceni prodaj Competition matrico, kal. .243. Tel.: 041/331-253.

Prodaj kombinirano puško, kal. 20 Mag./5,6 x 59 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 in **rusko bokarico**, kal. 12/12, z enim sprožilcem. Puški sta dobro ohranjeni. Tel.: 041/387-903.

Prodaj zelo lično risanico - enocevno prelamačo, kal. 6,5 x 57 R, s str. daljnogledom (ali brez) Swarovski 3 - 10 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/657-531.

Prodaj tricevko Suhl, kal., 12 - 12/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss. Tel.: (01) 75-40-176.

Prodaj češko bokarico Brno 500, kal. .243 Win./12, s str. daljnogledom; **pištolo** Sig Sauer 226, kal. 9 x 19 mm, in **dvogled** Optolyth Royal 8 x 63. Tel.: 041/765-501.

Kupim menjalne cevi za češko bokarico, kal. 12/12. Tel.: 041/473-017.

Ugodno prodaj risanico - prelamačo, kal. 6 x 62 Freres, s str. daljnogledom 6 x 40; **enocvno šibrenico - prelamačo**, kal. 12 (za 100 €); ter nov **str. daljnogled** Tasco 4 - 12 x 56 (170 €). Tel.: 031/380-448.

Prodaj karabinko, kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom Swarovski 8 x 56 (zasučna EAW montaža); **polavtomatsko risanico** Browning Short track, kal. .308 Win., z rdečo piko Bushnell Trophy (fiksna montaža). Tel.: 031/515-194.

Prodaj nova strelna daljnogleda Swarovski 1,5 - 4 x 20 in Swarovski 2,5 - 10 x 56 - PV, z osvetljeno piko in merilnem križu. Tel.: 041/749-053.

Prodaj malo rabljen strelni daljnogled Zeiss 2,5 - 10 x 50 Victory, s križem št. 1. Cena 1000 €. Tel.: 041/512-931.

Prodaj karabinko Steyr Mannlicher, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42 (originalna zasučna montaža). Puška je stara 2 leti. Tel.: 031/707-439.

Prodaj risanico - prelamačo Sabatti, kal. 6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža); **boroveljsko bock šibrenico** z bogato gravuro, kal. 12/12; ter **šibrenico** FN Browning, kal. 12. Tel.: 041/791-982.

Prodaj naslednje lovske puške: ekspres - dvocevna risanico Merkel Suhl, kal. 9,3 x 74 R, s strelnim daljnogledom Kahles 1,5 - 6 x 42 CB; **ekspres - dvocevna bock risanica** znamke Borovnik, kal. 7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Zeiss 2,5 - 10 x 50 T*, z menjalnimi cevmi 16/16; **enocvno risanico - prelamačo** izdelek Bock - Kranj, kal. .270 Win., z menjalno cevjo, kal. .308 Win., z montažnimi deli. Tel. 031/389-020.

Samo za poznavalce! Prodaj karabinko Mannlicher Schönauer, kal. 6,5 x 54, s str. daljnogledom Zeiss. Puška je odlično ohranjena in je na ogled v trgovini Fanzoj in Ljubljani. Tel.: (01)430-37-96.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 16 - 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) in dolgo vložno cevjo, kal. 5,6 x 50 R Mag. Tel.: 041/657-425.

Prodaj kranjsko risanico, kal. 7 mm Rem. Mag., z nemškim naprožilom, vratno varovalko, bogatim kopitom, pozlačenimi sprožilci in robom zaklepa. Montiran je str. daljnogled Kahles 6 x 42 in dodatno rdečo piko (Suhlova montaža). Tel.: 041/513-535.

Prodaj karabinko, kal. 7 x 64, enocvno **risanico - prelamačo** Baikal, kal. .30 - 06 in Suhlovo **tricevko**, kal. 12 - 12/6,5 x 57 R. Tel.: 040/412-935, Vrščaj.

Prodaj češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12. Tel.: 031/383-922.

Prodaj bogato gravirani boroveljski puški (Sodia), bock kombinirko, kal. 16/7 x 65 R, z vložno cevjo, kal. .22 Mag, in str. daljnogledom Kahles 1,5 - 6 x 42, s svetlečo piko in shrambo za naboje v kopitu (3.200 €), ter **šibrenico**, kal. 12/12, z ejektorji (1.200 €). Tel.: 031/575-055.

Prodaj dobro ohranjeno špansko pištolo Astra (letnik 1942), kal. 9 mm. Tel.: 581-324, zvečer.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7,62 x 39, s str. daljnogledom Bushnell 3 - 9 x 40 in strelivo. Puška je nova in ima ročno izdelano kopito. Tel.: 041/574-262.

Kupim kombinirano puško, kal. 6,5 x 57/16 (ali /20 Mag.), s

str. daljnogledom. Tel.: 041/665-178.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 64 in **revolver** S&W, mod. 337, kal. .38 Special Airlite; oboje s strelivom; ter **30 letnikov revije Lovec**. Tel.: 041/479-530.

Lovski psi

Prodaj 3 mesece staro psičko, pasme tribarvni nemški gonič, odličnih staršev. Tel.: 031/680-772.

Prodaj mlade, resaste jazbecarje, odličnega porekla. Tel.: 041/783-679.

Ugodno prodaj brak-jazbecarje (samičke), stare 2 mesece, odličnih staršev, cepljene. Tel.: 041/657-217.

Prodaj mlade nemške lovske terierje, odličnih staršev (leglo 29. 4. 2007). Tel.: 051/312-664.

Prodaj leglo brak-jazbecarjev, jelenje rjave barve (2. 5. 2007). Mati je odlični gonič divjih prašičev. Tel.: 041/469-136 ali (07) 49-77-666.

Prodaj dve psički, nemški prepeličarki - rjavki, potomki odličnih staršev. Tel.: 041/494-587.

Ugodno prodaj brak-jazbecarje (samičke), stare 2 mesece, odličnih staršev. So cepljeni. Tel.: 041/657-217.

Prodaj nemške prepeličarje - serce; oče: 5/l, KS, CACIB, CAC, BOB; mati: 5/l, KS, CAC-SLO. Oba starša sta odlična za lov na divje prašiče. Tel.: 041/416-461; (02) 887-33-57.

Prodaj odlično leglo nemških ptičarjev - žimavcev, potomce vrhunskih staršev (leglo 24. 4. 07). Tel.: 041/682-802.

Prodaj 8 tednov staro brak-jazbecarjko, jelenje rdeče barve. Tel.: 041/386-882.

Prodaj 3 mesece staro nemško lovske terierko, odličnih staršev. Tel.: 031/322-212.

Prodaj nemške ptičarje - žimavce, odlično leglo (20. 5. 2007). Oba starša sta odlična za delo v lovišču. Tel.: 031/429-019.

Prodaj mlade nemške goniče, stare 2 mesece; o: 5/l, m: 5/l. Tel.: 041/404-677, Marko.

Prodaj mlade nemške prepeličarje odličnih staršev. Psi so godni za oddajo. Tel.: 041/267-245.

Drugo

Izdelam vam pasti za polhe (3 vrste), zimske ptičje krmilnice in umetne valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter **montiram lovske trofeje** na naravne podolžne deščice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/ 819-231, Basaj.

Izvezem vam logo vaše LD na lovsko srajco, kapo, jakno, nahrbtnik, ipd. Tel.: 041/637-190.

Prodaj ustrojene kakovostne kožuhe lisic za žensko jakno. Tel.: 041/844-662.

Prodaj brezhibno, lepo ohranjeno opremo (v usnjenem kovčku) za **fotolov**. Tel.: 040/462-569.

Prodaj letni lovski krog, št. 52, malo nošen, kot nov. Cena 100 €. Tel.: 041/501-014.

Prodaj lovski krog, št. 52. Tel.: 031/707-439.

LOVSKA DRUŽINA OTOČEC

prireja

v soboto, 1. 9. 2007, od 16. ure naprej uradni trening, v nedeljo, 2. 9. 2007, pa ob 8. uri na strelišču na Pahi

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V STRELJANJU NA GLINASTE GOLOBE

Pogoji tekmovanja:

- Tekmovalna serija šteje 20 golobov.
- V ekipnem delu šteje ekipa štiri člane; velja rezultat najboljših treh.
- Za ekipni rezultat šteje prva serija strelca.
- Za posamezno uvrstitev lahko vsak tekmovalec tekmuje večkrat.
- Tekmovanje v izpadanju (fair play)
- Tekmovanje veteranov, starost več kot petdeset let, na 15 golobov.
- Prijave sprejemamo na dan tekmovanja do ure, ko bo tekmovanje še mogoče regularno izpeljati.

Nagrade:

Ekipno: Prva ekipa bo prejela *prehodni pokal*; prve tri ekipe bodo prejele tudi *pokale* v trajno last.

Posamezno: Prvi trije bodo prejeli *pokale* in *denarne nagrade*, do 10. mesta pa tudi *praktične nagrade*.

Fair play: Prvi trije bodo prejeli *pokale*, do 10. mesta pa *praktične nagrade*.

Veterani: Za 1. mesto *bogata nagrada*, prvi trije bodo prejeli *pokale*, drugi pa *praktične nagrade*.

Vljudno vabljeni vsi strelci in drugi!

**OBVESTILO VODSTVOM LOVSKIH DRUŽIN
GLEDE POŠILJANJA LOVCA**

Ponovno preverite naslove vaših članov!

Tako kot smo v reviji Lovca objavljali in opozarjali že nekajkrat (npr. v Lovcu, 10/2006, str. 483, in v Uvodniku *Da vas Lisjak ne bo presenetil*, ki ga je za glasilo Lovca, 10/2006, str. 460, napisal vodja rač. programa LISJAK Darko But), je Uredništvo Lovca z letošnjo 2. številko glasila začelo zajemati podatke o naročnikih - članih LD le iz programa LISJAK.

Po junijskem povzetju podatkov pa žal ugotavljamo, da 70 naročnikom manjkajo popolni naslovi (ulica, hišna številka, pošta itn). Zato uredništvo opozarja, da posledično ne more odgovarjati za takšne neprežete izvode Lovca.

Tajnike lovskih družin oziroma družinske pooblaščenke za vnašanje v program LISJAK opozarjamo, naj takoj ponovno pregledajo podatke in jih uredijo vsak mesec najpозnejše do 20. (dvajsetega) v mesecu za naslednjo številko!

Le tako Vam lahko zagotovimo, da bo Lovca nemoteno prihajal na vaše naslove.

Uredništvo glasila Lovca

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

KAZAHSTAN

12-dnevni All inclusive program potovanja z vključeno letalsko vozovnico, vsemi prevozi, prevajalcem, bivanjem, hrano in lovom ob pomoči konj ter z odstrelom SIBIRSKEGA SRNJAKA 3.945 €

15-dnevni All inclusive program potovanja od Ljubljane do Ljubljane ter odstrelom KAPITALNEGA JELENA MARALA 7.485 €

KIRGIZIJA / KAZAHSTAN

12-dnevni All inclusive program potovanja z vključeno letalsko vozovnico, vsemi prevozi, prevajalcem, bivanjem, hrano in lovom ter odstrelom SIBIRSKEGA KOZOROGA 4.440 €

KIRGIZIJA

14-dnevni All inclusive program potovanja z vključeno letalsko vozovnico, vsemi prevozi, prevajalcem, bivanjem, hrano in lovom ter odstrelom najbolj cenjene divje ovce na svetu MARCO POLO 23.900 €

Lovna doba: od avgusta do marca

**Na Mašunu bo
19. 8. 2006 z začetkom
ob 11.30 uri
lovsko-kulturna prireditev –
XII. HUBERTOVA MAŠA.**

Po maši bo lovsko družabno srečanje.
Vabljeni!

Informacije po telefonu
031/623-053 ali 031/832-596
e-mail: masun01@yahoo.com

**Lovsko-kinološko društvo
Ljubljana**

obvešča

vodnike lovskih psov,
**da Državna tekma
v vodnem delu
za vse pasme
lovskih psov –
CACT 2007 –
predvidena za 1. 9. 2007,
odpade.**

LKD Ljubljana

JULIJ						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Ne	22:08	5:31	5:14	20:57	3:44	22:27
2. Po	22:39	6:45	5:15	20:56	3:45	22:26
3. To	23:03	8:02	5:15	20:56	3:46	22:26
4. Sr	23:24	9:19	5:16	20:56	3:47	22:25
5. Če	23:43	10:37	5:17	20:56	3:48	22:25
6. Pe	-----	11:53	5:17	20:55	3:49	22:24
7. So	0:01	13:10	5:18	20:55	3:50	22:23 ☺
8. Ne	0:20	14:30	5:19	20:54	3:51	22:22
9. Po	0:43	15:52	5:20	20:54	3:52	22:22
10. To	1:10	17:14	5:21	20:53	3:53	22:21
11. Sr	1:45	18:33	5:21	20:53	3:54	22:20
12. Če	2:33	19:42	5:22	20:52	3:55	22:19
13. Pe	3:33	20:37	5:23	20:52	3:57	22:18
14. So	4:46	21:18	5:24	20:51	3:58	22:17 ☺
15. Ne	6:02	21:48	5:25	20:50	3:59	22:16
16. Po	7:19	22:12	5:26	20:49	4:01	22:14
17. To	8:33	22:31	5:27	20:49	4:02	22:13
18. Sr	9:42	22:47	5:28	20:48	4:03	22:12
19. Če	10:49	23:02	5:29	20:47	4:05	22:11
20. Pe	11:54	23:17	5:30	20:46	4:06	22:09
21. So	12:59	23:34	5:31	20:45	4:08	22:08
22. Ne	14:05	23:53	5:32	20:44	4:09	22:07 ☺
23. Po	15:12	-----	5:33	20:43	4:11	22:05
24. To	16:21	0:16	5:34	20:42	4:12	22:04
25. Sr	17:27	0:45	5:35	20:41	4:14	22:02
26. Če	18:29	1:23	5:36	20:40	4:15	22:01
27. Pe	19:22	2:13	5:38	20:39	4:17	21:59
28. So	20:06	3:15	5:39	20:38	4:18	21:57
29. Ne	20:40	4:27	5:40	20:36	4:20	21:56
30. Po	21:07	5:44	5:41	20:35	4:22	21:54 ☺
31. To	21:29	7:03	5:42	20:34	4:23	21:52

AVGUST						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Sr	21:48	8:23	5:43	20:33	4:25	21:51
2. Če	22:07	9:41	5:45	20:31	4:26	21:49
3. Pe	22:26	11:00	5:46	20:30	4:28	21:47
4. So	22:47	12:19	5:47	20:28	4:30	21:45
5. Ne	23:12	13:40	5:48	20:27	4:31	21:43 ☺
6. Po	23:45	15:02	5:49	20:26	4:33	21:42
7. To	-----	16:21	5:51	20:24	4:35	21:40
8. Sr	0:27	17:32	5:52	20:23	4:36	21:38
9. Če	1:22	18:31	5:53	20:21	4:38	21:36
10. Pe	2:29	19:15	5:54	20:20	4:39	21:34
11. So	3:43	19:49	5:56	20:18	4:41	21:32
12. Ne	5:00	20:15	5:57	20:16	4:43	21:30
13. Po	6:14	20:35	5:58	20:15	4:44	21:28 ☺
14. To	7:25	20:52	5:59	20:13	4:46	21:26
15. Sr	8:34	21:08	6:01	20:12	4:47	21:24
16. Če	9:40	21:23	6:02	20:10	4:49	21:22
17. Pe	10:45	21:38	6:03	20:08	4:50	21:20
18. So	11:51	21:56	6:04	20:07	4:52	21:18
19. Ne	12:58	22:17	6:06	20:05	4:54	21:16
20. Po	14:05	22:44	6:07	20:03	4:55	21:14
21. To	15:12	23:17	6:08	20:01	4:57	21:12 ☺
22. Sr	16:16	-----	6:09	20:00	4:58	21:10
23. Če	17:12	0:01	6:11	19:58	5:00	21:08
24. Pe	18:00	0:57	6:12	19:56	5:01	21:06
25. So	18:37	2:04	6:13	19:54	5:03	21:04
26. Ne	19:07	3:19	6:15	19:52	5:04	21:02
27. Po	19:31	4:39	6:16	19:51	5:06	21:00
28. To	19:52	6:00	6:17	19:49	5:07	20:58 ☺
29. Sr	20:12	7:20	6:18	19:47	5:09	20:56
30. Če	20:31	8:41	6:20	19:45	5:10	20:54
31. Pe	20:52	10:03	6:21	19:43	5:12	20:52

molex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrava 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI. KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@tele-cable.net

LOVSKA DRUŽINA REČICA PRI LAŠKEM
prireja

**LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE
ZA MEMORIAL VEZJAK - HORJAK**

Tekmovanje bo v **nedeljo, 19. avgusta 2007,** na strelišču Šmohor z začetkom ob 8. uri.

Tekmovanje bo ekipno (3 člani iz iste LD) in posamično. Tekmovalci bodo streljali 20 golobov (športni položaj), 10 strelav v tarčo srnjak in 10 strelav v MK tarčo bežeči merjasec.

Najboljše ekipe bodo prejele pokale, posamezniki pa bogate praktične nagrade.

Pot na strelišče bo primerno označena. Vadbeno streljanje bo omogočeno v soboto, 18. 8. 2007, od 15. ure naprej.

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LKD Gorenjske
organizira

**DRŽAVNO POLJSKO PREIZKUŠNJO
ZA PTIČARJE BRITANSKIH OTOKOV (PPA)
s podelitvijo CACT - SLO**

Preizkušnja bo 29. septembra 2007 na območju LKD Gorenjske. Prijavnina: 35 € za psa.

Vodniki bodo vplačali prijavnino pred prireditvijo na račun Društva ljubiteljev ptičarjev: 0201 0025 3852 458, s pripisom »za PPA 2007«.

Če bodo vodniki prijavnino poravnali v gotovini na prireditvi, bo treba prispevati 40 € za psa.

Vse dodatne informacije:
Ivan Traven (041/387-903) in Andreja Strajnar (041/484-242).

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj prav dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo naravnih zasnov.

Fotokopije obeh strani rodovnika in dokazila o plačilu prijavnine pošljite na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.** Zadnji rok prijave: 7. 9. 2007.

Dodatne informacije in prijavnica: www.pticarji.net

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

organizira

v jesenskem času naslednja tečaja:

– pripravljalni tečaj za jesensko vzrejno preizkušnjo ptičarjev (JZP)

Tečaj bo obsegal predvidoma 40 do 45 ur, potekal bo dvakrat na teden na območju Ljubljansko polje - Rožnik.

Začetek tečaja in teoretični del (brez psov!) bo v sredo, 29. 8. 2007, ob 18. uri na sedežu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), Župančičeva 9, Ljubljana.

Pogoj za prijavo psa na tečaj: pes mora imeti opravljen tečaj osnovne poslušnosti lovskih psov (po programu VP 2) oziroma katerem koli drugem sorodnem programu šolanja.

Prispevek za tečaj: 85 € za vse člane DLP, 105 € za lovce, ki niso člani DLP, in 150 € za nelovce, ki niso člani DLP. V prispevek je vključena tudi vsa divjad, ki bo uporabljena pri šolanju.

Zadnji rok prijave: 20. 8. 2007.

– začetni tečaj osnovnega šolanja lovskih psov – VP 1

Tečaj je namenjen šolanju mladih psov, poleženih v letošnjem vzrejnem letu (starost psov od 4 do 11 mesecev).

Sestavljen bo iz teoretičnega in praktičnega dela, temeljit pa bo na novih metodah učenja psov s pozitivno motivacijo. Trajal bo približno 45 ur, potekal pa bo 2-krat na teden na terenih med ljubljanskimi Dravljami in Črnučami. Tečaj bo opravljen po programu VP 1, ki obsega osnovne vaje poslušnosti, vključno z vajo prinašanja (aport).

Začetek tečaja in teoretični del (brez psov!) bo v četrtek, 30. 8. 2007, ob 18. uri na sedežu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), Župančičeva 9, Ljubljana.

Prispevek za tečaj: 70 € za vse člane DLP, 100 € za nečlane.

Zadnji rok prijave: 20. 8. 2007.

Plačila prispevkov za tečaje na TR Društva ljubiteljev ptičarjev: 0201 0025 3852 458, s pripisom »za tečaj - jesen 2007«.

Informacije: Andreja Strajnar; tel.: (01)53 - 43 -112, GSM: 041/484 -242.

Prijava psa na tečaj je pisna na naslov: DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana ali na e-naslov: info@pticarij.net. Ob prijavi priložite fotokopijo rodovnika oziroma navedite natančne podatke o psu: ime psa, pasmo in rojstni datum ter naslov in kontaktno telefonsko številko vodnika.

Več informacij: www.pticarij.net

Afriški safari že za 1.390 €

s 6 dnevi lova, polnim penzionom ter odstrelom 2 trofejnih impal v dolini reke Limpopo. Odstrel preostale divjadi je po ceniku. Lov male divjadi je brezplačen. Ponudba velja le do konca septembra!

Limpopo Valley safari: 5 dni lova, poln penzion ter odstrel trofejne divjadi: 1 impala, 1 kudu, 1 bradavičasta svinja za 2.790 €.

Na merjasce bradavičaste svinje v Thabazimbi: 6 dni v lovišču, 5 dni lova, poln penzion in odstrel 4 merjascev za 1.990 €. Odstrel preostale divjadi je po ceniku. Odstrel nadaljnjih merjascev vsega 160 €.

SRNJAK v prsku (Madžarska): 3 dni lova, osebni vodnik, 3 x polpenzion, vključno z odstrelom 3 srnjakov za 1.095 €.

JELEN V RUKU na Madžarskem, le uro ali dve vožnje od slovenske meje. Lov v spremstvu poklicnega lovca vsega 10 €/dan. Odstrel jelena z rogovjem 150-160 CIC za 900 €; v medalji že za 1.400 €.

Pasat, d.o.o.

<http://www.pasat.si> > tel.: 01/428 37 40 > faks: 01/428 37 44 > e-pošta: info@pasat.si

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

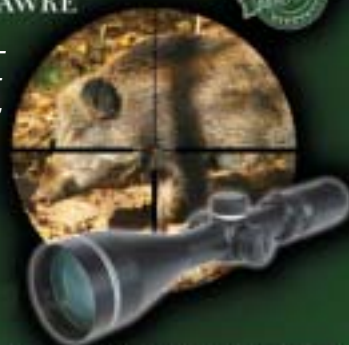
Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 2x-44 IP 164,83 €

NE 1,5-5x-64 IP 188,62 €

NE 3,5-10x-80 IP 224,09 €

Informacije in naročila: BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

Pri nas vemo, kaj lovci potrebujejo!

JORDAN

že od **14.300 EUR**
3.427.000 SIT

4x4+reduktor

SUZUKI Avtohita Jordan - Škofljica • 01/366 63 46 • www.avtohita-jordan.si

www.3dim.si

MAGLITE *poštno plačamo mi*

Rechargeable Flashlight System RX4019E

114 €
(27.318,96 sit)

3DIM
3 DIM d.o.o.
Zaloška c. 269
1000 Ljubljana
01 527 30 33
041 691 819
info@3dim.si
www.3dim.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 RD 30H

RD 30 RD 25H

Optična pika 3, potonjavna

dolžina: 62 mm, teža: 125 g,
4 velikosti merne pike, 3 jakosti svetilke, spakta optika

108,50 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

interclass
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - ViC
(01) 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA

VOLVO

Ugodnosti za člane LD.

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2.
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavitljivost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

MEDO šport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškimi hribom)

Baikal IZH

Ruger

SWAROVSKI

**KREDITI
AKCIJE**

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival *Pajk*
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8.00 - 12.00, 13.00 - 17.00, sobota od 9.00 - 11.30

www.biros.si

KROJASTVO ROŽMAN

Slavnostne
lovske kroje,
srajce, telovnike,
hubertus plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo-rozman@siol.net

ULOV, d.o.o.

TPC Lucija, Obala 114, **URNIK:**
6320 Portorož (SI) Delovni čas: od 9.00 do 12.00; 16.00 do 19.00
Tel.: (05) 67-79-850 Sobota: od 9.00 do 13.00

Pooblaščen prodajalec: Blaser, Mauser, Weihrauch, Strasser, Merkel, Heckler & Koch, Krieghoff, Fabarm, Sphinx, Heym, Voere, Arminius. Vrhunski lovski noži skandinavskih proizvajalcev Fallkniven, EKA, Helle, Karesvando, Roselli, Brusletto ... (trilota jekla od 59 do 65 HRC).

Vrhunski montažni elementi: EAW, Blaser, ERA- Recknagel. Optika Kahles, Zeiss, Swarovski, Schmid Bender, Tasco Bushnell. Pri nas lahko kupite po ugodnih cenah različne tipe klasičnega lovskega orožja proizvajalcev Blaser, Suhl, Krieghoff, Heym: tricevke z eno ali več risanimi cevmi, dvostranske risanice, polrisanice, enostranske prelamače. Ugodni popusti na orožje BLASER, MAUSER M03 in SIG SAUER.

Lovci, privoščite si le najboljše! Montažni elementi EAW za vse tipe lovskega in športnega orožja. (30-letna garancijska doba)

TRGOVCI, PUŠKARJI - ugodne cene za nadaljnjo prodajo!
Prodaja na posojilo (hitro Ban posojilo do 1.250,00 € takoj).

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvestna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 960 g • neoprenska torbica

CENA:
270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Navedila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

STRELSKI CENTER GAJ
26. 6. - 7. 7. 2007
SVETOVNI POKAL 2007
B&P

Najcenejše trap strelivo in glasnji golobi v Sloveniji!

Blaser
BBF 95 in 97
R93
S2

BENELLI ARGO SPECIÁL
NOVI POLAVTOMATSKA PUŠKA SAUER 303
WINCHESTER SKR
NAPREDNEJŠA POLAVTOMATSKA PUŠKA

ZEISS
Victory Dيارange
SWAROVSKI
NOVI Z6i

NOVO!
MANNLICHER *Licita* MANNLICHER

Dedal-NV
NOVI DEDAL 540
NASTAVEK ZA NA DREVA DALJNOGLEDE

HELGER
SIG SAUER

Vse trap puške je mogoče preizkusiti na strelišču

KAPA Z ZAŠČITNO MREŽO PRED INSEKTI

Večja zbirna streliških opalici in pripomočkov.

Vabilni divjadi

Mikos
Mikol, Trnovska ulica 25, 2001 Prosecka
in Dvornih Strelšnica (pri bližnjem Gaj)
Tel: 0200 37 888, Mikol.si • 041 567 880
E-mail: mikos@kocispaol.net

ANCELJ, d.o.o.
Lahova 3
8000 Novo mesto
www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, 051 617 626, e-naslov: ancelj-nm@siol.net
Delovni čas: od 8.30 - 13.00; 14.00 - 17.00, sobota od 8.00 - 12.00

USTVARJENA ZA LOV

690.00 EUR
552.00 EUR

Slabi svetlobni pogoji za lov? Tu pokaže optika **KAHLES** svoje prednosti. Profesionalen lahek lovski daljnogled, svetel, briljanten, dobro izostren. Obenem robusten, vodoodporen in zanesljiv.

Samo v mesecu juliju v ponudbi omejena količina dvogledov **KAHLES D 8x32** po ceni **552.00 EUR**.

BROWNING EUROBOLT in ABOLT KAL. 7X64 in .30-06

Repetirni risanici **BROWNING EUROBOLT** in **ABOLT** je zasnovala družba Browning. Sodita v novejšo generacijo risanic. Namenjeni sta zahtevnim uporabnikom, ki cenijo odličnost. V kompletu s streljnim daljnogledom vam nudimo **10% popust**.

Stehtajte uplenjeno divjad

robustna izdelava

do **180 kg**

do **50 kg**

E-mail: info@tehla.si • www.tehla.si

info: 041/549-673

Tehla d. o. o. - Luj 3. 8228 Jesenice